

PAENE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0.0) In genere:

“Et sciendum, quod omnibus **paene** dictionibus possumus interrogatiue uti” (Pmin 17,133).

“sicut igitur apta ordinatione perfecta redditur oratio, sic ordinatione apta traditae sunt a doctissimis artium scriptoribus partes orationis, cum primo loco nomen, secundo uerbum posuerunt, quippe cum nulla oratio sine iis completur, quod licet ostendere a constructione, quae continet **paene** omnes partes orationis” (Pmin 17,116).

“Quod autem post participium pronomen sequi debet, non est quaestio, cum **paene** post nomen debeat poni, nisi propter supra dictas causas” (Pmin 17,120).

PAENITEO-ERE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.: *paenitet*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

“Illud quoque sciendum, quod, quotiens **paenitere** nos rei non factae demonstrare uolumus, subiunctiuo utimur” (Pmin 18,252).

PAENVLTIMVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr.: 1. paral'êgô; 2. parâlêxis]: pp. 292, 293); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"sed etiam duo in unum coeunt, ut 'tibicen' pro 'tibiicen'. unde et solum hoc ex similiter compositis **paenultimam** productam habet, et 'binae' pro 'biunae'. syllaba quoque in duas diuiditur, ut 'aulae: aulai'" (Pmin 17,112).

PAR-RIS

A) {Gr. [<s.c.>}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"et prima quidem uel secunda persona uerborum, nisi discretionis uel significationis causa, non egent pronomibus, quippe cum sint finitissimae singulisque uocibus **pares** habeant et praesentes demonstrationes" (Pmin 17,157).

PARO-ARE >> PARATISSIMVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"quod enim ex singulis dictionibus **paratur** sensibile [id est intellegibile], quodammodo elementum est orationis perfectae, et quomodo elementa iuncturis syllabas efficiunt suis, sic etiam ordinatio intellegibilium imaginem quandam syllabae perficit adiunctione dictionum" (Pmin 17,108).

PARO-ARE >> **PARATISSIMVS-A-VM**

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.: *paro*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.
C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"nam connumerando sese eis, cum sit usus uoce primae personae pluralis, ostendit **paratissimum** se quoque esse ad idem quod illis imperat [ad efficiendum]; et qui dicit 'pugnet exercitus', imperat, ut internuntia secunda persona efficiatur per tertiam, quod imperat" (Pmin 18,237).

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"nam connumerando sese eis, cum sit usus uoce primae personae pluralis, ostendit **paratissimum** se quoque esse ad idem quod illis imperat [ad efficiendum]; et qui dicit 'pugnet exercitus', imperat, ut internuntia secunda persona efficiatur per tertiam, quod imperat" (Pmin 18,237).

PARS-RTIS >> PARTICVLA-AE >> PARTITIO-ONIS >> PARTICIPIVM-II >> PARTICIPIALIS-E

A) {Gr. [1. méros (lógou)]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 243); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.vv.: *pars, partes orationis*).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS; /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[~]; [>< dictio, particula]}.

D) Lersch ([1838-1841] 1971); Egger (1854: 23, 209); Steinthal ([1890-1891] 1971); Job (1893); Lambert (1908); Barwick (1922); Schreiner (1954: 35sq.); Traglia (1956); Robins (1966; 1986); Michael (1970); Hagijs (1979); Belardi (1985: 147-160); Lambert (1985); Gutiérrez ([1987] 1989; 1988a); Lallot (1988; 1994); Baratin (1989); Rosier & Stefanini (1990); Sirridge (1990); Lepschy ([1990] 1994: II, *passim*); Lenoble et alii (2001); Colombat (2001: 306); Biville (2003); De Jonge (2005); Luhtala (2009); Swiggers & Wouters (2009); Barnes (2009).

E:)

(0.0) In genere:

"sed 'docilis' est qui facile docetur, 'docibilis' qui facile discitur, quomodo 'penetralis' qui in intimis est **partibus**, 'penetrabilis' qui facile penetratur" (Pmin 18,219).

"quare enim in tertiis etiam personis inueniuntur pronomina, in **partibus** ostendetur conuenientibus" (Pmin 17,118).

"In superiore libro de articularium dictionum et pronominum tractantes constructionibus, necessario plurima etiam de nominis et uerbi constructionibus, sine quibus illa orationem perfectam complere nequeunt, diximus, quippe quae ex maxima **parte** communes eis sunt cum illis" (Pmin 18,210).

"Quoniam igitur praedictum est de praecipua et singulari demonstratione pronominis, quae fit in utraque **parte**, in principio personarum, in fine casuum, de ceteris uideamus" (Pmin 17,141).

"Multa quoque etiam in aliis **partibus** inuenies similia nec aliter ea discernes nisi ex consequentia ordinationis, id est casus casibus et genera generibus et numeros numeris et personas personis et tempora temporibus, // congrue disponendo" (Pmin 17,200-201).

"et in omnibus definitum est supra dictis, id est personis et casibus, in quibus etiam numeri manifestantur propter distributionem, quae in utramque **partem** eorum discessit, id est principium et finem" (Pmin 17,140).

(0.1) In genere (per figuram):

"Accusatio quoque nominatiui adiunguntur figurate, quando, quod **parti** accidit, hoc toti redditur. et totum quidem per nominatiuum, **pars** autem per accusatiuum profertur, ut 'fortis dextram' pro 'fortem dextram habens; celer pedes' pro 'celerem pedes habens; sapiens animam' pro 'sapientem animam habens; albus colorem' pro 'album colorem habens'" (Pmin 18,220).

"apud nos uero una **pars** est composita ab 'is' et 'demum' per apocopen 'um', quomodo 'exin' pro 'exinde' et 'dein' pro 'deinde'" (Pmin 17,125).

(1.1) PARTES ORATIONIS:

"restat igitur de supra dictis tractare, et primum de ordinatione **partium** orationis, quamuis quidam suae solacium imperitiae quaerentes aiunt, non oportere de huiusmodi rebus quaerere, // suspicantes fortuitas esse ordinationum positiones" (Pmin 17,115-116).

"Possumus autem et amplioribus rationibus de ordinatione **partium** demonstrare; sed quia non de ea propositum nobis est, sufficiat hucusque dicere" (Pmin 17,121).

"obtinuit itaque, ut eius [id est uerbi] nominatione aliae quoque **partes** 'uerba' uocentur, uel ex contrario illarum communem nominationem per excellentiam haec **pars** quasi egregia propriam possedit" (Pmin 17,117).

"sicut igitur apta ordinatione perfecta redditur oratio, sic ordinatione apta traditae sunt a doctissimis artium scriptoribus **partes** orationis, cum primo loco nomen, secundo uerbum posuerunt, quippe cum nulla oratio sine iis completur, quod licet ostendere a constructione, quae continet paene omnes **partes** orationis" (Pmin 17,116).

"quamobrem necessarium esse duximus, multos et diuersos usus ab auctoribus utriusque linguae colligere omnium orationis **partium**, quorum exemplis

gaudeant confidentiusque utantur, qui laudibus utriusque gloriari student doctrinae" (Pmin 18,278).

"in ante expositis libris de **partibus** orationis in plerisque Apollonii auctoritatem sumus secuti" (Pmin 17,107).

"Solet quaeri causa ordinis elementorum, quare a ante b et cetera; sic etiam de ordinatione casuum et generum et temporum et ipsarum **partium** orationis solet quaeri" (Pmin 17,115).

"igitur manifestum, quod consequens est, ut etiam dictiones, cum **partes** sint per constructionem perfectae orationis, id est τοῦ κατὰ σύνταξιν αὐτοτελοῦς λόγου, aptam structuram, [id est ordinationem] recipiant" (Pmin 17,108).

"Illud etiam primum quaerendum, antequam de constructione singularum orationis **partium** tractemus, quare interrogatiua dictionum in duas **partes** orationis solas concesserunt, id est in nomen et in aduerbium, et quare non in unum nomen et in unum aduerbium, sed in ampliora, ut 'quis, qualis, uter, quantus, quot, quotus, quotenus, cuius, cuias, qualiter, qua, quo, ubi, quando, unde'? an haec etiam approbatio est, principales duas esse **partes** orationis nomen et uerbum, quae quando in notitia non sunt, habent de se interrogationem frequenter accipiendam?" (Pmin 17,121).

"sin autem cetera subtrahas omnia, non necesse est orationem deficere, ut si dicas: 'idem homo lapsus heu hodie concidit', en **omnes** insunt partes orationis absque coniunctione, quae si addatur, aliam orationem exigit" (Pmin 17,116).

"ergo quia reliquae **partes** orationis ad nominis et uerbi constructionem referuntur, ex quibus etiam nominationem habuerunt, oportet de singulis tractare" (Pmin 17,124).

"in hoc quoque de nominibus et uerbis praecipue, quamuis et de ceteris **partibus**, cum eis etiam plurima inueniantur communia, exponemus" (Pmin 18,210).

"non arbitror necessarium esse, si quis quaerat: 'quare autem in pronome non concedebat personis magis terminatio, quemadmodum in uerbis, quam principium?', quia oportebat semel uni concedere **parti** finem et, si est dicendum, rationabiliter casuali, quippe cum prius est nomen uerbo, quemadmodum ostendimus, et manifestum, quod eius proprietas, id est casus, iure obtineat finem" (Pmin 17,140).

"utraque tamen declinatio tam casuum quam personarum ad proprias **partes** absistens, id est ad nomen et ad uerbum, fine utebatur, ut 'bonus, bona, bonum', 'boni, bonae, boni', 'scribo, scribis, scribit'" (Pmin 17,140).

"manifestum autem, quod ipsius quoque positio nominationis, qua participium nominatum est, non bene seruaretur, nisi post nomen et uerbum poneretur participium, cum ex eis utrisque per confirmationem pendens ea **pars** accipiebatur, quomodo post masculinum et femininum eorum abnegatiuum neutrum" (Pmin 17,119).

"participium quoque necesse est ex quibusdam praepositis **partem** capiens constare, sed neque aliam recte interponimus **partem**, id est pronomen uel aduerbium uel coniunctionem uel aliam aliquam, cum nullam ex earum proprietate **partem** capiat participium" (Pmin 17,119).

"nisi enim praepositarum **partium** patiamur priorem positionem, reliquum est, ut nec participium uocare possimus neque tamen neutrum, quoniam duorum praepositorum generum fit abnegatiuum" (Pmin 17,119).

"Pronomina quasdam habent proprias obseruationes singula, quasdam communes, tam cum aliis pronomibus quam cum quibusdam **partibus** orationis" (Pmin 17,179).

"quamobrem // igitur praepositae **partes** [id est interrogatiuae] uel nominatiuae fiunt uel aduerbiales, ostendimus" (Pmin 17,123-124).

"quomodo ergo 'qualis' et 'quantus', siue interrogatiua sint siue infinita siue relatiua, quamuis mutant accentus, non sunt diuersae **partes**, sic neque supra dicta. sed latius de eorum potestate, cum de pronomine scribebamus, tractauimus" (Pmin 17,127).

"apparet autem etiam, quod praepositio non primam habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas ponitur, unde neque nominationem a propria aliqua significatione accipit, sed quia supra dictis praeponitur **partibus**, quae si non ante sint, neque ea constare possit - quod etiam de participio diximus -, ex quibus etiam ordinationem accipit: scilicet cum modo per appositionem, modo per compositionem praeponitur // ante dictis **partibus**" (Pmin 17,120-121).

"aliae uero dictiones sunt, quae ad similitudinem consonantium sine adiumento aliarum **partium** orationis, quae imitantur in hoc uocales, proferri ad perfectionem sensus non possunt, ut praepositiones uel coniunctiones" (Pmin 17,114).

"coniunctiones quoque copulatiuae et disiunctiuae esse dinoscuntur ab aliis **partibus** orationis, quae eis sociantur, ut 'uel, aut' non solum disiunctiuae, sed etiam copulatiuae reperiuntur" (Pmin 17,114).

"et apud illos quidem duae **partes** orationis sunt ὁ αὐτός, ὅ, quod // est articulus praepositiuus, et αὐτός, quod est pronomen relatiuum" (Pmin 17,124-125).

"**Partium** orationis quaedam habent inter generaliter sibi accidentia numeros et casus et genera, ut nomen, pronomen, participium" (Pmin 17,182).

"consequatur enim, ut ipsae quoque infinitae essent, quomodo in uerbis tertiae personae, quod contrarium erat proprietati pronominum, quippe, cum una dictio plura significat, infinitatis causa fit; praeterea aliae quidem **partes** casuales a nominatiuo genetiuum et ceteros casus ad consequentiam nominatiui solent perficere" (Pmin 17,144).

"et si terminatio obtinet maxime **partes** orationis, finis autem pronominis casus est, obtinebit per finem, ut 'pronomen' uocetur, quippe quo imitatur nominis // proprietatem, id est casum, quamuis etiam uerbi subiit proprietatem, id est persona" (Pmin 17,140-141).

"quando autem loco nominis per se ponitur, in **partibus** ostendetur consequentibus, et quae uerba ad nominatiuos coniunguntur solos et quae obliquos desiderant casus" (Pmin 17,116).

"est enim planum, quod, si in eadem **parte** duae fierent declinationes, contingebat casus mutationem impedimento fieri personarum discretionem, et contra personarum transitione corrumpi casuum proprietatem, quare casum quidem discernens efficit 'mei, mihi, me', personam uero 'mei, tui, sui', personam uero et casum 'mei, tibi'" (Pmin 17,140).

"et necesse est, eandem hanc esse **partem** orationis quam 'quis', cum etiam obliqui in omnibus similes sunt eorum casus absque accentibus" (Pmin 17,127).

(1.2.) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"Cum manifestum est de obliquorum constructione, sciendum, quod insunt in quibusdam **partibus** orationis aliarum **partium** intellectus, ut, si dicam 'Aiax', intellego et unum per numerum singularem" (Pmin 17,155).

"respondemus enim uel 'homo ambulat' uel 'equus' uel 'Trypho', in quo etiam 'homo' intellegitur, uel etiam **pars** subicitur, quae pro nomine accipitur, sed nomine proprio, id est pronomen, quando dicimus 'ego'" (Pmin 17,122).

"nec mirum, eandem uocem mutatione significationis ad aliam speciem transire, cum soleat diuersa significatio easdem uoces etiam ad alias **partes** transferre, ut nomina in aduerbia, sublime uolat pro 'sublimiter', sole recens orto pro 'recenter', et contra aduerbia in nomina, ut sponte sua, et mane nouum, et participia in nomina" (Pmin 17,148).

"Aliae quoque pro aliis **partibus** uel dictionibus ponuntur, ut nomen pro aduerbio" (Pmin 17,193).

"Nec solum per genera et personas et numeros et casus et tempora, quae maxime declinabilibus accidunt, de quibus supra ostendimus, solent auctores uariare figuras, sed etiam per omnia unicuique **partium** orationis accidentia, ut puta nomini accidunt species, genus, numerus, figura, casus" (Pmin 17,192).

"similiter per omnia accidentia omnium **partium** // orationis frequenter inuenimus huiusmodi figuras: et casus pro casibus" (Pmin 17,201-202).

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare post nominis positionem non eam **partem**, quae pro ipso nomine accipitur, ponimus, id est pronomen, quae uice nominis cum uerbo continet orationem: de quo manifesta probatio erit haec, quod uerborum quoque causa inuenta sunt pronomina" (Pmin 17,117).

"nec non etiam aliae pro aliis **partibus** accipiuntur, neque id aliter possumus scire nisi ex adiunctis, ut 'per', si uerbo apponatur, pro 'ualde' accipitur, id est loco aduerbii" (Pmin 17,115).

"si enim non praeponatur coniunctio, licet diuersas inferre **partes**, ut 'scribit Dionysius et Trypho'; 'scribit Dionysius et legit'" (Pmin 17,161).

"Et sciendum, quod, si praeponatur coniunctio casuali, necesse est aliam quoque **partem** casualem copulari et ad utramque uerbum referri, ut 'et Dionysius loquitur et Trypho', 'et Apollonius scripsit et ego', 'et uigilans proficit et legens'" (Pmin 17,160).

"rursus si dicam 'et Dionysius scribit', necesse est alterum casuale inferre et dicere 'et Dionysius scribit et Apollonius', quippe cum praeposita coniunctio copulatiua uel disiunctiua omnimodo consimilem cogit **partem** repetere, id est uel casualem uel carentem casu, et eundem casum uel modum, ut 'et scribo et intellego, uel scribo uel intellego; et meus seruus et tuus, uel meus seruus uel tuus'" (Pmin 17,161).

PARS-RTIS >> **PARTICVLA-AE** >> PARTITIO-ONIS >> PARTICIPIVM-II >>
PARTICIPIALIS-E

A) {Gr. [1. mórion]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 261); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.0: PARTES ORATIONIS (in genere); /1.1: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< dictio, pars]}.

D) Strzelecki (1954); Michael (1970: 52-53, 139); Donnet (1972); Schenkeveld (1988); Colombat (2001: 306); Biville (2003: 231,n. 16); Bonnet (2005c).

E:)

(0) In genere:

(1.0) PARTES ORATIONIS (in genere):

"[et per se tamen uerbum optatum saepe ponitur sine praedictis **particulis**()]" (Pmin 18,240).

(1.1) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"ἀοριστῶδες quoque hoc idem, id est τὸ ὄς', narrant μόνον, id est infinitam **particulam**, quando pro ὅστις accipitur, quod proprie est apud nos 'qui', ut 'qui interficiet tyrannum, praemium accipiat'" (Pmin 17,127).

PARS-RTIS >> PARTICVLA-AE >> **PARTITIO-ONIS** >> PARTICIPIVM-II >>
PARTICIPIALIS-E

A) {Gr. [1. epimerismós; 2. merismós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1-2]: pp. 181, 243); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.0: PARTES ORATIONIS (in genere)]}.

C.2) {[≈ distributio, diuisio]}.

D) Glück (1967); Garcea (2007).

E:)

(0) In genere

(1.0) PARTES ORATIONIS (in genere):

"igitur non uoces magis ualent in **partitione** dictionum quam earum significationes" (Pmin 17,127).

"itaque undique declinantur duas generales declinationes assumptia, unam nominis, alteram uerbi, nec per confusionem, sed per aptissimam **partitionem**" (Pmin 17,140).

"Coniunctioni εἰ, quae est ἐάν, apud illos tam ἐάν quam εἰ redditur in **partitione**; pro utroque autem Romani 'si' ponunt, in redditione tamen **partitionis** plerumque 'sin', ut Uirgilius in II georgicon: «Sin has naturae non possim accedere partes»" (Pmin 18,289).

PARS-RTIS >> PARTICVLA-AE >> PARTITIO-ONIS >> **PARTICIPIVM-II** >>
PARTICIPIALIS-E

A) {Gr. [1. metochê]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 255); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (participium); /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< aduerbium, articulus, coniunctio, interiectio, nomen, praepositio, pronomen, uerbum]}.

D) Lersch ([1838-1841] 1971: *passim*); Egger (1854: 16-17, 69, 87, 167-171, 232-233, 301); Job (1893: 103,n. 4, 107, 109-110); Lambert (1908: 157-164); Barwick (1922: 29; 76; 163); Schreiner (76-78); Michael (1970: 51, 75-76); Scaglioni (1970: 131-139); Baratin (1989: 190-193, 327-356, 468-480); Lepschy ([1990] 1994: II,32, 38-41, 92, 102, 115,n. 100, 116,n. 119, 167,); Viljamaa (1998); Colombat (2001: 306); Matthaios (2003a: 98-99,n. 9); Rocca (2004); Swiggers & Wouters (2007b); Basset (2007: 66); Lallot (2007: 71); Nicolas (2007: 384, 388); Calboli (2009); Flobert (2009: 332); Martinho (2009: 399).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (participium):

"unde neque nominationem a propria aliqua significatione accepit, sed quia supra dictis praeponitur partibus, quae si non ante sint, neque ea constare possit - quod etiam de **participio** diximus -, ex quibus etiam ordinationem accepit" (Pmin 17,120).

"manifestum autem, quod ipsius quoque positio nominationis, qua **participium** nominatum est, non bene seruaretur, nisi post nomen et uerbum poneretur **participium**, cum ex eis utrisque per confirmationem pendens ea pars accipiebatur, quomodo post masculinum et femininum eorum abnegatium neutrum" (Pmin 17,119).

"nisi enim praepositarum partium patiamur priorem positionem, reliquum est, ut nec **participium** uocare possimus neque tamen neutrum, quoniam duorum praepositorum generum fit abnegatium" (Pmin 17,119).

"**participia** enim necesse est uerborum suorum seruare constructiones" (Pmin 18,317).

"sin subtrahas aduerbium, non omnino deficiet oratio, ut 'idem homo lapsus heu concidit'. nec non etiam **participium** si adimas, neque sic deficiet, ut: 'idem homo heu hodie concidit'" (Pmin 17,116).

"Partium orationis quaedam habent inter generaliter sibi accidentia numeros et casus et genera, ut nomen, pronomen, **participium**; quaedam personas et numerum, ut uerbum et pronomen; quaedam tempora, ut uerbum et **participium**" (Pmin 17,182).

"**participium** quoque necesse est ex quibusdam praepositis partem capiens constare, sed neque aliam recte interponimus partem, id est pronomen uel aduerbium uel coniunctionem uel aliam aliquam, cum nullam ex earum proprietate partem capiat **participium**" (Pmin 17,119).

"Similiter genetiuo adiunguntur participialia plerumque uel **participiorum** // transitiuorum absque tempore uim habentia (transitiua autem **participia** sunt,

quae a transitiuis uerbis nascuntur, ut 'amo illum, amans illum; fido illi, fidens illi; inuideo tibi, inuidens tibi'), nisi sint passiuæ, id est futuri passiuorum similia: tunc enim datiuo uel ablatiuo adiunguntur, sicut et **participia** eiusdem formae [id est in 'dus' desinentia], ut 'amans illius', similiter 'abundans, sapiens, patiens, fidens'" (Pmin 18,215-216).

"uerbi uero constructionem seruant eius singula **participia**, ex quo nascuntur, et uel absolute dicuntur, hoc est intransitiue, quomodo et uerba, quae non egent obliquis casibus" (Pmin 18,223).

"secundum nomen autem **participia** construuntur, quod, quemadmodum uerba uel intransitiue cum nominatiuo uel transitiue cum obliquis nominum ponuntur, sic etiam cum **participiis** intransitiue, ut 'Uirgilius scribens floret, ego intellegens delector', transitiue, ut 'egeo miserantis, consentio miseranti, uideo miserantem, potior miserante'" (Pmin 17,159).

"hoc etiam sciendum, quod tria quidem habent praeteritum supra dictorum quinque impersonalium, 'paenituit, puduit, piguit', duo uero **participia** more neutropassiuorum, 'misertum' et 'pertaesum', cuius simplex in usu non est, quamuis 'taedium' dicatur" (Pmin 18,231).

"sed si quis et haec et omnia impersonalia uelit penitus inspicere, ad ipsas res uerborum referuntur et sunt tertiae personae, etiam si prima et secunda deficient: quod etiam in libris de uerbo ostendimus. unde et **participia** inueniuntur: 'curritur, cursus'" (Pmin 18,230).

"substantiua uero aptissime adiunguntur, cum actus uel passionis essentiam cum **participiis** significant, ut 'amatus sum, es, est'" (Pmin 17,154).

"quomodo autem pronomibus uocatiua uerba non adiunguntur, sic nec **participiis**, quippe ad nominationem pertinentia" (Pmin 17,154).

"quae si deficient, infinita pro his subeunt nomina substantiae cum uerbo, ut 'ego sum, qui amor', id est ὁ φιλούμενος, uel 'tu es, qui amasti', id est ὁ φιλήσας; haec enim desunt apud nos **participia**" (Pmin 17,154).

"**participia** uero et cum nomine // et cum pronome et per se posita constructionem tam uerbi necessario sequuntur quam nominis, quia utrique cognata sunt. nominis, ut 'Cicero accusans uicit; Ciceronis accusantis oratio ualuit; Ciceroni accusanti contigit gloria; Ciceronem accusantem timuit Catilina; o Cicero accusans Catilinam patriam seruasti; Cicerone accusante uictus est Uerres'. et eas quidem constructiones ad similitudinem nominum habent **participia**" (Pmin 18,222-223).

"nam nomina per se et **participia** absque uocatiuo casu tertiae sunt personae" (Pmin 18,211).

"Quod autem post **participium** pronomen sequi debet, non est quaestio, cum paene post nomen debeat poni, nisi propter supra dictas causas" (Pmin 17,120).

"Illud quoque sciendum, quod suum est pronominis in prima et secunda // persona habere nominatiuum, uocatiuum uero non solum pronomina, sed etiam nomina et **participia** habent, qui casus proprius est secundae personae, ut 'scribe Uirgili' et 'scribis Uirgili'" (Pmin 17,202-203).

"Illud quoque notandum, quod tertiae personae possessiuum ad innumerabiles, ut diximus, refertur personas possessorum, quippe cum ad omnia tertiae personae pronomina et ad omnia nomina et **participia** potest referri, ut 'suus illius, suus istius, ipsius, huius, eius; suus Uirgillii uersus; sua discentis diligentia'" (Pmin 17,173).

"nam adiectione aduerbii possunt comparari, ut Uirgilius in I: «Quam Iuno fertur terris magis omnibus unam / Posthabita coluisse Samo», 'magis coluisse'; similiter **participio** additur, 'magis hunc colens quam illum'" (Pmin 17,160).

"uerbis uero et aduerbiis per solam compositionem adiunguntur praepositiones, **participiis** autem tam secundum uerbi compositionem quam secundum nominis appositionem, ut 'perlegens' a 'perlego', 'efficiens' ab 'efficio', 'ad legentem, a legente' ut 'ad puerum, a puero'" (Pmin 17,164).

"necesse est enim, coniunctiones praepositas uel diuersas personas coniungere, quae // sunt in casualibus, uel qualitates, quae sunt in aduerbiis, communiter autem actum uel passionem consequi, quae est in uerbo uel in **participio**" (Pmin 17,160-161).

"Nominibus quidem exigentibus obliquos necesse est substantiuum uerbum uel **participium** consequi" (Pmin 18,212).

"Uirgilius in II georgicon: «patientem uomeris unci», quando **participium**, accusatiuo, sicut et uerbum ex quo uenit, 'patior illam rem, patiens illam rem'" (Pmin 18,217).

"Et haec quidem ipsorum nominum exigente natura sic uariantur casibus, quibus licet uel pronomina uel **participia** per eosdem casus coniungere, ut 'ille filius Pelei Achilles bellans multos interfecit Troianos' et 'illius Pelei florentis uirtute filius Achilles fuit'" (Pmin 18,212).

"et fere omnia **participiis** similia nomina diuersa casuum constructione discernuntur" (Pmin 18,317).

"et necesse est, ut diximus, casum, quem uerba sequuntur, etiam **participia** sequi. 'doctus grammaticae' nomen est, 'fugitans litium' nomen est; nam 'fugitans lites' **participium**, dicimus enim 'fugito, fugitas lites'" (Pmin 18,217).

"Romani quoque 'fugitans, amans, patiens' et multa similia tam genetiuo quam accusatiuo adiungunt; sed accusatiuo coniuncta **participia**, genetiuo nomina sunt" (Pmin 18,353).

"et attende, quod uoce passiuia 'profusus', quia magis actum significat, genetiuo est coniunctum. similiter si dicam 'doctus grammaticam', **participium** est, 'doceor' enim 'grammaticam' dicimus" (Pmin 18,217).

"Et postremo omnia uerbalia in 'lis' uel in 'dus' desinentia **participiis** futuris similia datiuum asciscunt, ut 'mirabilis, legibilis, orabilis, amabilis mihi est; penetrabilis' et 'penetrabilis, extricabilis, dicendus, amandus, docendus' et similia, 'docilis' et 'docibilis'" (Pmin 18,219).

"non igitur, si quid simile est uoce, hoc eisdem necesse est omni modo accidentibus coniungi, sed ad intellectum referri, utputa omnis datiuus et ablatiuus pluralis mobilium nominum uel pronominum uel **participiorum** similis est per tria genera, ut 'bonis, illis, accusatis'" (Pmin 17,201).

"Illa quoque nomina, quae uim habent passiuam, ablatiuo iunguntur: 'lassus labore, fessus cursu, cassus lumine', quod etiam **participium** potest esse" (Pmin 18,222).

"pro hac constructione Romani **participio** futuri utuntur cum omni tempore uerbi substantiui, ut 'lecturus sum', μέλλω ἀναγινώσκειν 'lecturus eram' et

'fui' et 'fueram', ἤμελλον ἀναγινώσκειν, 'lecturus ero' uel 'fuero', μέλλω ἀναγνώσεσθαι" (Pmin 18,326).

"Ad eos autem casus, ad quos coniungitur indicatiuus, necesse est totius uerbi declinationem construi et **participia** et supina, ut 'amo illum, amans illum, amandi illum causa curro, amando illum uigilo, amandum est illos, amatum eo illum'" (Pmin 18,278).

"Uerborum quoque omnibus modis et **participiis** possunt coniungi, ut 'amo discere, ama discere, utinam amarem discere, cum amauerim discere, amare discere prodest, amans discere'" (Pmin 18,227).

"Omnibus modis aliis potest infinitum coniungi uerbum, ut 'studeo legere, stude legere, utinam studerem legere, cum studeam legere', et infinitum infinito, ut 'uideo filium studere legere'. **participiis** quoque coniungitur: 'studens legere'" (Pmin 18,235).

"similiter 'intellego sentire, intellege sentire, utinam intellegerem sentire, cum intellexerim sentire, intellegere filium sentire cupio', [Horatius carminum II: «† dedocet uti / † Falsis uocibus»]; **participio** etiam 'uolo intellegens sentire'. sic omnia" (Pmin 18,227).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"**participium** etiam oportune post uerbum ponitur, ex quo et nascitur, sicut de uerbo tractantes ostendimus, quod necessario translationes uerborum fiebant in casuales figuras cum generibus, quae eis accidunt, cum uerba non possent consequentiam sui praesentare, ut etiam per obliquos casus adiungi possent et sine coniunctione consociari, ut 'me legente proficio' pro 'lego et proficio' (Pmin 17,119).

"et de eo, quod assumitur solum, ut aduerbium uerbo uel coniunctio uerbo et nomini, et praeterea de **participio**, quod loco uerborum sumitur et cum uerbis assumitur" (Pmin 17,124).

"**participium** autem comparisonem habere non potest, cum loco uerbi fungatur, quod comparatione penitus caret, quantum in sua uoce" (Pmin 17,160).

"et nota, quod, cum et nomen, ut supra diximus, et uerbum substantium inuicem, hoc cum **participio** positum loco uerbi, illud cum uerbo loco **participii** fungitur, ad omnes quoque personas pronominum refertur: 'ego qui scripsi, tu qui scripsisti, ille qui scripsit'" (Pmin 17,154).

"**Participia** pro uerbis ponunt Attici, quod frequenter faciunt Latini" (Pmin 18,304).

"est autem quando per ellipsin uerbi uel **participii** substantiui huiusmodi casuum (id est nominatiui cum obliquis) constructio soleat proferri, ut 'filius Pelei Achilles multos interfecit Troianos'" (Pmin 18,212).

"et 'qualis' tamen et 'quantus' positus infinitis, pro quibus etiam 'quis' ponitur, saepius deficiunt uerba substantiua, quomodo etiam **participiis**" (Pmin 17,153).

"Sallustius in Catilinario: «nam et priusquam incipias, consulto, et ubi consulueris, mature facto opus est». haec autem elocutio ad passiuae significationis pertinet **participia** siue absolutae" (Pmin 18,288).

"huic consimile esse uidetur 'fieri opus est' et 'facto opus est, dici opus est' et 'dicto opus est, pugnari opus est' et 'pugnato opus est'; quomodo

enim illa, sic etiam ista **participia** pro infinitis uerbis ponuntur" (Pmin 18,288).

"Graeci autem **participio** utuntur substantiuo: Ἀπολλώνιος ὢν διδάσκεις, Τρύφων ὡν μανθάνεις, quo nos quoque secundum analogiam possemus uti, nisi usus deficeret **participii** frequens" (Pmin 18,239).

"subauditur enim **participium** uerbi substantiuo 'ens', quod in usu nunc nobis non est, pro quo possumus 'qui est' uel 'qui fuit Pelei filius' dicere uel subaudire" (Pmin 18,212).

"et attende in his quoque quanta uis est substantiam significantium, quod et loco **participii**, quod et substantiam ipsius, qui agit uel patitur, et actum uel passionem significat, accipitur nomen substantiuum cum uerbo - ut 'quid est amans?' 'qui amat', 'quid est nascens?' 'qui nascitur' - et loco uerbi **participium** cum uerbo substantiuo, ut 'pransus sum' pro 'prandi', 'meritus sum' pro 'merui'" (Pmin 17,154).

"('Sciens' autem quando **participium** est, accusatiuo adiungitur; quando nomen, genetiuo, quomodo 'amans, diligens, patiens, neglegens' et similia.)" (Pmin 18,326).

"similiter 'praefectus urbis' nomen est, 'praefectus urbi' **participium**" (Pmin 18,217).

"sed quando datiuo adiungitur, **participium** est, quando uero genetiuo, nomen, quomodo 'amans illius' nomen, 'amans' autem 'illum' **participium**, et 'natus illius' nomen, 'natus' uero 'ab illa' uel 'illi' **participium**" (Pmin 18,317).

"'abundans illius rei' nomen est, nam **participium** ablatiuo, quomodo et uerbum eius, coniungitur" (Pmin 18,216).

"nec mirum, eandem uocem mutatione significationis ad aliam speciem transire, cum soleat diuersa significatio easdem uoces etiam ad alias partes transferre, ut nomina in aduerbia, sublime uolat pro 'sublimiter', sole recens orto pro 'recenter', et contra aduerbia in nomina, ut sponte sua, et mane nouum, et **participia** in nomina, ut 'amans' ὁ ἐραστής, 'sapiens' ὁ σοφός, 'doctus' ὁ εὐπαίδευτος, 'factum' τὸ ἔργον" (Pmin 17,148).

"necesse est enim huiusmodi structurae siue nomen seu **participium** prolatum uerbo interpretari, 'dum' aduerbio uel eandem uim habentibus addito" (Pmin 18,215).

"nam **participia** raro sic proferuntur, pro 'me docente' ut dicam 'dum ego docens sum', uerbum uero cognatum significationi ipsius nominis, quod per ablatiuum profertur, ponimus, ut 'me doctore, dum ego doceo; illo imperatore, donec ille imperat; pietate manente, dum pietas manet; uirtute florente, quoad uirtus floret'" (Pmin 18,215).

"frequentissimae tamen sunt huiusmodi figurae, quibus aduerbia nominibus uel **participiis** uel pronominibus redduntur, et maxime localia" (Pmin 18,338).

"itaque si et quod diuiditur et illa, in quae diuiditur, uolumus per obliquos casus proferre, necesse est **participio** uti, quod loco uerbi accipitur obliquis adiungendum, et transitionem facere, ut 'aquilarum uolantium, alterius ab oriente, alterius ab occidente, similis est celeritas' uel per datiuum 'aquilis uolantibus, huic oriens, illi relinquitur occidens' et accusatiuo 'aquilas uolantes, hanc oriens, illam misit occidens'" (Pmin 17,126).

"est tamen quando in nominum uim transeunt **participia** et genetiuo coniunguntur relicta uerborum ordinatione, ut 'fugitans lites' **participium** est, 'fugitans litium' nomen; 'amans illum' similiter **participium**, 'amans illius' nomen, unde et comparatur 'amantior, amantissimus'; 'praefectus urbi' **participium**, quia et 'praeficior urbi', 'praefectus urbis' nomen" (Pmin 17,160).

"Infinita uero impersonalium necesse est ut ablatiuum pronominis uel nominis uel **participii** ad perfectam significationem assumant, ut 'stari a me uolo' pro 'stare uolo'" (Pmin 18,232).

"**participia** praesentis temporis et infinita eadem etiam praeteriti imperfecti sunt: licet igitur utrobique ea proferre, ut 'scribens hodie proficio' et 'scribens heri proficiebam', et 'scribere uolo hodie' et 'scribere uolebam heri'" (Pmin 17,199).

"sciendum tamen, quod licet etiam praeteritis perfectis et plusquamperfectis **participia** uel infinita supra dicta sensum praeteriti imperfecti // significantia coniungere, ut 'scribens profeci' uel 'profeceram', id est 'cum in scribendo eram, profeci' uel 'profeceram'" (Pmin 17,199-200).

"Terentius in Andria: «Quid meritus?», pro 'quid meruisti?' hoc Romani faciunt in omnium passiuorum et deponentium et communium praeteritis, per quae **participiis** utuntur pro uerbo adiungentes uerbum substantiuum; frequenter tamen et per ellipsin eius per se **participia** loco uerborum funguntur" (Pmin 18,305).

"et Graeci quidem habent imperatiua praeteriti temporis, nos autem in actiuis uel neutralibus uerbis penitus ea habere non possumus, in passiuo uero et omnibus, quae habent **participia** praeteriti temporis, per circumlocutionem possumus habere, ut 'doctus es' uel 'esto', δεδίδαξο, 'doctus sit' uel 'esto', δεδιδάχθω" (Pmin 18,238).

"frequentissime nostri quoque **participia** pro infinitis, ut 'audio interfectum, mortuum, caesum' et similia, in quibus omnibus subauditur 'esse'" (Pmin 18,358).

"**participiorum** autem accusatiui frequenter pro infinitis uerbis ponuntur, ut Sallustius in quinto: «† spe celebritate nominis intellego // timentem», pro 'timere'" (18,225-226).

"hac figura frequentissime Romani quoque utuntur, ut infinita uerba pro **participiis** ponant" (Pmin 18,374).

PARS-RTIS >> PARTICVLA-AE >> PARTITIO-ONIS >> PARTICIPIVM-II >> **PARTICIPIALIS-E**

A) {Gr. [1. metochikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 255); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (participium)]}.

C.2) {[≈]; [>< aduerbialis, nominalis, uerbalis]}.

D) Lersch ([1838-1841] 1971: 247); Job (1893: 78, 107-108); Basset (2007: 66).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (participium):

"participiis quoque coniungitur: 'studens legere', **participialibus** etiam uel supinis, ut 'causa spectandi currere equos ascendo, circumspectando currere equos delector, spectandum est currere equos, spectatum currere equos eo, iucundum est spectatu currere equos'" (Pmin 18,235).

"Similiter genetiuis adiunguntur **participialia** plerumque uel participiorum // transitiuorum absque tempore uim habentia" (Pmin 18,215-216).

"similiter dicimus 'experiens causarum', et omnia fere **participialia** praesentis temporis genetiuis solent iungi: 'amans illius', similiter 'patiens, fidens, fugitans'" (Pmin 18,293).

"Similiter eisdem casibus adiunguntur **participialia** uel supina, quae uim infinitorum habent, quae cum articulis construuntur apud Graecos: 'miserendi tui causa facio, miserendo tui moueor, miserendum tui est, miseritum tui uenio, miseritu tui doleo; nocendi tibi causa facio, nocendo tibi proficio, nocendum tibi est, nocitum tibi propero, nocitu tibi gaudet' pro 'in nocendo tibi'" (Pmin 18,233).

PATEO-ERE

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(0.1) In genere (per figuram):

"sed aptissimum maxime fuit responso, etiam in confusione ordinis propriam oraculi obliquitatem seruare; quamuis et apud omnes auctores huiusmodi figura latissime **pateat**" (Pmin 18,235).

PATIOR-PATI >> PASSIO-ONIS >> PASSIUIS-A-VM >> PASSIVE

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.vv.: *patiens, patiendi, patiendo*).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"nisi enim praepositarum partium **patiamur** priorem positionem, reliquum est, ut nec participium uocare possimus neque tamen neutrum, quoniam duorum praepositorum generum fit abnegatiuum" (Pmin 17,119).

(0.1) In genere:

"ante uerbum quoque necessario ponitur nomen, quia agere et **pati** substantiae est proprium, in qua est positio nominum, ex quibus proprietates uerbi, id est actio et passio, nascitur" (Pmin 17,116).

"Nec mirum uerba sensum significantia, qui habeat aliquid passionis, accusatiuo coniungi, cum multa alia quoque sint et actiua et neutra, quae quamuis et ipsa ui intellectus ipsius aliquid **pati** uideantur, accusatiuis tamen adiunguntur, ut 'amo' et 'desidero, ardeo'" (Pmin 18,277).

"simplicia uero ἀλλοπαθῆ nominant, id est 'extrinsecus passionem facientia' uel '**patientia**', ut 'doceo te, doceor a te'" (Pmin 17,176).

"nemo enim dicit 'facio tu' uel 'ille' uel 'facis ego' uel 'ille' uel 'facit ego' uel 'tu', singulis enim uerba uocibus singulas significantia personas eas extra se aliis accommodare personas non **patiuntur**" (Pmin 17,199).

"et attende in his quoque quanta uis est substantiam significantium, quod et loco participii, quod et substantiam ipsius, qui agit uel **patitur**, et actum uel passionem significat, accipitur nomen substantiuum cum uerbo - ut 'quid est amans?' 'qui amat', 'quid est nascens?' 'qui nascitur' - et loco uerbi participium cum uerbo substantiuo, ut 'pransus sum' pro 'prandi', 'meritus sum' pro 'merui'" (Pmin 17,154).

"sin autem in una eademque persona uerbum obliquo coniungatur pronominis casui, necesse est reciprocationem, id est sui passionem, fieri et eandem personam agere aliquid in se simul et a se // **pati**, ut 'misereror mei, inuideo mihi, incuso me'" (Pmin 17,166-167).

"nam uel in se reciprocatur, id est ipse in se aliquid agere ostenditur, [aut ipse **pati** a se], in quo necesse est obliquum aliquem poni casum, ut 'miseretur sui, dicat sibi, accusat se, potitur se'" (Pmin 17,175).

"Illud quoque notandum, quod possessiua pronomina primae et secundae personae siue possessoris sui siue extrinsecus personis bene copulantur tam agentia quam **patientia** siue in se ipsa reflectantur [id est reciprocentur], ut 'meus filius' uel 'tuus diligit me, diligit te, diligit illum, diligit se; filium meum' uel 'tuum diligo ego, diligis tu, diligit ille'" (Pmin 17,167).

"Possessiua tamen, quia duas continent personas, id est possessoris et possessionis, necessario tribus constructionibus ordinantur, cum eorum primitiua duas habeant, reciprocam uel sui **passam**, quam Graeci ἰδιοπαθῆ uocant, et transitiuam: sui **passam**, ut 'uideo memet', transitiuam, 'uideo te' uel 'illum'" (Pmin 17,165).

"nec mirum hoc fieri in tertiae personae possessiua, cum uim genetiui possideat sui primitiui, quod uel reciprocum [id est sui passum, ἰδιοπαθῆς] est" (Pmin 17,168).

"nam is, qui **patitur**, in significatione passiva transfert accusativum, qui ad se pertinebat, cum actuum proferebatur verbum, in nominativum adiunctum passivum, qui in ipso verbo, ut saepe diximus, intellegitur" (Pmin 18,272).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut pronomen vel nomen praeponatur verbo, ut 'ego et tu legimus, Virgilius et Cicero scripserunt', quippe cum substantia et persona ipsius agentis vel **patientis**, quae per pronomen vel nomen significatur, prior esse debet naturaliter quam ipse actus, qui accidens est substantiae" (Pmin 17,164).

"Cetera vero omnia, nisi sint acquisitiva vel aequiperantia vel supereminentia vel subiecta, a nominativo actum transitive ad homines facientia, // ut praediximus, ad accusativos construuntur, cum utraque supponatur persona tam agentis quam **patientis**, ut 'doceo te, doceor a te'" (Pmin 18,271-272).

"similiter in omnibus casualibus et in reciprocationibus personarum, hoc est quando eadem persona et agit et **patitur**, utimur eisdem constructionibus, ut 'miseror mei, invides tibi, orat se ille' et similia" (Pmin 17,164).

"Pronominum obliquis casibus coniuncta verba duas exigunt personas, afficientis et afficiendi, id est agentis et **patientis**, ut 'misereris mei, das // mihi, uides me, dignaris me'" (Pmin 17,163-164).

"passio vero facta per obliquos activo coniunctos verbo transfertur in nominativum pertinentem ad ipsam, quae **patitur**, personam passivo coniunctum verbo, praedictum vero nominativum, quia ad agentem pertinet, transfertur in ablativum, ut 'Caesar vincit Pompeium, vincitur Pompeius a Caesare; ego te diligo, tu diligeris a me'" (Pmin 17,176).

"tertia vero persona non solum eadem **patitur**, sed etiam in aliam tertiam // extrinsecus potest transire, quippe cum diversae in ea possunt esse personae, quod in prima et secunda non inveniuntur" (Pmin 17,164-165).

"Illa quoque verba actiuorum vocem habentia, quorum actus ad res carentes loquella pertinent, primas quidem et secundas voces non possunt naturaliter passivas habere, quippe cum nec de se loqui ipsae quid **patiuntur** possint, quod est primae personae, nec ad eas, cum careant auditu, qui proprie pertinet ad secundam personam, loqui possimus" (Pmin 18,269).

PATIOR-PATI >> **PASSIO-ONIS** >> PASSIVVS-A-VM >> PASSIVE

A) {Gr. [1. páthos]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 285-286); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[≈ affectio]; [≠ actio, actus]}.

D) Hunt (1980: 24-37, 59, 89, 91, 100, 107, 170); Kelly (1990: 152); Lepschy ([1990] 1994: II, 40-41; Ax (2003: 72, n. 24); Luhtala (2003: 208, n. 3, 216, n. 27); Skoppie et alii (2007: 212); Garcea (2009: 127-128, 133); Lallot (2009: 156, 161-162); Flobert (2009: *passim*).

E:)

(0.0) In genere:

"itaque Uirgilius huiusmodi res ostendit animorum esse **passiones**, ut in UI: «Hinc metuunt cupiuntque, dolent gaudentque»" (Pmin 18,270).

(0.1) In genere:

"Nec mirum uerba sensum significantia, qui habeat aliquid **passionis**, accusatiuo coniungi, cum multa alia quoque sint et actiua et neutra, quae quamuis et ipsa ui intellectus ipsius aliquid pati uideantur, accusatiuis tamen adiunguntur, ut 'amo' et 'desidero, ardeo'" (Pmin 18,277).

"Nec mirum absoluta posse obliquis adiungere casibus, cum etiam transitiva licet absolute proferre, cum maxime aliquam sui **passionem** ipso actu significant, ut 'hic amat, ille luget, iste ridet'" (Pmin 18,270).

"Illa quoque notanda, quae cum nullum significant actum, sed magis sui **passionem** demonstrent, tamen, quia actiuam habent uocem, accusatiuo coniunguntur, ut 'trepido, horreo, formido, uito, fugio, recuso, excuso'; similiter 'metuo' et 'timeo': haec autem, cum passiuue dicuntur, magis actum significant; et e contrario, cum actiue dicuntur, magis **passionem** significant, ut 'timeor: timorem facio; timeo' uero 'timorem patior'" (Pmin 18,276).

"Communia, quando actum significant, actiuorum constructionem, quando **passionem**, passiuorum sequuntur, ut 'crimino te' et 'crimino a te, uenero te' et 'uenero a te'" (Pmin 18,270).

"sin haec eadem (id est neutra uel deponentia) **passionem** significant, passiuorum constructionem sibi defendunt, id est ablatiuo uel datiuo coniunguntur, ut 'fio a te doctus, uapulo ab illo, exulo, nascor, patior'" (Pmin 18,277).

"simplicia uero ἀλλοπαθῆ nominant, id est 'extrinsecus **passionem** facientia' uel 'patientia', ut 'doceo te, doceor a te'" (Pmin 17,176).

"Illa quoque, quae tertiae personae acquisitionem aliquam significant, quamuis nec sui **passionem** nec retransitionem habeant, supra dicti pronominis casibus frequenter construuntur, ut 'auget ille substantiam sui, defendit Brutus sibi libertatem, uidet ille similem sui'" (Pmin 17,177).

"substantiua uero aptissime adiunguntur, cum actus uel **passionis** essentiam cum participiis significant, ut 'amatus sum, es, est'" (Pmin 17,154).

"ambulans, sedens, surgens', uel transitiuue, hoc est in diuersas personas uel in se ipsas per reciprocationem, id est sui **passionem**, quam Graeci ἰδιοπάθειαν dicunt" (Pmin 18,223).

"et attende in his quoque quanta uis est substantiam significantium, quod et loco participii, quod et substantiam ipsius, qui agit uel patitur, et actum uel **passionem** significat, accipitur nomen substantiuum cum uerbo" (Pmin 17,154).

"ante uerbum quoque necessario ponitur nomen, quia agere et pati substantiae est proprium, in qua est positio nominum, ex quibus proprietates uerbi, id est actio et **passio**, nascitur" (Pmin 17,116).

"sin autem aliquibus ea uerbis sociamus ad ipsarum possessionum actum uel **passionem** pertinentibus, necesse est, cum in prima et secunda esse intelleguntur, primitiua quoque eis pronomina adiungi" (Pmin 17,166).

"sin autem in una eademque persona uerbum obliquo coniungatur pronominis casui, necesse est reciprocationem, id est sui **passionem**, fieri et eandem

personam agere aliquid in se simul et a se // pati, ut 'miserere mei, inuideo mihi, incuso me'" (Pmin 17,166-167).

hanc autem constructionem seruant etiam reciprocaiones [id est sui **passiones**], ut 'amari a memet ipso debeo; uituperari a te ipso debes' et similia" (Pmin 18,232).

"et illi quidem, siue ἰδιοπάθεια sit, [id est reciprocatio uel sui **passio**], siue in possessiua transitio fiat, utuntur supra dictis compositis, ut ostendimus, nos uero primitiuis quidem 'sui, sibi, se, a se' uel per reciprocaionem, ut 'sui potitur, sibi indulget', uel per retransitionem utimur, ut 'hortatur me ille ut sui potiar, rogat te ille ut sibi indulgeas'" (Pmin 17,168).

"et sciendum, quod Graeci quidem compositis utuntur pronomiibus in sui **passione**, id est ἰδιοπαθεία, ut ἐμαυτὸν διδάσκω, σαυτὸν διδάσκεις, ἐαυτὸν διδάσκει" (Pmin 17,167).

"quomodo igitur nominum substantiam quaerentes 'quis?' dicimus, sic etiam uerbi actum uel **passionem** quaerentes 'quid agit?' uel 'quid patitur?' dicimus" (Pmin 17,131).

"quamuis, si quis haec quoque altius inspiciat, sui **passionis** et possessionis uim aliquam ostendere ea etiam inueniet; itaque apud Graecos quoque cum compositis pronomiibus proferuntur: ἄγει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φίλον" (Pmin 17,177).

"necesse est enim, coniunctiones praepositas uel diuersas personas coniungere, quae // sunt in casualibus, uel qualitates, quae sunt in aduerbiis, communiter autem actum uel **passionem** consequi, quae est in uerbo uel in participio, uel actus copulari" (Pmin 17,160-161).

"necesse est enim obliquos casus ad nominatiuos referri interpositis uerbis actum quidem ad nominatiuos, **passionem** uero ad obliquos reddentibus, ut 'Caesar uicit Pompeium, ego te diligo'" (Pmin 17,176).

"**passio** uero facta per obliquos actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum pertinentem ad ipsam, quae patitur, personam passiuo coniunctum uerbo" (Pmin 17,176).

"licet tamen etiam accusatiuum addere his, quibus per diuersas res fieri solet **passio**, ut 'doceor a te literas, pascor carnem, uituperor insipientiam'" (Pmin 18,269).

"nec solum tamen his, sed omnibus uerbis licet ablatiuum adiungere, cum causam per eum indicamus ipsius actus uel **passionis**, quod licet in omni specie facere uerborum, ut 'Plato uiuit anima', id est 'per animam'" (Pmin 18,270).

"Praeterea sciendum, quod illud quoque, quod apud Graecos dicitur per solos obliquos compositum casus, ἀλλήλων κήδονται, ἀλλήλοις παρέχουσιν, ἀλλήλους φιλοῦσιν, necessario inuicem actum et **passionem** alterius in alteram personam uno eodemque casu significat nec potest nominatiuo proferri, sed habet eius intellectum in ipso uerbo" (Pmin 17,177).

"hoc quoque sciendum, quod impersonalia, quae accusatiuo simul casui et genetiui copulantur, ut 'pudet me tui', similiter 'paenitet, taedet, miseret', accusatiuo quidem significant personam, in qua fit **passio**, genetiui uero illam, ex qua fit" (Pmin 18,232).

"sin autem transitiue proferatur, hoc est ut ab alia in aliam personam **passio** fieri significetur, etiam si ablatiuo adiungatur, passiuus est infinitum, ut 'doceri a me cupis; amari a te cupio'" (Pmin 18,232).

(0.2) In genere (per figuram):

"auctores frequentissime hyperbatis, id est transitionibus, utuntur, ut: «Aio, te, Aeacida, Romanos uincere posse», est enim ordo [te Aeacida] 'Romani te possunt uincere', quod et naturaliter **passiones** secundae sunt actionum et actio in Romanis, **passio** uero in // Pyrrho significatur" (Pmin 18,234-234).

"quod si non addatur 'inuicem', dubitatio fit, utrum per sui **passionem** singulae in se agant, an altera in alteram, si dicam 'iste et ille se amant'" (Pmin 17,178).

"Contrariae similiter **passiones** per defectionem fiunt literae et syllabae et dictionis et orationis: literae, ut 'siit' pro 'siuit', 'audacter' pro 'audaciter'; syllabae, ut 'commorit' pro 'commouerit'" (Pmin 17,110).

PATIOR-PATI >> PASSIO-ONIS >> **PASSIIVVS-A-VM** >> PASSIVE

A) {Gr. [1. pathêtikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 285); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- IV/1.1: ACCIDENTIA (vox); /1.2: ACCIDENTIA (per figuram)]}.

C.2) {[≈ absoltus]; [≠ actiuus]; [>< communis, deponens, medius, neuter]}.

D) Lersch ([1838-1841] 1971: 195, 239); Job (1893: 112-118); Lambert (1908: 115-122); Michael (1970: 113-114); Iso (1972/1973); Flobert (1975; 2009); Lambert (1978); Hunt (1980: 31, 94, 102, 176); Lepschy ([1990] 1994: II,295-296); Harto Trujillo (1994; 2007); García de Paso (1996a); Hovdhaugen (1997); Stoppie et *alii* (2007: 210-211); Garcea (2009: 127, 130, n. 12); Lomanto (2009: 188); Flobert (2009: *passim*).

E:)

(0) In genere:

(1.1) ACCIDENTIA (vox):

"Sciendum itaque, quod omnia actiua apud Latinos, quae faciunt a se **passiua**, quae et transitiua sunt in homines, sine dubio accusatiuo adiunguntur, ut 'oro te', quia habet etiam **passiuum** 'oror a te'" (Pmin 18,267).

"excipiuntur, ut ostendimus, pauca, quae quamuis sint actiua et transitiue dicantur in hominem, tamen non habent **passiua**, usu deficiente, ut 'noceo tibi, facio te doctum'" (Pmin 18,271).

"communia uerba tam actiuam quam **passiuam** constructionem concipiunt, ex qua discernitur uarietas significationis: 'crimino te' et 'a te, hortor te' et 'a te'" (Pmin 17,200).

"Communia, quando actum significant, actiuorum constructionem, quando passionem, **passiuorum** sequuntur, ut 'crimino te' et 'crimino a te, uenero te' et 'uenero a te'" (Pmin 18,270).

"Absoluta, siue actiuae siue **passiuae** sint uocis, cum nominatio perfectam habent constructionem, ut 'Plato uiuit, Aristoteles deambulat, Socrates philosophatur; ego esurio, tu dormis, ille uolat'" (Pmin 18,270).

"nos accusatio copulamus, quippe ex actiua **passiuam** uocem facientia, ut 'audio te' et 'audior a te; tango te' et 'tangor a te; gusto' et 'gustor, sentio' et 'sentior'" (Pmin 18,277).

"et attende, quod uoce **passiua** 'profusus', quia magis actum significat, genetiuo est coniunctum" (Pmin 18,217).

"Illa quoque uerba actiuorum uocem habentia, quorum actus ad res carentes loquella pertinent, primas quidem et secundas uoces non possunt naturaliter **passiuas** habere, quippe cum nec de se loqui ipsae quid patiuntur possint, quod est primae personae, nec ad eas, cum careant auditu, qui proprie pertinet ad secundam personam, loqui possimus" (Pmin 18,269).

"at quae egent casibus et transitue dicuntur, ut actus in hominem fiat, habent et **passiua**, ut 'ferio Tryphonem', quem actum ille interpretando, in quem fit, facit uerbum **passiuum**: 'ferior a te; uulnero hostem, uulneror ab hoste'" (Pmin 18,271).

"passio uero facta per obliquos actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum pertinentem ad ipsam, quae patitur, personam **passiuo** coniunctum uerbo" (Pmin 17,176).

"nam is, qui patitur, in significatione **passiua** transfert accusatiuum, qui ad se pertinebat, cum actiuum proferebatur uerbum, in nominatiuum adiunctum **passiuo**, qui in ipso uerbo, ut saepe diximus, intellegitur, etiam si non apponatur, contra uero nominatiuum agentis in ablatiuum, ut 'erudio te, erudior a te; tango te, tangor a te'" (Pmin 18,272).

"nam **passiua** non egent ablatiuo casu, nisi sint transitua, ut 'legi uolo', ἀναγνώσκεσθαι βούλομαι: en hic **passiuum** est intransitue dictum" (Pmin 18,232).

"Romani et 'temno' et 'sperno' et 'despicio' et omnia actiua uerba, quae faciunt ex se **passiua**, accusatio coniungunt" (Pmin 18,321).

"nam 'consulo te' interrogatiuum est et tunc habet // **passiuum**, quomodo et 'tempero'" (Pmin 18,273-274).

"nec mirum, cum etiam **passiuum** habeat. unde Lucanus in U: «Et laetae iurantur aues bubone sinistro»" (Pmin 18,331).

"Cicero tamen simplicis eius passiuum protulit de praetura urbana: «dum est, unde ius ciuile discatur»" (Pmin 18,267).

"in **passiuo** uero et omnibus, quae habent participia praeteriti temporis, per circumlocutionem possumus habere, ut 'doctus es' uel 'esto', δεδίδαξο, 'doctus sit' uel 'esto', δεδιδάχθω (Pmin 18,238).

"Similiter genetiuo adiunguntur participialia plerumque uel participiorum // transitiuorum absque tempore uim habentia [...], nisi sint **passiua**, id est futuri **passiuorum** similia" (Pmin 18,215-216).

"similiter **passiua**, quae a possessore solo fiunt, nominatiuum possessionis exigunt: 'amatur ab illo' uel 'Cicerone suus filius'" (Pmin 17,170).

"etiam si ablatiuo adiungatur, **passiui** est infinitum, ut 'doceri a me cupis; amari a te cupio'" (Pmin 18,232).

(1.2) ACCIDENTIA (per figuram):

"Illi 'τιμῶ' καὶ 'τιμῶμαι το ἀδίκημα'. nos ['lis aestimatur'] multis uerbis tam actiuae quam **passiuae** uocis similiter in una eademque significatione utimur: 'mereo' et 'mereor, populo' et 'populor, nutrio' et 'nutrior, bello' et 'bellor'" (Pmin 18,364).

"inueniuntur quaedam, quae actiua uoce et constructione tamen **passiuam** habent significationem, et **passiua** actiuam, ut 'timeo te' et 'timeor a te; metuo te' et 'metuor a te'" (Pmin 18,272).

"sed hoc uerbum loco passiui habet alterum uerbum similiter actiuae uocis, sed significationis **passiuae**, 'fio'. 'noceo' quoque et 'maledico, benedico, inuideo', cuius tamen **passium** Horatius in arte poetica auctoritate usus protulit: «ego cur, adquirere pauca / Si possum, inuideor?»" (Pmin 18,271).

"Quae uero **passiuam** habent terminationem impersonalia, non possunt infinitis adungi, ut 'statur, curritur, sedetur', et intransitiue intelleguntur, ut Uirgilius in III: «bellatur comminus armis» pro 'bellant'" (Pmin 18,231).

"Neutra et deponentia, quod superius dictum est, si actum significant et habeant transitionem ab homine in hominem, accusatiuo coniunguntur, ut 'facio te doctum, sequor hominem, miror, aspernor, suspicor, contemplor, conspicor', unde non irrationabiliter antiquissimi etiam in **passiua** significatione ea proferebant, quod latius de uerbo tractantes ostendimus" (Pmin 18,277).

"Illi 'κοπιᾶς αὐτόν' pro 'in lassitudinem ducis'. huic similia sunt apud nos tam actiuam quam **passiuam** habentia significationem, ut superius ostendimus, 'propinquo, ruo, moror'" (Pmin 18,323).

"inuenitur tamen etiam in **passiua** significatione similiter dictum 'stipulor abs te' pro 'interrogor abs te'" (Pmin 18,275).

"sed hoc uerbum loco passiui habet alterum uerbum similiter actiuae uocis, sed significationis **passiuae**, 'fio'. 'noceo' quoque et 'maledico, benedico, inuideo', cuius tamen **passium** Horatius in arte poetica auctoritate usus protulit: «ego cur, adquirere pauca / Si possum, inuideor?»" (Pmin 18,271).

"Inueniuntur tamen pauca, quorum quamuis actus transeat in aliam personam, non habent tamen **passiua**, ut 'facio' et ex eo cum infinitis uerbis composita, ut 'calefacio, tepefacio, obstupefacio'; pro **passiuo** quoque eorum 'fio' et ex eo similiter composita accipiuntur, ut 'calefio, tepefio, obstupefio' et similia; cum praepositionibus enim compositum 'facio' plerumque habet **passium**, ut 'perficio perficior; afficio afficior; inficio inficior; efficio efficior' et similia" (Pmin 18,269).

"Et reciproca uero siue sui **passiua**, quae ἰδιοπαθῆ uocant Graeci, licet et absolute proferre, ut 'rubeo, horreo, tepeo, ferueo', et coniungere his ablatiuos, ut 'rubeo pudore, horreo frigore, tepeo austro, ferueo aestate'" (Pmin 18,270).

"Ἐκάθισεν pro 'ἐκάθεσθη' καὶ 'εὔποίησεν' tam **passiuam** quam actiuam habet significationem" (Pmin 18,306).

"'debet' quoque impersonale accipitur, quando infinito **passiuam** uim habenti coniunctum tres circumit personas, cum maxime subiunctiuum uerbum

consequitur, ut 'debet fieri a me, a te, ab illo, ut auctores legantur'" (Pmin 18,230).

"nam si addidero nominatiuum, 'bellatur gens', transitio fit ab alia ad aliam personam et incipit esse **passiium**, quamuis Apollonius in IIII περὶ συντάξεως ostendit, in impersonalibus etiam posse intellegi nominatiuum ipsius rei uerborum" (Pmin 18,231).

"quomodo enim illa, sic etiam ista participia pro infinitis uerbis ponuntur. Sallustius in Catilinario: «nam et priusquam incipias, consulto, et ubi consulueris, mature facto opus est». haec autem elocutio ad **passiuae** significationis pertinet participia siue absolutae" (Pmin 18,288).

"sed hoc quoque interest, quod infinitum impersonale in infinitum resoluitur actiuum: 'amari a me uolo' pro 'amare uolo', quomodo 'ambulari a me uolo' pro 'ambulare uolo'; sin in significatione **passiua** proferantur, necesse est etiam accusatiuum subaudiri, ut 'amari a me uolo illum'" (Pmin 18,232).

"quamuis in eis quoque potest ipsa res intellegi uoce **passiua**, ut 'curritur cursus' et 'bellatur bellum', unde etiam, si non addatur a quo, potest tamen sensum complere ipsius rei, quae agitur" (Pmin 17,148).

"nam is, qui patitur, in significatione **passiua** transfert accusatiuum, qui ad se pertinebat, cum actiuum proferebatur uerbum, in nominatiuum adiunctum **passiuo**, qui in ipso uerbo, ut saepe diximus, intellegitur, etiam si non apponatur, contra uero nominatiuum agentis in ablatiuum, ut 'erudio te, erudior a te; tango te, tangor a te'" (Pmin 18,272).

"quae uero non egent obliquis casibus, ea nec **passiua** habent, ut 'spiro, uiuo, nauigo, proficiscor', quamuis haec quoque figurate, ut supra ostendimus, coniunguntur obliquis casibus, ut 'securam uiuit uitam; spirat' et 'expirat animam; nauigo mare' et 'nauigatur mare' et similia" (Pmin 18,271).

"**Passiua** ablatiuo uel datiuo transitiuo adiunguntur, ut 'doceor a te' et 'tibi, uideor ab illo' et 'illi'; similiter **passiuam** uim habentia neutralia uel deponentia, ut 'uapulo a te' et 'tibi exulo, nascor, patior'" (Pmin 18,269).

"**Passiua** ablatiuo uel datiuo transitiuo adiunguntur, ut 'doceor a te' et 'tibi, uideor ab illo' et 'illi'; similiter **passiuam** uim habentia neutralia uel deponentia, ut 'uapulo a te' et 'tibi exulo, nascor, patior'" (Pmin 18,269).

"sin haec eadem (id est neutra uel deponentia) passionem significant, **passiuorum** constructionem sibi defendunt, id est ablatiuo uel datiuo coniunguntur, ut 'fio a te doctus, uapulo ab illo, exulo, nascor, patior'" (Pmin 18,227).

"Et **passiuam** quidem uocem habentia ablatiuo uel datiuo more **passiuorum** coniunguntur et intransitiue intelleguntur, ut 'curritur a me' uel 'mihi'" (Pmin 17,158).

"Illa quoque nomina, quae uim habent **passiuam**, ablatiuo iunguntur: 'lassus labore, fessus cursu, cassus lumine', quod etiam participium potest esse" (Pmin 18,222).

"Terentius in Andria: «Quid meritus»? pro 'quid meruisti?' hoc Romani faciunt in omnium **passiuorum** et deponentium et communium praeteritis, per quae participiis utuntur pro uerbo adiungentes uerbum substantiuum" (Pmin 18,305).

PATIOR-PATI >> PASSIO-ONIS >> PASSIVVS-A-VM >> **PASSIVE**

A) {Gr. [1. pathêtik'ôs]}.

B) *ThLL* (s.v.: *passivus*); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 285); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1. IV/1.0: ACCIDENTIA (in genere)]}.

C.2) {[≈]; [≠ active]}.

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0) In genere:

(1.0) ACCIDENTIA (in genere):

"tamen, quia actiuam habent uocem, accusatiuo coniunguntur, ut 'trepido, horreo, formido, uito, fugio, recuso, excuso'; similiter 'metuo' et 'timeo': haec autem, cum **passiue** dicuntur, magis actum significant" (Pmin 18,276).

"obliquum uero, quando transitiue uel ἰδιοπαθῶς, [id est 'sui **passiue**'], ut 'Caesar uincit Pompeium; Cicero arguit Catilinam; pater indulget filio; dominus miseretur sui' et 'sui serui'" (Pmin 18,223).

"Suetonius in IIII pratorum: «minor uiginti quinque annorum stipulari non potest» **passiue** dixit (Pmin 18,275).

PATRIA-AE >> PATRIVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.: *patrius*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[s.c.]}

D)

E:)

(0.0) In genere:

"Quaeritur cur 'nostras' et 'uestras', id est ἡμεδαπός et ὑμεδαπός, a // solis pluralibus tam apud nos quam apud Graecos ἡμεδαπός et ὑμεδαπός deriuantur? ad quod dicendum, quod ideo a solis pluralibus fiunt, quia **patria** ad plures pertinet, non ad unum. et sciendum, quod, quomodo pronomina, quae finita sunt, habent et patria et possessiua, ut 'meus, tuus; noster, uester; nostras, uestras', sic etiam nomen infinitum 'quis' uel 'qui' habet apud nos non solum patrium 'cuias', quomodo apud Graecos ποδαπός" (Pmin 17,178-179).

PATRIA-AE >> **PATRIVS-A-VM**

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.0: PARTES ORATIONIS]}.

C.2) {[≈ gentilius, patronymicus]; [>< appellatiuus, collectiuus, communis, generalis, proprius, specialis]}.

D) Job (1893: 82); Schreiner (1954: 45-46).

E:)

(0) In genere:

(1.0) PARTES ORATIONIS:

"Quaeritur cur 'nostras' et 'uestras', id est ἡμεδαπός et ὑμεδαπός, a // solis pluralibus tam apud nos quam apud Graecos ἡμεδαπός et ὑμεδαπός deriuantur? ad quod dicendum, quod ideo a solis pluralibus fiunt, quia patria ad plures pertinet, non ad unum. et sciendum, quod, quomodo pronomina, quae finita sunt, habent et **patria** et possessiua, ut 'meus, tuus; noster, uester; nostras, uestras', sic etiam nomen infinitum 'quis' uel 'qui' habet apud nos non solum **patrium** 'cuias', quomodo apud Graecos ποδαπός" (Pmin 17,178-179).

PAVCVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"Demosthenes Philippicorum IIII: «εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινὸς πράγματος προὔτιθετο, ὦ Ἀθηναῖοι, σκοπεῖν», et post **pauca**: «ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ὧν εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον»" (Pmin 18,371).

"excipiuntur, ut ostendimus, **pauca**, quae quamuis sint actiua et transitue dicantur in hominem, tamen non habent passiuua, usu deficiente, ut 'noceo tibi, facio te doctum'" (Pmin 18,271).

"Inueniuntur tamen **pauca**, quorum quamuis actus transeat in aliam personam, non habent tamen passiuua, ut 'facio' et ex eo cum infinitis uerbis composita, ut 'calefacio, tepefacio, obstupefacio'" (Pmin 18,269).

"**Pauca** sunt, quae actiua uoce transitue soli datiuo adiunguntur, ut 'noceo tibi, inuideo, maledico, benedico, praeniteo'" (Pmin 18,268).

"quae uero non habent primas uel secundas personas, quae sunt admodum **pauca**, uel datiuo, ut 'licet mihi, libet mihi', uel accusatiuo, ut 'oportet illum scire'" (Pmin 18,230).

PAVLVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

“cum igitur nomina primae et secundae personae nominatiuos non habeant nec ceteros obliquos, uocatiuum tamen habeant pleraque, loco deficientium, ut **paulo** ante ostendimus, funguntur pronomina” (Pmin 17,203).

“Cicero pro Murena: «hanc uiam dico, ite uiam». Uirgilius in IIII Aeneidos: «longam incommitata uidetur / Ire uiam». ‘Ἀρτίως’ και ‘ἄρτι’ et praeteritum **paulo** ante et praesens significat apud illos” (Pmin 18,283).

“Illi ὑπόγυον dicunt, quod **paulo** ante uel mox fit” (Pmin 18,373).

PENDO-ERE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- III/1.0: PARTES ORATIONIS (in genere)]; /1.1: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

“sin autem dicam ‘ullus’, **pendet** ex infinito omnium numero. necesse est enim ‘ullus’ omnium intellegere et cunctos posse // numeros ad hoc referri, nec incongrue diminutiuum esse unius dicitur” (Pmin 17,135-136).

(1.0) PARTES ORATIONIS (in genere):

“manifestum autem, quod ipsius quoque positio nominationis, qua participium nominatum est, non bene seruaretur, nisi post nomen et uerbum poneretur participium, cum ex eis utrisque per confirmationem **pendens** ea pars accipiebatur, quomodo post masculinum et femininum eorum abnegatiuum neutrum” (Pmin 17,119).

(1.1) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"in omnibus igitur relatiuis pronomibus una eademque est oratio ex supra dicto nomine **pendens**" (Pmin 17,142)..

PENITVS

A) {Gr. [*s.c.*]}. .

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}. .

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0.0) In genere:

"sed quantum ad eorum opinionem, euenit generaliter nihil per ordinationem accipi nec contra ordinationem peccari, quod existimare **penitus** stultum" (Pmin 17,116).

"sed si quis et haec et omnia impersonalia uelit **penitus** inspicere, ad ipsas res uerborum referuntur et sunt tertiae personae, etiam si prima et secunda deficient: quod etiam in libris de uerbo ostendimus" (Pmin 18,230).

"participium autem comparisonem habere non potest, cum loco uerbi fungatur, quod comparatione **penitus** caret, quantum in sua uoce ũ nam adiectione aduerbii possunt comparari" (Pmin 17,160).

"sed pronomina et finita uolunt esse et loco propriorum accipiuntur et substantiam solam sine qualitate significant, quantum in ipsa uoce est eorum, cum supra dicta generalia nomina **penitus** sint infinita confusione omnium sub se specierum" (Pmin 17,131).

"et Graeci quidem habent imperatiua praeteriti temporis, nos autem in actiuis uel neutralibus uerbis **penitus** ea habere non possumus" (Pmin 18,238).

(0.1) In genere (per figuram):

"utrumque bene dicitur et 'miror te iustitia' et 'iustitiae'. et rectius quidem, ad praepositum casum esse etiam consequentem interposita coniunctione, non tamen **penitus** absque ratione esse uidetur, si quid tale inueniatur apud auctores" (Pmin 17,163).

PENTASYLLABVS-I

A) {Gr. [*s.c.*]}. .

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[1.- V/1.1: ELEMENTA (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}. .

D)

E:)

(0) In genere:

(1.1) ELEMENTA (per figuram):

"Uirgilius in UI: «Fixerit aeripedem ceruam licet aut Erymanthi / Placarit nemora», 'aeripedem' pro 'aeripedem', tetrasyllabum protulit pro **pentasyllabo**" (Pmin 17,113).

PER

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)

E:)

(0.0) In genere:

"in oratione quoque hunc modum possumus inuenire, quando antecedentia, si coniuncta sequentibus fuerint, uera esse ostenduntur, dum anteponuntur consequentibus **per** primam orationis coniunctionem, ut si aliquis dicat 'si ambulat Dionysius, mouetur Dionysius': si enim conuertas, non est uerum; non enim, si mouetur Dionysius, et ambulat Dionysius necessario, nam potest et moueri et non ambulare" (Pmin 17,112).

"sed quantum ad eorum opinionem, euenit generaliter nihil **per** ordinationem accipi nec contra ordinationem peccari, quod existimare penitus stultum" (Pmin 17,116).

"obtinuit itaque, ut eius [id est uerbi] nominatione aliae quoque partes 'uerba' uocentur, uel ex contrario illarum communem nominationem **per** excellenciam haec pars quasi egregia propriam possedit" (Pmin 17,117).

"et quae **per** obtinenciam, id est kata; ἐπικράτεια, dicuntur: 'habeo, possideo, teneo, contineo, sustineo, seruo, custodio, tueor, tutor, defendo, prohibeo, arceo, impedio, implico, soluo, uinco, supero, domito, subicio, deicio'" (Pmin 18,274).

"manifestum autem, quod ipsius quoque positio nominationis, qua participium nominatum est, non bene seruaretur, nisi post nomen et uerbum poneretur participium, cum ex eis utrisque **per** confirmationem pendens ea pars accipiebatur, quomodo post masculinum et femininum eorum abnegantium neutrum" (Pmin 17,119).

"Quaeritur hic, quamobrem, cum nominatiuae interrogationes **per** nomina soleant fieri, non etiam uerbales fiant per uerba" (Pmin 17,130).

"In definitionibus quoque solet ad interrogationem omnium rerum, quae definiri possunt, neutrum substantiui praeponi et multa appellatiua differentiarum nomina ad id referri, ut 'quid est animal?' 'substantia

animata', et **per** conuersionem 'quid est substantia animata?' 'animal'; 'quid est homo?' 'animal rationale mortale', et **per** conuersionem 'quid est animal rationale mortale?' 'homo'" (Pmin 17,135).

"nostri 'undeuiginti, undetriginta, duodeuiginti, duodetriginta' et similiter **per** ceteros denarios numeros" (Pmin 18,311).

"sed etiam omnia nomina locos significantia licet subicere, ad locos quidem praecedente 'quo', in locis uero 'ubi', de locis 'unde', **per** loca 'qua'" (Pmin 17,134).

"sic etiam **per** cetera, frequentissime tamen sine additione pronominum proferuntur et ipsum actum significant, licet deficient pronomina" (Pmin 17,158).

"pronomina uero ea, quae ad nihil aliud aspiciunt **per** demonstrationem nisi ad propriam aliquam substantiam et ad ei accidentes qualitates, quae possunt oculis conspici, ut 'album' uel 'nigrum', 'longum' uel 'breue', - uoce autem ipsa pronominis non manifestantur nisi substantiae, - iure plurimas recusauerunt uocum figurationes" (Pmin 17,146).

"si enim ponam 'ego tibi et dudum scripsi', ostendit **per** pronomen 'ego' nominis praepositum nominatiuum, **per** 'tibi' autem datiuum secundae personae, qui loco datiui nominis praepositi accipitur" (Pmin 17,149).

"itaque conuenienter ad eam discernendam pronomina, quae sunt finita, adiunguntur tertiis uerbi personis, ut **per** eorum adiectionem incerta significatio finiatur, ut 'scribit hic, scribit ille, scribit ipse, scribit is, scribit idem'" (Pmin 17,157).

"sic apud nos in hoc pronomine necesse est fieri, ut 'sui miseretur' uel 'sui filii miseretur' aut, cum prius a tertia uerbum proferatur persona transitivae et iterum **per** retransitionem ab illa ad eandem actus aliquis referatur, ut supra ostendimus: 'rogat me ille, ut ad se ueniam; petit te ille, ut sui miserearis; rogat Turnus Aeneam, ut sibi parcat'" (Pmin 17,176).

"Accidit pronomini relatio in tertia persona, **per** quam praedicta nomina **per** recordationem pronominantur, id est **per** pronomen significantur, ut 'Iuppiter postquam Troas et Hectors nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros'" (Pmin 17,141).

"Ergo si praenoscutur, quis sit, id est si de substantia sciamus et qualitatem quaerimus, tunc supra dictis utendum est, ut puta 'quis legit? Trypho; qualis? sapiens, doctus'; uel 'uter, grammaticus an orator?' et in omnibus quaerendis, quae possunt accidere **per** adiectiuam significationem eis, quae ad interrogationem 'quis' referuntur, // nominibus" (Pmin 17,122-123).

"quomodo igitur in secundo loco uerbum post nomen, sic etiam aduerbium in secundo loco post praepositionem bene ponitur, quae **per** appositionem dictionis uim sibi defendens praepositur nominibus uel aliis casualibus: composita enim uim dictionis non habet, concedens in eam, cui adiungitur" (Pmin 17,121).

"excogitabatur etiam de his interrogatio, cum qualitatem quaerentes dicimus 'qualis', quantitatem uero 'quantus', numerum uero 'quot' et 'quotus' et 'quotenus', et **per** deriuationem, quae apud Graecos non est, possessiuum 'cuius, cuius, cuius' et gentile 'cuias', cuius nominatiuum etiam 'cuiatis' communi genere antiqui proferebant" (Pmin 17,122).

"Nulla praepositio per compositionem potest pronomini adiungi. itaque **per** solam appositionem obliquis casibus eorum praeponitur: apud Graecos quidem fere omnibus, apud nos uero accusatiuo soli uel ablatiui, ut 'ad nos, in nobis'. nominibus uero praepositiones adiciuntur, tam per appositionem quam **per** compositionem: compositionem quidem, quae fit in nominatiuo, cuius seruant compositionem etiam obliqui, ut 'indoctus, indocti, indocto, indoctum, indocte', **per** appositionem uero supra dictis duobus obliquis casibus. uerbis uero et aduerbiis **per** solam compositionem adiunguntur praepositiones, participiis autem tam secundum uerbi compositionem quam secundum nominis appositionem, ut 'perlegens' a 'perlego', 'efficiens' ab 'efficio', 'ad legentem, a legente' ut 'ad puerum, a puero'" (Pmin 17,164).

"praepositiones enim **per** compositionem antecedunt aduerbia. 'ἐξὸν' ἀντὶ 'ἐξουσίας οὔσης'" (Pmin 18,287).

"Aduerbia quoque feruntur ad ignotos affectus uel **per** qualitatem, cum dicimus 'qualiter legit?' reddentesque ei aduerbium, quod adiectiui uice fungitur uerbo, respondemus 'bene, rhetorice, sapienter'" (Pmin 17,123).

"et **per** abnegationem Uirgilius in II Aeneidis: «Non tibi Tyndaridis facies inuisa Lacaenae / Culpatusue Paris, diuum inclementia, diuum, / Has euertit opes»" (Pmin 18,236).

"Sciendum tamen, quod tam 'ut' coniunctione causali quam 'si' sequentibus cum uerbis subiunctiuis uel antecedentibus, etiam antecedentia uel sequentia quoque frequentissime **per** subiunctiuum modum proferre solent Romani, et maxime 'qui' adiuncto uel 'quae' uel 'quod' rationem colligentes uel dubitationem ostendentes, ut 'rogabam, ut te ostenderes qui fueris' et 'placebas, si diceres quod feceris', quod **per** ἄρα coniunctionis additionem solent Graeci significare" (Pmin 18,249).

"Sciendum tamen, quod tam 'ut' coniunctione causali quam 'si' sequentibus cum uerbis subiunctiuis uel antecedentibus, etiam antecedentia uel sequentia quoque frequentissime **per** subiunctiuum modum proferre solent Romani, et maxime 'qui' adiuncto uel 'quae' uel 'quod' rationem colligentes uel dubitationem ostendentes, ut 'rogabam, ut te ostenderes qui fueris' et 'placebas, si diceres quod feceris', quod **per** ἄρα coniunctionis additionem solent Graeci significare" (Pmin 18,249).

"et si terminatio obtinet maxime partes orationis, finis autem pronominis casus est, obtinebit **per** finem, ut 'pronomen' uocetur, quippe quo imitatur nominis // proprietatem, id est casum, quamuis etiam uerbi subiit proprietatem, id est persona" (Pmin 17,140-141).

"Uariantur autem, ut dictum est, **per** transitiones et reciprocationes non solum casus et numeri, sed etiam genera, ut 'illos laedit mulier' et 'illum laedunt mulieres'" (Pmin 17,183).

"Singulorum igitur casuum **per** ordinem constructiones uideamus" (Pmin 18,210).

"propter quod **per** singulas figurationes separatus nominatiuus exigebat obliquos casus congruos proprietatis suae, ne fieret significatio tam confusa" (Pmin 17,146).

"cum igitur in omnibus possessiuis tam possessor quam possessio intellegatur nec alii possint casus quantum ad possessores nisi genetiui intellegi, non possunt habere uocatiuos nisi **per** ipsas possessiones, cum in secunda esse intellegantur eae persona" (Pmin 17,205).

"participium etiam oportune post uerbum ponitur, ex quo et nascitur, sicut de uerbo tractantes ostendimus, quod necessario translationes uerborum fiebant in casuales figuras cum generibus, quae eis accidunt, cum uerba non possent consequentiam sui praesentare, ut etiam **per** obliquos casus adiungi possent et sine coniunctione consociari, ut 'me legente proficio' pro 'lego et proficio'" (Pmin 17,119).

"passio uero facta **per** obliquos actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum pertinentem ad ipsam, quae patitur, personam passio coniunctum uerbo" (Pmin 17,176).

"licet tamen etiam accusatiuum addere his, quibus **per** diuersas res fieri solet passio, ut 'doceor a te literas, pascor carnem, uituperor insipientiam'" (Pmin 18,269).

"cum enim utrumque uerbum genetiui soleat iungi, dubium est, cuius animus misereatur uel egeat. similiter **per** datiuos 'male dicere tibi placet mihi' et **per** accusatiuos 'cupio te uincere me' et **per** ablatiuos 'dignor gloria potiri laude'" (Pmin 18,234).

"quomodo etiam genetiui, **per** quos possideri uel haberi aliquid significatur, ut 'huiusmodi, illiusmodi; magnae uirtutis homo, magnae uirtutis hominis, magnae uirtutis homini', similiter **per** ceteros casus" (Pmin 18,224).

"sic ergo quod illi solent et **per** indicatiuum et **per** optatiuum facere addentes ἄν coniunctionem Graecam, nos subiunctiuus per se positus solemus demonstrare: 'docuissem, si discere uoluisses', ἐδίδαξα ἄν, εἰ μαθεῖν ἠθέλησας, id est 'poteram docere'" (Pmin 18,251).

"quando uero dubia res ostenditur, utrum fieri possit necne, uel **per** inductionem, id est καθ' ὑπόθεσιν, subiunctiuus magis utuntur" (Pmin 18,245).

"'amet, doceat, legat, audiat' sunt imperatiui praesentis, sunt optatiui futuri et subiunctiuus praesentis, nec aliter possunt eorum significari uarietates nisi **per** constructionem eis accidentium aduerbiorum uel temporum, ut imperantes quidem sine aduerbio dicimus 'amet, doceat, legat, audiat', optantes uero cum aduerbio 'utinam amet, doceat, legat, audiat', subiungentes quoque 'cum amet, doceat, legat, audiat'" (Pmin 17,200).

"et Graeci quidem habent imperatiua praeteriti temporis, nos autem in actiuis uel neutralibus uerbis penitus ea habere non possumus, in passiuo uero et omnibus, quae habent participia praeteriti temporis, **per** circumlocutionem possumus habere, ut 'doctus es' uel 'esto', δέδιδαξο, 'doctus sit' uel 'esto', δεδιδάχθω; 'ornatus es' uel 'esto', κεκόσμησο, 'ornatus sit' uel 'esto', κεκοσμήσθω, 'ornati sint' uel 'sunto', κεκοσμήθωσαν" (Pmin 18,238).

"sub oculis enim omnes eorum personae plerumque cernuntur. itaque praecipuum habuerunt accidens demonstrationem, quae profecta **per** coniunctionem primae et secundae personae peruenit etiam ad tertiam" (Pmin 17,150).

"nominatiuus tamen primae uel secundae personae pronominum, si uerbo iungatur, quia uerbum **per se** absolutam magis personam significat, plerumque discretiuus est, ut 'ego dico, ille autem non'" (Pmin 17,141).

"uerbi uero constructionem seruant eius singula participia, ex quo nascuntur, et uel absolute dicuntur, hoc est intransitiue, quomodo et uerba, quae non egent obliquis casibus, ut 'ambulo, sedeo, surgo: ambulans, sedens, surgens', uel transitiue, hoc est in diuersas personas uel in se ipsas **per** reciprocationem, id est sui passionem, quam Graeci ἰδιοπάθειαν dicunt: ut 'misereor tui' uel 'mei, miserens tui' uel 'mei; inuideo tibi' uel 'mihi,

inuidens tibi' uel 'mihi; uideo te' uel 'me, uidens te' uel 'me; potior te' uel 'me' et 'illo' uel 'illum' et 'tui' uel 'mei, potiens te' uel 'me' et 'illo' uel 'illum' et 'tui' uel 'mei'" (Pmin 18,223).

"haec enim quoque relatiua quidem grauantur **per omnes syllabas**, quando praeponuntur aliis dictionibus, quomodo et supra // dicta nomina, de quibus in libro, qui est de accentibus, latius tractauimus" (Pmin 17,132-133).

(0.1) In genere (per figuram):

"sciendum tamen, quod **per ellipsin** aliorum casualium haec saepe inueniuntur relatiua, ut Terentius in Andria: «Ita tum discedo ab illo, ut qui se filiam / Neget daturum», deest enim 'ut ab eo, qui neget', et 'uenit, cuius causa est', deest 'iste', et 'exigit, cui debeo', et 'minatur, quem timeo', et 'floret, quo ualeo'" (Pmin 17,128).

"sciendum autem, quod impersonalia, siue transitue siue intransitue proferantur, obliquis casibus iunguntur, nisi **per defectiorem** proferantur: intransitue, ut 'curritur a me' pro 'curro' uel 'statur a te' pro 'stas' uel 'sedetur ab illo' pro 'sedet ille'; quamuis in eis quoque potest ipsa res intellegi uoce passiuua, ut 'curritur cursus' et 'bellatur bellum', unde etiam, si non addatur a quo, potest tamen sensum complere ipsius rei, quae agitur" (Pmin 17,148).

"**Per species**, ut Ennius: «Optima caelicolum, Saturnia, magna dearum», magna dixit pro 'maxima', positium pro superlatiuo, cum apertissime superius optima caelicolum dixisset" (Pmin 17,192).

"itaque Apollonius ἐπιταγματικόν hoc uocat, id est appositium, quod aliis pronomibus apponitur, ut 'ipse ego' uel 'ego ipse', 'tu ipse', 'ille ipse'. et quamuis inueniantur etiam alia pronomina figurate sic coniuncta **per diuersas personas**, ut 'ego ille, tu ille, hic ille'" (Pmin 17,206).

"iste et ille inuicem se potiuntur', ἀλλήλων ἀπολαύουσιν. quod si non addatur 'inuicem', dubitatio fit, utrum **per sui passionem** singulae in se agant, an altera in alteram, si dicam 'iste et ille se amant'" (Pmin 17,178).

"similiter **per omnia accidentia** omnium partium // orationis frequenter inuenimus huiuscemodi figuras" (Pmin 17,201-202).

"itaque **per diuersas figuras** uariare solent auctores in constructione accidentia, de quibus iam supra docuimus, quae, quamuis quantum ad ipsas dictiones incongrue disposita esse uideantur, tamen ratione sensus rectissime ordinata esse iudicantur, utputa prima persona et tertia in unam figurate coeunt" (Pmin 17,201).

"Nec solum **per genera** et **personas** et **numeros** et **casus** et **tempora**, quae maxime declinabilibus accidunt, de quibus supra ostendimus, solent auctores uariare figuras, sed etiam **per omnia** unicuique partium orationis **accidentia**, ut puta nomini accidunt species, genus, numerus, figura, casus. **per eos** igitur quinque **modos** inueniuntur uariationibus, id est ἀλλοιόσεις, ut auctores" (Pmin 17,192).

"illud tamen sciendum, quod **per figuram**, quam Graeci ἀλλοιότητα uocant, id est **uariationem**, et **per πρόληψιν** uel σύλληψιν, id est **praeceptionem** siue **conceptionem**, et **per ζεύγμα**, id est **adiunctionem** et **conciuentiam**, quam συνέμπωσιν Graeci uocant, // uel **prociuentiam**, id est ἀντίπτωσιν, et numeri diuersi et diuersa genera et diuersi casus et tempora et personae non solum transitue et **per reciprocationem**, sed etiam intransitue copulantur, quae diuersis auctorum exemplis tam nostrorum quam Graecorum necessarium esse diximus comprobare" (Pmin 17,183-184).

"et apud illos tamen et apud nos hoc fit **per figuram ellipseos**, id est defectiois; 'gaudere' enim dicunt pro 'gaude', et subauditur 'iubeo' uel 'uolo' uel 'opto'. sic enim antiqui 'gaudere te iubeo' pro 'gaude'" (Pmin 18,228).

"sciendum, quod coniugata pronomina, quae σύζυγα Aristarchus uocat, trium personarum primitiua seu deriuatiua inuicem pro se poni **per confusionem personarum** ideo nec figurate possunt, quomodo nec uerba, quia tres solas uoces in tribus personis habent 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se', quomodo nec pluralia eorum 'nos, uos; nostrum' uel 'nostri, uestrum' uel 'uestri; nobis uobis; nos uos', nec deriuatiua 'meus, tuus, suus, noster, uester'" (Pmin 17,198).

"potest enim **per connumerationem** aliquis sese illis, quibus imperat, adiungere, ut dux suos milites iubens committere proelium aptissime dicit 'pugnemus, conflagamus'" (Pmin 18,237).

"licet tamen **per figuram conuersionis**, id est καθ' ἀποστροφήν, absentis quasi praesentis loquendo uti secunda persona, ut Iuuenalis in II: 'Tune duos una, saeuissima uipera, cena, / Tune duos?'" (Pmin 17,143).

"et in prima quidem persona licet **per conceptionem** secundam assumere et tertiam, ut 'ego et tu legimus', 'ego et ille scribimus'" (Pmin 17,178).

"non igitur, si quid simile est uoce, hoc eisdem necesse est omni modo accidentibus coniungi, sed ad intellectum referri, utputa omnis datiuus et ablatiuus pluralis mobilium nominum uel pronominum uel participiorum similis est **per tria genera**, ut 'bonis, illis, accusatis'" (Pmin 17,201).

"(et sciendum, quod in huiuscemodi constructione diuiduorum, si **per praesumptionem**, id est κατὰ πρόληψιν, praeponitur plurale uerbum ad utrumque sequens, licet nominatiuum anteferre, ut 'aquilae deuolauerunt, haec ab oriente, illa ab occidente' [])" (Pmin 17,125).

"et in omnibus subaudiendum 'qui es' [...]. sic etiam **per pluralia** 'albi colorem equi oblatis sunt imperatori; alborum colorem equorum corpus fuit; albis colorem equis uehitur; albos colorem equos iungit'" (Pmin 18,220).

"apud nos uero una pars est composita ab 'is' et 'demum' **per apocopen** 'um', quomodo 'exin' pro 'exinde' et 'dein' pro 'deinde'" (Pmin 17,125).

"Contrariae similiter passiones **per defectioem** fiunt literae et syllabae et dictionis et orationis: literae, ut 'siit' pro 'siuit', 'audacter' pro 'audaciter'; syllabae, ut 'commorit' pro 'commouerit'" (Pmin 17,110).

PERFICIO-ERE >> PERFECTIO-ONIS >> PERFECTVS-A-VM >> PERFECTIOR-IVS >> PERFECTIVVS-A-VM

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"praeterea aliae quidem partes casuales a nominatiuo genetiuum et ceteros casus ad consequentiam nominatiui solent **perficere**" (Pmin 17,144).

"idem in eadem: «Sed si quid tibi narrare coepi, continuo dari / Tibi uerba censes». et est hoc loco etiam illud attendendum, quod praeteritum indicatiui cum praesenti solent coniungere, quando perfectionem rei res sequitur alterius altera. et in illius quidem, quae prior **perficitur**, significatione perfecto // utuntur" (Pmin 18,243-244).

"Praeterea, quemadmodum elementorum alia sunt uocalia, quae per se uocem **perficiunt**, alia consonantia, quae sine uocalibus **perficere** uocem nequeunt, sic etiam in dictionibus animaduertimus quasdam ad similitudinem uocalium per se esse dicendas" (Pmin 17,114).

"nec non etiam auctiores literis syllabae idem recipiunt, cum ex eis coeuntes iuncturae pro debito dictionem **perficiunt**" (Pmin 17,108).

"quodammodo elementum est orationis perfectae, et quomodo elementa iuncturis syllabas efficiunt suis, sic etiam ordinatio intellegibilium imaginem quandam syllabae **perficit** adiunctione dictionum" (Pmin 17,108).

PERFICIO-ERE >> **PERFECTIO-ONIS** >> PERFECTVS-A-VM >> PERFECTIOR-IVS >> PERFECTIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. autotéleia]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 99); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D) Lepschy ([1990] 1994: II,285); Rosier (1994: *passim*); Colombat (2001: 306).

E:)

(0.1) In genere:

"tum enim constat **perfectio** orationis, cum loco nominis sumatur pronomen et uim nominis compleat ordinatione" (Pmin 17,116).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere propria, quibus sine **perfectio** orationis non constaret, cum ponantur pronomina tam primae quam secundae personae propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit" (Pmin 17,149).

"aliae uero dictiones sunt, quae ad similitudinem consonantium sine adiumento aliarum partium orationis, quae imitantur in hoc uocales, proferri ad **perfectionem** sensus non possunt, ut praepositiones uel coniunctiones" (Pmin 17,114).

"Uirgilius in III Aeneidos: // «O mihi sola mei super Astyanactis imago»; deest enim uerbum ad **perfectionem** orationis" (Pmin 17,110-111).

"sin dicam 'accusat, uidet, insimulat', imperfecta sunt et egent obliquorum casuum adiunctione ad **perfectionem** sensus. sed de his oportunitus separatim, cum de uerbi constructione tractemus, dicetur" (Pmin 17,155)

"scimus enim, quod praeteritum imperfectum inceptionem quidem rei significat, nondum tamen **perfectionem**, idque usus auctorum comprobant" (Pmin 17,200).

"idem in eadem: «Sed si quid tibi narrare coepi, continuo dari / Tibi uerba censes». et est hoc loco etiam illud attendendum, quod praeteritum indicatiui cum praesenti solent coniungere, quando **perfectionem** rei res sequitur alterius altera" (Pmin 18,243).

"Illud etiam monendum, quod imperatiua uerba uocatiuis adiuncta nominum **perfectionem** orationis habent, ut 'Apolloni doce, Trypho disce' nominatiui enim egent substantiuis uerbis et nominibus similiter substantiam significantibus relatiuis, ut 'qui es Apollonius doces, qui es Trypho discis'" (Pmin 18,239).

(0.2) In genere (per figuram):

"in compositis quoque idem solet fieri, ut: «Incubuere mari, totumque a sedibus imis / Una Eurusque Notusque ruunt», pro 'eruunt'; deest enim praepositio ad **perfectionem** plenae orationis" (Pmin 17,110).

PERFICIO-ERE >> PERFECTIO-ONIS >> **PERFECTVS-A-VM** >> PERFECTIOR-IVS >> PERFECTIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. aóristos; 2. autotelês; 3. parakeímenos (chrónos)]}.

B) *ThLL* (s.v.: *perficio*); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1-3]: pp. 63-64, 99-100, 290-291); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]; [1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (verbum); /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]; [2.- IV/2.1: ACCIDENTIA (tempus-modus); /2.2: ACCIDENTIA (per figuram)]}.

C.2) {[≈ absolutus;]; [≠ ; defectiuus, imperfectus, infectus]; [(> adoratiuus, adquisitiuus, aequiperatiuus, affectiuus, deminutiuus, desideratiuus, frequentatiuus, hortatiuus, inchoatiuus, interrogatiuus, intransitiuus, iteratiuus, laudatiuus, meditatiuus, opinatiuus, praeceptiuus, precatiuus, separatiuus, subiectus, substantiuus, superpositus, transitiuus, uituperatiuus, uocatiuus, uoluntatiuus; futurus, plusquamperfectus, praesens, praeteritus]}.

D) Job (1893: 93-101); Lambert 1908 (1908: 136-140); Michael (1970: 116-120); Serbat (1976); Lepschy ([1990] 1994: II,46-47, 170-171, 280, 284-285, 291, 296-297); Wouters (1994); García de Paso (1996b); Colombat (2001: 306); Basset (2007: 61).

E:)

(0.1) In genere:

"sicut igitur apta ordinatione **perfecta** redditur oratio, sic ordinatione apta traditae sunt a doctissimis artium scriptoribus partes orationis, cum primo loco nomen, secundo uerbum posuerunt" (Pmin 17,116).

"igitur manifestum, quod consequens est, ut etiam dictiones, cum partes sint per constructionem **perfectae** orationis, id est τοῦ κατὰ σύνταξιν αὐτοτελοῦς λόγου,

aptam structuram, [id est ordinationem] recipiant: quod enim ex singulis dictionibus paratur sensibile [id est intellegibile], quodammodo elementum est orationis **perfectae**, et quomodo elementa iuncturis syllabas efficiunt suis" (Pmin 17,108).

"et quomodo ex syllabarum coniunctione dictio, sic etiam ex dictionum coniunctione **perfecta** oratio constat" (Pmin 17,109).

"licet tamen uerba primae uel secundae personae repetenti nihil casualium adiungere et **perfectam** orationem ostendere, ut 'et lego et intellego, et doceo et doceor, et scribis et cogitas'" (Pmin 17,160).

"nunc autem dicemus de ordinatione earum, quae solet fieri ad constructionem orationis **perfectae**, quam admodum necessariam ad auctorum expositionem omnium diligentissime debemus inquirere, quod, quemadmodum literae apte coeuntes faciunt syllabas et syllabae dictiones, sic et dictiones orationem" (Pmin 17,108).

"In superiore libro de articularium dictionum et pronominum tractantes constructionibus, necessario plurima etiam de nominis et uerbi constructionibus, sine quibus illa orationem **perfectam** complere nequeunt, diximus" (Pmin 18,210).

"non tamen dico, quod non etiam ex pronomine et uerbo **perfecta** constat oratio, cum dicimus 'ego ambulo, tu ambulas'" (Pmin 17,116).

"Absoluta, siue actiuae siue passiuae sint uocis, cum nominatiuo **perfectam** habent constructionem, ut 'Plato uiuit, Aristoteles deambulat, Socrates philosophatur; ego esurio, tu dormis, ille uolat'" (Pmin 18,270).

"unde 'ego sum' uel 'ego uocor' per se nemo dicit, cum duplicata substantiae demonstratio sine qualitate nihil **perfectum** significaret" (Pmin 17,152).

"optatiua autem // praeteritum ideo habent, quamquam ea debeamus orare, quae nondum fuerint, quia saepe euenit abesse eos, pro quibus oramus et optamus, ut id illis iam **perfectum** sit, quod cupimus, ut 'utinam filius meus, qui Athenis est, doctus esset' uel 'fuisset'" (Pmin 18,239-240).

"Infinita uero impersonalium necesse est ut ablatiuum pronominis uel nominis uel participii ad **perfectam** significationem assumant, ut 'stari a me uolo' pro 'stare uolo'; 'curri a te uis' pro 'currere uis'; 'sederi a se uult' pro 'sedere uult'" (Pmin 18,232).

"tertia uero personae possessiuum non solum ad omnes uoces pronominum tertiae personae, uerum etiam nominum potest referri, ut 'suus istius, illius, ipsius, hominis', sine quibus additis **perfectum** sensum non habet" (Pmin 17,168).

"frequentissime tamen utuntur auctores subiunctiuis confirmantes etiam praeterito tempore res **perfectas**" (Pmin 18,254).

(0.2) In genere (per figuram):

"Persius: «Censoremue tuum uel quod trabeate salutas?», quamuis ad **perfectam** significationem bene additur indicatiuo uerbo 'tu' nominatiuus" (Pmin 18,211).

(1.1) PARTES ORATIONIS (verbum):

"non enim omnia uerba obliquos desiderant casus nominum uel pronominum, quomodo omnes obliqui casus uerba desiderant, quoniam quaedam ex his **perfecta** sunt et absoluta, quaedam defectiua" (Pmin 17,154).

"actiuam uero, si sint a **perfectis** uerbis, eorum constructionem seruant, ut 'iuuat me, quia iuuo te'" (Pmin 17,158).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"Impersonalia quoque uerba, cum per se infinita sint, personarum et numerorum additione pronominum definiuntur et loco **perfectorum** per omnes modos accipiuntur uerborum, ut 'curritur a me, a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'; imperatiuo, 'curratur a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'; similiter optatiuo, 'utinam curreteretur a me, a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'" (Pmin 17,158).

(2.1) ACCIDENTIA (tempus-modus):

"praesens enim optatiuum et praeteritum imperfectum idem est, et praeteritum **perfectum** et plusquamperfectum, et futurum et ἀόριστον quod uocant tempus" (Pmin 18,251).

"omnia uerba praeteriti **perfecti** subiunctiua et futuri easdem uoces habent absque prima persona: nihil igitur prohibet in utrouis tempore ea accipere" (Pmin 17,199).

"idem in eadem: «Sed si quid tibi narrare coepi, continuo dari / Tibi uerba censes». et est hoc loco etiam illud attendendum, quod praeteritum indicatiui cum praesenti solent coniungere, quando perfectionem rei res sequitur alterius altera. et in illius quidem, quae prior perficitur, significatione **perfecto** // utuntur" (Pmin 18,243-244).

"A) quoque Graeca coniunctio quotiens apud Graecos ponitur possibilitatem significans, quae apud illos indicatiui quidem modi uel praeterito imperfecto uel ἀόριστω, quem nos non habemus, nisi quod pro eo et pro παρακειμένου praeterito **perfecto** utimur" (Pmin 18,251).

(2.2) ACCIDENTIA (per figuram):

"in huiusmodi sensu Romani solent non solum praeteritis imperfectis, sed etiam **perfectis** uti pro praesentibus uel futuris tam subiunctiuis quam indicatiuis" (Pmin 18,335).

"sciendum tamen, quod licet etiam praeteritis **perfectis** et plusquamperfectis participia uel infinita supra dicta sensum praeteriti **imperfecti** // significantia coniungere, ut 'scribens profeci' uel 'profeceram'" (Pmin 17,199-200).

"Uirgilius in UI: «Hac Troiana tenus fuerit Fortuna secuta». ecce hic [fuerit] optatiue posuit in precatatione Aeneae hoc uerbum, quod tam praeteriti **perfecti** quam futuri potest esse" (Pmin 18,266).

"([et nota, quod subiunctiuo simile protulit praeteritum **perfectum** optatiui, quod et multis placuit artium scriptoribus]" (Pmin 18,241).

PERFICIO-ERE >> PERFECTIO-ONIS >> PERFECTVS-A-VM >> **PERFECTIOR-IVS** >>
PERFECTIUVS-A-VM

A) {Gr. [*s.c.*]}.
}

B) *ThLL* (s.v.: *perfectus*); *DicTGG* (s.vv. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.1) In genere:

"Quidam tamen putauerunt, **perfectiorem** esse uerborum constructionem, si pronomina assumant: 'ego scripsi tibi, ego loquor tibi' et similia, cuius approbationem dicunt esse eam, quod, cum dicam 'ego quidem affui, tu uero non', si tollas pronomen, incongrua erit locutio" (Pmin 17,155).

PERFICIO-ERE >> PERFECTIO-ONIS >> PERFECTVS-A-VM >> PERFECTIOR-IVS >>
PERFECTIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. apotelestikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1]: p. 81); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈ causalis]; [>< ablatiuus, abnegatiuus, adiunctiuus, aduersatiuus, approbatiuus, collectiuus, completiuus, confirmatiuus, continuatiuus, copulatiuus, disertiuus, disiunctiuus, dubitatiuus, effectiuus, expletiuus, praesumptiuus, rationalis]}.

D) Jahn (1847: 29).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"nihil mirum igitur, 'si' coniunctionem apud nos, quae tam pro εἰν Graeca coniunctione, quae causalis est uel **perfectiua**, quam pro εἰ, quae coniunctiua est, ponitur, utriusque constructionem, quam // habent apud Graecos supra dictae coniunctiones, ad uerba seruare, ut et indicatiuo et optatiuo et subiunctiuo possit adiungi" (Pmin 18,242-243).

PERITE

A) {Gr. [<s.c.>}].

B) *ThLL* (s.v.: *peritus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.1) In genere:

"nec non etiam infinito gentili oportune respondemus nominibus // cunctis, gentilibus, ut 'cuias est iste?' si quis interroget, **perite** respondetur 'nostras', 'uestras' uel 'Graecus', 'Romanus', 'Syrus' et similia" (Pmin 17,133-134).

PERSONA-AE

A) {Gr. [prósôpon]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1]: p. 331); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- V/1.1: ACCIDENTIA (persona); /1.2: ACCIDENTIA (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< casus, comparatio, figura, genus, modus, numerus, tempus, uox]}.

D) Lersch ([1838-1841] 1971: 39, 95, 98, 107, 109, 216-218); Egger (1854: 23, 78-80, 94-95, 105-106); Job (1893: 92-93); Lambert (1908: 110-111, 141-142); Schreiner (1954: 76); Michael (1970: 120-121); Scherner (1983); Julien (1984); Baratin (1989: 231, 279, 283, 326, 340-341, 385, 440, 445, 448, 472-473); Amacker (1990); Kneepkens (1990: *passim*); Lepschy ([1990] 1994: II,103, 104); Luhtala (1993: 168-171); Polara (1993: 208-214); Colombat (2001: 306); Matthaios (2003a: 112-113 124); Lambert (2003: *passim*); Garcea (2009: 128-129); Schmidhauser (2009: 173-175, 178-180); Swiggers & Wouters (2009: *passim*); Codoñer (2009: 542, 543, 546); Lardet (2009: 592-594).

E:)

(0.0) In genere

"illud quoque manifestum, quod a nobis uerba facientes, id est proferentes, ad alias debemus ea **personas** intendere" (Pmin 17,150).

"itaque inest utrumque in illo Uirgiliano: «hic Caesar et omnis Iuli / Progenies», // satis necessarium. quia enim cernitur Augustus, demonstratione usus est per pronomen, quae nomine fieri non poterat hic; ut autem qualitatem quoque propriam ostenderet **personae**, quam demonstraret, addidit 'Caesar'" (Pmin 17,150-151).

"similiter, si dicam multis praesentibus 'quis est de nobis grammaticus? quis orator? quis medicus?' et respondeatur 'ego quidem sum grammaticus, tu orator, ille medicus', loco propriorum hic accipiuntur nominum, cum de propria unius **personae**, quam ipsa habet, grammatica uel rhetorica uel medicina responderit" (Pmin 17,134).

"ex qua constructione intellegitur, qualis nascitur affectus **personae**, sed non recipiatur, quod dicimus" (Pmi 17,154).

(0.1) In genere (per figuram):

"et nota, quod tam ad reuerentiam honestae **personae** quam ad pudorem turpis refertur supra dicti constructio uerbi, ut 'pudet me patris' pro 'erubesco

patrem' et 'pudet me uanitatis' pro 'erubesco propter uanitatem'" (Pmin 18,312).

(1.1) ACCIDENTIA (persona):

"sic apud nos in hoc pronomine necesse est fieri, ut 'sui miseretur' uel 'sui filii miseretur' aut, cum prius a tertia uerbum proferatur **persona** transituue et iterum per retransitionem ab illa ad eandem actus aliquis referatur, ut supra ostendimus" (Pmin 17,176).

"et uel absolute dicuntur, hoc est intransituue, quomodo et uerba, quae non egent obliquis casibus, ut 'ambulo, sedeo, surgo: ambulans, sedens, surgens', uel transituue, hoc est in diuersas **personas** uel in se ipsas per reciprocationem, id est sui passionem, quam Graeci ἰδιοπάθειαν dicunt" (Pmin 18,223).

"nec aliter tamen hoc fit, nisi prius a tertia **persona** uerbum aliquod, ut diximus, proficiscatur ad aliam extrinsecus **personam** et sic ab illa per retransitionem ad eam reciprocetur aliud uerbum, ut 'rogat me ille, ut ad se ueniam" (Pmin 17,177).

"absoluta dicuntur, quae non egent alterius adiunctione **personae**, quae ἐγκλιτικά, id est inclinatiua apud illos sunt, ut εἰδέν με, ἐλάλησέν μοι; discretiua sunt, quae egent adiunctione aliarum **personarum**, quae ὀρθοτονούμενα uocant, ut εἶδεν ἐμέ, οὐκ ἐκέλευον" (Pmin 17,141).

"sed si quis et haec et omnia impersonalia uelit penitus inspicere, ad ipsas res uerborum referuntur et sunt tertiae **personae**, etiam si prima et secunda deficient" (Pmin 18,230).

"'debet' quoque impersonale accipitur, quando infinito passiuam uim habenti coniunctum tres circumit **personas**, cum maxime subiunctiuum uerbum consequitur, ut 'debet fieri a me, a te, ab illo, ut auctores legantur'" (Pmin 18,230).

"Impersonalia quoque uerba, cum per se infinita sint, **personarum** et numerorum additione pronominum definiuntur et loco perfectorum per omnes modos accipiuntur uerborum, ut 'curritur a me, a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'; imperatiuo, 'curratur a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'" (Pmin 17,158).

"uerba uero inconiuga, cum in prima quidem et secunda **persona** finiuntur, in tertia uero non, nisi praecipuus sit ad aliquem unum pertinens actus, ut 'fulminat' et 'tonat' de Ioue solo intellegimus, non quod uerbum tertiae **personae** finitum est, sed quod is, qui eius significationem agit, proprium habet hunc actum" (Pmin 17,144).

"nam nomina per se et participia absque uocatiuo casu tertiae sunt **personae**. quomodo ergo non dicimus 'ille lego' uel 'ille legis', sic non dicimus 'Priscianus lego' nec 'Apollonius legis'" (Pmin 18,211).

"Supra dictis uero, id est substantiuus, et sine pronomine bene omnes adiunguntur **personae** et uocatiuis uerbis" (Pmin 17,152).

"communiter autem actum uel passionem consequi, quae est in uerbo uel in participio, uel actus copulari, communes autem **personas** consequi, uel qualitates ipsi actui accidentes geminari, et tunc actum inferre" (Pmin 17,161).

"Inueniuntur tamen pauca, quorum quamuis actus transeat in aliam **personam**, non habent tamen passiuam, ut 'facio' et ex eo cum infinitis uerbis composita, ut 'calefacio, tepefacio, obstupefacio'" (Pmin 18,269).

"non igitur quod non habet tertias **personas** nomen, ideo excogitata sunt pronomina, sed quoniam expers est demonstrationis, quae est in pronomibus" (Pmin 17,150).

"nomina enim tertiarum sunt **personarum** indicatiua [id est tertias indicant **personas**], quippe quae nomina substantiam et qualitatem uel generalem uel propriam significantia similiter in omnibus possunt intellegi **personis** inesse" (Pmin 17,117).

"uel quod substantiae et qualitates generales et communes et speciales et indiuiduae, in quibus sunt nomina, non habent certam discretionem **personarum**, ut puta 'omnis homo' et substantia potest dici et animal et homo, et nominari 'Plato' uel 'Cicero' uel 'Uirgilius' uel quodcumque ex propriis nominibus potest imponi uni alicui ex omnibus" (Pmin 17,149).

"Loco nominum pronomina ponuntur, non, ut quidam existimant, propter nominum ignorantiam. quae enim ignorantia nominum est, cum dicat Aeneas ad Didonem: // «ego te, quae plurima fando / Enumerare uales?», sed manifestum, quod quia non possunt nomina in prima et secunda esse **persona**, ut ostendimus" (Pmin 17,148-149).

"nam ipsa demonstratio loco casualis alicuius fungitur, cum et pronomen et nomen per eam intellegitur, tam in prima quam in secunda **persona**" (Pmin 17,160).

"necesse est enim aliam inferre **personam**, quomodo in comparatiuis nominibus necesse est ad alias ea fieri **personas**" (Pmin 17,141).

"igitur a constructione quoque uim rei uerborum, id est nominis, quod significat ipsam rem, habere infinitum possumus dinoscere, res autem // in **personas** distributa facit alios uerbi motus" (Pmin 18,227-228).

"sin autem dicam 'Ajax uenit ad Troiam, idem fortiter pugnauit contra Troianos', de una intellego **persona**" (Pmin 17,142).

"sin autem alicuius rei discretionem uolumus manifestare, addimus pronomen, cuius proprium est discernere **personas**: non enim, ut indicemus **personam**, hoc facimus, eam enim habent in se uerba. unde infinita eorum, quia deficiunt **personis**, egent uerbis indicatiuis, ut quod deest ex his assumant" (Pmin 17,157).

"uerba autem in tribus erant **personis**, ideoque excogitabantur pronomina in **personas** definitas discreta, ut et nominis positionem et uerbi ordinationem, id est et substantiam et definitas **personas** indicarent, ut 'ego scribo, tu scribis'" (Pmin 17,118).

"'Ego' adiungitur primae **personae** uerbi significantiae causa tam apud Graecos quam apud nos" (Pmin 18,291).

"cum enim per se 'facio' primam **personam** ostendat et habeat in se uim nominatiui absolutam, additio pronominis discretionem aliquam desiderat alterius **personae**, ut 'ego lego, tu scribis'" (Pmin 17,119).

"Definiuntur autem **personae** pronominum non solum demonstratione, quae praesentium cognitionem sub oculis ostendit, sed etiam relatione, quae absentium recognitionem habet" (Pmin 17,144).

"et quoniam neque demonstrationem habent ea neque relationem, quibus finiuntur **personae** pronominum, innumerabilis in eis, id est nominibus, positio fiebat, ut singulorum figuratio nominum singulis reddat suppositorum suam qualitatem" (Pmin 17,145).

"itaque bene dicebat Aristarchus, coniuga esse **personis** pronomina, cum similiter et coniuncte per omnes **personas** definiuntur uel demonstratione uel relatione" (Pmin 17,144).

"et si terminatio obtinet maxime partes orationis, finis autem pronominis casus est, obtinebit per finem, ut 'pronomen' uocetur, quippe quo imitatur nominis // proprietatem, id est casum, quamuis etiam uerbi subiit proprietatem, id est **persona**" (Pmin 17,140-141).

"et manifestum, quod ideo et casus recipiunt pronomina, ut pro toto nomine subeant, id est pro omnibus eius casibus, // personarumque omnium discretiua sunt, ut quod deest nomini, id est personarum discretionem, ea loco illorum prolata compleant, et nominis quidem habent casus, uerbi uero **personas**" (Pmin 17,139-140).

"est enim planum, quod, si in eadem parte duae fierent declinationes, contingebat casus mutationem impedimento fieri **personarum** discretioni, et contra **personarum** transitione corrumpi casuum proprietatem, quare casum quidem discernens efficit 'mei, mihi, me', **personam** uero 'mei, tui, sui', **personam** uero et casum 'mei, tibi'" (Pmin 17,140).

"quae sunt igitur declinabiles, cum ex propriis figurationibus ad conuenientes // supra dictorum numerorum uel generum uel casuum uel **personarum** uel temporum consequentias accipiuntur, orationis constructione, id est dispositione, ad aptam coniunctionem ferri debent, ut puta singulare ad singularem et plurale ad pluralem, cum ad unam eandemque refertur **personam** intransitiue, ut 'ego Priscianus scribo intellegens' et 'nos oratores scribimus intellegentes'" (Pmin 17,182-183).

"Quoniam igitur praedictum est de praecipua et singulari demonstratione pronominis, quae fit in utraque parte, in principio **personarum**, in fine casuum, de ceteris uideamus" (Pmin 17,141).

"utraque tamen declinatio tam casuum quam **personarum** ad proprias partes absistens, id est ad nomen et ad uerbum, fine utebatur, ut 'bonus, bona, bonum', 'boni, bonae, boni', 'scribo, scribis, scribit'" (Pmin 17,140).

"terminationem enim iniecerunt casualem declinationem, principio uero **personarum** diuisionem" (Pmin 17,140).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut pronomen uel nomen praeponatur uerbo, ut 'ego et tu legimus, Uirgilius et Cicero scripserunt', quippe cum substantia et **persona** ipsius agentis uel patientis, quae per pronomen uel nomen significatur, prior esse debet naturaliter quam ipse actus, qui accidens est substantiae" (Pmin 17,164).

"et certum quod accidentium est eius significationi, id est substantiae, quae innascitur, **persona**" (Pmin 17,140).

"et manifestum ex hoc quoque, quod, quando nomini adiungitur, substantiam definitam in aliqua certa **persona** quaerimus suppositi; hanc enim solam ostendunt pronomina" (Pmin 17,129).

"et substantiam enim significat loco nominis positum pronomen et **personam** uerbo sibi adiuncto congruam indicat" (Pmin 17,118).

"nam substantiam alicuius suppositi quaerentes dicimus 'quis mouetur? quis ambulat? quis loquitur?', cum manifestus sit actus, id est motus uel ambulatio uel loquella, **persona** uero agens incerta" (Pmin 17,122).

"qui autem dicit 'quis homo uicit?', generalem quidem scit substantiam et qualitatem **personae**" (Pmin 17,130).

"excipiuntur infinita nomina uel interrogatiua uel relatiua uel redditua uel distributiua, quae, quia incertae sunt **personae** uel diuersae, uocatum habere non possunt, ut 'quis, qui; qualis, talis; quantus, tantus; quot, tot; uterque, alter; singuli, bini, terni' et similia" (Pmin 17,204).

"'ille' autem et 'ipse' et 'hic' et 'iste' et 'is', quia in diuersis tertiis poterant esse **personis** absentibus uel praesentibus et longe uel iuxta positus, definitionis causa manifestandae etiam genus cum consequenti declinatione acceperunt" (Pmin 17,147).

"praeterea hoc approbatur, cum distinctiue 'ipse' qui est nominatiuus trium **personarum** nominatiuus necessario coniungitur, ut 'ipse ego facio'" (Pmin 17,103).

"Pronomen 'ipse' **tribus** aptissime, ut supra diximus, coniungitur personis" (Pmin 17,206).

"non tamen, quomodo 'ipse' sine alio pronome possunt primae et secundae **personae** uerbis adiungi, ut 'ipse facio, ipse facis'" (Pmin 17,207).

"Romani autem 'ipse' quidem, quomodo et illi τὸ 'αὐτός' et pro prima et pro secunda accipiunt **persona**" (Pmin 18,290).

"itaque ea tria pronomina suas defendentia proprias **personas** ad iura suae significationis non admittunt sibi coniugatas uoces, idque comprobatur etiam ex deriuatiuis eorum" (Pmin 17,198).

"quamobrem ad nihil utile pertinent pronomina, si carent **personis** ostendentis et eius, qui ostenditur" (Pmin 17,149).

"Unum solum pronomen compositum inuenitur apud nos, τὸ 'idem', quod secundam notitiam eiusdem **personae** significat, cuius interpretatio apud Graecos cum praepositiuo articulo relatiuum pronomen habet, ὁ αὐτός" (Pmin 17,124).

"nam significationem non propriae qualitatis, sed quae communiter omnibus accidit essentiae demonstratiuae faceremus, ad quam pertinet 'ego'. eadem est ratio in ceteris quoque **personis**" (Pmin 17,152).

"nemo enim dicit 'ego tu' nec 'sui mei' nec 'tuus meus' nec 'suus meus' nec 'nostras uestras' nisi addita coniunctione dicam 'seruus tuus et meus est, cuius nostras et uestras', in quo tamen possessio quidem communis significatur, possessorum // uero **personae** diuersae" (Pmin 17,198-199).

"'meus' enim, 'tuus, suus', quia sibi sunt coniugata similitudine declinationis et maxime quod singulae sunt in unaquaque **persona** eorum uoces quomodo etiam in uerbis, pro sese poni inuicem uel sibi coniungi in una eademque **persona** possessorum non possunt" (Pmin 17,198).

"Et sciendum, quod omnia ista possessiua possessoris quidem personam secundum primitiuum significant, possessio uero ipsa tertiae est **personae**, ut 'meus, tuus, suus', quomodo et nomina, quibus coniunguntur, ut 'meus pater, tuus filius', excepto uocatiuo, qui solus in primae **personae** possessiuis inuenitur, cum secundae copulatur **personae**, ut mi pater, o mea tu, o noster Chremes" (Pmin 17,166).

"nec mirum, cum primae et secundae possessiua finitas habeant possessorum **personas**, quippe in unicis uocibus primitiuorum // constitutas et demonstratiuis" (Pmin 17,167-168).

"Illud quoque notandum, quod possessiua pronomina primae et secundae **personae** siue possessoris sui siue extrinsecus **personis** bene copulantur tam agentia quam patientia siue in se ipsa reflectantur [id est reciprocentur], ut 'meus filius' uel 'tuus diligit me, diligit te, diligit illum, diligit se" (Pmi 17,167).

"nec non tam nominatio quam aliis casibus possessiui licet uti, cum possessorem ostendimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquam aliam **personam** pro sua possessione, ut 'rogat me ille, ut suus legat apud me filius' et 'ut suus doceatur a me filius' et 'ut sui miserear filii' et 'ut suo donem filio' et 'ut suum sequar filium' et 'ut suo potiar filio', cum in possessiuis primae et secundae **personae** liceat etiam non possidentes construere sic" (Pmin 17,170).

"quod autem 'sui' proprie coniugatum est primae et secundae **personae**, ipsa declinatio consimilis illi cum eis ostendit: 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se'" (Pmin 17,198).

"primae autem **personae** possessiuum et secundae non egent per se prolata adiunctione alicuius genetiui, cum uim genetiui finiti in se habeant, quomodo nec 'suus' eget genetiui sui primitiui, quem in se possidet, sed extrinsecus alterius uocis propter multitudinem tertiarum personarum, ad quas necessario et primitiuum 'sui' et ipsum possessiuum refertur" (Pmin 17,173).

"in tertia uero **persona**, id est 'sui sibi se a se' quod illi seruant in compositis seruamus, quamuis hoc quoque sit simplex" (Pmin 17,176).

"sed melius hoc per retransitionem dicitur, ut 'rogat ille, ut doceam suum // filium'. cum sit enim relatiuum, exigit, ut prius cognoscatur **persona** possessoris sui, ad quam referatur" (Pmin 17,165-166).

"sciendum, quod coniugata pronomina, quae σύζυγα Aristarchus uocat, trium **personarum** primitiua seu deriuatiua inuicem pro se poni per confusionem **personarum** ideo nec figurate possunt, quomodo nec uerba, quia tres solas uoces in tribus **personis** habent 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se'" (Pmin 17,198).

"nam si dicamus, 'interest' uel 'refert mei, tui, sui, nostri, uestri', non ad primitiuam **personam**, sed ad possessionem intellegitur: 'interest mei filii' uel 'fratris' uel 'tui' uel 'sui' uel 'nostri' uel 'uestri'" (Pmin 17,159).

"nec mirum, si per retransitionem Romani utuntur his pronomibus, id est 'sui, sibi, se, a se', et eius possessiuo, ut ostendimus, nec non si ad coniunctionem sui etiam in alias **personas** aliquid agat, ut 'ille uocat me ad se, ducit te secum, trahit omnia in se'" (Pmin 17,171).

"et est proprium possessiuorum pronominum, duas significare **personas**, ipsam quidem, quae possidet, per genetiuum ubique, eam uero, quae possidetur, per omnes casus" (Pmin 17,204).

"Et sciendum, quod omnia ista possessiua possessoris quidem **personam** secundum primitiuum significant" (Pmin 17,166).

"Possessiuam tamen, quia duas continent **personas**, id est possessoris et possessionis, necessario tribus constructionibus ordinantur, cum eorum primitiuam duas habeant, reciprocam uel sui passam, quam Graeci ἰδιοπαθῆ uocant, et transitiuam: sui passam, ut 'uideo memet', transitiuam, 'uideo te' uel 'illum'" (Pmin 17,165).

"quomodo et primitiuum eius, id est nisi prius a possessore eius proficiscatur in aliam uerbum **personam** et sic ab illa rursus ad possessionem tertiae, sicut et ad se, ut 'rogat me ille, ut suus seruus ministret mihi' uel 'tibi; precatur, ut sui patris miserem; petit te, ut suo prosis filio; obsecrat Cicero Uarronem, ut suum erudiat natum'" (Pmin 17,169).

"tertiae uero **personae** possessiuum non solum ad omnes uoces pronominum tertiae **personae**, uerum etiam nominum potest referri, ut 'suis istius, illius, ipsius, hominis', sine quibus additis perfectum sensum non habet" (Pmin 17,168).

"Illud quoque notandum, quod tertiae **personae** possessiuum ad innumerabiles, ut diximus, refertur **personas** possessorum, quippe cum ad omnia tertiae **personae** pronomina et ad omnia nomina et participia potest referri, ut 'suis illius, suis istius, ipsius, huius, eius; suis Uirgilii uersus; sua discentis diligentia'" (Pmin 17,173).

"nec aliter tamen potest supra dictum possessiuum tertiae **personae** construi cum aliis extrinsecus **personis** nisi per retransitionem" (Pmin 17,168).

"tertiae uero **personae** possessiuum sine uoce altera significante possessorem suum non potest adiungi alii **personae** per se" (Pmin 17,167).

"Sui', quando est primitiuum, nominatiuum, ut diximus, non habet, quia necesse est ad aliquem alium nominatiuum tertiae referri **personae** hoc pronomine et quia transitiuorum seruat constructionem" (Pmin 17,175).

"quomodo nec 'suis' eget genetiui sui primitiui, quem in se possidet, sed extrinsecus alterius uocis propter multitudinem tertiatarum **personarum**, ad quas necessario et primitiuum 'sui' et ipsum possessiuum refertur, utraque enim relatiua sunt" (Pmin 17,173).

"Graeci quoque primitiuam tertiam **personam** et ex ea compositam, id est ἑαυτοῦ, ἑαυτῶ, ἑαυτόν, primae et secundae **personae** non apponunt, quomodo nec nos 'sui', quod uim tam simplicis primitiui tertiae **personae** Graecae quam compositi possidet apud nos" (Pmin 17,180).

"Ἐαυτοῦ proprie quidem tertiae est **personae**, inuenitur tamen et primae et secundae adiunctum" (Pmin 18,290).

"Et Graeci quidem composita inuenerunt pronomina, [id est ἑμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἑαυτοῦ], quibus utuntur, quando eadem **persona** in sese uel in suam, ut dictum est, possessionem facit aliquid, quae ἰδιοπαθῆ uel ἀντανάκλαστα uocant" (Pmin 17,176).

"Et sciendum, quod, quomodo composita pronomina apud Graecos nominatiui carentia omnimodo in actu sunt et hic actus uel ad easdem **personas** recipitur [id est reflectitur] uel ad possessiones earum, itaque necessario uerbis copulantur, in quibus nominatiuus earum intelligitur" (Pmin 17,175).

"et pro composito Graeco ἑαυτοῦ, ut diximus, accipitur, quod apud Graecos quidem in tribus inuenitur **personis**, et uel in se reflectit actum suum uel in possessionem suam, ut 'ἑμαυτοῦ κήδομαι', καὶ 'τοῦ ἑμαυτοῦ δούλου κήδομαι, σαυτόν

τύπτεις', καὶ ἴὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, ἑαυτῷ χαρίζεται' καὶ ἴτῳ ἑαυτοῦ ἀκροατῆ χαρίζεται'" (Pmin 17,168).

"Aduerbiorum uero quaedam sunt, quae cum supra dictis omnibus // accidentibus, id est diuersis numeris et generibus et casibus et temporibus et **personis**, indifferenter ponuntur, ut 'non bonus uir, non bona mulier, non bonum mancipium offendit me'" (Pmin 17,197-198).

"sunt aduerbia, quae diuersis **personis** non conueniunt - ut 'heia': Uirgilius in IIII Aeneidis: «Heia, age, rumpe moras, uarium et mutabile semper / Femina»" (Pmin 17,197).

"sunt alia, quae singulis modis sociantur per omnes **personas** et numeros et tempora, ut 'utinam' optatiuis. sed haec de aduerbio in loco latius tractabuntur" (Pmin 17,198).

"necesse est enim, coniunctiones praepositas uel diuersas **personas** coniungere, quae // sunt in casualibus, uel qualitates, quae sunt in aduerbiis" (Pmin 17,160-161).

"Coniunctio quoque communiter cum omnibus supra dictis inuenitur, id est generibus, casibus, numeris, temporibus, **personis**, ut 'uir et mulier, uirorum et mulierum; doceo et docui et docebo ego et tu et ille; si facio et si faciam, si facerem et si faciebam, si fecerim et si feci, si fecissem et si feceram, si fecero et si faciam'" (Pmin 17,198).

"casus [...]. absoluti autem dicuntur, quibus licet et sine discretione aliarum uti **personarum** et cum discretione: sine discretione, ut 'da mihi panem', en hoc nullam discretionem habet alterius **personae**" (Pmin 17,118).

"Multa quoque etiam in aliis partibus inuenies similia nec aliter ea discernes nisi ex consequentia ordinationis, id est casus casibus et genera generibus et numeros numeris et **personas personis** et tempora temporibus, // congrue disponendo" (Pmin 17,200-201).

"Partium orationis quaedam habent inter generaliter sibi accidentia numeros et casus et genera, ut nomen, pronomen, participium; quaedam **personas** et numerum, ut uerbum et pronomen" (Pmin 17,182).

"cum igitur ad unam eandemque **personam** et casus et genera et numeri referuntur, supra dicta consequentia est obseruanda" (Pmin 17,183).

"et in omnibus definitum est supra dictis, id est **personis** et casibus, in quibus etiam numeri manifestantur propter distributionem, quae in utramque partem eorum discessit, id est principium et finem" (Pmin 17,140).

"et in omnibus definitum est supra dictis, id est **personis** et casibus, in quibus etiam numeri manifestantur propter distributionem, quae in utramque partem eorum discessit, id est principium et finem" (Pmin 17,140).

"nam tertia uerbi **persona**, quae infinita est, eget aliquo casuali" (Pmin 17,160).

"sed quod est maius, uerba **personarum**, quae per nominatiuum intelleguntur et sunt indicatiua, absolute accipiuntur. qui enim pronuntiat 'ambulo' uel 'scribo', non ad discretionem alterius **personae** definit" (Pmin 17,118).

"Nominatiuus et uocatiuus absoluti sunt, id est per unam **personam** intransitiue possunt proferri, ut 'ego Priscianus ambulo, tu Plato philosopharis, Aristoteles disputat'" (Pmin 18,210).

"nominatiuus [...]. tamen etiam adiunctionem alterius recipit, ut ostendimus, **personae**, ut 'ego et tu facimus'" (Pmin 17,119).

"similiter quando diuersae uno sociantur uerbo **personae**, necesse est nominatiuos // coniungi: 'ego et tu et ille docemus'" (Pmin 17,203-204).

"illas uero, quibus transitiones ab alia ad aliam fiunt **personam**, in quibus necesse est cum nominatiuo etiam obliquum aliquem casum proferri, παρασυμβάματα dicebant, hoc est minus quam congruitates, ut 'Cicero seruat patriam'" (Pmin 18,211).

"nam ad alias transeunt uerba **personas**, quippe nominatiuum desiderantia, ut 'filii Pelei fuit uictoria Graiorum; filio Pelei cecidit Hector; filium Pelei timuit Troia; filio Pelei floruit Graecia'" (Pmin 18,212).

"passio uero facta per obliquos actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum pertinentem ad ipsam, quae patitur, **personam** passiuo coniunctum uerbo, praedictum uero nominatiuum, quia ad agentem pertinet, transfert in ablatiuum, ut 'Caesar uincit Pompeium, uincitur Pompeius a Caesare; ego te diligo, tu diligeris a me'" (Pmin 17,176).

"sed quod etiam nominatiui omnium casualium secundis uerborum est quando coniunguntur **personis**, ostendunt substantiua uerba et uocatiua, quae nisi nominatiuis non sociantur, ut 'ego grammaticus sum, tu orator es, ille philosophus est; ego Priscianus nominor, tu Apollonius uocaris, ille Uirgilius nuncupatur'" (Pmin 17,203).

"nisi enim discernere aliam **personam** uelimus, non opus est nominatiui casus pronomina addere uerbo" (Pmin 17,118).

"si nominatiuo nominatiuus adiungitur, ad eandem **personam** uerba referuntur: 'homo uenit, qui scripsit'" (Pmin 17,127).

"sin alterum sit nominatiui, alterum uero obliqui, ad nominatiuum non fit transitio uerbi ab alia **persona** ad aliam, ad obliquum uero fit, ut 'homo uenit, quem accuso' uel 'hominis misereor, qui uenit'" (Pmin 17,127).

"pronomina uero nominatiui primae et secundae **personae** ad discretionem alterius **personae** excogitata sunt, ut si dicam 'ego scribo, tu legis', uel 'ego et tu scribimus, ille legit, tu et ille scribitis, ego lego' et si dicam 'ego et tu intellegimus' nihil addens, ad ceteras omnes **personas** discernitur" (Pmin 17,118).

"nominatiuus tamen primae uel secundae **personae** pronominum, si uerbo iungatur, quia uerbum per se absolutam magis **personam** significat, plerumque discretiuis est, ut 'ego dico, ille autem non'" (Pmin 17,141).

"Et nomina quidem quatuor tertiae sint **personae**, tamen habent pleraque, ut diximus, uocatiuum. nec mirum, cum uerbis quoque uocatiuis, quomodo et substantiuis coniuncta, possunt tam primae quam secundae esse **personae**" (Pmin 17,204).

"ad huiusmodi enim nomina uocatio fieri non potest, quamuis licet etiam ad secundam ea coniungere **personam**, sed per nominatiuos, ut 'qui estis? quales estis? uterque Scipiones uocamini, singuli ueniatis ad me, terni prandete apud me'" (Pmin 17,204).

"si enim ponam 'ego tibi et dudum scripsi', ostendit per pronomen 'ego' nominis praepositum nominatiuum, per 'tibi' autem datiuum secundae **personae**, qui loco datiuo nominis praepositi accipitur" (Pmin 17,149).

"cum igitur nomina primae et secundae **personae** nominatiuos non habeant nec ceteros obliquos, uocatiuum tamen habeant pleraque, loco deficientium, ut paulo ante ostendimus, funguntur pronomina" (Pmin 17,203).

"igitur apud Latinos supra dictorum compositorum pronominum nisi in tertia non habemus significationem **persona**, id est 'sui, sibi, se, a se', ideoque etiam nominatiuo caret, quomodo supra dicta apud Graecos composita" (Pmin 17,168).

"est tamen aliqua differentia in possessio tertiae **personae**, cuius nominatiuo tunc utimur, quando ad suum possessorem possessio transitionem facit et non ad alium, ut 'indiget illius' uel 'Ciceronis suus filius', 'praestat illi'" (Pmin 17,169).

"et quondam Trypho, quod Apollonius arguit, uocatiuum eum solum putauit, deceptus a nominum uocatiuis, qui coniunguntur secundae **personae** uerborum, quod dicimus 'tu legis' et 'discipule legis', sed et cum prima et tertia uerbi **persona** coniungitur bene uocatiuus, qui suus est secundae, nec tamen ideo dicimus, primam uel tertiam uocatiuos habere nec secundae uocatiuum non esse, ut 'lego discipule' et 'legit discipule'" (Pmin 17,202).

"Illud quoque sciendum, quod suum est pronominis in prima et secunda // **persona** habere nominatiuum, uocatiuum uero non solum pronomina, sed etiam nomina et participia habent, qui casus proprius est secundae **personae**, ut 'scribe Uirgili' et 'scribis Uirgili'" (Pmin 17,202-203).

"necesse est illos maxime casus habeant pronomina, quibus deficiunt in utraque **persona** nomina, et maxime nominatiuum" (Pmin 17,202).

"secundae autem **personae**, ut supra dictum est, deriuatiuum ideo non potest habere uocatiuum, quia necesse est genetiui primitiui in eo intellegi in possessore ipso, ad quem loquimur, et uocatiuum in possessione, sed possessio secundae **personae** necessario uel ad primam uel ad tertiam **personam** refertur, quae naturaliter carent uocatiuo: 'tuus filius sum' uel 'tuus filius est ille'" (Pmin 17,206).

"cum igitur in omnibus possessiuis tam possessor quam possessio intellegatur nec alii possint casus quantum ad possessores nisi genetiui intellegi, non possunt habere uocatiuos nisi per ipsas possessiones, cum in secunda esse intellegantur eae **persona**" (Pmin 17,205).

"licet enim enim et nominatiuum et uocatiuum nominis secundis adiungere pronominum **personis**" (Pmin 18,211).

"nullum enim pronomen potest habere uocatiuum, ut diximus, nisi primitiuum secundae **personae**, ad quod dirigitur sermo, et deriuatiuum primae, quando coniungitur primitiui secundae uel uoce uel intellectu, ut 'o mea tu' et 'o noster Chremes'" (Pmin 17,207).

"uocatiuum uero non solum pronomina, sed etiam nomina et participia habent, qui casus proprius est secundae **personae**, ut 'scribe Uirgili' et 'scribis Uirgili'" (Pmin 17,203).

"et sciendum, quod uocatiuus non eget pronomine, quippe cum secundam sua uoce finiat **personam**, ut 'Apolloni legis' uel 'lege, Terenti scribis' uel 'scribe'" (Pmin 18,210).

"nam uocatiuus quoque intransitiue secundis adiungitur uerborum **personis**, cum proprius sit naturaliter secundae **personae**, ut 'Theoctiste' uel 'tu noster doctor legis' uel 'lege'" (Pmin 17,147).

"uocatiuum tamen aliud pronomen in usu non habet nisi primitiuum secundae **personae** et possessiuum primae, quando ad id sermo dirigitur, id est quando secundae sociatur **personae**" (Pmin 17,205).

"Pronomina uero primae uel tertiae **personae** minime possunt habere uocatiuum nisi possessiua primae, quando coniunguntur uel diriguntur ad secundam **personam**" (Pmin 17,204).

"et quamuis figurate, ut supra dictum est, dicam 'tu ipse tuus es et dominus et seruus', tamen uocatiuum non inuenies nec figurate in hoc pronomine prolatum, ut eundem et possessorem et possessionem in una eademque **persona** uideatur aliquis affari dicendo 'tue', quomodo apud Graecos 'σέ' ἀπὸ τοῦ 'σός', teste eodem Apollonio" (Pmin 17,206).

"hoc quoque sciendum, quod impersonalia, quae accusatiuo simul casui et genetiui copulantur, ut 'pudet me tui', similiter 'paenitet, taedet, miseret', accusatiuo quidem significant **personam**, in qua fit passio, genetiui uero illam, ex qua fit" (Pmin 18,232).

"sin duo obliqui sunt, ad aliam **personam** transitio fit uerborum uel in se reciprocatur, ut 'hominem, quem uitupero, accuso' et 'memet, quem uitupero, accuso'" (Pmin 17,127).

"obliqui tamen constructionem uerborum, quae fit intransitiue cum nominatiuis, excipiunt transitiae, nisi sint uerba absoluta, ut 'Theoctistus' uel 'iste uiuit, spirat, floret, uiget' et similia: ea enim non egent // obliquorum adiunctione, id est transitione in alias **personas**" (Pmin 17,147-148).

"nostri uero frequenter pro accusatiuo huiusmodi constructionis accusatiuis utuntur, antecedente 'inter', omnium **personarum** pluralibus" (Pmin 17,177).

"Praeterea sciendum, quod illud quoque, quod apud Graecos dicitur per solos obliquos compositum casus, ἀλλήλων κήδονται, ἀλλήλοις παρέχουσιν, ἀλλήλους φιλοῦσιν, necessario inuicem actum et passionem alterius in alteram **personam** uno eodemque casu significat nec potest nominatiuo proferri, sed habet eius intellectum in ipso uerbo" (Pmin 17,177).

"Cetera uero omnia, nisi sint acquisitiua uel aequiperantia uel supereminentia uel subiecta, a nominatiuo actum transitiae ad homines facientia, // ut praediximus, ad accusatiuos construuntur, cum utraque supponatur **persona** tam agentis quam patientis, ut 'doceo te, doceor a te'" (Pmin 18,271-272).

"sin autem transitiae proferatur, hoc est ut ab alia in aliam **personam** passio fieri significetur, etiam si ablatiui adiungatur, passiuus est infinitum, ut 'doceri a me cupis; amari a te cupio'" (Pmin 18,232).

"nam uel in se reciprocatur, id est ipse in se aliquid agere ostenditur, [aut ipse pati a se], in quo necesse est obliquum aliquem poni casum, ut 'miseretur sui, dicat sibi, accusat se, potitur se', uel per retransitionem aliquam, ut praedictum est, construitur, id est quando ab ipsa in aliam fit transitio **personam**" (Pmin 17,175).

"nec mirum hoc fieri in tertiae **personae** possessiuo, cum uim genetiui possideat sui primitiuus, quod uel reciprocum [id est sui passum, ἰδιοπαθές] est, uel retransitiuum, in quo necesse est prius **personae** tertiae significationem uoce aliqua fieri, ad quam iste genetiuius uel reliqui eius casus referantur, ut 'ille sui miseretur, ille sibi donat, Uirgilius se celebrat'" (Pmin 17,168).

"et manifestum, quod ideo et casus recipiunt pronomina, ut pro toto nomine subeant, id est pro omnibus eius casibus, // **personarum**que omnium discretiua sunt, ut quod deest nomini, id est **personarum** discretionem, ea loco illorum prolata compleant" (Pmin 17,139-140).

"similiter in omnibus casualibus et in reciprocationibus **personarum**, hoc est quando eadem **persona** et agit et patitur, utimur eisdem constructionibus, ut 'miserere mei, inuides tibi, orat se ille' et similia" (Pmin 17,164).

"sin autem in possessionem fit a possessore transitio, obliquis possessiui utimur, ut 'Cicero miseretur sui filii, praebet suo filio, aspicit suum filium, potitur suo filio', sin extrinsecus fit transitus in possessionem tertiae **personae**, sufficit genetiui uti ipsius possessoris" (Pmin 17,170).

"sin autem in una eademque **persona** uerbum obliquo coniungatur pronominis casui, necesse est reciprocationem, id est sui passionem, fieri et eandem **personam** agere aliquid in se simul et a se // pati, ut 'miserere mei, inuideo mihi, incuso me'" (Pmin 17,166-167).

"Pronominum obliquis casibus coniuncta uerba duas exigunt **personas**, afficientis et afficiendi, id est agentis et patientis, ut 'misereris mei, das // mihi, uides me, dignaris me'" (Pmin 17,163-164).

"omnis enim **persona** et generalis et specialis capax est substantiae et qualitatis" (Pmin 17,117).

"Illa quoque uerba actiuorum uocem habentia, quorum actus ad res carentes loquella pertinent, primas quidem et secundas uoces non possunt naturaliter passiuas habere, quippe cum nec de se loqui ipsae quid patiuntur possint, quod est primae **personae**, nec ad eas, cum careant auditu, qui proprie pertinet ad secundam **personam**, loqui possimus" (Pmin 18,269).

"nec secunda ad alium nisi ad eum // in quem intenditur sermo uel propter hoc autem uel etiam propter illud, quod non ipsi nobis imponimus nomina, quod suum est primae **personae**, nec ad eos qui nascuntur intendentes sermonem, quod est secundae **personae**, eorum positionem (id est nominationem) facimus" (Pmin 17,149-150).

"neque enim sibi imponunt infantes nomina, neque ad ipsos pronuntiantes nominationes facimus, quod est secundae // **personae**. [ergo tertiae sunt nomina **personae**.] uerba" (Pmin 17,117-118).

"Est autem causa, propter quam nomina non possunt accipi in prima et secunda **persona**, quam superius quoque diximus, uel quod substantiae et qualitates generales et communes et speciales et indiuiduae, in quibus sunt nomina, non habent certam discretionem personarum, ut puta 'omnis homo' et substantia potest dici et animal et homo, et nominari 'Plato' uel 'Cicero' uel 'Uirgilius' uel quodcumque ex propriis nominibus potest imponi uni alicui ex omnibus" (Pmin 17,149).

"et si substantiuis uerbis uel uocatiuis iungantur primae et secundae **personae**, non egent pronomibus, quippe essentiam sui uel nominationem significantes, ut 'homo sum, Cicero nominor'" (Pmin 18,210).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere propria, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum ponantur pronomina tam primae quam secundae **personae** propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit" (Pmin 17,149).

"licet tamen uerba primae uel secundae **personae** repetenti nihil casualium adiungere et perfectam orationem ostendere, ut 'et lego et intellego, et doceo et doceor, et scribis et cogitas'" (Pmin 17,160).

"prima autem **persona** ad nullum pertinet nisi ad ipsum qui loquitur" (Pmin 17,149).

"possumus tamen etiam illud dicere, quoniam eorum, id est nominum, positiones cum fiunt, neque in persona indicatiua sunt, id est loquentis, quod est suum primae **personae**" (Pmin 17,117).

"constructionem [...] transitiuam uero prima quidem et secunda ad binas **personas**, ut 'prosum tibi, prosum illi, prodes mihi, prodes illi', tertia uero ad tres" (Pmin 17,165).

"Prima et secunda **persona** uel in se reciprocantur, id est refringuntur, uel in alias diuersas transeunt, cum non absolutis uerbis adiunguntur" (Pmin 17,164).

"manifestum est autem, quod et prima et secunda **persona**, in quibus sola est demonstratio, singulas habent uoces" (Pmin 17,147).

"et prima quidem uel secunda **persona** uerborum, nisi discretionis uel significationis causa, non egent pronomibus, quippe cum sint finitissimae singulisque uocibus pares habeant et praesentes demonstrationes" (Pmin 17,157).

"prima autem uel secunda **persona** nec inuicem sibi nec tertiae apponi possunt. nemo enim dicit 'ego tu es' uel 'tu ego sum' nec 'ego ille facit' uel 'tu ille facit'; 'ille' autem 'ego facio' et 'tu ille facis' dicitur" (Pmin 17,180).

"et, quod mirum est, hoc ipsum [id est τὸ ἴδιον] etiam primae et secundae adiungitur **personae** apud illos, ut 'Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην: οὐκ ἂν τὰ ἴδια τὰ ἑμαυτοῦ" (Pmin 17,172).

"quae uero non habent primas uel secundas **personas**, quae sunt admodum pauca, uel datiuo, ut 'licet mihi, libet mihi', uel accusatiuo, ut 'oportet illum scire', quomodo 'decet' [nam 'deceo illum' non dicimus]" (Pmin 18,230).

"tres igitur **personae** eandem quidem habent constructionem: reciprocam unam, ut 'prosum mihi, prodes tibi, prodest sibi', transitiuam uero prima quidem et secunda ad binas personas, ut 'prosum tibi, prosum illi, prodes mihi, prodes illi', tertia uero ad tres, superat enim hac una, quod tertia in aliam tertiam transituue profertur, ut 'ille prodest mihi, prodest tibi, prodest isti'" (Pmin 17,165).

"nos autem nec in plurali numero possumus apponere primae uel secundae **personae** supra dictum tertiae **personae** pronomem, [id est 'sui, sibi, se a se'], quia et singularis est uox, quae nec apud Graecos apponitur // primae uel secundae **personae** nec apud nos, quamuis etiam pro plurali accipiatur" (Pmin 17,180-181).

"pluralem tamen compositam tertiam, quia non habent composita a pluralibus primae et secundae **personae**, necessario adiungunt et primae et secundae, ut ἑαυτῶν κηδόμεθα pro ἡμῶν αὐτῶν et ἑαυτῶν κήδεσθε pro ὑμῶν αὐτῶν" (Pmin 17,180).

"tertia uero **persona** non solum eadem patitur, sed etiam in aliam tertiam // extrinsecus potest transire, quippe cum diuersae in ea possunt esse **personae**, quod in prima et secunda non inuenitur" (Pmin 17,164-165).

"alias autem uoces tertiae pronominum **personae** per se sic uerbis primae et secundae **personae** non possumus copulare. nemo enim dicit 'ille facio' et 'ille facis', nisi addas et pronomina primam et secundam demonstrantia **personam**" (Pmin 17,207).

"tertiam uero habent **personam**, de qua inter primam et secundam loquella recte fieri potest, ut 'laboratur uestis'" (Pmin 18,269).

"sub oculis enim omnes eorum **personae** plerumque cernuntur. itaque praecipuum habuerunt accidens demonstrationem, quae profecta per coniunctionem primae et secundae **personae** peruenit etiam ad tertiam" (Pmin 17,150).

"neque apud Graecos tamen pronomina demonstratiua, quippe praesentes ostendentia **personas**, quae in prima sunt cognitione, articulorum esse possunt capacia praepositiuorum, quibus Latinitas caret, sicut docuimus" (Pmin 17,139).

"in uerbis uero, quia una est sola uox tertiae **personae**, cum secunda uel prima in una eademque **persona** accipi non potest, nemo enim dicit 'facio tu' uel 'ille' uel 'facis ego' uel 'ille' uel 'facit ego' uel 'tu', singulis enim uerba uocibus singulas significantia **personas** eas extra se aliis accommodare **personas** non patiuntur" (Pmin 17,199).

"manifestum est igitur, quod ideo diuersae sunt pronominis positiones in tertia **persona**, ne una uoce diuersae significantur **personae**" (Pmin 17,144).

"participiis quoque, quae tertiae sunt **personae**, quomodo nomina, substantiua bene sociamus uerba, ut possint loco trium uerbi **personarum** fungi, ut 'amatus sum, es, est, doctus sum, es, est'" (Pmin 17,154).

"et apparet, quod non licet nominibus uti, quod tertiatarum sunt ea **personarum**, sed ratio exigit a prima ad secundam fieri uerba; quamobrem subierunt pronomina, hoc quod non poterat nomen complementia, cum dicimus 'ego tibi scripsi'" (Pmin 17,150).

"potest enim 'homo' esse, qui loquitur et ad quem loquitur et de quo aliquis loquitur, et 'Cicero' dici, qui loquitur et ad quem loquitur et de quo aliquis loquitur. itaque quia confusio infinitam faciebat **personam**, concessit ad sibi aptam, id est tertiam" (Pmin 17,117).

"necesse est ergo in tertiam **personam** concedere nomina per omnes casus absque uocatiuo, qui primus transfert positionem a tertia **persona** ad secundam, propterea quod per eum fit demonstratio praesens eius, in quem facta sit positio nominis" (Pmin 17,150).

"quemadmodum igitur nomina tertiae sunt **personae**, sic etiam possessiua pronomina, quamuis quantum ad **personas** possidentium finita sint et primae et secundae et tertiae, tamen quantum ad possessiones ipsas tertiae sunt **personae**, nisi substantiuis uel uocatiuis adiungantur uerbis, sicut et nomina: 'meus es filius, meus uocatur seruus; tuus nominor parens, tuus est pater; suus illius sum filius, suus illius es filius, suus illius est filius'" (Pmin 17,206).

"Praeterea sola pronomina diuersis uocibus diuersas tertias faciunt **personas**, cum uerba una uoce ad plures **personas** pertineant tertias" (Pmin 17,142).

"itaque conuenienter ad eam discernendam pronomina, quae sunt finita, adiunguntur tertiis uerbi **personis**, ut per eorum adiectionem incerta significatio finiatur, ut 'scribit hic, scribit ille, scribit ipse, scribit is, scribit idem'" (Pmin 17,157).

"itaque nihil prohibet in tertia **persona** dicere 'Aristarchus legit', quippe cum duae tertiae coniunguntur **personae**" (Pmin 17,118).

"sin aliis consociantur uerbis, tunc necessario adiunguntur pronomibus, ut ipsius essentiae praesentis demonstratione transeant a tertia **persona** conexione pronominum ad primam uel secundam, ut 'ego Priscianus scribo, tu Apollonius' - uel 'Apolloni' - 'scribis'" (Pmin 18,210).

"consequatur enim, ut ipsae quoque infinitae essent, quomodo in uerbis tertiae **personae**, quod contrarium erat proprietati pronominum, quippe, cum una dictio plura significat, infinitatis causa fit" (Pmin 17,144).

"omnia uerba praeteriti perfecti subiunctiua et futuri easdem uoces habent absque prima **persona**: nihil igitur prohibet in utroque tempore ea accipere" (Pmin 17,199).

(1.2) ACCIDENTIA (per figuram):

"et nota, quod, cum et nomen, ut supra diximus, et uerbum substantiuum inuicem, hoc cum participio positum loco uerbi, illud cum uerbo loco participii fungitur, ad omnes quoque **personas** pronominum refertur: 'ego qui scripsi, tu qui scripsisti, ille qui scripsit'" (Pmin 17,154).

"proprie autem in 'dum' terminatio Atticum significat aduerbium, quod omni generi et numero et **personae** et tempori potest adiungi, ut 'legendum est mihi, tibi, illi, nobis, uobis, illis' et 'legendum est, legendum fuit, legendum erit poetam, orationem, carmen'" (Pmin 18,324).

"inde caruit definitione **persona** ea, quae in nomine ipso intellegitur" (Pmin 17,145).

"potest autem proprium nomen et ad diuersas proferri **personas**, ut si dicam 'Ajax uenit ad Troiam, Ajax fortiter pugnavit contra Troianos', dubium, an de eadem dicam **persona**, cum duo eiusdem nominis fuerint, ad quos supra dicti actus pertinere possunt" (Pmin 17,142).

"quae enim substantiam significant uerba uel nominationem, asciscunt aptissime nomina et in prima et in secunda **persona**, id quod est in aliis inconsequens, ut sum pius Aeneas, 'Cicero nominor' et his similia, quamuis auctores inueniantur licentia solita utentes et aliis quoque uerbis primae uel secundae **personae** coniungentes nomina" (Pmin 17,151).

"Accidit pronomini relatio in tertia **persona**, per quam praedicta nomina per recordationem pronominantur, id est per pronomen significantur, ut 'Iuppiter postquam Troas et Hectora nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros'" (Pmin 17,141).

"His itaque ita se habentibus certum est, quod, si dicam 'Priscianus scribo' et his similia, sine dubio incongrue dico, nec propter aliud quid nisi propter **personarum** inconsequentiam: tertiae enim **personae** est nomen, uerbum uero primae" (Pmin 17,151).

"in una autem eademque **persona** possessor simul et possessio intransitiue intellegi non potest, nisi figurate dicat aliquis 'meus ego sum et seruus et dominus' et similia" (Pmin 17,166).

"et notandum, quod, cum a tertia in tertiam fit retransitio **personam**, in dubium uenit possessio, ad quam pertineat earum, ut 'rogat iste illum, ne suo noceat filio', ambiguum, cuius 'suo filio', istius an illius, id est rogantis an eius qui rogatur" (Pmin 17,169).

"itaque quamuis quantum ad ipsam rerum naturam recte uideatur posse dici 'o sue fili Euandri' et 'o sua uxor Euandri', ut si dicam 'Euandrie fili' et 'Euandria uxor', cum in hoc duae tertiae intellegantur **personae** possessoris et possessionis" (Pmin 17,205).

"potest tamen et sine coniunctione dici 'mea res tua est, animus meus tuus est', in quo tamen diuersas intellego **personas** possessorum" (Pmin 17,199).

"Nec solum per genera et **personas** et numeros et casus et tempora, quae maxime declinabilibus accidunt, de quibus supra ostendimus, solent auctores uariare figuras, sed etiam per omnia unicuique partium orationis accidentia, ut puta nomini accidunt species, genus, numerus, figura, casus" (Pmin 17,192).

"Et quid mirum in **personarum** discretione coniugarum hoc fieri, cum liceat etiam ex contrario ex indiscretis generibus uel numeris uel casibus uel temporibus hoc manifesto intellegere, quippe cum ipsa confusione licentia datur in diuersis ea significationibus accipere" (Pmin 17,199).

"illud tamen sciendum, quod per figuram, quam Graeci ἀλλοιότητα uocant, id est uariationem, et per πρόληψιν uel σύλληψιν, id est praeceptionem siue conceptionem, et per ζευγμα, id est adiunctionem et concordantiam, quam συνέμπωσιν Graeci uocant, // uel procidentiam, id est ἀντίπτωσιν, et numeri diuersi et diuersa genera et diuersi casus et tempora et **personae**" (Pmin 17,183-184).

"inest igitur intellectu nominatiuus in ipsis uerbis, quo sine substantia significari non // poterat, in prima quidem **persona** et secunda definitus, in tertia uero, quia innumerabiles sunt **personae** tertiae, infinitus, nisi excepta fiat actio, sicut 'fulminat, tonat'" (Pmin 17,116-117).

"illud quoque sciendum, quod uocatiuis frequenter utimur sine uerbis secundae **personae**, ut 'miror te Uirgili, intellego te Homere', nominatiuus uero nisi per ellipsin numquam sine uerbis proferimus eiusdem **personae**, ut 'bonus es, Apollonius nominaris'" (Pmin 17,207).

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus possessiuis liceat genetiuo primitiui pro omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque possessiuo pronomine tertiae **personae**, quomodo in aliis tunc utimur, // cum ipse possessor aliquid agat in possessionem suam et cum in aliam **personam** transitum ostendatur facere pro sua possessione" (Pmin 17,170-171).

"itaque secundae **personae** possessiuum, cum in genetiuo sit ipse possessor intellegendus, ad quem dirigitur sermo, uocatiuum quoque // habere non potest, nisi figurate uelimus dicere, 'tue et non aliene', id est 'tui potestatem habens', quomodo 'ego meus sum'" (Pmin 17,204-205).

"Illa quoque, quae tertiae **personae** acquisitionem aliquam significant, quamuis nec sui passionem nec retransitionem habeant, supra dicti pronominis casibus frequenter construuntur, ut 'auget ille substantiam sui, defendit Brutus sibi libertatem, uidet ille similem sui' uel 'sibi hominem, ducit secum Aeneas Achaten'" (Pmin 17,177).

"non tamen ideo tertiae pronominum **personae** superuacuae sunt, quia possumus in tertia **persona** ponere nomina. quare enim in tertiis etiam **personis** inueniuntur pronomina, in partibus ostendetur conuenientibus" (Pmin 17,118).

"nemo tamen putet, quod nihil usus habeant tertiae pronomina **personae**, cum omnia nomina in eam possunt **personam** accipi, et dicat: 'si possent in prima

et secunda inueniri nomina **persona**, fortassis nec excogitarentur pronomina” (Pmin 17,150).

“et intransitiue intelleguntur, ut Uirgilius in III: «bellatur comminus armis», pro ‘bellant’. [...] nam si addidero nominatiuum, ‘bellatur gens’, transitio fit ab alia ad aliam **personam** et incipit esse passiuum” (Pmin 18,231).

“Nec mirum diuersas aliquando **personas** figurate inter se copulari, cum etiam diuersos casus est ubi bene coniungimus, ut in illis, quae ex generalibus in specialia uel ex pluralibus in singularia distribuuntur” (Pmin 17,181).

“et quamuis inueniantur etiam alia pronomina figurate sic coniuncta per diuersas **personas**, ut ‘ego ille, tu ille, hic ille’” (Pmin 17,206).

“Diuersae **personae**, ut Uirgilius in II Aeneidis: «diuellimur inde / Iphitus et Pelias mecum»” (Pmin 17,191).

“si enim dicam ‘suus seruus ministrat mihi’ uel ‘tibi’, soloecismum facio, quod in possessiuo primae et secundae **personae**, sicut ostendimus, recte construitur, cum quacumque **persona** copuletur” (Pmin 17,167).

“et in prima quidem **persona** licet per conceptionem secundam assumere et tertiam, ut ‘ego et tu legimus’, ‘ego et ille scribimus’” (Pmin 17,178).

“nec solum hoc in tertia, sed etiam in prima, ut ostendimus, fit et secunda **persona** plurali, quippe quae possunt diuersas in se colligere **personas**” (Pmin 17,178).

“nos autem, quomodo superius memorauimus, simplicibus quidem pro utrisque utimur tam in prima quam in secunda **persona** secundum Homericam, ut supra dictum est, consuetudinem” (Pmin 17,176).

“‘ille’ autem ‘ego’ et ‘tu ipse’ et ‘hic ego’ et ‘iste ego’ et omnia tertiae **personae** pronomina exceptis ‘sui’ et eius deriuatiuo ‘suus’ licet et primae et secundae figurate uni eidemque coniungere **personae**” (Pmin 17,199).

“tamen ratione sensus rectissime ordinata esse iudicantur, utputa prima **persona** et tertia in unam figurate coeunt, ut Uirgilius: «Ille ego, qui quondam gracili modulatus auena / Carmen»” (Pmin 17,201).

“Et sciendum, quod tertiae omnes **personae** pronominum possunt per supra dictam figuram apponi primae et secundae **personae** excepto ‘sui, sibi, se, a se’” (Pmin 17,180).

“nihil igitur mirum tertias quoque **personas** pronominum tam primae quam secundae figurate adiungi, quomodo superius ostendimus” (Pmin 17,182).

“unde uerborum quoque tertiae **personae** infinitae sunt. nam prima et secunda et praesentes sunt tantum et demonstratiuae semper et figurate assumunt nomina, ut ‘Uirgilius ego’, sicut Ille ego. possumus tamen etiam illud dicere, quoniam eorum, id est nominum, positiones cum fiunt, neque in **persona** indicatiua sunt, id est loquentis, quod est suum primae **personae**” (Pmin 17,117).

“quomodo ergo, si dicam ‘Uirgilius uocaris’, a tertia in secundam transfero nomen **persona**, sic uocando eundem intellectu ipso uocandi facio secundam **personam** ‘o Uirgili’, id est ‘te uoco Uirgili’” (Pmin 17,204).

"licet tamen per figuram conuersionis, id est κατ' ἀποστροφήν, absentis quasi praesentis loquendo uti secunda **persona**, ut Iuuenalis in II: «Tune duos una, saeuissima uipera, cena, / Tune duos?»" (Pmin 17,143).

"etiam si secum ipse loquens et sese hortans aliquis hoc utatur figurate, quasi ad secundam loquitur **personam**" (Pmin 18,238).

"et imperatiuus enim deficit tam **personis** quibusdam quam temporibus et praeteritum imperfectum actu ipso deficit, quippe semiplenum eum significans, et infinita deficiunt numeris et **personis**, cum etiam alios modos pro aliis inuenimus ab auctoribus proferri" (Pmin 18,228).

"Imperatiua primas **personas** singulares non habent, quia nemo sibi ipse potest imperare, nisi figurate quasi ad alium loquens in secunda **persona** se ipsum proferat" (Pmin 18,236).

"et qui dicit 'pugnet exercitus', imperat, ut internuntia secunda **persona** efficiatur per tertiam, quod imperat" (Pmin 18,237).

"et sciendum, quod ad secundam **personam** sermo dirigitur imperantis, cuicumque imperat **personae**. nam qui dicit 'pugnemus fortiter, o commilitones', cum uocatio utitur, ad secundam loquitur **personam**" (Pmin 18,237).

"nihil autem mirum secundae **personae** nominatiuum imperatiuum adiungi, cum et tertiae **personae**, quae prorsus uocatiuum non habet, adiungantur imperatiua, ut 'faciat' et 'facito ille', 'faciant' et 'faciunto illi'" (Pmin 17,207).

"amato, doceto, legito, audito' et secundae sunt et tertiae **personae**: additione igitur pronominum discernuntur: 'amato tu, amato ille'" (Pmin 17,200).

"pluralis uero numerus apud nos habet omnes **personas**. potest enim per connumerationem aliquis sese illis, quibus imperat, adiungere, ut dux suos milites iubens committere proelium aptissime dicit 'pugnemus, conflagamus'" (Pmin 18,237).

"et per omnes sic **personas** 'secuti simus, sitis, sint' imperatiue dicta inueniuntur, cum sint praeteriti temporis" (Pmin 18,238).

"nam connumerando sese eis, cum sit usus uoce primae **personae** pluralis, ostendit paratissimum se quoque esse ad idem quod illis imperat [ad efficiendum]" (Pmin 18,237).

"et quomodo simplex singulare accipimus etiam pro composito per omnes **personas**, sic etiam simplex plurale, ut 'mei causa facio', ἐμαυτοῦ χάριν ποιῶ, et 'nostri causa facimus', ἡμῶν - ἀντὶ τοῦ ἑαυτῶν - χάριν ποιούμεν" (Pmin 17,181).

PERSPICAX-ACIS

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"sed ex communi elocutione doctorum et maxime a scriptorum constructione, qui sine metris scribentes **perspicaci** magis ea utuntur et ex ui ipsius orationis solent quod necessarium est apponere" (Pmin 17,155).

PERTINEO-ERE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"Uerborum uero alia ad corpus, alia ad animam, alia ad utrumque, alia ad extrinsecus accidentia **pertinent**: ad corpus: 'lauo te, tondeo, uulnero, sordido'; ad animam: 'erudio, doceo, instituo, moneo, consulo, suadeo'; ad utrumque: 'laedo, offendo, moueo, noceo, maledico, benedico, prouideo'" (Pmin 18,272).

"quomodo autem pronomibus uocatiua uerba non adiunguntur, sic nec participiis, quippe ad nominationem **pertinentia**" (Pmin 17,154).

"sin autem aliquibus ea uerbis sociamus ad ipsarum possessionum actum uel passionem **pertinentibus**, necesse est, cum in prima et secunda esse intelleguntur, primitiua quoque eis pronomina adiungi, quomodo etiam in omnibus solet fieri nominibus, ut 'tu meus filius legis, ego tuus pater doceo' et 'tu Uirgili doces, ego Priscianus doceor'" (Pmin17,166).

"Illa quoque uerba actiuorum uocem habentia, quorum actus ad res carentes loquella **pertinent**, primas quidem et secundas uoces non possunt naturaliter passiuas habere, quippe cum nec de se loqui ipsae quid patiuntur possint, quod est primae personae, nec ad eas, cum careant auditu, qui proprie **pertinet** ad secundam personam, loqui possimus" (Pmin 18,269).

"Ad sensum **pertinentia**, quae Graeci genetiuo coniungunt, quasi passionem quoque in ipso actu significantia -ἀκούω σοῦ, ἄπτομαί σου, ὀσφραίνομαι, γένομαι τοῦδε, αἰσθάνομαι-, excepto 'uideo' et similibus, // quae plus actus habent quam alii sensus, nos accusatiuo copulamus" (Pmin 18,276-277).

"licet tamen haec eadem, cum substantiuo uerbo adiungantur, tam genetiuo quam datiuo conectere, ut 'filius Priami' et 'Priamo fuit Hector' et 'Dauus seruus Simonis' et 'Simoni' et 'Patroclus amicus Achillis' et 'Achilli'; similiter 'comes, socius, affinis, cognatus, uicinus, propinquus' et similia, id est omnia ad possessionem **pertinentia**" (Pmin 18,213).

"in eis enim constructionibus uerba, quae non substantiam significant, ad ipsas possessiones, non ad possessores **pertinent**, id est quando nominatiuis possessiuorum adiunguntur uerba" (Pmin 17,166).

"in tertia uero, quia innumerabiles sunt personae tertiae, infinitus, nisi excepta fiat actio, sicut 'fulminat, tonat'; ea enim, quamuis non addamus nomen, definita esse uidentur, cum ad solum **pertineant** Iouem" (Pmin 17,117).

"uerba uero inconiuga, cum in prima quidem et secunda persona finiuntur, in tertia uero non, nisi praecipuus sit ad aliquem unum **pertinens** actus, ut 'fulminat' et 'tonat' de Ioue solo intellegimus" (Pmin 17,144).

"et docemur enim et pascimur et uituperamur et accingimur diuersis rebus; nasci enim et exulare ad unam rem **pertinet** ipsius natus et exilii" (Pmin 18,270).

"Sallustius in Catilinario: «nam et priusquam incipias, consulto, et ubi consulueris, mature facto opus est». haec autem elocutio ad passiuae significationis **pertinet** participia siue absolutae" (Pmin 18,288).

"potest autem proprium nomen et ad diuersas proferri personas, ut si dicam 'Ajax uenit ad Troiam, Ajax fortiter pugnavit contra Troianos', dubium, an de eadem dicam persona, cum duo eiusdem nominis fuerint, ad quos supra dicti actus **pertinere** possunt" (Pmin 17,142).

"non erat enim possibile propriam positionem, quae significatur nomine proprio, attribuere uoci communi, id est ad omnes generaliter **pertinenti**, quod est pronomen, si diceremus 'ego sum', 'ego nominor', uerba ad pronomen referentes" (Pmin 17,152).

"Praeterea sola pronomina diuersis uocibus diuersas tertias faciunt personas, cum uerba una uoce ad plures personas **pertineant** tertias" (Pmin 17,142).

"quamobrem ad nihil utile **pertinent** pronomina, si carent personis ostendentis et eius, qui ostenditur" (Pmin 17,149).

"hanc enim solam ostendunt pronomina, quorum demonstratio sibi quoque accidentia consignificat, unde ad omne suppositum **pertinent**" (17,129).

"nam significationem non propriae qualitatis, sed quae communiter omnibus accidit essentiae demonstratiuae faceremus, ad quam **pertinet** 'ego'" (Pmin 17,152).

"similiter possessiuum infinitum 'cuius cuia cuium' ad omnes species possessiuorum **pertinet**, ut si dicam 'cuia est filia haec?', recte respondeas 'mea' uel 'tua' uel 'sua illius' uel 'Priameia', 'Euandria'" (Pmin 17,163).

"Quaeritur cur 'nostras' et 'uestras', id est ἡμεδαπός et ὑμεδαπός, a // solis pluralibus tam apud nos quam apud Graecos ἡμεδαπός et ὑμεδαπός deriuantur? ad quod dicendum, quod ideo a solis pluralibus fiunt, quia patria ad plures **pertinet**, non ad unum" (Pmin 17,178-179).

"quae uero non ad diuersas **pertinent** species, aduerbia interrogatiua esse non possunt, ut hortandi 'heia', uocandi 'heus', respondendi 'hem' et similia" (Pmin 17,138).

"praedictum uero nominatiuum, quia ad agentem **pertinet**, transfert in ablatiuum, ut 'Caesar uincit Pompeium, uincitur Pompeius a Caesare; ego te diligo, tu diligeris a me'" (Pmin 17,176).

"passio uero facta per obliquos actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum **pertinentem** ad ipsam, quae patitur, personam passiuo coniunctum uerbo" (Pmin 17,176).

"nam is, qui patitur, in significatione passiuo transfert accusatiuum, qui ad se **pertinebat**, cum actiuum proferebatur uerbum, in nominatiuum adiunctum passiuo, qui in ipso uerbo, ut saepe diximus, intellegitur" (Pmin 18,272).

"Et sciendum, quod, quia primitiuum eius tam singulare quam plurale est, licet in possessiuo et unum et plures possessores eius intellegere pro significatione genetiui ad possessorem **pertinentis**, et 'suus illius' et 'suus illorum'" (Pmin 17,171).

"prima autem persona ad nullum **pertinet** nisi ad ipsum qui loquitur; nec secunda ad alium nisi ad eum // in quem intenditur sermo" (Pmin 17,149-150).

"et notandum, quod, cum a tertia in tertiam fit retransitio personam, in dubium uenit possessio, ad quam **pertineat** earum, ut 'rogat iste illum, ne suo noceat filio'" (Pmin 17,169).

"est tamen et cum substantia et qualitate in ore posita et aliis coaccidentibus additur interrogatio, **pertinens** ad proprietatem nominis, ut si dicam 'quis est ille Romanus formosus et magnus?'" (Pmin 17,123).

(0.2) In genere (per figuram):

"Eandem habent differentiam ad simplicia infinita illa, quae componuntur ex eis geminatis uel quae assumunt 'cumque', ut 'quis' infinitum ad unum per se intellegendum **pertinet** - Horatius in II sermonum: «Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos, / Quam si cum lumbis quis edat», pro 'aliquis'" (Pmin 17,136).

PERVENIO-IRE

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --
-).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"sed etiam ad illos, ad quos uox nostra potest **peruenire** etiam absentes, uocare solemus uel ignorantes propria eorum nomina uel confuse hoc utentes etiam ad multos, ut unus ex eis respondeat, ut ad seruos 'tu' dicimus" (Pmin 17,202).

"itaque praecipuum habuerunt accidens demonstrationem, quae profecta per coniunctionem primae et secundae personae **peruenit** etiam ad tertiam" (Pmin 17,150).

"**peruenit** tamen hoc usque ad plenas orationes, cum semel dicta iterum repetantur uel necessario uel morae causa, ut si dicamus: 'magnus poëta Virgilius fuit, magnus poëta Virgilius fuit'" (Pmin 17,109).

PLACEO-ERE

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --
-).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram):
C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"([et nota, quod subiunctiuo simile protulit praeteritum perfectum optatiui, quod et multis **placuit** artium scriptoribus]" (Pmin 18,241).

PLANVS-A-VM

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.
C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.0) In genere:

"est enim **planum**, quod, si in eadem parte duae fierent declinationes, contingebat casus mutationem impedimento fieri personarum discretioni, et contra personarum transitione corrumpi casuum proprietatem" (Pmin 17,140).

"et inueniuntur quidem etiam cum aliis modis supra dicta aduerbia uel coniunctiones, frequentius tamen indicatiuo sociantur. iste autem modus est oportunus ad **planam** rerum expositionem" (Pmin 18,236).

PLENVS-A-VM

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.
C.2) {[≈ pinguis, integer]; [≠ corruptus, exilis, tenuis]}.

D) Kohlstedt (1917: 25-26); Schreiner (1954: 57,n. 2); Allen (1965: 33-34); Belardi (1985: 233-240); Biville (2007: 237).

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"orationis quoque fit defectio, ut apud Terentium in eunucho: «Egone illam, quae illum, quae me quae non?», deest enim unicuique constructio **plena**e orationis: 'egone illam digner aduentu meo, quae illum praeposuit mihi, quae me non suscepit heri?'" (Pmin 17,111).

"in compositis quoque idem solet fieri, ut: «Incubere mari, totumque a sedibus imis / Una Eurusque Notusque ruunt», pro 'eruunt'; deest enim praepositio ad perfectionem **plena**e orationis" (Pmin 17,110).

"nec enim apocopam possumus eam dicere, quae fit in **plena** dictione, sed quae in litera uel syllaba sensu per se carentibus" (Pmin 17,111).

"peruenit tamen hoc usque ad **plenas** orationes, cum semel dicta iterum repetantur uel necessario uel morae causa, ut si dicamus: 'magnus poëta Uirgilius fuit, magnus poëta Uirgilius fuit'" (Pmin 17,109).

PLEONASMVS-I

A) {Gr. [1. epibolê; 2. parolkê; 3. pleonasmós]}.

B) *ThLL* (s.v.: *pleonasmos*); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1-3]: pp. 176, 305, 315); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[1.- VII/1.1: PER FIGVRAM (per adiectionem)}.

C.2) {[≈ abundantia]; [≠ defectio, defectus, ellipsis, praetermissio]}.

D) Lambert (1908: 211); Lausberg ([1960]1967: II,36-38); Baratin (1989: 284-285, 452,n. 1); Lepschy ([1990] 1994: II,52, 122,n. 198); Colombat (2001: 306; 1993: 165-166); Sánchez Salor (2002: 538-540); Matthaios (2003a: 119); Grondeux (2007: 373).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PER FIGVRAM (per adiectionem):

"Attici multa per ellipsin proferunt uel **pleonasmon**" (Pmin 18,328).

PLERVSQVE-PLERAQVE-PLERVMQVE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"in ante expositis libris de partibus orationis in **plerisque** Apollonii auctoritatem sumus secuti" (Pmin 17,107).

"ergo minime mireris, si eadem exempla constructionum repetantur, cum in **plerisque** consimiles sint supra dictorum et dicendorum rationes" (Pmin 18,210).

"Non mireris tamen, omnia actiua ex quacumque uoce actum significantia cum transitione Romanos accusatiuo coniungere, cum Attici quoque tam in eis quam in aliis constructionum **plerisque** idem seruent" (Pmin 18,278).

"cum praepositionibus enim compositum 'facio' **plerumque** habet passiuum, ut 'perficio perficior; afficio afficior; inficio inficior; efficio efficior' et similia" (Pmin 18,269).

"nam possumus ad hoc dicere, quod pronomina semel nominum loco nata ex accidente habuerunt etiam demonstrationem; sub oculis enim omnes eorum personae **plerumque** cernuntur" (Pmin 17,150).

"'iste' uero **plerumque** ad oculorum demonstrationem profertur. Uirgilius in UI: «Non hoc ista sibi tempus spectacula poscit»" (Pmin 17,143).

"Περί apud illos et praeponitur et postponitur et diuersas habet significationes, // quomodo et apud nos 'de' et 'prae' et 'pro' et **pleraeque** praepositiones" (Pmin 18,344-345).

"Quod autem in **plerisque** intellectae supra dictae coniunctiones Graecae, id est ἄν et ἄρα, faciunt poni subiunctiuos etiam aliis coniunctionibus // positus, usibus auctorum iterum aliis quoque comprobabimus" (Pmin 18,255-256).

"nominatiuus tamen primae uel secundae personae pronominum, si uerbo iungatur, quia uerbum per se absolutam magis personam significat, **plerumque** discretiuus est, ut 'ego dico, ille autem non'" (Pmin 17,141).

"Omnia autem pronomina, quae uocari possunt, similem habent nominatiuo uocatiuum excepto 'mi' pro 'mee'. nec mirum, cum etiam nomina // **pleraque** apud Latinos, ut diximus, eosdem habent nominatiuos et uocatiuos" (Pmin 17,207-208).

"cum igitur nomina primae et secundae personae nominatiuos non habeant nec ceteros obliquos, uocatiuum tamen habeant **pleraque**, loco deficientium, ut paulo ante ostendimus, funguntur pronomina" (Pmin 17,203).

"Et nomina quidem quatuor tertiae sint personae, tamen habent **pleraque**, ut diximus, uocatiuum" (Pmin 17,204).

"Similiter genetiuo adiunguntur participialia **plerumque** uel participiorum // transitiuorum absque tempore uim habentia" (Pmin 18,215-216).

"Latini **plerumque** accusatiuo utuntur in huiusmodi interiectionibus: 'pro deum fidem'" (Pmin 18,375).

"Huiusmodi autem constructiones, id est quae datiuo adiunguntur tam nominum quam uerborum, adquisitiuas Graeci uocauerunt, id est περιποιητικός, quae nobis aliquid boni malie adquirunt. quorum **pleraque** a uerbis

deriuantur uel generant uerba suntque adiectiua, ut 'utilis tibi sum' uel 'inutilis'; 'commodus illi sum' uel 'incommodus'" (Pmin 18,219).

"aequiperantia: 'luctor tibi, sermocinor, certo, loquor, altercor, inuideo tibi', nam **plerumque** ad pares fit felicius agentes, auctorque est huius Hesiodus dicens: «Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονεῖ καὶ τέκτωνι τέκτων»" (Pmin 18,274).

"Modos quoque, ut diximus, necesse est supra dictis coniunctionibus praepositis eosdem **plerumque** adiungi" (Pmin 17,162).

"Indicatiuus, quia essentiam **plerumque** ipsius rei significat, hoc nomine nuncupatur. ideo autem diximus '**plerumque**', quia inuenitur saepissime etiam dubitatiuus uel interrogatiuus" (Pmin 18,235).

(0.1) In genere (per figuram):

"pro utroque autem Romani 'si' ponunt, in redditione tamen partitionis **plerumque** 'sin', ut Uirgilius in II georgicon: «Sin has naturae non possim accedere partes»" (Pmin 18,289).

"idem in XI: «lacrimis ita fatur obortis», et «Tene, inquit, miserande puer, cum laeta ueniret, / Inuidit fortuna mihi?», nam cum dixisset 'fatur', superuacuum est 'inquit', nec mirum, cum expletivae coniunctiones quantum ad sensum **plerumque** superuacuae ponuntur" (Pmin 17,110).

"Πλάτων Κρίτωνι: «καὶ τὸ σὸν μέρος ὃ τι ἂν τύχῃσι, τοῦτο πράξουσιν», quod **plerique** dicunt τὸ ὅσον ἐπὶ σοί" (Pmin 18,367).

"idem in Phormione: «cur non, inquam, Phormio, / Uides inter uso?», inquam pro 'inquo' dixit, quod in raro est usu. sic enim solent **plerique** ponere 'inquam', quod est futuri, loco praeteriti uel praesentis accipientes" (Pmin 17,191).

PLVS-PLVRIS > PLVRIMVS-A-VM >> PLVRALIS-E >> PLVRALITER

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.: *multus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.vv. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D) Polara (1993: 209).

E:)

(0.0) In genere:

"in hoc quoque de nominibus et uerbis praecipue, quamuis et de ceteris partibus, cum eis etiam **plurima** inueniantur communia, exponemus" (Pmin 18,210).

"Alphius Auitus in II excellentium: «Spatiando paulatim trahit», est enim dimetrus iambicus. de quibus **plura** diximus de uerbo tractantes" (Pmin 18,233).

"inueniuntur autem in **pluribus**, sicut ostendimus, et nominibus et aduerbiis propter rationem huiusmodi, quod in his solis dubitatio // potest fieri substantiae uel qualitatis" (Pmin 17,121-122).

"In superiore libro de articularium dictionum et pronominum tractantes constructionibus, necessario **plurima** etiam de nominis et uerbi constructionibus, sine quibus illa orationem perfectam complere nequeunt, diximus, quippe quae ex maxima parte communes eis sunt cum illis" (Pmin 18,210).

"**plurima** similiter composita ex diuersis generibus uel casibus uel numeris in alia per deriuationem transeuntia inuenis" (Pmin 17,182).

"orationibus similiter accidentes coniunctiones est quando coniungunt duas uel **plures** orationes, est quando subtractae dissoluunt" (Pmin 17,113).

"precatia etiam accusatiuo iunguntur: 'oro obsecro, obtestor, quaeso, litor, precor, supplico'; hoc non solum accusatiuo, sed etiam datiuo coniungitur -Terentius in Andria: «huic supplicabo»-, est enim subiectiuum **plus** aliis omnibus, quae sunt eiusdem speciei" (Pmin 18,276).

"Ad sensum pertinentia, quae Graeci genetiui coniungunt, quasi passionem quoque in ipso actu significantia - ἀκούω σοῦ, ἄπτομαί σου, ὀσφραίνομαι, γέυομαι τοῦδε, αἰσθάνομαι-, excepto 'uideo' et similibus, // quae **plus** actus habent quam alii sensus, nos accusatiuo copulamur" (Pmin 18,276-277).

"pronomina uero ea, quae ad nihil aliud aspiciunt per demonstrationem nisi ad propriam aliquam substantiam et ad ei accidentes qualitates, quae possunt oculis conspici, ut 'album' uel 'nigrum', 'longum' uel 'breue', - uoce autem ipsa pronominis non manifestantur nisi substantiae, - iure **plurimas** recusauerunt uocum figurationes" (Pmin 17,146).

"Praeterea sola pronomina diuersis uocibus diuersas tertias faciunt personas, cum uerba una uoce ad **plures** personas pertineant tertias: dicimus enim 'scribit Probus uel Seruius', uel quicumque potest hunc actum suscipere, non tamen hoc etiam in pronomibus" (Pmin 17,142).

"consequatur enim, ut ipsae quoque infinitae essent, quomodo in uerbis tertiae personae, quod contrarium erat proprietati pronominum, quippe, cum una dictio **plura** significat, infinitatis causa fit" (Pmin 17,144).

(0.1) In genere (per figuram):

"Construuntur igitur diuersi numeri, ut Uirgilius in I Aeneidos: «Pars in frustra secant ueribusque tremantia figunt»; ad sensum enim, quia pars Troianorum **plures** in hoc loco intelleguntur, plurale reddidit uerbum secant" (Pmin 17,184).

"Et sciendum, quod, quia primitiuum eius tam singulare quam plurale est, licet in possessiuo et unum et **plures** possessores eius intellegere pro significatione genetiui ad possessorem pertinentis, et 'suus illius' et 'suus illorum'" (Pmin 17,171).

"Quaeritur cur 'nostras' et 'uestras', id est ἡμεδαπός et ὑμεδαπός, a // solis pluralibus tam apud nos quam apud Graecos ἡμεδαπός et ὑμεδαπός deriuantur? ad quod dicendum, quod ideo a solis pluralibus fiunt, quia patria ad **plures** pertinet, non ad unum" (Pmin 17,178-179).

PLVS-PLVRIS > PLVRIMVS-A-VM >> **PLVRALIS-E** >> PLVRALITER

A) {Gr. [1. plêthyntikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 315); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- IV/1.1: ACCIDENTIA (numerus); /1.2: ACCIDENTIA (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [≠ singularis]; [> communis, dualis]}.

D) Job (1893: 62-63); Lambert (1908: 72, 108-109, 140); Michael (1970: 110); Polara (1993: 207, 210); Vainio (2003: 197-198); Basset (2007: 66); Schenkeveld (2007: 186); Swiggers & Wouters (2009: 357-359).

E:)

(0) In genere:

(1.1) ACCIDENTIA (numerus):

"Partium orationis [...] quae sunt igitur declinabiles, cum ex propriis figurationibus ad conuenientes // supra dictorum numerorum uel generum uel casuum uel personarum uel temporum consequentias accipiuntur, orationis constructione, id est dispositione, ad aptam coniunctionem ferri debent, ut puta singulare ad singularem et **plurale** ad **pluralem**" (Pmin 17,182-183).

"sciendum, quod coniugata pronomina, quae σύζυγα Aristarchus uocat, trium personarum primitiua seu deriuatiua inuicem pro se poni per confusionem personarum ideo nec figurate possunt, quomodo nec uerba, quia tres solas uoces in tribus personis habent 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se', quomodo nec **pluralia** eorum 'nos, uso; nostrum' uel 'nostri, uestrum' uel 'uestri; nobis uobis; nos uos', nec deriuatiua 'meus, tuus, suus, noster, uester'" (Pmin 17,198).

"nullus enim genetiuis, qui non ex nominatiuo fit, conuenienter declinatus potest numerum // **pluralem** nominatiuo consequentem exhibere" (Pmin 17,144-145).

"Similiter per reliquos casus tam singulares quam **plurales**, quomodo et 'frugi, mancipi, necmancipi', qui cum sint datiu, omnibus tamen aliis casibus coniunguntur" (Pmin 18,224).

"pro his nos genetiuis, si primae sunt uel secundae nomina urbium, sin tertiae, ablatiuus utimur et in semper **pluralibus**, ut 'Romae, Tyri, Carthagine, Athenis'" (Pmin 18,350).

"nos autem nec in **plurali** numero possumus apponere primae uel secundae personae supra dictum tertiae personae pronomem, [id est 'sui, sibi, se a se'], quia et singularis est uox, quae nec apud Graecos apponitur // primae uel secundae personae nec apud nos, quamuis etiam pro **plurali** accipiatur" (Pmin 180-181).

"**pluralem** tamen compositam tertiam, quia non habent composita a **pluralibus** primae et secundae personae, necessario adiungunt et primae et secundae, ut ἐαυτῶν κηδόμεθα pro ἡμῶν αὐτῶν et ἐαυτῶν κήδεσθε pro ὑμῶν αὐτῶν" (Pmin 17,180).

(1.2) ACCIDENTIA (per figuram):

"sicut etiam in nominibus, in quibus similes inueniuntur uoce, diuersi casus uel genera uel numeri: ut 'poetae' genetiuis et datiuus singularis 'huius poetae' et 'huic poetae' et nominatiuis et uocatiuis **pluralis** 'hi poetae' et 'o poetae'" (Pmin 17,200).

"Nec mirum diuersas aliquando personas figurate inter se copulari, cum etiam diuersos casus est ubi bene coniungimus, ut in illis, quae ex generalibus in specialia uel ex **pluralibus** in singularia distribuuntur, ut 'animalium quaedam sunt mortalia, quaedam immortalia; literarum aliae sunt uocales, aliae consonantes" (Pmin 17,181).

"cum autem non sit distributio, bene utimur nominatiuis, ut 'literae sunt notae uocum', uel cum uerbum ad illud, quod distribuitur, non ad ea, quae distribuuntur, redditur, ut 'homines oportuni sunt, alii quidem ad pacem, alii uero ad bellum'. et hoc quidem quia in **plurale** distribuitur, a communi uerbum habet" (Pmin 17,181).

"similiter per omnes casus tam singulares quam **plurales** licet tam pronomibus quam nominibus uti" (Pmin 17,169).

"similiter 'docti' genetiuis singularis 'huius docti' et nominatiuis et uocatiuis **plurales** 'hi docti' et 'o docti'" (Pmin 17,200).

"non igitur, si quid simile est uoce, hoc eisdem necesse est omni modo accidentibus coniungi, sed ad intellectum referri, utputa omnis datiuus et ablatiuus **pluralis** mobilium nominum uel pronominum uel participiorum similis est per tria genera, ut 'bonis, illis, accusatis'" (Pmin 17,201).

"'clari, clarae' non secernit numerum: licet ergo et singularibus et **pluralibus** ea sociare" (Pmin 17,199).

"sic etiam per **pluralia** 'albi colorem equi oblatus sunt imperatori; alborum colorem equorum corpus fuit; albis colorem equis uehitur; albos colorem equos iungit'. nam quicumque casus nominatiuo adiunguntur, etiam declinato construi possunt" (Pmin 18,220).

"diuersi quoque numeri hoc modo figurati reperiuntur, ut Uirgilius in I Aeneidis: «Pars in frustra secant ueribusque tremantia figunt». **plurale** singulari non ad dictionem, sed ad sensum retulit, quia pars Troianorum multi intelleguntur" (Pmin 17,201).

"Construuntur igitur diuersi numeri, ut Uirgilius in I Aeneidos: «Pars in frustra secant ueribusque tremantia figunt»; ad sensum enim, quia pars Troianorum plures in hoc loco intelleguntur, **plurale** reddidit uerbum secant" (Pmin 17,184).

"potest tamen et singulare **pluralem** significationem habens uel in singularia uel in **pluralia** supra dicto modo distribui et eandem constructionis seruari rationem, ut 'gentis Romanae pars fuit fortis, pars sapiens' uel 'gentis Romanae alii fuerunt fortes, alii sapientes' uel 'gens Romana fuit, alii fortes, alii // sapientes'" (Pmin 17,181-182).

"Attici πότερα et singulari et **plurali** numero adiungunt" (Pmin 18,350).

"Et sciendum, quod, quia primitiuum eius tam singulare quam **plurale** est, licet in possessiuo et unum et plures possessores eius intellegere pro significatione genetiui ad possessorem pertinentis, et 'suus illius' et 'suus illorum'" (Pmin 17,171).

"et quomodo simplex singulare accipimus etiam pro composito per omnes personas, sic etiam simplex **plurale**, ut 'mei causa facio', ἐμαυτοῦ χάριν ποιῶ, et 'nostri causa facimus', ἡμῶν - ἀντὶ τοῦ 'ἐαυτῶν' - χάριν ποιούμεν (Pmin 17,181).

"Quaeritur cur 'nostras' et 'uestras', id est ἡμεδαπός et ὑμεδαπός, a // solis **pluralibus** tam apud nos quam apud Graecos ἡμεδαπός et ὑμεδαπός deriuantur? ad quod dicendum, quod ideo a solis **pluralibus** fiunt, quia patria ad plures pertinet, non ad unum" (Pmin 17,178-179).

"(et sciendum, quod in huiusmodi constructione diuiduorum, si per praesumptionem, id est κατὰ πρόληψιν, praeponitur **plurale** uerbum ad utrumque sequens, licet nominatiuum anteferre, ut 'aquilae deuolauerunt, haec ab oriente, illa ab occidente' [])" (Pmin 17,125).

"nostri uero frequenter pro accusatiuo huiusmodi constructionis accusatiuis utuntur, antecedente 'inter', omnium personarum **pluralibus**, ut Terentius in adelphis: «† Uideo amare inter se»" (Pmin 17,117).

"sin ad ea, quae diuiduntur, singulariter uerba consequentur, genetium oportebit praeponi **pluralem** diuidendum, ut 'aquilarum altera deuolauit ab oriente, altera ab occidente'" (Pmin 17,125).

"auctoritas tamen ueterum est, quando pro genetiuo **plurali** nominatiuum praeponit, quamuis ad sequentes res, id est diuisas, singulariter uerba redduntur, ut Homerus: «Οἱ δὲ δύο σκοπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν ευρὺν ἰκάνει»" (Pmin 17,126).

"**pluralis** uero numerus apud nos habet omnes personas. potest enim per connumerationem aliquis sese illis, quibus imperat, adiungere, ut dux suos milites iubens committere proelium aptissime dicit 'pugnemus, confligamus'" (Pmin 18,237).

"nam qui dicit 'pugnemus fortiter, o commilitones', cum uocatiuo utitur, ad secundam loquitur personam; nam connumerando sese eis, cum sit usus uoce primae personae **pluralis**, ostendit paratissimum se quoque esse ad idem quod illis imperat [ad efficiendum]" (Pmin 18,237).

"nec solum hoc in tertia, sed etiam in prima, ut ostendimus, fit et secunda persona **plurali**, quippe quae possunt diuersas in se colligere personas" (Pmin 17,178).

PLVS-PLVRIS > PLVRIMVS-A-VM >> PLVRALIS-E >> **PLVRALITER**

A) {Gr. [1. plêthyntik'ôs]}.

B) *ThLL* (s.v.: *pluralis*); *DicTGG* (s.v. [Gr.: plêthyntikòs arithmós]): p. 315); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- IV/1.0: ACCIDENTIA (in genere)]}.

C.2) {[≈]; [≠ singulariter]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.0) ACCIDENTIA (in genere):

"feminino similiter 'celebrandae uirtutis gratia scribo' et **pluraliter** 'inuocandarum Musarum gratia scribo'" (Pmin 18,234).

PLVSQVAMPERFECTVS-A-VM

A) {Gr. [1. hypersynteletikòs chrónos]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 391); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- IV/1.1: ACCIDENTIA (tempus-modus)]}.

C.2) {[≈ exactus, oblitteratus, recordatiuus]; [≠ imperfectus]; [>< futurus, perfectus, praesens, praeteritus]}.

D)

E:) Job (1893: 93, 99-100); Michael (1970: 117-119); Lepschy ([1990] 1994: II,46-47); García de Paso (1996b).

(0) In genere:

(1.1) ACCIDENTIA (tempus-modus):

"tamen et praeterito **plusquamperfecto** praeteritum imperfectum coniungere et praesenti praesens uel futuro solent uel praeterito, ut 'fecissem, nisi impedires' et contra 'facerem, nisi impedisses' et 'faciam, nisi impedias' et 'nisi impedieris' et 'fecero, nisi impedias' et 'nisi impedieris'" (Pmin 18,254).

"optatiuis autem omnibus, quippe coniunctis cum supra dictis tribus temporibus - praesens enim optatiuum et praeteritum imperfectum idem est, et praeteritum perfectum et **plusquamperfectum**, et futurum et ἀόριστον quod uocant tempus - coniungitur" (Pmin 18,251).

"Αὐ quoque Graeca coniunctio quotiens apud Graecos ponitur possibilitatem significans, quae apud illos indicatiui quidem modi uel praeterito imperfecto uel ἀόριστω - quem nos non habemus, nisi quod pro eo et pro παρακειμένου praeterito perfecto utimur - et **plusquamperfecto** adiungitur, optatiuis autem omnibus, quippe coniunctis cum supra dictis tribus temporibus - praesens enim optatiuum et praeteritum imperfectum idem est, et praeteritum perfectum et **plusquamperfectum**, et futurum et ἀόριστον quod uocant tempus - coniungitur" (Pmin 18,251).

"sciendum tamen, quod licet etiam praeteritis perfectis et **plusquamperfectis** participia uel infinita supra dicta sensum praeteriti imperfecti // significantia coniungere, ut 'scribens profeci' uel 'profeceram'" (Pmin 17,199-200).

POETA-AE >> POETICVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[1.- I/1.1: ARTES (auctor); /1.2: ARTES (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [≠ prosarum scriptores]}.

D) Bailey (1952); Van Berchem (1952); Lausberg ([1960] 1967: II, *passim*); Glück (1967); Pretagostini (1977); Holtz (1981); Kaster (1988); Renner (1989); Lepschy ([1990] 1994: II,54, 145).

E:)

(0) In genere:

(1.1) ARTES (auctor):

"quamuis enim sciamus, quod **poeta** sit Uirgilius et filius Maronis, cernentes eum, si posset fieri, nesciebamus, eius esse hoc nomen, nisi si qui nobis eum demonstrans dixisset: 'hic est Uirgilius'" (Pmin 17,146).

"Uirgilius in IIII Aeneidis: «Si mihi non animo fixum immotumque sederet, / Ne cui me uinclo uellem sociare iugali, / Postquam primus amor deceptam morte fefellit, / Si non pertaesum thalami taedaeque fuisset, / Huic uni forsitan potui succumbere culpa», [...]. docuit igitur **poeta**, quae sit uis subiunctiui possibilitatem significantis" (Pmin 18,248).

(1.2) ARTES (per figuram):

"et sciendum, quod tam **poetae** quam prosarum scriptores frequenter praesentibus utuntur tam pro praeteritis quam pro futuris, contra autem raro" (Pmin 17,191).

"inueniuntur tamen etiam nostri **poetae** saepe metri causa // indicatiuis pro subiunctiuis usi" (Pmin 18,266-267).

POETA-AE >> **POETICVS-A-VM**

A) {Gr. [1. poiêtikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 317); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- I/1.0: ARTES (in genere); /1.1: ARTES (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< dialecticus, grammaticus, rhetoricus]}.

D) <vide **POETA**>.

E:)

(0) In genere:

(1.0) ARTES (in genere):

"'noceo' quoque et 'maledico, benedico, inuideo', cuius tamen passium Horatius in arte **poetica** auctoritate usus protulit" (Pmin 18,271).

(1.1) ARTES (per figuram):

"non enim omnimodo egent pronomibus uerba, idque affirmatur non ex **poetica** solum constructione, cui licet et deficere et abundare, sed ex communi elocutione doctorum et maxime a scriptorum constructione, qui sine metris scribentes perspicaci magis ea utuntur et ex ui ipsius orationis solent quod necessarium est apponere" (Pmin 17,155).

"nec est dicendum, quod, si dicam 'Anchisiades', deest et debet ei addi 'filius' - et si addatur, **poetica** est licentia, quomodo et praepositiones solent addere et minuere, ut Terentius in Andria: «Ad te aduenio spem, salutem, auxilium, . . expetens»" (Pmin 17, 155).

"non enim bene dicitur 'animalia pars est mortalis, pars immortalis' nec 'tres Saturni filii, unus in caelo, alter in mari, tertius apud inferos regnat', quamuis Homerus auctoritate **poetica** dixit: «Οἱ δὲ δύο σκόπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει» (Pmin 17,181).

PONO-ERE >> POSITIO-ONIS

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --
-).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)].

C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.0) In genere:

"potest enim initium Uerrinarum, quod supra quoque **posuimus**: «si quis uestrum, iudices, aut eorum qui adsunt forte miratur, // me, qui tot annos in causis iudiciisque publicis ita sim uersatus, ut defenderim multos, laeserim neminem», sic quoque intellegi: ita sim pro 'ita inueniar' uel 'cognoscar'" (Pmin 18,254-255).

(0.1) In genere:

"sicut igitur apta ordinatione perfecta redditur oratio, sic ordinatione apta traditae sunt a doctissimis artium scriptoribus partes orationis, cum primo loco nomen, secundo uerbum **posuerunt**" (Pmin 17,116).

"quamuis, si quis attente haec quoque inspiciat, inter acquisitiua uel aequiperantia sunt **ponenda**: 'noceo tibi' (est 'nocens tibi fio'); 'inuideo tibi', // quasi 'non uidens tibi fio', hoc est 'non ferens te bene agentem uidere'; 'maledico tibi', 'contra te dico male'" (Pmin 18,268-269).

"participium etiam oportune post uerbum **ponitur**, ex quo et nascitur, sicut de uerbo tractantes ostendimus" (Pmin 17,119).

"manifestum autem, quod ipsius quoque positio nominationis, qua participium nominatum est, non bene seruaretur, nisi post nomen et uerbum **poneretur** participium, cum ex eis utrisque per confirmationem pendens ea pars accipiebatur, quomodo post masculinum et femininum eorum abnegatiuum neutrum" (Pmin 17,119).

"secundum nomen autem participia construuntur, quod, quemadmodum uerba uel intransitiue cum nominatiuo uel transitiue cum obliquis nominum **ponuntur**, sic etiam cum participiis intransitiue, ut 'Uirgilius scribens floret, ego intellegens delector', transitiue, ut 'egeo miserantis, consentio miseranti, uideo miserantem, potior miserante'" (Pmin 17,159).

"participia uero et cum nomine // et cum pronomine et per se **posita** constructionem tam uerbi necessario sequuntur quam nominis, quia utrique cognata sunt" (Pmin 18,222-223).

"ante uerbum quoque necessario **ponitur** nomen, quia agere et pati substantiae est proprium, in qua est positio nominum, ex quibus proprietates uerbi, id est actio et passio, nascitur" (Pmin 17,116).

"nec mirum, cum propria quoque nomina, quamuis // ideo **ponantur**, ut unumquemque ab aliis omnibus discernant, incerta sint tamen, cum non possint omnes eius qualitates, quae illum separant ab aliis omnibus, ostendere absque demonstrationis auxilio, quae fit per pronomen" (Pmin 17,145-146).

"Quod autem post participium pronomen sequi debet, non est quaestio, cum paene post nomen debeat **poni**, nisi propter supra dictas causas" (Pmi 17,120).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere propria, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum **ponantur** pronomina tam primae quam secundae personae propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit" (Pmin 17,149).

"si enim **ponam** 'ego tibi et dudum scripsi', ostendit per pronomen 'ego' nominis praepositum nominatiuum, per 'tibi' autem datiuum secundae personae, qui loco datiuus nominis praepositi accipitur" (Pmin 17,149).

"'ille' autem et 'ipse' et 'hic' et 'iste' et 'is', quia in diuersis tertiis **poterant** esse personis absentibus uel praesentibus et longe uel iuxta positus, definitionis causa manifestandae etiam genus cum consequenti declinatione acceperunt" (Pmin 17,147).

"'meus' enim, 'tuus, suus', quia sibi sunt coniugata similitudine declinationis et maxime quod singulae sunt in unaquaque persona eorum uoces quomodo etiam in uerbis, pro sese **poni** inuicem uel sibi coniungi in una eademque persona possessorum non possunt" (Pmin 17,198).

"sciendum, quod coniugata pronomina, quae $\sigma\acute{\upsilon}\zeta\upsilon\gamma\alpha$ Aristarchus uocat, trium personarum primitiua seu deriuatiua inuicem pro se **poni** per confusionem personarum ideo nec figurate possunt, quomodo nec uerba, quia tres solas uoces in tribus personis habent 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se', quomodo nec pluralia eorum 'nos, uos; nostrum' uel 'nostri, uestri' uel 'uestri; nobis uobis; nos uos', nec deriuatiua 'meus, tuus, suus, noster, uester'" (Pmin 17,198).

"nec mirum relatiuis **positis**, quae secundam cognitionem significant, etiam antecedentia uel redditua intellegi, licet non sint dicta, ut 'qualis Homerus, fuit Uirgilius'. // relatiua autem, nisi sint **posita**, intellegi minime possunt, nisi in demonstratione. tunc enim et sine relatiuis possumus redditua proferre, ut si ostendentes Uirgilium aiamus 'talis fuit Homerus' uel Thesea demonstrantes dicamus 'tantus fuit Hercules'" (Pmin 17,128-129).

"cum autem per se 'quis' **ponitur** interrogatiuum, potest cuicumque uerbo adiungi, ut 'quis ambulat?' 'quis loquitur?' 'quis legit?'" (Pmin 17,130).

"Cicero uero in Uerrinis de praetura urbana relatiue **posuit** haec eadem: «cuius res est, cuius periculum»" (Pmin 17,179).

"nam pronomen 'hic', quod grammatici in declinatione nominum loco praepositiuo, ut dictum est, **ponunt** articuli, numquam in oratione sensum articuli habet" (Pmin 17,124).

"apparet autem etiam, quod praepositio non primam habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas **ponitur**, unde neque nominationem a propria aliqua significatione accipit, sed quia supra dictis

praeponitur partibus, quae si non ante sint, neque ea constare possit - quod etiam de participio diximus" (Pmin 17,120).

"Sciendum tamen, quod praepositiones frequenter ante supra dicta in 'dum' uel in 'de' desinentia **ponuntur**: ex quo magis nomina esse ostenduntur, nisi quod in metro in o terminatio more uerborum etiam corripitur, ut Iuuenalis in I: «Plurimus hic aeger moritur uigilando, sed illum / Languorem peperit cibus imperfectus et haerens / Ardenti stomacho»" (Pmin 18,233).

"quomodo igitur in secundo loco uerbum post nomen, sic etiam aduerbium in secundo loco post praepositionem bene **ponitur**" (Pmin 17,121).

"Aduerbiorum uero quaedam sunt, quae cum supra dictis omnibus // accidentibus, id est diuersis numeris et generibus et casibus et temporibus et personis, indifferenter **ponuntur**" (Pmin 196-197).

"'tenuis' quoque, quod apud Graecos aduerbium est, sicut et 'sine' et multa alia, quae a nostris inter praepositiones **ponuntur**, tam ablatiuo quam genetiuo sociatur secundum Graecos" (Pmin 18,354).

"nam genetiuo neque praepositio nec aduerbium loco praepositionis **positum** apud Latinos bene adiungitur excepto 'tenuis'" (Pmin 18,292).

"ecce enim hic, quamuis aduerbium 'etiam' per se **positum** intellectum uerbi habeat praedicti in interrogatione, tamen additum non fecit uitiosam orationem, sed magis certiore" (Pmin 17,156).

"Romani quoque aduerbium 'modo' in eadem utriusque temporis significatione **ponunt**" (Pmin 18,283).

"nos 'omnifariam' quidem pro 'per omnes partes' **ponimus**, 'ubique' autem 'in loco' et 'undique' 'de loco' et 'quo' 'ad locum'" (Pmin 18,343).

"Terentius in Andria: «† Mihine? - Tibi ergo». Οὐδὲ τὸδε ἐποίησεν ατθνε οὐδὲ τὸδε οὐκ ἐποίησεν pro eodem **ponunt** Attici ex superuacuo duplicantes abnegationem" (Pmin 18,337).

"nostri 'cum maxime' προ ὅ τι μάλιστα frequenter **ponunt**" (Pmin 18,336).

"Post supra dicta uero omnia coniunctio iure accipitur, cum nullum possit per se significare sensum absque supra **positarum** dictionum materia, quomodo corporum quoque uincula inutilia sunt, si non sint corpora, quae ab eis uinciantur" (Pmin 17,121).

"Quod autem in plerisque intellectae supra dictae coniunctiones Graecae, id est ἄν et ἄρα, faciunt **poni** subiunctiuos etiam aliis coniunctionibus // positis, usibus auctorum iterum aliis quoque comprobabimus" (Pmin 18,255-256).

"Ἄν quoque Graeca coniunctio quotiens apud Graecos **ponitur** possibilitatem significans" (Pmin 18,251).

"ecce et ἄν et ἄρα affirmatiue **posuit**" (Pmin 18,253).

"Uirgilius in III: «Eloquar an sileam?», ἢ ἄρα σιωπήσω dubitatiue posuit" (Pmin 18,249).

"Necesse est autem omnia casualia eosdem casus in eadem structura seruare, siue coniungantur, quod supra dictum est, nominibus siue pro eis sint posita" (Pmin 18,222).

"nemo enim dicit 'ego et grammaticae et ille docemus', nisi si attentionis causa **ponens** nominatiuum pronominis adiungam ei uocatiuum nominis, ut 'ego et tu, grammaticae, et ille docemus'" (Pmin 17,204).

"nam uel in se recipiatur, id est ipse in se aliquid agere ostenditur, [aut ipse pati a se], in quo necesse est obliquum aliquem **poni** casum, ut 'miseretur sui, dicat sibi, accusat se, potitur se'" (Pmin 17,175).

"sed etiam ipsorum possessiuorum genetiuis cum omni casu secundae possessionis, id est quae possessione possidetur, **ponitur**, ut si uxor loquens de agro mariti sui uel de alia re dicat 'iste ager mei est', τοῦ ἐμοῦ, 'semine mei praegnans sum, prolem mei diligo, thalamis mei caste pareo'" (Pmin 17,174).

"hinc Romani omnibus casualibus assumpserunt ablatiuos, quia praepositio separate aduerbiis non praepositur: 'a me, a te, a se, a caelo'; et quia huiuscemodi casus apud Graecos in comparatione sine praepositione **ponitur**, hoc quoque nostri sunt imitati" (Pmin 18,287).

"[et per se tamen uerbum optatiuum saepe **ponitur** sine praedictis particulis, ut Lucanus in I: «di uisa secudent / Et fibris sit nulla fides, sed conditor artis / Finxerit ista Tages»" (Pmin 18,240).

"interrogatiue quoque ἄν **ponentes** cum optatiuis proferunt" (Pmin 18,266).

"post participium Graeci articulum **ponunt**, quem nos, sicut // in pronomine ostendimus, non habemus" (Pmin 17,119-120).

"de his, quae loco articulorum accipi possunt apud Latinos, in supra dictis ostendimus et de generaliter infinitis uel relatiuis uel interrogatiuis nominibus, quae relationis causa stoici inter articulos **ponere** solebant" (Pmin 17,139).

"'hic' uero et 'haec' et 'hoc' indubitanter pronomina sunt, quae nisi in declinatione nominum a grammaticis loco articulorum non recipiuntur. nec mirum, cum apud Graecos quoque articuli inueniantur loco pronominum **positi**" (Pmin 17,120).

"οὐδέποτε tam in praeterito quam in futuro ponunt, quomodo et nos 'numquam'" (Pmin 18,340).

"'Ut' causalis coniunctio omnibus temporibus et quaecumque pro ea ponuntur causali, id est ἵνα significanti, subiunctiuo adiunguntur" (Pmin 18,255).

"sic ergo quod illi solent et per indicatiuum et per optatiuum facere addentes ἄν coniunctionem Graecam, nos subiunctiuo per se **positis** solemus demonstrare: 'docuissem, si discere uoluisses'" (Pmin 18,251).

"in eodem: «hic etiam queritur, quod a nobis nouem solis diebus prima actio sui iudicii transacta sit, cum apud istum ipsum tribus horis Quintus Opimius, senator populi Romani, bona, fortunas, ornamenta omnia amiserit?», hic quoque affirmatiue **ponuntur** subiunctiua uerba" (Pmin 18,259).

"Quod autem in plerisque intellectae supra dictae coniunctiones Graecae, id est ἄν et ἄρα, faciunt poni subiunctiuos etiam aliis coniunctionibus // **positis**, usibus auctorum iterum aliis quoque comprobabimus" (Pmin 18,255-256).

"inuenitur autem ea coniunctio apud Graecos [id est εἰ] non // solum indicatiuo, sed etiam optatiuo et maxime apud Atticos et subiunctiuo

sociata, ut Homerus: « Ἀρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται / Εἰ δέ κε μὴ δώσωιν» (pro ἔαν μὴ δώσωιν), subiunctiuum **posuit**" (Pmin 18,241-242).

"est tamen et cum substantia et qualitate in ore **posita** et aliis coaccidentibus additur interrogatio, pertinens ad proprietatem nominis, ut si dicam 'quis est ille Romanus formosus et magnus?'" (Pmin 17,123).

"et u loco consonantis posita et q et k semper initio syllabarum **ponuntur**" (Pmin 17,111).

(0.2) In genere (per figuram):

"nec non orationes inuenimus similiter superuacue **positas**, ut: 'ibant, qua poterant, et qua non poterant, non ibant'" (Pmin 17,110).

"Itaque frequenter inuenimus, demonstratiuis pronomibus sitis non **posita** supra dicta uerba tamen intellegi, ut Uirgilius in UI: // «hic Caesar et omnis Iuli / Progenies»" (Pmin 17,152-153).

"adeoque demonstratio huius est causa, quod aduerbiis quoque demonstratiuis saepe **positis**, non est necesse addere supra dicta uerba, ut Uirgilius in I Aeneidos: 'Tunc ille Aeneas, quem Dardanio Anchisae?'" (Pmin 153).

"nec non etiam nomine substantiae **posito** frequenter deficiunt uerba substantiua. Lucanus in I: «Quis furor, o ciues, quae tanta insania ferri!»" (Pmin 17,153).

"sed magis datiuo quasi ad ignorantes utimur, ut in supra dicto uersu. nam ad scientes, esse natam, nomen autem proprium ignorantes, dixisset 'mea' uel 'mei nata, Lauinia est', subdistinctione **posita** post 'natam'; contra autem nomine quidem cognito, ignorata uero cuius esset nata, dixisset 'Lauinia, mea nata est', post 'Lauiniam' subdistinguendo" (Pmin 18,213).

"[nostri quoque 'uerum' pro iusto et 'iustum' pro uero frequenter **ponunt**]" (Pmin 18,309).

"('Iustum' pro uero et 'uerum' pro iusto frequenter tam nos quam Attici **ponimus**. Sophocles ἴαντι: «δίκαιος γόνος» // pro 'uerus' (])" (Pmin 18,308-309).

"et 'qualis' tamen et 'quantus' **positis** infinitis, pro quibus etiam 'quis' **ponitur**, saepius deficiunt uerba substantiua, quomodo etiam participiis, ut Iuuenalis in IIII: 'O qualis facies et quali digna tabella!'" (Pmin 17,153).

"licet autem pro relatiuis pronomibus nomina **ponere** et orationem mutare, ut 'Iuppiter tonat, Iuppiter fulminat'" (Pmin 17,142).

"si quis enim pro 'ipse reiecit oculos claros', **ponat** iterum 'Iuppiter', non colligit duas orationes ad Iouem, sed quasi principium alterius facit orationis" (Pmin 17,142).

"figurae quoque aliae pro aliis solent ab auctoribus **poni**, ut Uirgilius in I Aeneidos: «totumque a sedibus imis / Una Eurusque Notusque ruunt», pro 'eruunt', simplex pro composito" (Pmin 17,193).

"Aliae quoque pro aliis partibus uel dictionibus **ponuntur**, ut nomen pro aduerbio" (Pmin 17,193).

"idem in XI: «lacrimis ita fatur obortis»: et «Tene, inquit, miserande puer, cum laeta ueniret, / Inuidit fortuna mihi?», nam cum dixisset 'fatur', superuacuum est 'inquit', nec mirum, cum expletivae coniunctiones quantum ad sensum plerumque superuacue **ponuntur**" (Pmin 17,110).

"similiter 'moror' tam absoluta quam actiua significatione **ponitur**" (Pmin 18,361).

"et nota, quod, cum et nomen, ut supra diximus, et uerbum substantiuum inuicem, hoc cum participio **positum** loco uerbi, illud cum uerbo loco participii fungitur, ad omnes quoque personas pronominum refertur: 'ego qui scripsi, tu qui scripsisti, ille qui scripsit'" (Pmin 17,154).

"participiorum autem accusatiui frequenter pro infinitis uerbis **ponuntur**, ut Sallustius in quinto: «† spe celebritate nominis intellego» // timentem pro 'timere'" (Pmin 18,225-226).

"Participia pro uerbis **ponunt** Attici, quod frequenter faciunt Latini" (Pmin 18,304).

"hac figura frequentissime Romani quoque utuntur, ut infinita uerba pro participiis ponant. Terentius in adelphis: // «uideo sapere . . . in loco, / . . . amare inter se» (Pmin 18,374-375).

"huic consimile esse uidetur 'fieri opus est' et 'facto opus est, dici opus est' et 'dicto opus est, pugnari opus est' et 'pugnato opus est'; quomodo enim illa, sic etiam ista participia pro infinitis uerbis **ponuntur**" (Pmin 18,288).

"nam participia raro sic proferuntur, pro 'me docente' ut dicam 'dum ego docens sum', uerbum uero cognatum significationi ipsius nominis, quod per ablatiuum profertur, **ponimus**, ut 'me doctore, dum ego doceo; illo imperatore, donec ille imperat; pietate manente, dum pietas manet; uirtute florente, quoad uirtus floret'" (Pmin 18,215).

"Et notandum, quod non solum aduerbia, sed etiam nomina loco aduerbiorum, ut dictum est, **posita** frequentissime inuenimus cum uerbis" (Pmin 17,132).

"Loco nominum pronomina **ponuntur**, non, ut quidam existimant, propter nominum ignorantiam" (Pmin 17,148).

"et substantiam enim significat loco nominis **positum** pronomen et personam uerbo sibi adiuncto congruam indicat; itaque nihil prohibet in tertia persona dicere 'Aristarchus legit', quippe cum duae tertiae coniunguntur personae" (Pmin 17,118).

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare post nominis positionem non eam partem, quae pro ipso nomine accipitur, **ponimus**, id est pronomen, quae uice nominis cum uerbo continet orationem" (Pmin 17,117).

"tum enim constat perfectio orationis, cum loco nominis sumatur pronomen et uim nominis compleat ordinatione; quando autem loco nominis per se **ponitur**, in partibus ostendetur consequentibus, et quae uerba ad nominatiuos coniunguntur solos et quae obliquos desiderant casus" (Pmin 17,116).

"Praepositiones est quando abundant, est quando deficiunt, est quando aliae pro aliis **ponuntur**, tam apud Graecos quam apud nos" (Pmin 17,194).

"Aliae pro aliis **ponuntur**, ut Uirgilius in I Aeneidis: // «Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa», // super Priamo pro 'de Priamo'" (Pmin 17,195-196).

"'ante' enim cum comparatiuo positum auctorem auctori addit. Terentius in Andria: «post deinde, / Quod iussi, ei † dare bibere», **abundat** 'post'" (Pmin 17,156).

"Frequenter illi εἰς praepositionem pro ἐν **ponunt**" (Pmin 18,302).

"Illi [εἰς etiam pro ἐν **ponunt** ()]" (Pmin 18,293).

"Illi εἰς etiam pro ἐν **ponunt**" (Pmin 18,294).

"Attici 'μεθ' ἡμέραν' καὶ 'ἡμέραν' **ponunt** per se et νύκτωρ καὶ ἡμέραν" (Pmin 18,327).

"Δεῦρο apud illos et loco uerbi et loco aduerbii **ponitur**, quomodo et apud nos 'age' et 'agite'" (Pmin 18,286).

"et localia quidem aduerbia frequentissime pro temporalibus **ponunt** auctores" (Pmin 17,139).

"Attici ἔνδον pro εἶσω et ἔνδοθεν pro ἔνδον **ponunt**, aduerbia quae sunt in loco pro ad locum et quae sunt ad locum pro in loco **ponentes**. nostros quoque auctores inuenimus huiusmodi figura utentes" (Pmin 18,309).

"Χαμάθεν, quod est 'a loco', Cratinos pro 'in loco' **posuit**, ὅστ' ἐν πυτίνῃ: // «†Ἐκαμπεν ἐστὼς χαμάθεν, ἄκρας τῆς κόμης / Καθέλκων» (Pmin 18,376-377).

"Nec mirum tamen, aduerbia in interrogatione uerborum **poni**, quae loco adiectiuorum eis sunt" (Pmin 17,133).

"est etiam ubi pro 'tamen' inuenitur **positum**. Uirgilius in I georgicon: «Nec nulla interea est inaratae gratia terrae», interea **posuit** pro 'tamen'" (Pmin 18,362).

"hic enim e contrario 'que' atque 'et' pro 'nec' **posuit**, et ad omnia 'non' in principio **positum** a communi accipitur. idem in eodem: 'fluuios non ille cruoris / Membrorumque uidet lapsus', pro 'neque membrorum uidet lapsus'" (Pmin 18,341).

"idem in UIIII: «Non hic Atridae nec fandi ficator Ulixes». bene dixisset etiam pro 'nec' **ponens** 'uel' et 'aut' nec non etiam 'et'" (Pmin 18,341).

"Γὲ coniunctionem illi et pro γάρ et pro γοῦν **ponunt**, quomodo et nos 'at' et 'uel' et 'aut' pro 'et' et pro 'saltem'" (Pmin 18,286).

"talis iunctura frequens est apud nos, quotiens 'ut' pro causali coniunctione **positum** praeterito subiunctiuī copulatur uel etiam praesenti uel futuro, quando loco ὅτι, id est 'quod', **ponitur**" (Pmin 18,338).

"Mustius dixisset, si uiueret, εἶρηκεν ἄν, εἰ ἔζη. et frequentissime apud omnes auctores hunc sensum hac ordinatione proferri inuenis, quomodo etiam Graeci ἄρα coniunctionem confirmatiuam siue dubitatiuam, ut supra dictum est, **ponunt**" (Pmin 18,257).

"en ἄρα quoque tam interrogatiue quam confirmatiue in hoc loco **posuit**" (Pmin 18,253).

"nihil mirum igitur, 'si' coniunctionem apud nos, quae tam pro ἐάν Graeca coniunctione, quae causalis est uel perfectiua, quam pro εἰ, quae coniunctiua est, **ponitur**, utriusque constructionem, quam // habent apud Graecos supra dictae coniunctiones, ad uerba seruare, ut et indicatiuo et optatiuo et subiunctiuo possit adiungi" (Pmin 18,242-243).

"Romani et pro εἰ et pro ἐάν 'si' **ponunt**" (Pmin 18,304).

"similiter Romani 'si', quod tam pro εἰ quam pro εἴαν Graecis coniunctionibus, ut dictum est, accipitur. et 'dum' et 'ut', quando pro ὅπως uel ἵνα **ponuntur**, tam optatiuo quam subiunctiuo inueniuntur iuncta" (Pmin 18,289).

"Coniunctioni εἰ, quae est εἴαν, apud illos tam εἴαν quam εἰ redditur in partitione; pro utroque autem Romani 'si' **ponunt**" (Pmin 18,289).

"frequentissime tamen 'si' coniunctio dubitationem significans ei sociatur, id est pro εἴαν Graeca coniunctione **posita**, ut Terentius in adelphis: «Si tu sis homo, / Hic faciet»" (Pmin 18,241).

"non solum cum supra dictis coniunctionibus, sed etiam sine his **ponunt**, quando confirmatiue uel dubitatiue quid proferunt, in quo Graeci ἄν uel ἄρα solent adicere" (Pmin 18,242).

"idem in Lyside: «εἰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀσθενοῖ, ἀρα εἶπῃ ἄν αὐτὸν ἄπτεσθαι τῶν ἑαυτοῦ ὀφθαλμῶν, μὴ ἰατρὸν ἠγοούμενος, ἢ κωλύοι ἄν Κωλύοι ἄν». ecce hic et interrogatiue et comprobatiue **posuit** ἄν" (Pmin 18,253).

"Frequenter εἰ pro εἴαν **ponunt** auctores Graecorum" (Pmin 18,304).

"potest subiunctiui loco articuli accipi, quomodo et Graeci τὸ ὅστις frequentissime **ponunt** loco ὅς articuli subiunctiui, nisi in diuidendis" (Pmin 17,125).

"Diuersi quoque casus uel casus pro casibus figurate tam a nostris quam a Graecis saepissime **ponuntur**, ut Uirgilius in I: «Tu mihi quodcumque hoc regni, tu scepra Iouemque / Concilias», // hoc regni pro 'hoc regnum'" (Pmin 17,187).

"licet enim uel nominatiuum pro ablatiuo, et maxime nominum, cum uerbo substantiuo **ponere** uel uerbum cognatum significationi ipsius nominis, ut 'me doctore florent Musae', id est 'dum ego doctor sum'" (Pmin 18,215).

"Persius tamen indubitanter uocatiuum pro nominatiuo **posuit**: «Censoremue tuum uel quod trabeate salutas?», trabeate pro 'trabeatus'" (Pmin 17,208).

"Illi 'κατάγομαι' καὶ 'καταλύω' καὶ 'ὀρμίζομαι' et ad locum et in loco **ponunt**. similiter nostri 'deuerto domi' et 'domum'" (Pmin 18,323).

"frequenter et nostri huiuscemodi utuntur figura, ut genetiuos **ponant** pro nominatiuis" (Pmin 18,352).

"idem in Phormione: «cum eius aduenti [mihi] uenit in mentem?», genetiuum **posuit** pro nominatiuo" (Pmin 17,188).

"Licet autem, ut dictum est, in omnibus possessionibus et pronomen uel nomen possessiuum pro genetiuo primitiui et datiuum pro eo **ponere**, ut 'Euandrius filius fuit Pallas' et 'Euandri filius' et 'Euandro filius fuit Pallas'" (Pmin 18,218).

"In comparationibus quoque ablatiuos **ponimus** pro genetiuis, ut 'fortior Scipio Hannibale'" (Pmin 18,222).

"sic enim solent plerique **ponere** 'inquam', quod est futuri, loco praeteriti uel praesentis accipientes" (Pmin 17,191).

"Uirgilius in UI: «Hac Troiana tenus fuerit Fortuna secuta». // ecce hic [fuerit] optatiue **posuit** in precatatione Aeneae hoc uerbum, quod tam praeteriti perfecti quam futuri potest esse" (Pmin 18,266).

"Graeci quoque frequenter hoc utuntur, modos uerborum pro modis **ponentes**, de quibus in Atticismis, quibus Romani quoque utuntur, post ostendetur" (Pmin 18,229).

"Cicero tamen: 'si quis uestrum, iudices, aut eorum, qui adsunt, forte miratur', additione forte cum indicatiuo est usus loco subiunctiui cum dubitatione **positi**" (Pmin 18,246).

"Horatius in II carminum: «Me truncus illapsus cerebro / Sustulerat, nisi Faunus ictum / Dextra leuasset», sustulerat pro 'sustulisset' **posuit** propter metrum" (Pmin 18,267).

"de iure uero ciuili, si quis noui quid instituerit - διατυπώσειεν ἄρα -, is non omnia, quae ante acta sunt, rata esse patiat'ur, id est 'non debet pati rata esse'. ergo hic quoque confirmatiue **posita** sunt subiunctiua" (Pmin 18,261).

"pro imperatiuis quoque subiunctiua frequenter **ponunt** auctores, ut Terentius in Andria: «Quaeso edepol, Charine, quoniam non potest id fieri quod uis, / Id uelis quod possit»" (Pmin 18,255).

"nec mirum infinita, quae cognationem habent ad omnes modos, pro quibusdam eorum **poni**, et maxime pro defectiuis, cum sint et ipsa defectiua" (Pmin 18,228).

"et notandum, quod et forsan dubitationis aduerbium et potui possibilitatis uerbum cum infinito **posuit**, pro quibus sufficeret, si subiunctiuum **posuisset** 'huic uni succubuissem culpae'" (Pmin 18,248).

"sciendum tamen, quod in hoc sensu frequenter inuenimus pro infinito uerbo subiunctiuum **poni**, ut 'iubeo facias; iubeo dicas; impero uenias; hortor legas', in quibus deest 'ut', quod licet uel addere uel non" (Pmin 18,227).

"itaque apud Graecos quidem pro imperatiuo **ponitur**, apud nos autem pro praeterito imperfecto. et apud illos tamen et apud nos hoc fit per figuram ellipseos, id est defectionis; 'gaudere' enim dicunt pro 'gaude', et subauditur 'iubeo' uel 'uolo' uel 'opto'" (Pmin 18,228).

"non tamen ideo tertiae pronominum personae superuacuae sunt, quia possumus in tertia persona **ponere** nomina" (Pmin 17,118).

"Uide, quomodo et diuersa genera et diuersos numeros in supra **posita** figura ἀλλοιότητος, id est uariationis, confudit" (Pmin 17,186).

"ea enim non quocumque modo iuncturas ostendit fieri literarum, sed per aptissimam ordinationem, unde et 'literas' uerisimiliter dicunt appellari, quasi 'legiteras', quod legendi iter praebeant ordine congruo **positae**" (Pmin 17,108).

PONO-ERE >> **POSITIO-ONIS**

A) {Gr. [1. thésis]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 207); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- II/1.0: CONSTRVCTIONES (in genere)]}.

C.2) {[≈]}.

D) Job (1893: 75-76); Schreiner (1954: 121-128).

E:)

(0) In genere:

(1.0) CONSTRUCTIONES (in genere):

"restat igitur de supra dictis tractare, et primum de ordinatione partium orationis, quamvis quidam suae solacium imperitiae quaerentes aiunt, non oportere de huiusmodi rebus quaerere, // suspicantes fortuitas esse ordinationum **positiones**" (Pmin 17,115-116).

"manifestum autem, quod ipsius quoque **positio** nominationis, qua participium nominatum est, non bene seruaretur, nisi post nomen et uerbum poneretur participium, cum ex eis utrisque per confirmationem pendens ea pars accipiebatur, quomodo post masculinum et femininum eorum abnegatium neutrum" (Pmin 17,119).

"nisi enim praepositarum partium patiamur priorem **positionem**, reliquum est, ut nec participium uocare possimus neque tamen neutrum, quoniam duorum praepositorum generum fit abnegatium" (Pmin 17,119).

"uerba autem in tribus erant personis, ideoque excogitabantur pronomina in personas definitas discreta, ut et nominis **positionem** et uerbi ordinationem, id est et substantiam et definitas personas indicarent, ut 'ego scribo, tu scribis'" (Pmin 17,118).

"ante uerbum quoque necessario ponitur nomen, quia agere et pati substantiae est proprium, in qua est **positio** nominum, ex quibus proprietas uerbi, id est actio et passio, nascitur" (Pmin 17,116).

"possumus tamen etiam illud dicere, quoniam eorum, id est nominum, **positiones** cum fiunt, neque in persona indicatiua sunt, id est loquentis, quod est suum primae personae, neque enim sibi imponunt infantes nomina, neque ad ipsos pronuntiantes nominationes facimus, quod est secundae // personae" (Pmin 17,117-118).

"necesse est ergo in tertiam personam concedere nomina per omnes casus absque uocatiua, qui primus transfert positionem a tertia persona ad secundam, propterea quod per eum fit demonstratio praesens eius, in quem facta sit **positio** nominis" (Pmin 17,150).

"inde inuentae sunt etiam adiectiuae **positiones**, ut consequentia nominibus communibus uel propriis compleantur, ut equo 'albus' uel 'fortis', Platoni uero 'sapiens' uel 'bonus' adicitur, Marti 'Graduus' et alia multa, quae possunt accidere" (Pmin 17,146).

"non tamen substantiuis, quae sunt pronomina, inest propria **positio** nominum, id est uerba uocatiua; nemo enim dicit 'ego nominor' uel 'tu uocaris' uel 'ille nuncupatur' ad pronomen referens uerba, quomodo 'Trypho nominor' uel 'Cicero uocaris', 'Uirgilius nuncupatur' bene dicimus" (Pmin 17,130).

"non erat enim possibile propriam **positionem**, quae significatur nomine proprio, attribuere uoci communi, id est ad omnes generaliter pertinenti, quod est pronomen, si diceremus 'ego sum', 'ego nominor', uerba ad pronomen referentes" (Pmin 17,152).

"Sed forte quaerat aliquis 'cur consequentiam euitarunt pronomina et cur non omnia?' nominum **positio** inuenta est ad significationem qualitatum uel communium uel propriarum, quae sunt innumerabiles, ut 'homo, Plato'. et

quoniam neque demonstrationem habent ea neque relationem, quibus finiuntur personae pronominum, innumerabilis in eis, id est nominibus, **positio** fiebat, ut singulorum figuratio nominum singulis reddat suppositorum suam qualitatem, quare non mediocriter disturbant qualitatis significationem, cum in unam concidant uocem nominum **positiones** tam in propriis quam in appellatiuis" (Pmin 17,145).

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare post nominis **positionem** non eam partem, quae pro ipso nomine accipitur, ponimus, id est pronomen, quae uice nominis cum uerbo continet orationem" (Pmin 17,117).

"itaque genera quoque omnia non abscisa propriis terminationibus, sed per eundem finem congruam habuerunt **positionem**, quippe cum per ea demonstratio substantiam per se significat absque discretione generum" (Pmin 17,147).

"nec secunda ad alium nisi ad eum // in quem intenditur sermo uel propter hoc autem uel etiam propter illud, quod non ipsi nobis imponimus nomina, quod suum est primae personae, nec ad eos qui nascuntur intendentes sermonem, quod est secundae personae, eorum **positionem** (id est nominationem) facimus" (Pmin 17,149-150).

"manifestum est igitur, quod ideo diuersae sunt pronominis **positiones** in tertia persona, ne una uoce diuersae significantur personae" (Pmin 17,144).

"apparet autem etiam, quod praepositio non primam habens **positionem** neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas ponitur" (Pmin 17,120).

"Aduerbiu uero quod uerbi est ui adiectiuum, **positio**, id est nominatio, quoque eius ostendit" (Pmin 17,121).

POSITIUVS-A-VM >> POSITIVE

A) {Gr. [1. thetikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 208); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (nomen); /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈ absolutus, primitiuus, simplex]; [≠ comparatiuus, superlatiuus]}.

D) Job (1893: 18, 90); Lambert (1908: 63-67); Michael (1970: 108-110).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (nomen):

"necesse est enim aliam inferre personam, quomodo in comparatiuis nominibus necesse est ad alias ea fieri personas, absoluta uero eorum, id est **positiua**, per se proferuntur" (Pmin 17,141).

"nam **positiuorum** constructio etiam comparatiuis et superlatiuis seruatur extra suam illorum constructionem, quam habent in comparando" (Pmin 18,218).

"si dicam 'fortior', intellego 'magis' et **positiuum** primitiui [id est 'fortis']" (Pmin 17,155).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"Per species, ut Ennius: «Optima caelicolum, Saturnia, magna dearum», magna dixit pro 'maxima', **positium** pro superlatiuo, cum apertissime superius optima caelicolum dixisset" (Pmin 17,192).

POSITIVVS-A-VM >> **POSITIVE**

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.: *positivus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- IV/1.0: ACCIDENTIA (in genere)]}.

C.2) {[≈]; [≠ comparatiue, superlatiue]}.

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0) In genere:

(1.0) ACCIDENTIA (in genere):

"Principalia uero pronomina, id est 'ego, tu, mei, tui, sui, mihi, tibi, sibi', **positiue** magis per singulos casus declinantur, cum non potest 'ego' secundum rationem casualium 'mei' genetiium adhibere, neque tamen 'mei' genetiuis 'mihi' et 'me' oportune asciscit, numeris quoque **positiue** commutatis, 'ego, mei, nos... tu, tui, uos'" (Pmin 17,144).

"ergo 'mei' genetiuis non declinatus, sed **positiue** factus consequentiam tam casuum quam numerorum recusauit" (Pmin 17,145).

POSSIBILITAS-ATIS >> POSSIBILIS-E

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"nostri ergo quoque in omnia illos sequentes, quando **possibilitatem** demonstrare uolunt, optatiuis siue subiunctiuis utuntur uerbis, ut Terentius in Phormione: «Neque defetiscar usque adeo experirier, / Donec tibi id quod pollicitus sum effecero»" (Pmin 18,251).

"Av quoque Graeca coniunctio quotiens apud Graecos ponitur **possibilitatem** significans, quae apud illos indicatiui quidem modi uel praeterito

imperfecto uel ἀορίστῳ - quem nos non habemus, nisi quod pro eo et pro παρακειμένῳ praeterito perfecto utimur" (Pmin 18,251).

(0.2) In genere (per figuram):

"notandum, quod et forsan dubitationis aduerbium et potui **possibilitatis** uerbum cum infinito posuit, pro quibus sufficeret, si subiunctiuum posuisset 'huic uni succubuissem culpae'. docuit igitur poeta, quae sit uis subiunctiuum **possibilitatem** significantis" (Pmin 18,248).

"Iste igitur modus, id est subiunctiuus, ut breuiter uim eius colligam, apud Latinos est quando dubitationem, est quando comprobationem, est quando **possibilitatem** significat, in qua sunt etiam illa, quae [ὑποθετικῶς] suppositiue inducuntur: dubitationem, ut Uirgilius in III Aeneidis: // «Eloquar an sileam? gemitus lacrimabilis imo / Auditur tumulo»" (Pmin 18,247-248).

"Uirgilius in IIII Aeneidos: «faces in castra tulussem, / Implessemque foros flammis natumque patremque / Cum genere extinxem, memet super ipsa dedissem», id est 'cur faces in castra non tuli, quod debui facere? cur non impleui foros flammis? cur non natum patremque extinxi et supra memet ipsa dedi?' potest tamen et hoc **possibilitatis** esse" (Pmin 18,252).

POSSIBILITAS-ATIS >> **POSSIBILIS-E**

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"non erat enim **possibile** propriam positionem, quae significatur nomine proprio, attribuere uoci communi, id est ad omnes generaliter pertinenti, quod est pronomen, si diceremus 'ego sum', 'ego nominor', uerba ad pronomen referentes" (Pmin 17,152).

POSSIDEO-ERE >> POSSESSIO-ONIS >> POSSESSOR-ORIS >> POSSESSIVUS-A-VM >> POSSESSIVE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"obtinet itaque, ut eius [id est uerbi] nominatione aliae quoque partes 'uerba' uocentur, uel ex contrario illarum communem nominationem per excellentiam haec pars quasi egregia propriam **possedit**" (Pmin 17,117).

"primae autem personae possessiuum et secundae non egent per se prolata adiunctione alicuius genetiui, cum uim genetiui finiti in se habeant, quomodo nec 'suus' eget genetiui sui primitiui, quem in se **possidet**, sed extrinsecus alterius uocis propter multitudinem tertiarum personarum, ad quas necessario et primitiuum 'sui' et ipsum possessiuum refertur" (Pmin 17,173).

"nec mirum hoc fieri in tertiae personae possessiuo, cum uim genetiui **possideat** sui primitiui, quod uel reciprocum [id est sui passum, ἰδιοπαθές] est, uel retransitiuum, in quo necesse est prius personae tertiae significationem uoce aliqua fieri, ad quam iste genetiuius uel reliqui eius casus referantur, ut 'ille sui miseretur, ille sibi donat, Uirgilius se celebrat'" (Pmin 17,168).

"et est proprium possessiuorum pronominum, duas significare personas, ipsam quidem, quae **possidet**, per genetiuium ubique, eam uero, quae **possidentur**, per omnes casus" (Pmin 17,204).

"per excellentiam igitur hoc pronomem, id est 'ipse', quasi proprium, quod commune est multorum, appositionis nomen **possidet**" (Pmin 17,180).

"nec non tam nominatio quam aliis casibus possessiuo licet uti, cum possessorem ostendimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquam aliam personam pro sua possessione, ut 'rogat me ille, ut suus legat apud me filius' et 'ut suus doceatur a me filius' et 'ut sui miserear filii' et 'ut suo donem filio' et 'ut suum sequar filium' et 'ut suo potiar filio', cum in possessiuo primae et secundae personae liceat etiam non **possidentes** construere sic" (Pmin 17,170).

"uocatio enim pronomina non egent, qui nec demonstrationem nec relationem, quibus funguntur pronomina, **possidet**, sed solam conuersionem, id est ἀποστροφήν" (Pmin 17,202).

"Sciendum tamen, quod licet genetiuis in huiusmodi constructione copulare nominatiuos possessiuorum, quippe qui uim genetiuiorum primitiuorum suorum **possident**, ut 'pulcherrimi sunt et Homerici uersus et Uirgilii'" (Pmin 17,161).

"quomodo etiam genetiui, per quos **possideri** uel haberi aliquid significatur, ut 'huiusmodi, illiusmodi; magnae uirtutis homo, magnae uirtutis hominis, magnae uirtutis homini', similiter per ceteros casus" (Pmin 18,224).

"Similiter omnia ad aliquid eandem constructionem seruant. et haec enim **possidentur**. maxime autem quando ad gratiam uel utilitatem alicuius uel contra aliquid fieri uolumus significare, datiuus utimur. Lucanus in II: «urbi pater est urbiue maritus», id est 'ad utilitatem urbis et pater fieri passus est et maritus»" (Pmin 18,218).

"quemadmodum igitur nomina tertiae sunt personae, sic etiam possessiua pronomina, quamuis quantum ad personas **possidentium** finita sint et primae et secundae et tertiae, tamen quantum ad possessiones ipsas tertiae sunt personae, nisi substantiuus uel uocatiuus adiungantur uerbis, sicut et nomina: 'meus es filius, meus uocatur seruus; tuus nominor parens, tuus est

pater; suus illius sum filius, suus illius es filius, suus illius est filius'" (Pmin 17,206).

"tertia uero tertiam potest **possidere**, quia multae et diuersae possunt esse tertiae" (Pmin 17,205).

"Graeci quoque primitiuam tertiam personam et ex ea compositam, id est *ἑαυτοῦ, ἑαυτῷ, ἑαυτόν*, primae et secundae personae non apponunt, quomodo nec nos 'sui', quod uim tam simplicis primitiui tertiae personae Graecae quam compositi **possidet** apud nos" (Pmin 17,180).

(0.1) In genere (per figuram):

"et ad nomen quidem loco uerbi fungitur, ad uerbum uero loco nominis, ut 'faciens eloquentem' dico pro 'qui facit eloquentem', et 'laudo legentem', quomodo 'laudo lectorem'; nec mirum pro utroque fungi, cum utriusque accidentia **possideat**" (Pmin 17,160).

"alio quoque sensu inuenis datiuos pro genetiuis, ut Virgilius in X: «fusus ceruix cui lactea crines / Accipit» pro 'cuius crines'. supra dictis uero ex contrario uidentur illa proferri, quae laudem uel uituperationem uel accidens aliquid ostendunt ab aliquo **possideri**" (Pmin 18,214).

"nec prima tamen primam nec secunda secundam potest **possidere**, nisi, sicut ostendimus, figurate dicat aliquis 'ego sum meus dominus et seruus, tu es tuus et doctor et discipulus'" (Pmin 17,205).

"et non solum genetiuo primitiui pro omni casu possessiui licet uti, ut 'mei ager' pro 'meus ager' et 'mei agrum' pro 'meum agrum' et 'nostrum' uel 'nostri filius' uel 'filium' pro 'noster filius' uel 'nostrum filium' et similia, ut ostendimus, sed etiam ipsorum possessiuorum genetiuus cum omni casu secundae possessionis, id est quae possessione **possidentur**, ponitur, ut si uxor loquens de agro mariti sui uel de alia re dicat 'iste ager mei est', τοῦ ἐμοῦ, 'semine mei praegnans sum, prolem mei diligo, thalamis mei caste pareo'" (Pmin 17,174).

POSSIDEO-ERE >> **POSSESSIO-ONIS** >> POSSESSOR-ORIS >> POSSESSIVUS-A-VM >> POSSESSIVE

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.1) In genere:

"in eis enim constructionibus uerba, quae non substantiam significant, ad ipsas **possessiones**, non ad possessores pertinent, id est quando nominatiuis possessiuorum adiunguntur uerba" (Pmin 17,166).

"quae sic interpretamur, ut, adiuncto uerbo **possessionem** significante, **possessio** quidem mutet nominatiuum in accusatiuum, possessor uero genetiuum

in nominatiuum, uerbi huius natura hoc exigente, ut intransitiue quidem nominatiuum, transitiuue uero accusatiuum exigat" (Pmin 18,213).

"sin autem aliquibus ea uerbis sociamus ad ipsarum **possessionum** actum uel passionem pertinentibus, necesse est, cum in prima et secunda esse intelleguntur, primitiua quoque eis pronomina adiungi, quomodo etiam in omnibus solet fieri nominibus, ut 'tu meus filius legis, ego tuus pater doceo' et 'tu Uirgili doces, ego Priscianus doceor'" (Pmin 17,166).

"similiter passiuua, quae a possessore solo fiunt, nominatiuum **possessionis** exigunt: 'amatur ab illo' uel 'Cicerone suus filius'" (Pmin 17,170).

"nam si dicamus, 'interest' uel 'refert mei, tui, sui, nostri, uestri', non ad primitiuam personam, sed ad **possessionem** intellegitur: 'interest mei filii' uel 'fratris' uel 'tui' uel 'sui' uel 'nostri' uel 'uestri'" (Pmin 17,159).

"Possessiua uero modis construuntur tribus, cum uerba uel a possessore in **possessionem** uel a **possessione** in possessorem uel extrinsecus transferantur: a possessore in **possessionem**, ut 'doceo meum filium, doces tuum discipulum, docet ille suum auditorem'" (Pmin 17,165).

"sin autem in **possessionem** fit a possessore transitio, obliquis possessiui utimur, ut 'Cicero miseretur sui filii, praebet suo filio, aspicit suum filium, potitur suo filio'" (Pmin 17,170).

"si ipsa tamen **possessio** in possessorem faciat transitionem, non est congruum uti primitiui genetiuo pro possessiuo, quia uim habet compositi Graeci, ut 'Ciceroni reddit suus filius' non satis commode pro hoc dicitur 'Ciceroni reddit sui filius', nec 'Ciceronem laudat sui filius' pro 'suis filius', et similia" (Pmin 17,171).

"a **possessione** uero in possessorem, ut 'paret mihi meus filius, paret tibi tuus cliens, paret illi suus seruus'" (Pmin 17,165).

"Possessiua tamen, quia duas continent personas, id est possessoris et **possessionis**, necessario tribus constructionibus ordinantur, cum eorum primitiua duas habeant, reciprocam uel sui passam, quam Graeci ἰδιοπαθῆ uocant, et transitiuam: sui passam, ut 'uideo memet', transitiuam, 'uideo te' uel 'illum'" (Pmin 17,165).

"uocatiuum tamen aliud pronomen in usu non habet nisi primitiuum secundae personae et possessiuum primae, quando ad id sermo dirigitur, id est quando secundae sociatur personae; licet enim naturaliter ad suam loqui **possessionem**" (Pmin 17,205).

"Pronomina uero primae uel tertiae personae minime possunt habere uocatiuum nisi possessiua primae, quando coniunguntur uel diriguntur ad secundam personam, quippe cum possit aliquis ad suam loqui **possessionem**, id est ad filium uel ad seruum uel ad matrem uel ad uxorem et dicere 'o mi, o mea, o meum; o noster, nostra, nostrum'" (Pmin 17,204).

"tertia uero possessiua, etsi naturam habeat, ut per uocatiuum dici possit, ut praedictum est - possumus enim etiam ad alienam **possessionem** dirigere sermonem, ut: «O genitor noster Saturnie maxime diuum», et 'Euandrie fili' uel 'Telamonie Aiax'" (Pmin 17,205).

"Et Graeci quidem composita inuenerunt pronomina, [id est ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἐαυτοῦ], quibus utuntur, quando eadem persona in sese uel in suam, ut dictum est, **possessionem** facit aliquid, quae ἰδιοπαθῆ uel ἀντανάκλαστα uocant, id est

'sui passa' uel 'a se patientia' siue 'refractiua' translatiue a corporibus, quae in se refringuntur" (Pmin 17,176).

"quamuis, si quis haec quoque altius inspiciat, sui passionis et **possessionis** uim aliquam ostendere ea etiam inueniet; itaque apud Graecos quoque cum compositis pronomine proferuntur: ἄγει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φίλον" (Pmin 17,177).

"Et sciendum, quod, quomodo composita pronomina apud Graecos nominatiuo carentia omnimodo in actu sunt et hic actus uel ad easdem personas recipitur [id est reflectitur] uel ad **possessiones** earum, itaque necessario uerbis copulantur, in quibus nominatiuus earum intelligitur, ut 'ἑμαυτοῦ κήδομαι' καὶ 'ἑμαυτοῦ δοῦλον τύπτω'; 'σαυτοῦ κήδη' καὶ 'σαυτοῦ // δοῦλον τύπτεις'; 'ἑαυτοῦ κήδεται' καὶ 'ἑαυτοῦ δοῦλον τύπτει']" (Pmin 17,175-176).

"et in huiusmodi // quidem constructione, id est quando ipsa in se uel in **possessionem** suam agit, pro composito Graeco pronomine, id est ἑαυτοῦ, ἑαυτῶ, ἑαυτόν, accipitur, ut 'sui eget', ἑαυτοῦ χρήζει, 'sibi indulget', ἑαυτῶ χαρίζεται, 'sui seruum uendit', τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον πωλεῖ" (Pmin 17,176-177).

"et pro composito Graeco ἑαυτοῦ, ut diximus, accipitur, quod apud Graecos quidem in tribus inuenitur personis, et uel in se reflectit actum suum uel in **possessionem** suam, ut 'ἑμαυτοῦ κήδομαι', καὶ 'τοῦ ἑμαυτοῦ δοῦλου κήδομαι, σαυτόν τύπτεις', καὶ 'τὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, ἑαυτῶ χαρίζεται' καὶ 'τῶ ἑαυτοῦ ἀκροατῆ χαρίζεται' (Pmin 17,168).

"nemo enim dicit 'ego tu' nec 'sui mei' nec 'tuus meus' nec 'suus meus' nec 'nostras uestras' nisi addita coniunctione dicam 'seruus tuus et meus est, cuius nostras et uestras', in quo tamen **possessio** quidem communis significatur" (Pmin 17,198).

"Nominatiuus igitur [casus nominum] genetiui adiungitur, quando **possessio** aliqua et possessor significatur" (Pmin 18,213).

"et nominatiuo quidem **possessionem**, genetiui autem possessorem proferimus, ut 'Hector filius Priami; Dauus seruus Simonis; Aeneas rex Troianorum; Patroclus amicus Achillis; patronus Uerris Hortensius'" (Pmin 18,213).

"nec non tam nominatiuo quam aliis casibus possessiui licet uti, cum possessore ostendimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquam aliam personam pro sua **possessione**, ut 'rogat me ille, ut suus legat apud me filius' et 'ut suus doceatur a me filius' et 'ut sui miserear filii' et 'ut suo donem filio' et 'ut suum sequar filium' et 'ut suo potiar filio', cum in possessiuis primae et secundae personae liceat etiam non possidentes construere sic" (Pmin 17,170).

"per nominatiuum enim possessorem in huiusmodi significationis structura, per genetiuum uero **possessionem** proferimus in essentiae demonstratione, ut 'magnae uirtutis uir', id est 'magnam uirtutem habens'" (Pmin 18,214).

"et nominatiuo quidem **possessionem**, genetiui autem possessorem proferimus, ut 'Hector filius Priami; Dauus seruus Simonis; Aeneas rex Troianorum; Patroclus amicus Achillis; patronus Uerris Hortensius'" (Pmin 18,213).

"cum igitur in omnibus possessiuis tam possessor quam **possessio** intellegatur nec alii possint casus quantum ad possessores nisi genetiui intellegi, non possunt habere uocatiuos nisi per ipsas **possessiones**, cum in secunda esse intellegantur eae persona" (Pmin 17,205).

"et quamuis figurate, ut supra dictum est, dicam 'tu ipse tuus es et dominus et seruus', tamen uocatiuum non inuenies nec figurate in hoc pronomine

prolatum, ut eundem et possessorem et **possessionem** in una eademque persona uideatur aliquis affari dicendo 'tue', quomodo apud Graecos 'σέ' ἀπὸ τοῦ 'σός', teste eodem Apollonio" (Pmin 17,206).

"secundae autem personae, ut supra dictum est, deriuatuum ideo non potest habere uocatiuum, quia necesse est genetiuum primitiui in eo intellegi in possessore ipso, ad quem loquimur, et uocatiuum in **possessione**, sed **possessio** secundae personae necessario uel ad primam uel ad tertiam personam refertur, quae naturaliter carent uocatiuo: 'tuus filius sum' uel 'tuus filius est ille'" (Pmin 17,206).

"et quantum quidem ad uocem nulla, quantum uero ad sensum haec est differentia, quod genetiuus primitiui simplicem **possessionem** significat, possessiui uero duplicem. si enim dicam 'mei est seruus' pro 'meus est seruus', simplicem demonstro **possessionem**; sin autem 'mei est filii seruus', duplex ostenditur **possessio**, mea quidem in filio, filii autem in seruo" (Pmin 17,173).

"nec aliter potest duplex **possessio** construi sine genetiuo possessiui" (Pmin 17,174).

"sin extrinsecus fit transitus in **possessionem** tertiae personae, sufficit genetiuo uti ipsius possessoris; 'misereror filii Ciceronis, dono filio Ciceronis, accuso filium Ciceronis, potior filio Ciceronis'" (Pmin 17,170).

"similiter dicitur 'minor uiginti annorum' ἥπτων τοῦ τῶν εἴκοσι ἐτῶν. nec mirum tantam uim in **possessionibus** habere genetiuos, cum in compositis quoque immobilis maneat idem casus, ne, si declinetur, significatio quoque eius euanescat, ut 'tribunus plebis, plebiscitum, senatusconsultum'" (Pmin 17,175).

"nec aliter tamen potest supra dictum possessiuum tertiae personae construi cum aliis extrinsecus personis nisi per retransitionem, // quomodo et primitiuum eius, id est nisi prius a possessore eius proficiscatur in aliam uerbum personam et sic ab illa rursus ad **possessionem** tertiae, sicut et ad se, ut 'rogat me ille, ut suus seruus ministret mihi'" (Pmin 17,168-169).

"et notandum, quod, cum a tertia in tertiam fit retransitio personam, in dubium uenit **possessio**, ad quam pertineat earum, ut 'rogat iste illum, ne suo noceat filio'" (Pmin 17,169).

"Et sciendum, quod omnia ista possessiua possessoris quidem personam secundum primitiuum significant, **possessio** uero ipsa tertiae est personae, ut 'meus, tuus, suus', quomodo et nomina, quibus coniunguntur, ut 'meus pater, tuus filius'" (Pmin 17,166).

"itaque quamuis quantum ad ipsam rerum naturam recte uideatur posse dici 'o sue fili Euandri' et 'o sua uxor Euandri', ut si dicam 'Euandrie fili' et 'Euandria uxor', cum in hoc duae tertiae intellegantur personae possessoris et **possessionis**: usus tamen deficit, quomodo etiam apud Graecos teste Apollonio σφέτερε, cum rationabiliter possit dici, in usu tamen non inuenitur" (Pmin 17,205).

"quemadmodum igitur nomina tertiae sunt personae, sic etiam possessiua pronomina, quamuis quantum ad personas possidentium finita sint et primae et secundae et tertiae, tamen quantum ad **possessiones** ipsas tertiae sunt personae, nisi substantiuis uel uocatiuis adiungantur uerbis, sicut et nomina: 'meus es filius, meus uocatur seruus; tuus nominor parens, tuus est pater; suus illius sum filius, suus illius es filius, suus illius est filius'" (Pmin 17,206).

"hoc autem interest, quod uoce possessiui genus et casus et numerus ipsius **possessionis** ostenditur" (Pmin 17,166).

(0.2) In genere (per figuram):

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus possessiuis liceat genetiuo primitiui pro omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque possessiuo pronomine tertiae personae, quomodo in aliis tunc utimur, // cum ipse possessor aliquid agat in **possessionem** suam et cum in aliam personam transitum ostendatur facere pro sua **possessione**, ut 'amat ille suum filium' et 'amat sui filium; bene dicit suo filio' et 'bene dicit sui filio; petit a me, ut prosim suo filio' et 'ut prosim sui filio'" (Pmin 170-171).

"et non solum genetiuo primitiui pro omni casu possessiui licet uti, ut 'mei ager' pro 'meus ager' et 'mei agrum' pro 'meum agrum' et 'nostrum' uel 'nostri filius' uel 'filium' pro 'noster filius' uel 'nostrum filium' et similia, ut ostendimus, sed etiam ipsorum possessiuorum genetiuus cum omni casu secundae **possessionis**, id est quae **possessione** possidetur, ponitur, ut si uxor loquens de agro mariti sui uel de alia re dicat 'iste ager mei est', τοῦ ἐμοῦ, 'semine mei praegnans sum, prolem mei diligo, thalamis mei caste pareo'" (Pmin 17,174).

"Licet autem, ut dictum est, in omnibus **possessionibus** et pronomen uel nomen possessiuum pro genetiuo primitiui et datiuum pro eo ponere, ut 'Euandrius filius fuit Pallas' et 'Euandri filius' et 'Euandro filius fuit Pallas; Telamoni filius fuit Ajax' et 'Telamoni' et 'Telamoni filius Ajax; pater meus fuit Aristarchus' et 'pater mei' et 'pater mihi; cliens Tullianus fuit Roscius' et 'cliens Tullii' et 'Tullio fuit Roscius'" (Pmin 18,218).

"et hoc idem etiam in **possessionem** transitione facta a possessore faciunt, id est genetiuo composito primitiui pronominis utuntur pro obliquo **possessionis**, ut τοῦ ἐμαντοῦ οἴκου ἀντιποιούμεαι, τὸν σαντοῦ δοῦλον τύπτεις, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει" (Pmin 17,167).

POSSIDEO-ERE >> POSSESSIO-ONIS >> **POSSESSOR-ORIS** >> POSSESSIVUS-A-VM >> POSSESSIVE

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"in eis enim constructionibus uerba, quae non substantiam significant, ad ipsas possessiones, non ad **possessores** pertinent, id est quando nominatiuis possessiuorum adiunguntur uerba" (Pmin 17,166).

"nos uero primitiuis quidem 'sui, sibi, se, a se' uel per reciprocationem, ut 'sui potitur, sibi indulget', uel per retransitionem utimur, ut 'hortatur me ille ut sui potiar, rogat te ille ut sibi indulgeas', possessiuis uero,

cum in ea **possessorum** fiat transitio, ut 'sui serui miseretur' et 'suo seruo prodest' et 'suum seruum diligit'" (Pmin 17,168).

"similiter passiuā, quae a **possessore** solo fiunt, nominatiuum possessionis exigunt: 'amatur ab illo' uel 'Cicerone suus filius'" (Pmin 17,170).

"Possessiuā uero modis construuntur tribus, cum uerba uel a **possessore** in possessionem uel a possessione in **possessorem** uel extrinsecus transferantur: a **possessore** in possessionem, ut 'doceo meum filium, doces tuum discipulum, docet ille suum auditorem'" (Pmin 17,165).

"Possessiuā tamen, quia duas continent personas, id est **possessoris** et possessionis, necessario tribus constructionibus ordinantur, cum eorum primitiuā duas habeant, reciprocam uel sui passam, quam Graeci ἰδιοπαθῆ uocant, et transitiuam: sui passam, ut 'uideo memet', transitiuam, 'uideo te' uel 'illum'" (Pmin 17,165).

"nemo enim dicit 'ego tu' nec 'sui mei' nec 'tuus meus' nec 'suus meus' nec 'nostras uestras' nisi addita coniunctione dicam 'seruus tuus et meus est, cuius nostras et uestras', in quo tamen possessio quidem communis significatur, **possessorum** // uero personae diuersae. potest tamen et sine coniunctione dici 'mea res tua est, animus meus tuus est', in quo tamen diuersas intellego personas **possessorum**" (Pmin 17,198-199).

"Illud quoque notandum, quod possessiuā pronomina primae et secundae personae siue **possessoris** sui siue extrinsecus personis bene copulantur tam agentia quam patientia siue in se ipsa reflectantur [id est reciprocentur], ut 'meus filius' uel 'tuus diligit me, diligit te, diligit illum, diligit se; filium meum' uel 'tuum diligo ego, diligis tu, diligit ille'" (Pmin 17,167).

"Et sciendum, quod omnia ista possessiuā **possessoris** quidem personam secundum primitiuum significant, possessio uero ipsa tertiae est personae, ut 'meus, tuus, suus', quomodo et nomina, quibus coniunguntur, ut 'meus pater, tuus filius', excepto uocatiuo, qui solus in primae personae possessiuis inuenitur, cum secundae copulatur personae, ut mi pater, o mea tu, o noster Chremes" (Pmin 17,166).

"nec aliter tamen potest supra dictum possessiuum tertiae personae construi cum aliis extrinsecus personis nisi per retransitionem, // quomodo et primitiuum eius, id est nisi prius a **possessore** eius proficiscatur in aliam uerbum personam" (Pmin 17,168-169).

"Nominatiuus igitur [casus nominum] genetiuo adiungitur, quando possessio aliqua et **possessor** significatur" (Pmin 18,213).

"quae sic interpretamur, ut, adiuncto uerbo possessionem significante, possessio quidem mutet nominatiuum in accusatiuum, **possessor** uero genetiuum in nominatiuum, uerbi huius natura hoc exigente, ut intransitiue quidem nominatiuum, transitiuue uero accusatiuum exigat" (Pmin 18,213).

"et nominatiuo quidem possessionem, genetiuo autem **possessorem** proferimus, ut 'Hector filius Priami; Dauus seruus Simonis; Aeneas rex Troianorum; Patroclus amicus Achillis; patronus Uerris Hortensius'" (Pmin 18,213).

"per nominatiuum enim **possessorem** in huiusmodi significationis structura, per genetiuum uero possessionem proferimus in essentiae demonstratione, ut 'magnae uirtutis uir', id est 'magnam uirtutem habens'" (Pmin 18,214).

"nec non tam nominatiuo quam aliis casibus possessiui licet uti, cum **possessorem** ostendimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquam aliam

personam pro sua possessione, ut 'rogat me ille, ut suus legat apud me filius' et 'ut suus doceatur a me filius' et 'ut sui miserear filii' et 'ut suo donem filio' et 'ut suum sequar filium' et 'ut suo potiar filio', cum in possessiuis primae et secundae personae liceat etiam non possidentes construere sic" (Pmin 17,170).

"cum igitur in omnibus possessiuis tam **possessor** quam possessio intellegatur nec alii possint casus quantum ad possessores nisi genetiuu intellegi, non possunt habere uocatiuos nisi per ipsas possessiones, cum in secunda esse intellegantur eae persona" (Pmin 17,205).

"secundae autem personae, ut supra dictum est, deriuatiuum ideo non potest habere uocatiuum, quia necesse est genetiuum primitiuu in eo intellegi in **possessore** ipso, ad quem loquimur, et uocatiuum in possessione" (Pmin 17,206).

"sin autem in possessionem fit a **possessore** transitio, obliquis possessiui utimur, ut 'Cicero miseretur sui filii, praebet suo filio, aspicit suum filium, potitur suo filio', sin extrinsecus fit transitus in possessionem tertiae personae, sufficit genetiuo uti ipsius **possessoris**: 'misereor filii Ciceronis, dono filio Ciceronis, accuso filium Ciceronis, potior filio Ciceronis'" (Pmin 17,170).

"et quamuis figurate, ut supra dictum est, dicam 'tu ipse tuus es et dominus et seruus', tamen uocatiuum non inuenies nec figurate in hoc pronomine prolatum, ut eundem et **possessorem** et possessionem in una eademque persona uideatur aliquis affari dicendo 'tue', quomodo apud Graecos 'σέ' ἀπὸ τοῦ 'σός', teste eodem Apollonio" (Pmin 17,206).

"si ipsa tamen possessio in **possessorem** faciat transitionem, non est congruum uti primitiuu genetiuo pro possessiuo, quia uim habet compositi Graeci, ut 'Ciceroni reddit suus filius' non satis commode pro hoc dicitur 'Ciceroni reddit sui filius', nec 'Ciceronem laudat sui filius' pro 'suus filius', et similia, quia nec apud Graecos bene dicitur Κικέρωνα φιλεῖ ὁ ἑαυτοῦ υἱός, nisi more Attico pro simplici accipiatur" (Pmin 17,171).

"sed melius hoc per retransitionem dicitur, ut 'rogat ille, ut doceam suum // filium'. cum sit enim relatiuum, exigit, ut prius cognoscatur persona **possessoris** sui, ad quam referatur" (Pmin 17,165-166).

"'meus' enim, 'tuus, suus', quia sibi sunt coniugata similitudine declinationis et maxime quod singulae sunt in unaquaque persona eorum uoces quomodo etiam in uerbis, pro sese poni inuicem uel sibi coniungi in una eademque persona **possessorum** non possunt" (Pmin 17,198).

"si enim dicam 'suus seruus ministrat mihi' uel 'tibi', soloecismum facio, quod in possessiuo primae et secundae personae, sicut ostendimus, recte construitur, cum quacumque persona copuletur - nec mirum, cum primae et secundae possessiua finitas habeant **possessorum** personas, quippe in unicis uocibus primitiuorum // constitutas et demonstratiuis" (Pmin 17,167-168).

"Illud quoque notandum, quod tertiae personae possessiuum ad innumerabiles, ut diximus, refertur personas **possessorum**, quippe cum ad omnia tertiae personae pronomina et ad omnia nomina et participia potest referri, ut 'suus illius, suus istius, ipsius, huius, eius; suus Uirgilii uersus; sua discentis diligentia'" (Pmin 17,173).

"tertia uero personae possessiuum sine uoce altera significante **possessorem** suum non potest adiungi alii personae per se: si enim dicam 'suus seruus ministrat mihi' uel 'tibi', soloecismum facio" (Pmin 17,167).

(0.2) In genere (per figuram):

"itaque secundae personae possessiuum, cum in genetiuo sit ipse **possessor** intellegendus, ad quem dirigitur sermo, uocatiuum quoque // habere non potest, nisi figurate uelimus dicere, 'tue et non aliene', id est 'tui potestatem habens', quomodo 'ego meus sum'" (Pmin 17,204-205).

"itaque quamuis quantum ad ipsam rerum naturam recte uideatur posse dici 'o sue fili Euandri' et 'o sua uxor Euandri', ut si dicam 'Euandrie fili' et 'Euandria uxor', cum in hoc duae tertiae intellegantur personae **possessoris** et possessionis: usus tamen deficit" (Pmin 17,205).

"Discretionis quoque causa uel abundantiae solet cum genetiuo **possessoris** addi nominatiuus possessiui, ut 'suus est Homeri mos'" (Pmin 17,170).

"Quod autem genetiuo uel datiuo, qui loco sit genetiuo **possessoris**, bene additur etiam possessiuum, ut supra diximus, non solum nostrorum, sed etiam Atticorum usus approbat. Uirgilius in bucolico: «Et me Phoebus amat, Phoebos sua semper apud me / Munera sunt, lauri et suaue rubens hyacinthus»" (Pmin 17,172).

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus possessiuis liceat genetiuo primitiuo pro omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque possessiuo pronomine tertiae personae, quomodo in aliis tunc utimur, // cum ipse **possessor** aliquid agat in possessionem suam et cum in aliam personam transitum ostendatur facere pro sua possessione, ut 'amat ille suum filium' et 'amat sui filium; bene dicit suo filio' et 'bene dicit sui filio; petit a me, ut prosim suo filio' et 'ut prosim sui filio'" (Pmin 17,170-171).

"est tamen aliqua differentia in possessiuo tertiae personae, cuius nominatiuo tunc utimur, quando ad suum **possessorem** possessionis transitionem facit et non ad alium, ut 'indiget illius' uel 'Ciceronis suus filius', 'praestat illi' // uel 'Ciceroni suus filius, uidet illum' uel 'Ciceronem suus filius, bene meretur de illo' uel 'de Cicerone suus filius'" (Pmin 17,169-170).

"et hoc idem etiam in possessionem transitione facta a **possessore** faciunt, id est genetiuo composito primitiuo pronominis utuntur pro obliquo possessionis, ut τοῦ ἐμαυτοῦ οἴκου ἀντιποιοῦμαι, τὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει" (Pmin 17,167).

"et substantiua quidem uerba possessiuis coniuncta ad **possessores** referuntur, ut 'tuus sum filius, meus es pater, suus est illius seruus', in una autem eademque persona **possessor** simul et possessionis intransitiue intellegi non potest, nisi figurate dicat aliquis 'meus ego sum et seruus et dominus' et similia" (Pmin 17,166).

"Et sciendum, quod, quia primitiuum eius tam singulare quam plurale est, licet in possessiuo et unum et plures **possessores** eius intellegere pro significatione genetiuo ad **possessorem** pertinentis, et 'suus illius' et 'suus illorum'" (Pmin 17,171).

POSSIDEO-ERE >> POSSESSIO-ONIS >> POSSESSOR-ORIS >> **POSSESSIVUS-A-VM** >> POSSESSIVE

A) {Gr. [1. ktêtikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 233-234); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS; /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< compositus, demonstratiuus, deriuatiuus, extrinsecus, finitus, infinitus, intrinsecus, personalis, primitiuus, relatiuus, simplex]}.

D) Job (1893: 85, 126-128); Lambert (1908: 102-103); Michael (1970: 110); Kneepkens (1990: 163, 167, 173); Lepschy ([1990] 1994: II,84, 123,n. 212); Basset (2007: 67); Swiggers & Wouters (2009: 353-354); Codoñer (2009: 550).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS:

"similiter omnia **possessiu**a possunt proferri, tam nomina quam pronomina" (Pmin 17,161).

"Duo inueniuntur, quae, cum genetiuus aliorum omnium casualium applicantur, quinque tamen solis pronomibus, quorum similes sunt genetiuus primitiuorum genetiuus deriuatiuorum, ne concidant, ablatiuo **possessiui** pro genetiuo primitiuo construuntur, ut 'interest mea, tua, sua, nostra, uestra', similiter 'refert mea, tua, sua, nostra, uestra'" (Pmin 17,159).

"et sciendum, quod, quomodo pronomina, quae finita sunt, habent et patria et **possessiu**a, ut 'meus, tuus; noster, uester; nostras, uestras', sic etiam nomen infinitum 'quis' uel 'qui' habet apud nos non solum patrium 'cuias', quomodo apud Graecos ποδαπός, sed etiam possessiuum, quod tam interrogatiuum esse potest quam relatiuum, ut 'cuius cuia cuium'; sed masculinum in fine acuitur differentiae causa" (Pmin 17,179).

"excogitabatur etiam de his interrogatio, cum qualitatem quaerentes dicimus 'qualis', quantitatem uero 'quantus', numerum uero 'quot' et 'quotus' et 'quotenus', et per deriuationem, quae apud Graecos non est, **possessiuum** 'cuius, cuia, cuium' et gentile 'cuias', cuius nominatiuum etiam 'cuiatis' communi genere antiqui proferebant" (Pmin 17,122).

"similiter **possessiuum** infinitum 'cuius cuia cuium' ad omnes species **possessiuorum** pertinet, ut si dicam 'cuia est filia haec?', recte respondeas 'mea' uel 'tua' uel 'sua illius' uel 'Priameia', 'Euandria'" (Pmin 17,133).

"**Possessiu**a uero modis construuntur tribus, cum uerba uel a possessore in possessionem uel a possessione in possessorem uel extrinsecus transferantur: a possessore in possessionem, ut 'doceo meum filium, doces tuum discipulum, docet ille suum auditorem'; a possessione uero in possessorem, ut 'paret mihi meus filius, paret tibi tuus cliens, paret illi suus seruus'; extrinsecus, ut 'doces tu' uel 'docet ille meum filium, doceo ego' uel 'ille tuum filium, doceo ego' uel 'tu suum illius filium'" (Pmin 17,165).

"et est proprium **possessiuorum** pronominum, duas significare personas, ipsam quidem, quae possidet, per genetiuum ubique, eam uero, quae possidetur, per omnes casus" (Pmin 17,204).

"**Possessiu**a tamen, quia duas continent personas, id est possessoris et possessionis, necessario tribus constructionibus ordinantur, cum eorum primitiua duas habeant, reciprocam uel sui passam, quam Graeci ἰδιοπαθῆ uocant, et transitiuam: sui passam, ut 'uideo memet', transitiuam, 'uideo te' uel 'illum'" (Pmin 17,165).

"utuntur [...] **possessiuis** uero, cum in ea possessorum fiat transitio, ut 'sui serui miseretur' et 'suo seruo prodest' et 'suum seruum diligit'" (Pmin 17,168).

"quemadmodum igitur nomina tertiae sunt personae, sic etiam **possessiua** pronomina, quamuis quantum ad personas possidentium finita sint et primae et secundae et tertiae, tamen quantum ad possessiones ipsas tertiae sunt personae, nisi substantiuis uel uocatiuis adiungantur uerbis, sicut et nomina: 'meus es filius, meus uocatur seruus; tuus nominor parens, tuus est pater; suus illius sum filius, suus illius es filius, suus illius est filius'" (Pmin 17,206).

"Illud quoque notandum, quod **possessiua** pronomina primae et secundae personae siue possessoris sui siue extrinsecus personis bene copulantur tam agentia quam patientia siue in se ipsa reflectantur [id est reciprocentur], ut 'meus filius' uel 'tuus diligit me, diligit te, diligit illum, diligit se; filium meum' uel 'tuum diligo ego, diligis tu, diligit ille'" (Pmin 17,167).

"est tamen aliqua differentia in **possessiuo** tertiae personae, cuius nominatiuo tunc utimur, quando ad suum possessore possessio transitionem facit et non ad alium, ut 'indiget illius' uel 'Ciceronis suus filius', 'praestat illi' // uel 'Ciceroni suus filius, uidet illum' uel 'Ciceronem suus filius, bene meretur de illo' uel 'de Cicerone suus filius'" (Pmin 17,169-170).

"Pronomina uero primae uel tertiae personae minime possunt habere uocatiuum nisi **possessiua** primae, quando coniunguntur uel diriguntur ad secundam personam, quippe cum possit aliquis ad suam loqui possessionem, id est ad filium uel ad seruum uel ad matrem uel ad uxorem et dicere 'o mi, o mea, o meum; o noster, nostra, nostrum'" (Pmin 17,204).

"Et sciendum, quod omnia ista **possessiua** possessoris quidem personam secundum primitiuum significant, possessio uero ipsa tertiae est personae, ut 'meus, tuus, suus', quomodo et nomina, quibus coniunguntur, ut 'meus pater, tuus filius', excepto uocatiuo, qui solus in primae personae **possessiuis** inuenitur, cum secundae copulatur personae, ut mi pater, o mea tu, o noster Chremes" (Pmin 17,166).

"cum igitur in omnibus **possessiuis** tam possessor quam possessio intellegatur nec alii possint casus quantum ad possessores nisi genetiui intellegi, non possunt habere uocatiuos nisi per ipsas possessiones, cum in secunda esse intellegantur eae persona" (Pmin 17,205).

"tertia uero **possessiua**, etsi naturam habeat, ut per uocatiuum dici possit, ut praedictum est - possumus enim etiam ad alienam possessionem dirigere sermonem, ut: «O genitor noster Saturnie maxime diuum», et 'Euandrie fili' uel 'Telamonie Aiax'" (Pmin 17,205).

"Illud quoque notandum, quod tertiae personae **possessiuum** ad innumerabiles, ut diximus, refertur personas possessorum, quippe cum ad omnia tertiae personae pronomina et ad omnia nomina et participia potest referri, ut 'suis illius, suis istius, ipsius, huius, eius; suis Uirgilii uersus; sua discentis diligentia'" (Pmin 17,173).

"tertia uero personae **possessiuum** non solum ad omnes uoces pronominum tertiae personae, uerum etiam nominum potest referri, ut 'suis istius, illius, ipsius, hominis', sine quibus additis perfectum sensum non habet" (Pmin 17,168).

"tertiaie uero personae **possessiuum** sine uoce altera significante possessorem suum non potest adiungi alii personae per se" (Pmin 17,167).

"nec aliter tamen potest supra dictum **possessiuum** tertiaie personae construi cum aliis extrinsecus personis nisi per retransitionem" (Pmin 17,168).

"nec mirum, si per retransitionem Romani utuntur his pronominibus, id est 'sui, sibi, se, a se', et eius **possessiuo**, ut ostendimus" (Pmin 17,171).

"nec mirum hoc fieri in tertiaie personae **possessiuo**, cum uim genetiuu possideat sui primitiuu, quod uel reciprocum [id est sui passum, ἰδιοπαθές] est, uel retransitiuum, in quo necesse est prius personae tertiaie significationem uoce aliqua fieri, ad quam iste genetiuus uel reliqui eius casus referantur, ut 'ille sui miseretur, ille sibi donat, Uirgilius se celebrat'" (Pmin 17,168).

"et illi quidem, siue ἰδιοπάθεια sit, [id est reciprocatio uel sui passio], siue in **possessiuo** transitio fiat, utuntur supra dictis compositis, ut ostendimus, nos uero primitiuis quidem 'sui, sibi, se, a se' uel per reciprocationem, ut 'sui potitur, sibi indulget', uel per retransitionem utimur, ut 'hortatur me ille ut sui potiar, rogat te ille ut sibi indulgeas'" (Pmin 17,168).

"et uidentur haec omnia **possessiuorum** uim habere et similia, nec incongrue huiuscemodi constructionem habuisse, cum Attici quoque soleant compositis in huiuscemodi uti constructionibus. Xenophon ἀπομνημονευμάτων primo: «ἀλλὰ Σωκράτης γ', ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας προπηλακίζειν ἐδίδασκεν, πείθων μὲν τοὺς συνόντας ἑαυτῷ σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων»" (Pmin 17,171).

"in eis enim constructionibus uerba, quae non substantiam significant, ad ipsas possessiones, non ad possessores pertinent, id est quando nominatiuis **possessiuorum** adiunguntur uerba" (Pmin 17,166).

"nec non tam nominatiuo quam aliis casibus **possessiuu** licet uti, cum possessorem ostendimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquam aliam personam pro sua possessione, ut 'rogat me ille, ut suus legat apud me filius' et 'ut suus doceatur a me filius' et 'ut sui miserear filii' et 'ut suo donem filio' et 'ut suum sequar filium' et 'ut suo potiar filio', cum in **possessiuis** primae et secundae personae liceat etiam non possidentes construere sic" (Pmin 17,170).

"uocatiuum tamen aliud pronomen in usu non habet nisi primitiuum secundae personae et **possessiuum** primae, quando ad id sermo dirigitur, id est quando secundae sociatur personae" (Pmin 17,205).

"sed etiam ipsorum **possessiuorum** genetiuus cum omni casu secundae possessionis, id est quae possessione possidetur, ponitur, ut si uxor loquens de agro mariti sui uel de alia re dicat 'iste ager mei est', τοῦ ἐμοῦ, 'semine mei praegnans sum, prolem mei diligo, thalamis mei caste pareo'" (Pmin 17,174).

"'mei' autem et 'tui' et 'sui' genetiuos hic intellegimus primitiuorum, qui iidem et **possessiuorum** sunt genetiuu" (Pmin 17,148).

"si ipsa tamen possessio in possessorem faciat transitionem, non est congruum uti primitiuu genetiuo pro **possessiuo**, quia uim habet compositi Graeci, ut 'Ciceroni reddit suus filius' non satis commode pro hoc dicitur 'Ciceroni reddit sui filius', nec 'Ciceronem laudat sui filius' pro 'suus filius', et similia" (Pmin 17,171).

"sin autem in possessionem fit a possessore transitio, obliquis **possessiui** utimur, ut 'Cicero miseretur sui filii, praebet suo filio, aspicit suum filium, potitur suo filio'" (Pmin 17,170).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"et substantiua quidem uerba **possessiuis** coniuncta ad possessores referuntur, ut 'tuus sum filius, meus es pater, suus est illius seruus', in una autem eademque persona possessor simul et possessio intransitiue intellegi non potest, nisi figurate dicat aliquis 'meus ego sum et seruus et dominus' et similia" (Pmin 17,166).

"(frequenter tamen etiam sine nomine licet huiuscemodi // **possessiua** proferre, et maxime cum de dominis uel coniugibus uel amicis mentio fit, ut Terentius in Andria: «cuius hic puerum apposuisti?» - / Uestri. - Cuius nostri?); intellegitur enim 'domini' uel 'erilis filii'[]]" (Pmin 17,173-174).

"si enim dicam 'suus seruus ministrat mihi' uel 'tibi', soloecismum facio, quod in **possessiuo** primae et secundae personae, sicut ostendimus, recte construitur, cum quacumque persona copuletur - nec mirum, cum primae et secundae **possessiua** finitas habeant possessorum personas, quippe in unicis uocibus primitiuorum // constitutas et demonstratiuis" (Pmin 17,167-168).

"nec solos nominatiuos **possessiuiorum**, sed quoscumque casus bene possumus cum genetiuis possessiue prolatis coniugare, ut 'meus est ager et fratris; tua est ciuitas et omnium; mei filii est hereditas et cognatorum; meo seruo et fratris; meum amicum et patris; mi filii et uxoris meae; meo filio delector et castae matris'" (Pmin 17,161).

"Sciendum tamen, quod licet genetiuis in huiuscemodi constructione copulare nominatiuos **possessiuiorum**, quippe qui uim genetiuiorum primitiuorum suorum possident, ut 'pulcherrimi sunt et Homerici uersus et Uirgilii'; similiter licet dicere 'Agamemnonius filius et Menelai filia sociati sunt; frater noster et uestrum; meus seruus et illius'" (Pmin 17,161).

"**Possessiua** omnibus suis casibus cum genetiuis aliorum bene coniunguntur, quippe uim eius ubique habentia, ut 'pugna Troiana et Graecorum multis exitio fuit; filius Telamonius et Hesioneae Teucer fuit; Terentiae et Tulliani filii misertum est; Creusae et Aeneio nato datum est regnum Latii; Hectoreum et Andromachae filium praecipitauit Ulixes; o noster et fratris amice; tua et patris tui, Herodiane, proficimus arte'" (Pmin 18,224).

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus **possessiuis** liceat genetiui primitiui pro omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque **possessiuo** pronomine tertiae personae, quomodo in aliis tunc utimur, // cum ipse possessor aliquid agat in possessionem suam et cum in aliam personam transitum ostendatur facere pro sua possessione, ut 'amat ille suum filium' et 'amat sui filium; bene dicit suo filio' et 'bene dicit sui filio; petit a me, ut prosim suo filio' et 'ut prosim sui filio'" (Pmin 17,170-171).

"licet tamen addere etiam **possessiui** casus consequentes uel discretionis causa uel abundantiae, ut 'egeo ingenii sui Ciceronis, bene dico ingenio suo Ciceronis' et similia" (Pmin 17,170).

"Discretionis quoque causa uel abundantiae solet cum genetiui possessoris addi nominatiuus **possessiui**, ut 'suus est Homeri mos'" (Pmin 17,170).

"nam et ad omnem numerum et genus et casum bene construitur primitiui genetiuius, **possessiui** uero genetiuius eget semper alterius genetiui eiusdem numeri et generis, ut 'mei filii miserere, tui filii misereor, sui filii

miseretur ille', nisi per ellipsin, quomodo praediximus, proferatur" (Pmin 17,174).

"Quod autem genetiuo uel datiuo, qui loco sit genetiuo possessoris, bene additur etiam **possessiuum**, ut supra diximus, non solum nostrorum, sed etiam Atticorum usus approbat. Uirgilius in bucolico: «Et me Phoebus amat, Phoebos sua semper apud me / Munera sunt, lauri et suaue rubens hyacinthus»" (Pmin 17,172).

"itaque secundae personae **possessiuum**, cum in genetiuo sit ipse possessor intellegendus, ad quem dirigitur sermo, uocatiuum quoque // habere non potest, nisi figurate uelimus dicere, 'tue et non aliene', id est 'tui potestatem habens', quomodo 'ego meus sum'" (Pmin 17,204-205).

"omnia tamen **possessiuia** in genetiuos primitiuorum etiam uerbis sociata possunt resolui, ut 'amicum meum moneo' pro 'amicum mei', et 'Euandrium filium Turnus interfecit' pro 'Euandri filium', et 'Daunius filius ab Aenea uictus est' pro 'Dauni filius'; hoc autem interest, quod uoce **possessiuus** genus et casus et numerus ipsius possessionis ostenditur" (Pmin 17,166).

"itaque licet genetiuos quorumcumque casualium cum **possessiuus** per quemcumque casum prolatis coniungere, ut 'mea causa labora et illorum, meum patrem honora et Catonis, tuo patri pare et fratris, tuum imperatorem et commilitonem sequere, o noster et fratris mei pater, sua ille confidit et patris uirtute'. similiter figuratur constructio in omnibus **possessiuus**" (Pmin 17,169).

"nam et ad omnem numerum et genus et casum bene construitur primitiuo genetiuus, **possessiuus** uero genetiuus eget semper alterius genetiuo eiusdem numeri et generis, ut 'mei filii miserere, tui filii misereor, sui filii miseretur ille', nisi per ellipsin, quomodo praediximus, proferatur" (Pmin 17,174)..

"Quaeritur, quae sit differentia inter genetiuum primitiuo et **possessiuus** 'mei, tui, sui, nostri, uestri'. et quantum quidem ad uocem nulla, quantum uero ad sensum haec est differentia, quod genetiuus primitiuo simplicem possessionem significat, **possessiuus** uero duplicem. si enim dicam 'mei est seruus' pro 'meus est seruus', simplicem demonstro possessionem" (Pmin 17,173).

"et non solum genetiuo primitiuo pro omni casu **possessiuus** licet uti, ut 'mei ager' pro 'meus ager' et 'mei agrum' pro 'meum agrum' et 'nostrum' uel 'nostri filius' uel 'filium' pro 'noster filius' uel 'nostrum filium' et similia, ut ostendimus" (Pmin 17,174).

"Omnium **possessiuorum** tam nominum quam pronominum per quemcumque casum prolatorum loco licet genetiuus uti primitiuorum, ut 'Euandri filius' pro 'Euandrius filius' et 'Euandri filii' pro 'Euandrii filii' et 'Euandri filio' pro 'Euandrio filio' et 'Euandri filium' pro 'Euandrium filium' et 'Euandri fili' pro 'Euandrie fili' et 'ab Euandri filio' pro 'ab Euandrio filio'" (Pmin 17,169).

"Licet autem, ut dictum est, in omnibus possessionibus et pronomen uel nomen **possessiuum** pro genetiuo primitiuo et datiuum pro eo ponere, ut 'Euandrius filius fuit Pallas' et 'Euandri filius' et 'Euandro filius fuit Pallas; Telamonius filius fuit Ajax' et 'Telamonis' et 'Telamoni filius Ajax; pater meus fuit Aristarchus' et 'pater mei' et 'pater mihi; cliens Tullianus fuit Roscius' et 'cliens Tullii' et 'Tullio fuit Roscius'" (Pmin 18,218).

"Et sciendum, quod, quia primitiuum eius tam singulare quam plurale est, licet in **possessiuo** et unum et plures possessores eius intellegere pro

significatione genetiui ad possessorem pertinentis, et 'suus illius' et 'suus illorum'" (Pmin 17,171).

POSSIDEO-ERE >> POSSESSIO-IONIS >> POSSESSOR-ORIS >> POSSESSIVUS-A-VM >>
POSSESSIVE

A) {Gr. [1. ktêtik'ôs]}.

B) *ThLL* (s.v.: *possessivus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- IV/1.0: ACCIDENTIA (in genere)]}.

C.2) {[≈]; [>< relatiue]}.

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0) In genere:

(1.0) ACCIDENTIA:

"nec solos nominatiuos possessiuorum, sed quoscumque casus bene possumus cum genetiuis **possessiue** prolatis coniugare, ut 'meus est ager et fratris; tua est ciuitas et omnium; mei filii est hereditas et cognatorum; meo seruo et fratris; meum amicum et patris; mi filii et uxoris meae; meo filio delector et castae matris'" (Pmin 17,161).

POSTPONO-ERE >> POSTPOSITIVVS-A-VM >> POSTERIOR-IVS >> POST >> POSTEA >>
POSTREMO

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"sed etiam in syllabis sunt quaedam praepositiua elementa, ut in diphthongis a et e et o praepositiuae sunt, ut 'ae, au, eu oe', i uero et u **postponuntur**, et aspirationes uocalibus adiunctae in principio syllabarum inueniuntur, ut 'habeo, Hermus, hircus, homo, hora, humus, humanus', et u loco consonantis posita et q et k semper initio syllabarum ponuntur" (Pmin 17,111).

(0.2) In genere (per figuram):

"Περί apud illos et praeponitur et **postponitur** et diuersas habet significationes" (Pmin 18,344).

POSTPONO-ERE >> **POSTPOSITIVVS-A-VM** >> POSTERIOR-IVS >> POST >> POSTEA >> POSTREMO

A) {Gr. [1. hypotaktikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 396); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- V/1.0: ELEMENTA (in genere)]}.

C.2) {[≈ subiunctiuus, subsequens]; [≠ praepositiuus]; [>< medius]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.0) ELEMENTA (in genere):

"syllabae quoque praeponuntur, ut 'prae' in principio inuenitur semper dictionum: // 'praemium, praeco, praetor, praedium, praelum'. **postpositivae** quoque, quae a gm uel cm uel chm incipiunt, ut 'agmen, Pyracmon, Menaechmus'" (Pmin 17,111-112).

POSTPONO-ERE >> POSTPOSITIVVS-A-VM >> **POSTERIOR-IVS** >> POST >> POSTEA >> POSTREMO

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.: *post*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D) Flobert (1981: 30, n. 24)

E:)

(0.1) In genere:

"praepositio [...] scilicet cum modo per appositionem, modo per compositionem praeponitur // ante dictis partibus. ergo natura quidem **posterior** est, constructione uero principalis" (Pmin 17,120-121).

POSTPONO-ERE >> POSTPOSITIVVS-A-VM >> POSTERIOR-IVS >> **POST** >> POSTEA >> POSTREMO

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"Graeci quoque frequenter hoc utuntur, modos uerborum pro modis ponentes, de quibus in Atticismis, quibus Romani quoque utuntur, **post** ostendetur" (Pmin 18,229).

"**Post** supra dicta uero omnia coniunctio iure accipitur, cum nullum possit per se significare sensum absque supra positarum dictionum materia, quomodo corporum quoque uincula inutilia sunt, si non sint corpora, quae ab eis uinciantur" (Pmin 17,121).

"Attici ὑπέρ etiam pro περί accipiunt, sicut et nos 'super' pro 'de'. Demosthenes Philippicorum IIII: «εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινὸς πράγματος προὔτιθετο, ὡ Ἀθηναῖοι, σκοπεῖν», et **post** pauca: «ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ὧν εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον»" (Pmin 18,371).

(0.1) In genere:

"manifestum autem, quod ipsius quoque positio nominationis, qua participium nominatum est, non bene seruaretur, nisi **post** nomen et uerbum poneretur participium, cum ex eis utrisque per confirmationem pendens ea pars accipiebatur, quomodo **post** masculinum et femininum eorum abnegatium neutrum" (Pmin 17,119).

"participium etiam oportune **post** uerbum ponitur, ex quo et nascitur, sicut de uerbo tractantes ostendimus" (Pmin 17,119).

"quomodo igitur in secundo loco uerbum **post** nomen, sic etiam aduerbium in secundo loco **post** praepositionem bene ponitur, quae per appositionem dictionis uim sibi defendens praeponitur nominibus uel aliis casualibus" (Pmin 17,121).

"Quod autem **post** participium pronomen sequi debet, non est quaestio, cum paene **post** nomen debeat poni, nisi propter supra dictas causas" (Pmin 17,120).

"**post** participium Graeci articulum ponunt, quem nos, sicut // in pronomine ostendimus, non habemus" (Pmin 17,119-120).

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare **post** nominis positionem non eam partem, quae pro ipso nomine accipitur, ponimus, id est pronomen, quae uice nominis cum uerbo continet orationem" (Pmin 17,117).

"apparet autem etiam, quod praepositio non primam habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus **post** supra dictas ponitur, unde neque nominationem a propria aliqua significatione accepit" (Pmin 17,120).

(0.2) In genere (per figuram):

"Uirgilius in III: «Est mihi nata, uiro gentis quam iungere nostrae», pro 'possideo natam'. sed magis datiuo quasi ad ignorantes utimur, ut in supra dicto uersu. nam ad scientes, esse natam, nomen autem proprium ignorantes, dixisset 'mea' uel 'mei nata, Lauinia est', subdistinctione posita **post** 'natam'; contra autem nomine quidem cognito, ignorata uero cuius esset nata, dixisset 'Lauinia, mea nata est', **post** 'Lauiniam' subdistinguendo" (Pmin 18,213).

POSTPONO-ERE >> POSTPOSITIVVS-A-VM >> POSTERIOR-IVS >> POST >> **POSTEA** >> POSTREMO

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"cuicumque autem casui indicatiui iungantur, necesse est ceteros quoque modos coniungi, de quo **postea** dicitur" (Pmin 18,236).

POST >> POSTEA >> POSTPONO-ERE >> POSTPOSITIVVS-A-VM >> POSTERIOR-IVS >> **POSTREMO**

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere

"et **postremo** omnia, quae similem habent significationem in 'or' desinentibus uerbalibus transitivis, genetiuo solent iungi, ut 'dubius illius rei'; similiter 'anceps illius rei, nescius, expers, doctus, peritus'" (Pmin 18,217).

"Et **postremo** omnia uerbalia in 'lis' uel in 'dus' desinentia participiis futuris similia datiuum asciscunt, ut 'mirabilis, legibilis, orabilis, amabilis mihi est; penetrabilis' et 'penetrabilis, extricabilis, dicendus, amandus, docendus' et similia, 'docilis' et 'docibilis'" (Pmin 18,219).

POTESTAS-ATIS >> POTIOR-IVS

A) {Gr. [1. dýnamis]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 145); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- II/1.0: CONSTRUCTIONES (in genere)]}.

C.2) {[≈ uis]}.

D) Glück (1967: 156); Lepschy ([1990] 1994: II,11-12, 72, 103, 110,n. 25, 187, 219-220,n. 139); Pérez Rodríguez (2002); Biville (2003: 230,n. 15); Colombat (2009:306).

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"intellegitur enim 'non alterius', et 'suus Ciceronis filius heres est patris constitutus', 'suus' dicitur ad discretionem illius, qui secundum leges suus non est, id est sub **potestate** patris legitimi non est" (Pmin 17,170).

(1.0) CONSTRUCTIONES (in genere):

"nec mirum, diuersae **potestatis** uerba diuersis conuenire constructionibus, cum uoluntaria (id est affectiua) quoque uidemus solere infinitis adiungi, ut 'uolo legere', 'cupio scire', 'studeo discere'" (Pmin 17,130).

"quomodo ergo 'qualis' et 'quantus', siue interrogatiua sint siue infinita siue relatiua, quamuis mutent accentus, non sunt diuersae partes, sic neque supra dicta. sed latius de eorum **potestate**, cum de pronomine scribebamus, tractauimus" (Pmin 17,127).

POTESTAS-ATIS >> **POTIOR-IVS**

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.: *potis*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]}

C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.0) In genere:

"sin uero nomen **potius**, eget altera interrogatione propter multorum similitudinem nominum, ut 'quis currit?' 'Aiax'. 'quis Aiax?' 'Telamonius' uel 'Locrus'" (Pmin 17,130).

(0.1) In genere (per figuram):

"Uirgilius in II Aeneidis: «Di, si qua est caelo pietas»; confirmatiue enim **potius** quam dubitatiue dicitur" (Pmin 18,243).

PRAEBEO-ERE

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"ea enim non quocumque modo iuncturas ostendit fieri literarum, sed per aptissimam ordinationem, unde et 'literas' uerisimiliter dicunt appellari, quasi 'legiteras', quod legendi iter **praebeant** ordine congruo positae" (Pmin 17,108).

PRAECEDO-ERE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.vv.: *praecedens, praecedo*).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"non solum enim aduerbia huiuscemodi localibus interrogationibus, sed etiam omnia nomina locos significantia licet subicere, ad locos quidem **praecedente** 'quo', in locis uero 'ubi', de locis 'unde', per loca 'qua'. eodem modo et temporalia" (Pmin 17,134).

PRAECEPTIO-ONIS >> PRAECEPTIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. πρόληψις]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 323); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[1.- VII/1.1: PER FIGVRAM (per transmutationem)]}.

C.2) {[≈ praesumptio, prolepsis]}.

D) Colombat (1993: 32); Nicolas (2007: 381, 387).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PER FIGVRAM (per transmutationem):

"illud tamen sciendum, quod per figuram, quam Graeci ἀλλοιότητα uocant, id est uariationem, et per πρόληψιν uel σύλληψιν, id est **praepceptionem** siue conceptionem, [...] // [...] et numeri diuersi et diuersa genera et diuersi casus et tempora et personae non solum transitivae et per reciprocationem, sed etiam intransitivae copulantur, quae diuersis auctorum exemplis tam

nostrorum quam Graecorum necessarium esse duximus comprobare" (Pmin 17,183-184).

PRAECEPTIO-ONIS >> **PRAECEPTIVVS-A-VM**

A) {Gr. [1. parainetikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 290); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (verbum)]}.

C.2) {[≈]; [>]; [>< deliberatiuus, funebrius, hortatiuus, impulsuus, incitatiuus, interrogatiuus, hypotheticus, laudatiuus, precatiuus, stimulatuius, supposituius, uituperatiuus]}.

D) Job (1893: 122).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (verbum):

"Illud etiam in hoc modo contemplandum, quod uerbis **praeceptiuis**, quibus datui adiunguntur, possumus et accusatiuos copulare infinitis consequentibus, ut 'iubeo tibi currere' et 'iubeo te currere; impero tibi proficisci' et 'impero te proficisci; praecipio tibi legere' et 'praecipio te legere'" (Pmin 18,227).

PRAECIPVVS-A-VM >> PRAECIPVE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"in tertia uero non, nisi **praecipuus** sit ad aliquem unum pertinens actus, ut 'fulminat' et 'tonat' de Ioue solo intellegimus, non quod uerbum tertiae personae finitum est, sed quod is, qui eius significationem agit, proprium habet hunc actum" (Pmin 17,144).

"Quoniam igitur praedictum est de **praecipua** et singulari demonstratione pronominis, quae fit in utraque parte, in principio personarum, in fine casuum, de ceteris uideamus" (Pmin 17,141).

"itaque **praecipuum** habuerunt accidens demonstrationem, quae profecta per coniunctionem primae et secundae personae peruenit etiam ad tertiam" (Pmin 17,150).

PRAECIPVVS-A-VM >> **PRAECIPVE**

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.: *praecipuus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"in hoc quoque de nominibus et uerbis **praecipue**, quamuis et de ceteris partibus, cum eis etiam plurima inueniantur communia, exponemus" (Pmin 18,210).

PRAEDICO-ERE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"**Praedicta** autem est causa, quapropter pronomen unum pro omnibus accipitur nominibus, id est quod demonstrationem uel relationem habet alicuius certae substantiae, quae in omnibus propriis est nominibus, unaeademque uoce significanda" (Pmin 17,150).

"Cetera uero omnia, nisi sint acquisitiua uel aequiperantia uel supereminentia uel subiecta, a nominatiuo actum transitiue ad homines facientia, // ut **praediximus**, ad accusatiuos construuntur, cum utraque supponatur persona tam agentis quam patientis, ut 'doceo te, doceor a te'" (Pmin 18,271-272).

"et hoc quidem quia in plurale distribuitur, a communi uerbum habet. sin uariaueris numerum, quod **praediximus** manifestatur, ut Uirgilius in bucolico: «Cur non, Mopse, boni quoniam conuenimus ambo, / Tu calamos inflare leues, ego dicere uersus»" (Pmin 17,181).

"Quoniam igitur **praedictum** est de praecipua et singulari demonstratione pronominis, quae fit in utraque parte, in principio personarum, in fine casuum, de ceteris uideamus" (Pmin 17,141).

"sed interest, quod 'ille' spatio longiore intellegitur, // 'iste' uero propinquiore, 'hic' autem non solum de praesente, uerum etiam de absente possumus dicere, ad intellectum referentes demonstrationem, ut **praedictum** est" (Pmin 17,142-143).

"nam uel in se reciprocatur, id est ipse in se aliquid agere ostenditur, [aut ipse pati a se], in quo necesse est obliquum aliquem poni casum, ut 'miseretur sui, dicat sibi, accusat se, potitur se', uel per retransitionem aliquam, ut **praedictum** est, construitur, id est quando ab ipsa in aliam fit transitio personam et ab illa in eam retransitio, quae similiter obliquum exigit" (Pmi 17,175).

"tertia uero possessiua, etsi naturam habeat, ut per uocatum dici possit, ut **praedictum** est - possumus enim etiam ad alienam possessionem dirigere sermonem" (Pmin 17,205).

"[et per se tamen uerbum optatum saepe ponitur sine **praedictis** particulis, ut Lucanus in I: «di uisa secudent / Et fibris sit nulla fides, sed conditor artis / Finxerit ista Tages»" (]) (Pmin 18,240).

"nam et ad omnem numerum et genus et casum bene construitur primitiui genetiuis, possessiui uero genetiuis eget semper alterius genetiui eiusdem numeri et generis, ut 'mei filii miserere, tui filii misereor, sui filii miseretur ille', nisi per ellipsin, quomodo **praediximus**, proferatur" (Pmin 17,174).

(0.1) In genere:

"eae enim orationes singulae per se possunt proferri et inuicem conuerso ordine praepostere dici, cum non ad priorem refertur secunda, quod facit pronomen relatiuum, quod ad **praedictum** nomen refertur" (Pmin 17,142).

"Accidit pronomini relatio in tertia persona, per quam **praedicta** nomina per recordationem pronominantur, id est per pronomen significantur, ut 'Iuppiter postquam Troas et Hectors nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros'" (Pmin 17,141).

"et sciendum, quod demonstratiua pronomina // non aliquorum **praedictorum** loco nominum, quomodo relatiua, sed eorum, quae proferri demonstratiue non possunt, accipiuntur, relatiua uero **praedictorum** quidem loco nominum, sed quae iterum accipi non possunt" (Pmin 17,141-142).

"passio uero facta per obliquos actiuo coniunctos uerbo transfertur in nominatiuum pertinentem ad ipsam, quae patitur, personam passiuo coniunctum uerbo, **praedictum** uero nominatiuum, quia ad agentem pertinet, transfert in ablatiuum, ut 'Caesar uincit Pompeium, uincitur Pompeius a Caesare; ego te diligo, tu diligeris a me'" (Pmin 17,176).

(0.2) In genere (per figuram):

"ecce enim hic, quamuis aduerbium 'etiam' per se positum intellectum uerbi habeat **praedicti** in interrogatione, tamen additum non fecit uitiosam orationem, sed magis certiore" (Pmin 17,156).

PRAENOSCO-ERE

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexIGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.0) In genere:

"idem in Menaechmis: «Rogitant, cuiatis sit [aut quo ex oppido]». Ergo si **praenoscuritur**, quis sit, id est si de substantia sciamus et qualitatem quaerimus, tunc supra dictis utendum est, ut puta 'quis legit? Trypho; qualis? sapiens, doctus'" (17,122).

PRAEPONO-ERE >> PRAEPOSITIO-ONIS >> PRAEPOSITIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. protássô]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 332); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[≈ antecedo, antepono]; [≠ consequor, postpono, subeo, subicio, superpono]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"quamobrem // igitur **praepositae** partes [id est interrogatiuae] uel nominatiuae fiunt uel aduerbiales, ostendimus" (Pmin 17,123-124).

(0.1) In genere:

"'subiecta' uero uel 'superposita' dicuntur, quod licet ea et subicere et **praeponere**, ut 'pater filii' uel 'filio est pater' et 'filius patris' uel 'patri est filius'" (Pmin 18,219).

"ergo si supra dicta ratio uera est, manifestum est, quod iure **praeponitur** uerbum pronomini, quod uerbi quoque causa excogitatum est" (Pmin 17,118).

"nec mirum hoc fieri, cum uerbum siue **praepositum** siue consequens iure sibi exigat nominatiuum" (Pmin 17,126).

"participium quoque necesse est ex quibusdam **praepositis** partem capiens constare, sed neque aliam recte interponimus partem, id est pronomen uel aduerbium uel coniunctionem uel aliam aliquam, cum nullam ex earum proprietate partem capiat participium" (Pmin 17,119).

"nisi enim **praepositarum** partium patiamur priorem positionem, reliquum est, ut nec participium uocare possimus neque tamen neutrum, quoniam duorum **praepositorum** generum fit abnegatiuum" (Pmin 17,119).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut pronomen uel nomen **praeponatur** uerbo, ut 'ego et tu legimus, Uirgilius et Cicero scripserunt'" (Pmin 17,164).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina **praeponere** propria, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum ponantur pronomina tam primae quam secundae personae propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit. **praepositis** igitur nominibus propriis, ut 'Cicero Bruto', ui ad ea demonstrationes faciunt pronomina" (Pmin 17,149).

"Hoc idem, id est 'qui', quotiens subiungitur nomini, quomodo ὅς apud Graecos, necesse est non solum ad nomen **praepositum**, sed etiam ad id subiunctum alterum uerbum proferri, ut 'uirum cano, qui uenit'" (Pmin 17,127).

"et quia incerta erant accidentia **praepositis** nominibus - ipsum enim per se 'quis' interrogatiuum nomen substantiam solam quaerebat, cui accidebat quale et quantum -, excogitabatur etiam de his interrogatio, cum qualitatem quaerentes dicimus 'qualis'" (Pmin 17,122).

"et quemadmodum nomina interrogatiua generalem accentuum legem seruant, relatiua uero in fine acuuntur, sed in contextu orationis **praeposita** ipsum quoque acutum in grauem conuertunt, ut 'qui', 'cuius', 'cui', 'qualis', 'quantus', sic aduerbia 'qualiter', 'quotiens'" (Pmin 17,132).

"haec enim quoque relatiua quidem grauantur per omnes syllabas, quando **praeponuntur** aliis dictionibus, quomodo et supra // dicta nomina, de quibus in libro, qui est de accentibus, latius tractauimus" (Pmin 17,132-133).

"praepositio [...] unde neque nominationem a propria aliqua significatione accepit, sed quia supra dictis **praeponitur** partibus, quae si non ante sint, neque ea constare possit - quod etiam de participio diximus -, ex quibus etiam ordinationem accepit: scilicet cum modo per appositionem, modo per compositionem **praeponitur** // ante dictis partibus" (Pmin 17,120-121).

"quomodo igitur in secundo loco uerbum post nomen, sic etiam aduerbium in secundo loco post praepositionem bene ponitur, quae per appositionem dictionis uim sibi defendens **praeponitur** nominibus uel aliis casualibus: composita enim uim dictionis non habet, concedens in eam, cui adiungitur" (Pmin 17,121).

"hinc Romani omnibus casualibus assumpserunt ablatiuos, quia praepositio separate aduerbiis non **praeponitur**: 'a me, a te, a se, a caelo'" (Pmin 18,287).

"genetiuo enim praepositio apud Latinos **praeponi** non potest separatim" (Pmin 18,372).

"Causa quoque eosdem sociari exigunt copulatiuae uel disiunctiuae, **praepositae** uel interpositae coniunctiones, quando unum uerbum ad eos refertur, ut 'et ego et tu legimus, uel mei uel tui miseretur, et mihi et tibi prodest, uel me uel te laedit, uel Uirgilio uel Cicerone delector'" (Pmin 17,162).

"necesse est enim, coniunctiones **praepositas** uel diuersas personas coniungere, quae // sunt in casualibus, uel qualitates, quae sunt in aduerbiis, communiter autem actum uel passionem consequi, quae est in uerbo uel in participio, uel actus copulari" (Pmin 17,160-161).

"Modos quoque, ut diximus, necesse est supra dictis coniunctionibus **praepositis** eosdem plerumque adiungi, ut 'et legis et discis, aut legis aut discis; et lege et disce, aut lege aut disce; utinam et legeres et disceres, utinam aut legeres aut disceres; cum et legas et discas, cum aut legas aut discas; cupis et legere et discere, cupis aut legere aut discere'" (Pmin 17,162).

"quod si tanta pecunia columnas dealbari putassem, certe numquam aedilitatem petissem': hic quoque confirmatiue dixit, οὐκ ἂν ἤτησα, et nota, quod 'si' **praeposita** subiunctiuum subiunctiuo coniunxit" (Pmin 18,258).

"Τοίνυν apud illos supponitur, τοιγαροῦν **praeponitur**. apud nos autem et 'igitur' et 'ergo' tam **praeponuntur** quam supponuntur" (Pmin 18,369).

"si enim ponam 'ego tibi et dudum scripsi', ostendit per pronomen 'ego' nominis **praepositum** nominatiuum, per 'tibi' autem datiuum secundae personae, qui loco datiuui nominis **praepositi** accipitur" (Pmin 17,149).

"syllabae quoque **praeponuntur**, ut 'prae' in principio inuenitur semper dictionum: // 'praemium, praeco, praetor, praedium, praelum'" (Pmin 17,111-112).

(0.2) In genere (per figuram):

"Περί apud illos et **praeponitur** et postponitur et diuersas habet significationes, // quomodo et apud nos 'de' et 'prae' et 'pro' et pleraeque praepositiones" (Pmin 18,344-345).

"et contra, si uerbo **praeponatur** coniunctio, necesse est aliud uerbum ei coniungi et ad utrumque aliquid casuale referri, ut 'et scribit et legit Trypho, et pugnat et uincit Aeneas'" (Pmin 17,160).

"si enim non **praeponatur** coniunctio, licet diuersas inferre partes, ut 'scribit Dionysius et Trypho'; 'scribit Dionysius et legit'" (Pmin 17,161).

"si enim **praeponam** coniunctionem dicendo 'et scribit Dionysius', necesse est alterum uerbum subiungere et dicere 'et scribit Dionysius et legit'" (Pmin 17,161).

"rursus si dicam 'et Dionysius scribit', necesse est alterum casuale inferre et dicere 'et Dionysius scribit et Apollonius', quippe cum **praeposita** coniunctio copulatiua uel disiunctiua omnimodo consimilem cogit partem repetere, id est uel casualem uel carentem casu, et eundem casum uel modum, ut 'et scribo et intellego, uel scribo uel intellego; et meus seruus et tuus, uel meus seruus uel tuus'" (Pmin 17,161).

"Et sciendum, quod, si **praeponatur** coniunctio casuali, necesse est aliam quoque partem casualem copulari et ad utramque uerbum referri, ut 'et Dionysius loquitur et Trypho', 'et Apollonius scripsit et ego', 'et uigilans proficit et legens'" (Pmin 17,160).

"et sciendum, quod in huiusmodi constructione diuiduorum, si per praesumptionem, id est κατὰ πρόληψιν, **praeponitur** plurale uerbum ad utrumque sequens, licet nominatiuum anteferre, ut 'aquilae deuolauerunt, haec ab oriente, illa ab occidente'" (Pmin 17,125).

"ecce hic Homeri auctoritatem secutus nominatiuum **praeposuit** pro genetiua: «duo ordinarii consules» pro 'duorum ordinariorum consulum', ad distributa enim reddidit uerbum, non ad coniuncta" (Pmin 17,182).

"auctoritas tamen ueterum est, quando pro genetiuo plurali nominatiuum **praeponit**, quamuis ad sequentes res, id est diuisas, singulariter uerba redduntur, ut Homerus: «Οἱ δὲ δύο σκόπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει»" (Pmin 17,126).

"sin ad ea, quae diuiduntur, singulariter uerba consequentur, genetiuum oportebit **praeponi** pluralem diuidendum, ut 'aquilarum altera deuolauit ab oriente, altera ab occidente'" (Pmin 17,125).

"utrumque bene dicitur et 'miror te iustitia' et 'iustitiae'. et rectius quidem, ad **praepositum** casum esse etiam consequentem interposita coniunctione, non tamen penitus absque ratione esse uidetur, si quid tale inueniatur apud auctores" (Pmin 17,163).

"frequenter et Romani 'in' praepositionem, quae εἰς quidem significat accusatiuo **praeposita**, εἰν uero ablatiuo, accusatiuo pro ablatiuo iungentes hoc imitantur. Terentius in eunucho: 'in quem exempla fient?', pro 'in quo'" (Pmin 18,294).

"In definitionibus quoque solet ad interrogationem omnium rerum, quae definiri possunt, neutrum substantiui **praeponi** et multa appellatiua differentiarum nomina ad id referri, ut 'quid est animal?' 'substantia animata', et per conuersionem 'quid est substantia animata?' 'animal'" (Pmin 17,135).

PRAEONO-ERE >> **PRAEPOSITIO-ONIS** >> PRAEPOSITIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. próthesis]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 322); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (praepositio); /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< aduerbium, articulus, coniunctio, interiectio, nomen, participium, pronomen, uerbum]}.

D) Lersch ([1838-1841] 1971: 59-64, 99-10, 108-109, 137-138, 152, 170, 256); Egger (1854: 182-188); Job (1893: 143-144); Lambert (1908: 171-176); Barwick (1922: 33-35, 85, 155-156, 164, 200, 243); Schreiner (1954: 81); Robins (1966); Glück (1967: 133, 134, 143-144, 155-156, 158); Michael (1970: 51-52, 65-67); Hunt (1980: *passim*); Baratin (1989: 22, 25, 92, 278, 283, 329-330, 333, 443, 448-449, 477); Lepschy ([1990] 1994: II, 38, 43); Santiago (1990; 1996); Colombat (2001: 306); Luhtala (2003: 215, n. 23; 2009: 110); Nicolás (2007: 384, 392); Lallot (2009: 156, 163); Schmidhauser (2009: 176, n. 30); Conduché (2009: 207-313); Barnes (2009: 371-376).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (praepositio):

"sin subtrahas aduerbium, non omnino deficiet oratio, ut 'idem homo lapsus heu concidit'. nec non etiam participium si adimas, neque sic deficiet, ut: 'idem homo heu hodie concidit', nec si **praepositionem** et interiectionem: 'idem homo cecidit'" (Pmin 17,116).

"quomodo igitur in secundo loco uerbum post nomen, sic etiam aduerbium in secundo loco post **praepositionem** bene ponitur, quae per appositionem

dictionis uim sibi defendens praeponeitur nominibus uel aliis casualibus" (Pmin 17,121).

"Partium orationis quaedam habent inter generaliter sibi accidentia numeros et casus et genera, ut nomen, pronomen, participium; quaedam personas et numerum, ut uerbum et pronomen; quaedam tempora, ut uerbum et participium; quaedam nihil ex his, ut **praepositio**, aduerbium, coniunctio, interiectio" (Pmin 17,182).

"unde et '**praepositiones**' nominantur et 'praepositiva pronomina' et 'subiunctiva' uel 'relativa', nec non uerba 'subiunctiva', quae magis ab ordinatione nomen acceperunt quam a demonstratione, quomodo 'imperativa, optativa'" (Pmin 17,112).

"idem etiam in dictionibus inuenis. unde et '**praepositiones**' nominantur et 'praepositiva pronomina' et 'subiunctiva' uel 'relativa'" (Pmin 17,112).

"apparet autem etiam, quod **praepositio** non primam habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas ponitur, unde neque nominationem a propria aliqua significatione accipit, sed quia supra dictis praeponeitur partibus, quae si non ante sint, neque ea constare possit - quod etiam de participio diximus -, ex quibus etiam ordinationem accipit" (Pmin 17,120).

"cum **praepositionibus** enim compositum '**facio**' plerumque habet passiuum, ut '**perficio** perficior; **afficio** afficior; **inficio** inficior; **efficio** efficior' et similia" (Pmin 18,269).

"haec tamen eadem **praepositio** [id est '**pro**'] quando uerbo adiungitur in supra dicta significatione, assumit '**ut**': '**prout** possum, **prout** ualeo, **prout** intellego'" (Pmin 18,321).

"Sciendum tamen, quod **praepositiones** frequenter ante supra dicta in '**dum**' uel in '**de**' desinentia ponuntur: ex quo magis nomina esse ostenduntur, nisi quod in metro in o terminatio more uerborum etiam corripitur" (Pmin 18,233).

"nominibus uero **praepositiones** adiciuntur, tam per appositionem quam per compositionem" (Pmin 17,164).

"Nulla **praepositio** per compositionem potest pronomini adiungi" (Pmin 17,164).

"aliae uero dictiones sunt, quae ad similitudinem consonantium sine adiumento aliarum partium orationis, quae imitantur in hoc uocales, proferri ad perfectionem sensus non possunt, ut **praepositiones** uel coniunctiones" (Pmin 17,114).

"uerbis uero et aduerbiis per solam compositionem adiunguntur **praepositiones**, participiis autem tam secundum uerbi compositionem quam secundum nominis appositionem, ut '**perlegens**' a '**perlego**', '**efficiens**' ab '**efficio**', '**ad legentem**, a **legente**' ut '**ad puerum**, a **puero**'" (Pmin 17,164).

"Proprie autem illae sunt **praepositiones** accipiendae, quae sine casualibus proferri non possunt separatae, ut '**in illum**, **per illum**, **pro illo**, **sub illo**, **de illo**, **ab illo**, **ex illo**'" (Pmin 17,197).

"**praepositiones** enim per compositionem antecedunt aduerbia" (Pmin 18,287).

"nam apud Latinos nulla **praepositio** nec aduerbium praepositium casualium nisi accusatiuo uel ablatiui coniungitur" (Pmin 18,355).

"nam πρὸς **praepositio** tam accusatiuo quam genetiuo coniungitur, sed in diuersa significatione, quod nos quoque in multis facimus **praepositionibus**, ut 'in, super, sub, subter', de quibus sufficienter Donatus docet" (Pmin 18,354).

"genetiuo enim **praepositio** apud Latinos praeponi non potest separatim" (Pmin 18,372).

"nam genetiuo neque **praepositio** nec aduerbium loco **praepositionis** positum apud Latinos bene adiungitur excepto 'tenus'" (Pmin 18,292).

"'tenus' quoque, quod apud Graecos aduerbium est, sicut et 'sine' et multa alia, quae a nostris inter **praepositiones** ponuntur, tam ablatiuo quam genetiuo sociatur secundum Graecos" (Pmin 18,354).

"alii casui non adiunguntur nisi uocatiuo, alia uero soli accusatiuo, ut 'pone tribunal' uel 'pone domum, ultra fines', quaedam ablatiuo, ut 'coram iudicibus', quod etiam in **praepositionibus** uidemus fieri" (Pmin 17,197).

"hinc Romani omnibus casualibus assumpserunt ablatiuos, quia **praepositio** separate aduerbiis non praeponitur: 'a me, a te, a se, a caelo'; et quia huiusmodi casus apud Graecos in comparatione sine **praepositione** ponitur, hoc quoque nostri sunt imitati" (Pmin 18,287).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"**Praepositiones** est quando abundant, est quando deficiunt, est quando aliae pro aliis ponuntur, tam apud Graecos quam apud nos" (Pmin 17,194).

"Abundant, ut Isocrates Aeginetico: «ἐν αὐτοῖς γὰρ τοῦτοις ἔτι σαφέστερον καὶ μάλλον ἐνεπεδειξάμην τὴν εὐνοίαν». nostri quoque frequenter hac utuntur abundantia **praepositionis**" (Pmin 17,194).

"Duplicant illi **praepositiones**. Ἰσοκράτης ἐν τῷ Αἰγυνητικῷ: «ὄρων τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐκ μὲν τῆς πατρίδος // ἐκπεπωκυῖαν»" (Pmin 18,287-288).

"nec est dicendum, quod, si dicam 'Anchisiades', deest et debet ei addi 'filius' - et si addatur, poetica est licentia, quomodo et **praepositiones** solent addere et minuere" (Pmin 17,155).

"**Praepositiones** deficiunt, ut Uirgilius in UIIII: «Euolat infelix et femineo ululatu, / Scissa comam, muros amens atque agmina cursu / Prima petit», deest 'cum: cum ululatu'" (Pmin 17,195).

"Terentius in eunucho: «At ille alter uenit annos natus sedecim», pro 'ante sedecim'. frequentissima est haec figura apud auctores, in qua **praepositio** deficit" (Pmin 18,376).

"Uirgilius in I: «Italiam fato profugus», deest 'ad' **praepositio**" (Pmin 17,156).

"Περί apud illos et praeponitur et postponitur et diuersas habet significationes, // quomodo et apud nos 'de' et 'prae' et 'pro' et pleraeque **praepositiones**" (Pmin 18,344-345).

"in compositis quoque idem solet fieri, ut: «Incubuere mari, totumque a sedibus imis / Una Eurusque Notusque ruunt», pro 'eruunt'; deest enim **praepositio** ad perfectionem plenae orationis" (Pmin 17,110).

"Cicero in I inuectiuarum: «meministine me in ante diem duodecimum Kalendarum Nouembrium dicere in senatu, fore in armis certo die, qui dies

futurus esset in ante diem sextum Kalendarum Nouembrium», pro 'in diem sextum Kalendarum Nouembrium ante'. frequentius tamen accusatiuo adiunguntur et per ellipsin **praepositionis**" (Pmin 18,370).

"Lucanus in III: «Insiluit solo nociturus pondere puppim», sed magis per ellipsin 'in' **praepositionis** prolatum est, insiluit puppim pro 'in puppim'" (Pmin 18,325).

"Σύν **praepositio** apud illos frequenter et abundat et deficit" (Pmin 18,359).

"si dicam 'diuinitus', intellego nomen cum 'ex' **praepositione** [id est 'ex diis']" (Pmin 17,155).

"loco enim genetiui uel datiui uel ablatiui et accusatiui cum **praepositione** gerundiis uel supinis utimur, de quibus de uerbo tractantes sufficienter docuimus" (Pmin 18,342).

"nostri quoque auctores frequenter huic uerbo diuersos sociant casus: 'sedeo in monte' et 'in montem' et 'monte' et 'montem' sine **praepositionibus**, ut Uirgilius in UII: // «Tali intus templo diuum patriaque Latinus / Sede sedens»" (Pmin 18,320-321).

"frequenter et Romani 'in' **praepositionem** accusatiuo pro ablatiui iungentes hoc imitantur. Terentius in eunucho: «in quem exempla fient?», pro 'in quo'" (Pmin 18,303).

"Latini frequenter, et maxime historici, ablatiuis utuntur cum **praepositione** pro genetiuis et datiuis 'in loco' significationem habentibus, ut 'in Tyro' pro 'Tyri' et 'in Taurominio' pro 'Taurominii' et 'in sorte' pro 'sorti'" (Pmin 18,315).

"frequenter et Romani 'in' **praepositionem**, quae εἰς quidem significat accusatiuo praeposita, ἐν uero ablatiui, accusatiuo pro ablatiui iungentes hoc imitantur. Terentius in eunucho: 'in quem exempla fient?', pro 'in quo'" (Pmin 18,294).

"Frequenter illi εἰς **praepositionem** pro ἐν ponunt" (Pmin 18,302).

PRAEONO-ERE >> PRAEPOSITIO-ONIS >> **PRAEPOSITIVVS-A-VM**

A) {Gr. [1. protaktikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 331-332); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS]; [2.- V/2.0: ELEMENTA (in genere)]}.

C.2) {[≈ praecedens, praeiectiuus, princeps]; [≠ subditus, subiunctiuus, subsequens]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS:

"idem etiam in dictionibus inuenis. unde et 'praepositiones' nominantur et '**praepositia** pronomina' et 'subiunctia' uel 'relatiua'" (Pmin 17,112).

"nam apud Latinos nulla praepositio nec aduerbium **praepositium** casualium nisi accusatiuo uel ablatiua coniungitur" (Pmin 18,255).

"similiter 'nam, enim, ergo' non solum causales uel rationales, sed etiam completiuae et confirmatiuae inueniuntur et **praepositivae** et subiunctivae, quomodo δὴ apud Graecos" (Pmin 18,287).

"deficit autem **praepositivis** articulis lingua Latina" (Pmin 17,124).

"neque apud Graecos tamen pronomina demonstratiua, quippe praesentes ostendentia personas, quae in prima sunt cognitione, articulorum esse possunt capacia **praepositiuorum**, quibus Latinitas caret, sicut docuimus" (Pmin 17,139).

"nam pronomem 'hic', quod grammatici in declinatione nominum loco **praepositivi**, ut dictum est, ponunt articuli, numquam in oratione sensum articuli habet" (Pmin 17,124).

"nam 'idem', quod significat ὁ αὐτός, et 'qui', ὅστις, quamuis uideantur quantum ex interpretatione et **praepositivos** et subiunctivos habere articulos, tamen, sicut latius docuimus, cum de pronomine tractabamus, non sunt articuli" (Pmin 17,120).

"Unum solum pronomem compositum inuenitur apud nos, τὸ 'idem', quod secundam notitiam eiusdem personae significat, cuius interpretatio apud Graecos cum **praepositivo** articulo relatiuum pronomem habet, ὁ αὐτός" (Pmin 17,124).

"et apud illos quidem duae partes orationis sunt ὁ αὐτός, ὁ, quod // est articulus **praepositivus**" (Pmin 17,124-125).

(2.0) ELEMENTA (in genere):

"Dicimus **praepositiva** elementa tam in consonantibus quam in uocalibus; sed etiam in syllabis sunt quaedam **praepositiva** elementa, ut in diphthongis a et e et o **praepositivae** sunt, ut 'ae, au, eu oe'" (Pmin 17,111).

PRAEPOSTERE

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.: *praeposterus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- II/1.1: CONSTRUCTIONES (per figuram)]}.

C.2) {[≈]}.

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0) In genere:

(1.1) CONSTRUCTIONES (per figuram):

"licet autem pro relatiuis pronomibus nomina ponere et orationem mutare, ut 'Iuppiter tonat, Iuppiter fulminat'; eae enim orationes singulae per se possunt proferri et inuicem conuerso ordine **praepostere** dici, cum non ad

priorem refertur secunda, quod facit pronomen relatiuum, quod ad praedictum nomen refertur" (Pmin 17,142).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut pronomen uel nomen praeponatur uerbo, ut 'ego et tu legimus, Uirgilius et Cicero scripserunt', quippe cum substantia et persona ipsius agentis uel patientis, quae per pronomen uel nomen significatur, prior esse debet naturaliter quam ipse actus, qui accidens est substantiae. licet tamen et **praepostere** ea proferre auctorum usurpatione fretum" (Pmin 17,164).

"omnia tamen, quae in transitione fiunt, possunt etiam in reciprocatione fieri, et quomodo 'qui' et eius obliqui omnes ad nominatiuos omnium casualium bene referuntur, ut 'Uirgilius, qui scripsit', 'Uirgilius, cuius scripta // extant', 'Uirgilius, cui gloria contigit', 'Uirgilius, quem laudant', 'Uirgilius, quo docente bene proficitur', sic et ex contrario nominatiuo eius omnes aliorum casus bene adiunguntur, ut 'qui scripsit bucolica Uirgilius magnus poeta fuit'; 'qui scripsit Aeneida Uirgilii sunt georgica'; 'qui scripsit Aeneida Uirgilio gloria contigit'; 'qui scripsit Aeneida Uirgilium laudo'; 'qui scripsisti Aeneida, Uirgili, uiuis memoria'; 'qui scripsit Aeneida Uirgilio florent studia'. licet autem et **praepostere** haec dicere" (Pmin 17,127-128).

PRAESENS-NTIS

A) {Gr. [1. enestós; 2. parón]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1-2]: pp. 165-166, 305); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- V/1.1: ACCIDENTIA (tempues-modus); /1.2: ACCIDENTIA (per figuram)]}.

C.2) {[≈ instans]; [> futurus, imperfectus, perfectus, plusquamperfectus, praeteritus]}.

D) Job (1893: 94-101); Lambert (1908: 136-140); Schreiner (1954: 73-74); Michael (1970: 116-120); Serbat (1975); Lepschy ([1990] 1994: II,46); Wouters (1994); García de Paso (1996b); Basset (2007: 60).

E:)

(0.0) In genere:

"Definiuntur autem personae pronominum non solum demonstratione, quae **praesentium** cognitionem sub oculis ostendit, sed etiam relatione, quae absentium recognitionem habet" (Pmin 17,144).

"neque apud Graecos tamen pronomina demonstratiua, quippe **praesentes** ostendentia personas, quae in prima sunt cognitione, articulorum esse possunt capacia praepositiuorum, quibus Latinitas caret, sicut docuimus" (Pmin 17,139).

"'ille' autem et 'ipse' et 'hic' et 'iste' et 'is', quia in diuersis tertiis poterant esse personis absentibus uel **praesentibus** et longe uel iuxta positus, definitionis causa manifestandae etiam genus cum consequenti declinatione acceperunt" (Pmin 17,147).

"'hic' autem non solum de **praesente**, uerum etiam de absente possumus dicere, ad intellectum referentes demonstrationem, ut praedictum est" (Pmin 17,143).

"'ille' quoque, cum est etiam relatiuum, potest tam de absente quam de **praesente** accipi" (Pmin 17,143).

"similiter, si dicam multis **praesentibus** 'quis est de nobis grammaticus? quis orator? quis medicus?' et respondeatur 'ego quidem sum grammaticus, tu orator, ille medicus', loco priorum hic accipiuntur nomen, cum de propria unius personae, quam ipsa habet, grammatica uel rhetorica uel medicina responderit" (Pmin 17,134).

"necesse est ergo in tertiam personam concedere nomina per omnes casus absque uocatio, qui primus transfert positionem a tertia persona ad secundam, propterea quod per eum fit demonstratio **praesens** eius, in quem facta sit positio nominis" (Pmin 17,150).

"sin aliis consociantur uerbis, tunc necessario adiunguntur pronomibus, ut ipsius essentiae **praesentis** demonstratione transeant a tertia persona conexione pronominum ad primam uel secundam, ut 'ego Priscianus scribo, tu Apollonius' - uel 'Apolloni' - 'scribis'" (Pmin 18,210).

"et prima quidem uel secunda persona uerborum, nisi discretionis uel significationis causa, non egent pronomibus, quippe cum sint finitissimae singulisque uocibus pares habeant et **praesentes** demonstrationes" (Pmin 17,157).

"unde uerborum quoque tertiae personae infinitae sunt. nam prima et secunda et **praesentes** sunt tantum et demonstratiuae semper et figurate assumunt nomina, ut 'Uirgilius ego', sicut «ille ego»" (Pmin 17,117).

(0.1) In genere (per figuram):

"licet tamen per figuram conuersionis, id est κατ' ἀποστροφήν, absentis quasi **praesentis** loquendo uti secunda persona, ut Iuuenalis in II: «Tune duos una, saeuissima uipera, cena, / Tune duos?»" (Pmin 17,143).

(1.1) ACCIDENTIA (tempus-modus):

"similiter dicimus 'experiens causarum', et omnia fere participialia **praesentis** temporis genetiuis solent iungi: 'amans illius', similiter 'patiens, fidens, fugitans'" (Pmin 18,293).

"et est hoc loco etiam illud attendendum, quod praeteritum indicatiui cum **praesenti** solent coniungere, quando perfectionem rei res sequitur alterius altera" (Pmin 18,243).

"et in illius quidem, quae prior perficitur, significatione perfecto // utuntur, **praesenti** uero in consequentis demonstratione" (Pmin 18,243-244).

"**praesenti** uero uel futuro subiunctiuo utentes in huiusmodi constructione ostendimus, posse fieri aliquid, nisi quid impediat, ut 'doceam, si uelis', id est 'possum docere, si uoluntas tua non impediat'" (Pmin 18,251).

"tamen et praeterito plusquamperfecto praeteritum imperfectum coniungere et **praesenti praesens** uel futuro solent uel praeterito, ut 'fecissem, nisi impedires' et contra 'facerem, nisi impedisses' et 'faciam, nisi impedias' et 'nisi impedieris' et 'fecero, nisi impedias' et 'nisi impedieris'" (Pmin 18,254).

"**praesens** enim optatiuum et praeteritum imperfectum idem est" (Pmin 18,251).

"'Ἀπίως' καὶ 'ἄρτι' et praeteritum paulo ante et **praesens** significat apud illos" (Pmin 18,283).

(1.2) ACCIDENTIA (per figuram):

"et sciendum, quod tam poetae quam prosarum scriptores frequenter **praesentibus** utuntur tam pro praeteritis quam pro futuris" (Pmin 17,191).

"in huiusmodi sensu Romani solent non solum praeteritis imperfectis, sed etiam perfectis uti pro **praesentibus** uel futuris tam subiunctiuis quam indicatiuis" (Pmin 18,335).

"sic enim solent plerique ponere 'inquam', quod est futuri, loco praeteriti uel **praesentis** accipientes" (Pmin 17,191).

"et notandum, quod Latini, quando de rebus transacto tempore promissis uel cogitatis loquuntur, pro futuro uel **praesenti** Graeco praeterito imperfecto subiunctiui utuntur, quomodo in supra dictis: quid ageret, cogitare coepit, 'τί πράξειεν' ἢ 'πράξει'" (Pmin 18,257).

"talis iunctura frequens est apud nos, quotiens 'ut' pro causali coniunctione positum praeterito subiunctiui copulatur uel etiam **praesenti** uel futuro, quando loco ὅτι, id est 'quod', ponitur" (Pmin 18,338).

"'amet, doceat, legat, audiat' sunt imperatiui **praesentis**, sunt optatiui futuri et subiunctiui **praesentis**" (Pmin 17,200).

"participia **praesentis** temporis et infinita eadem etiam praeteriti imperfecti sunt: licet igitur utrobique ea proferre, ut 'scribens hodie proficio' et 'scribens heri proficiebam', et 'scribere uolo hodie' et 'scribere uolebam heri'" (Pmin 17,199).

"Diuersa tempora, ut: «Postquam res Asiae Priamique euertere gentem / Inmeritam uisum superis ceciditque superbum / Ilium et omnis humo fumat Neptunia Troia, / Diuersa exilia et desertas quaerere terras / Auguriis agimur diuum classemque sub ipsa / Antandro et Phrygiae molimur montibus Idea». cecidit praeteriti, fumat autem et agimur et molimur **praesentis**" (Pmin 17,190).

PRAESENTO-ARE

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"participium etiam oportune post uerbum ponitur, ex quo et nascitur, sicut de uerbo tractantes ostendimus, quod necessario translationes uerborum fiebant in casuales figuras cum generibus, quae eis accidunt, cum uerba non possent consequentiam sui **praesentare**, ut etiam per obliquos casus adiungi possent et sine coniunctione consociari, ut 'me legente proficio' pro 'lego et proficio' (Pmin 17,119).

PRAESVMPTIO-ONIS

A) {Gr. [prólêpsis]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[1.- VII/1.1: PER FIGVRAM (per transmutationem)]}.

C.2) {[≈ praeceptio, prolepsis]}.

D) Colombat (1993: 33); Nicolas (2007: 381, 386, 387).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PER FIGVRAM (per transmutationem):

"et sciendum, quod in huiuscemodi constructione diuiduorum, si per **praesumptionem**, id est κατὰ πρόληψιν, praeponitur plurale uerbum ad utrumque sequens, licet nominatiuum anteferre, ut 'aquilae deuolauerunt, haec ab oriente, illa ab occidente'" (Pmin 17,125).

PRAETERITVM-I

A) {Gr. [1. parelêlyth'ôs chrónos; 2. parochêménos chrónos]}.

B) *ThLL* (s.v.: *praetereo*); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1-2]: pp. 302, 307); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- IV/1.1: ACCIDENTIA (tempus-modus); /1.2: ACCIDENTIA (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [≠ praesens]; [>< futurum, imperfectum, perfectum, plusquamperfectum]}.

D) Job (1893: 94-101); Lambert (1908: 136-140); Schreiner (1954: 73-76); Michael (1970: 116-120); Serbat (1976); Lepschy ([1990] 1994: II,46); Wouters (1994); García de Paso (1996b); Basset (2007: 60); Schenkeveld (2007: 185).

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"frequentissime tamen utuntur auctores subiunctiuus confirmantes etiam **praeterito** tempore res perfectas" (Pmin 18,254).

(1.1) ACCIDENTIA (tempus-modus):

"scimus enim, quod **praeteritum** imperfectum inceptionem quidem rei significat, nondum tamen perfectionem, idque usus auctorum comprobant" (Pmin 17,200).

"**praeterito** indicatiuo // usus est quasi indubitabili" (Pmin 18,260-261).

"et **praeteritis** quidem utentes ostendimus, rem, quae potuisset facta esse, non esse factam" (Pmin 18,251).

"hoc etiam sciendum, quod tria quidem habent **praeteritum** supra dictorum quinque impersonalium, 'paenituit, puduit, piguit', duo uero participia more neutropassiuorum, 'misertum' et 'pertaesum', cuius simplex in usu non est, quamuis 'taedium' dicatur" (Pmin 18,231).

"talis iunctura frequens est apud nos, quotiens 'ut' pro causali coniunctione positum **praeterito** subiunctiu copulatur uel etiam praesenti uel futuro, quando loco ὅτι, id est 'quod', ponitur" (Pmin 18,338).

"οὐδέποτε tam in **praeterito** quam in futuro ponunt, quomodo et nos 'numquam'" (Pmin 18,340).

"Ἄν quoque Graeca coniunctio quotiens apud Graecos ponitur possibilitatem significans, quae apud illos indicatiui quidem modi uel **praeterito** imperfecto uel ἀορίστῳ - quem nos non habemus, nisi quod pro eo et pro παρακειμένου **praeterito** perfecto utimur - et plusquamperfecto adiungitur" (Pmin 18,251).

"est autem quando optatiuo utimur **praeteriti** temporis, dolentes, quod non factum sit, ut 'utinam homines contra se ferrum non mouissent, utinam mare numquam nauigassent' et similia" (Pmin 18,240).

"omnia uerba **praeteriti** perfecti subiunctiua et futuri easdem uoces habent absque prima persona: nihil igitur prohibet in utrouis tempore ea accipere" (Pmin 17,199).

"et sciendum, quod hanc uim habent, ut ad cognitionem intellegantur futuram, quippe cum subiunctiua etiam **praeteriti** temporis, quomodo optatiua, uim habent futuri" (Pmin 18,254).

"tamen et **praeterito** plusquamperfecto **praeteritum** imperfectum coniungere et praesenti praesens uel futuro solent uel **praeterito**, ut 'fecissem, nisi impedires' et contra 'facerem, nisi impedisses' et 'faciam, nisi impedias' et 'nisi impedieris' et 'fecero, nisi impedias' et 'nisi impedieris'" (Pmin 18,254).

"Ἄρρητος καὶ ἄρτι et **praeteritum** paulo ante et praesens significat apud illos" (Pmin 18,283).

"antiquiores tamen ὅτε ἔλθοι de **praeterito** dicunt. Λυσίας ἐν τῷ περὶ τοῦ Διογένοϋ κλήρου: «Διογένει δὲ οἰκειότατα πάντων ἀνθρώπων ἐχρώμεθα, καὶ ἔως γε ὑγίαιεν, ἐξ ἀγροῦ ὁπότε ἔλθοι, παρ' ἡμῖν διητᾶτο»" (Pmin 18,335).

"Isaeus etiam de **praeterito**: «ὅταν ἔλθῃ, εἰώθει παρ' ἐμοὶ κατάγεισθαι», et iterum: «ὅταν ἔλθω, παρ' ἐκείνῳ κατηγομήν»" (Pmin 18,335).

"praesens enim optatiuum et **praeteritum** imperfectum idem est, et **praeteritum** perfectum et plusquamperfectum, et futurum et ἀόριστον quod uocant tempus" (Pmin 18,251).

"optatiua autem // **praeteritum** ideo habent, quamquam ea debeamus orare, quae nondum fuerint, quia saepe euenit abesse eos, pro quibus oramus et optamus, ut id illis iam perfectum sit, quod cupimus, ut 'utinam filius meus, qui Athenis est, doctus esset' uel 'fuisset', id est 'utinam perfecta in ipso doctrina sit, utinam cognoscamus id illi euenisse'" (Pmin 18,239-240).

"[et nota, quod subiunctiuo simile protulit **praeteritum** perfectum optatiui, quod et multis placuit artium scriptoribus]" (Pmin 18,241).

"in passiuo uero et omnibus, quae habent participia **praeteriti** temporis, per circumlocutionem possumus habere, ut 'doctus es' uel 'esto', δεδίδαξο, 'doctus sit' uel 'esto', δεδιδάχθω; 'ornatus es' uel 'esto', κεκόσμησο, 'ornatus sit' uel 'esto', κεκοσμήσθω, 'ornati sint' uel 'sunto', κεκοσμήθωσαν" (Pmin 18,238).

"et imperatiuus enim deficit tam personis quibusdam quam temporibus et **praeteritum** imperfectum actu ipso deficit, quippe semiplenum eum significans" (Pmin 18,228).

"et Graeci quidem habent imperatiua **praeteriti** temporis, nos autem in actiuis uel neutralibus uerbis penitus ea habere non possumus" (Pmin 18,238).

(1.2) ACCIDENTIA (per figuram):

"et sciendum, quod tam poetae quam prosarum scriptores frequenter praesentibus utuntur tam pro **praeteritis** quam pro futuris, contra autem raro, ut Terentius in Andria: «sed si quid . narrare occepi, continuo dari / Tibi uerba censes», occepi pro 'occipio' uel 'occipiam'" (Pmin 17,191).

"Diuersa tempora, ut: «Postquam res Asiae Priamique euertere gentem / Inmeritam uisum superis ceciditque superbum / Ilium et omnis humo fumat Neptunia Troia, / Diuersa exilia et desertas quaerere terras / Auguriis agimur diuum classemque sub ipsa / Antandro et Phrygiae molimur montibus Idea». cecidit **praeteriti**, fumat autem et agimur et molimur praesentis" (Pmin 17,190).

"et est hoc loco etiam illud attendendum, quod **praeteritum** indicatiui cum praesenti solent coniungere, quando perfectionem rei res sequitur alterius altera" (Pmin 18,243).

"in huiuscemodi sensu Romani solent non solum **praeteritis** imperfectis, sed etiam perfectis uti pro praesentibus uel futuris tam subiunctiuis quam indicatiuis. Uirgilius in I Aeneidos: «Certe hinc Romanos olim uoluentibus annis, / Hinc fore ductores reuocato a sanguine Teucris, / Qui mare, qui terras omni ditione tenerent, / Pollicitus», tenerent κατέχοιεν" (Pmin 18,335).

"nec mirum, cum etiam indicatiuo utuntur saepe futuro de rebus iam dudum **praeteritis** in supra dicta significatione. Lucanus in I: «Non tu, Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus auctor / Poenus erit», erit dixit pro 'cognoscetur' uel 'dicetur'" (Pmin 18,255).

"sic enim solent plerique ponere 'inquam', quod est futuri, loco **praeteriti** uel praesentis accipientes" (Pmin 17,191).

"Terentius in Andria: «Quid meritus?», pro 'quid meruisti?' hoc Romani faciunt in omnium passiuorum et deponentium et communium **praeteritis**, per quae participiis utuntur pro uerbo adiungentes uerbum substantiuum" (Pmin 18,305).

"sciendum tamen, quod licet etiam **praeteritis** perfectis et plusquamperfectis participia uel infinita supra dicta sensum praeteriti imperfecti // significantia coniungere, ut 'scribens profeci' uel 'profeceram', id est 'cum in scribendo eram, profeci' uel 'profeceram'; 'scribere uolui' uel 'uolueram', id est 'incipere scriptionem uolui' uel 'uolueram'" (Pmin 17,199-200).

"participia praesentis temporis et infinita eadem etiam **praeteriti** imperfecti sunt: licet igitur utrobique ea proferre, ut 'scribens hodie proficio' et 'scribens heri proficiebam', et 'scribere uolo hodie' et 'scribere uolebam heri'" (Pmin 17,199).

"itaque apud Graecos quidem pro imperatiuo ponitur, apud nos autem pro **praeterito** imperfecto. et apud illos tamen et apud nos hoc fit per figuram ellipseos, id est defectionis; 'gaudere' enim dicunt pro 'gaude'" (Pmin 18,228).

"sciendum tamen, quod licet etiam praeteritis perfectis et plusquamperfectis participia uel infinita supra dicta sensum **praeteriti** imperfecti // significantia coniungere, ut 'scribens profeci' uel 'profeceram', id est 'cum in scribendo eram, profeci' uel 'profeceram'" (Pmin 17,199-200).

"Uirgilius in UI: «Hac Troiana tenus fuerit Fortuna secuta». // ecce hic [fuerit] optatiue posuit in precatone Aeneae hoc uerbum, quod tam **praeteriti** perfecti quam futuri potest esse" (Pmin 18,266).

"et notandum, quod Latini, quando de rebus transacto tempore promissis uel cogitatis loquuntur, pro futuro uel praesenti Graeco **praeterito** imperfecto subiunctiui utuntur, quomodo in supra dictis: quid ageret, cogitare coepit, 'τί πράξειεν' ἢ 'πράξει'" (Pmin 18,257).

"similiter 'ueneratus sit' uel 'esto; placatus sit' uel 'esto, clausus sit' uel 'esto, secutus sit' uel 'esto'; et per omnes sic personas 'secuti simus, sitis, sint' imperatiue dicta inueniuntur, cum sint **praeteriti** temporis" (Pmin 18,238).

PRAETERMITTO-ERE >> PRAETERMISSIO-ONIS

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"Τὸ 'ἔνεκα' est quando **praetermittunt** Attici. Thucydides in principio: «καὶ τὰς αἰτίας προσέγραψα πρῶτον τοῦ μή τινα ζητῆσαι ποτε, ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη»" (Pmin 18,310).

PRAETERMITTO-ERE >> PRAETERMISSIO-ONIS

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[1. VII/1.0: PER FIGVRAM (in genere)]}.

C.2) {[≈ defectio, defectus, ellipsis]; [abundantia, pleonasmus, redundantia]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.0) PER FIGVRAM (in genere):

"Romani quoque frequenter hac **praetermissione** utuntur in genetiuo nominum, quae supinorum terminationes habent, ut 'populi seruandi laborat, reipublicae defendendae periclitatur', deest 'causa'" (Pmin 18,310).

PRECATIO-ONIS >> **PRECATIVVS-A-VM**

A) {Gr. [*s.c.*]}. .

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[*s.c.*]}. .

D)

E:)

(0.1) In genere:

"Uirgilius in UI: «ac Troiana tenus fuerit Fortuna secuta», ecce hic [fuerit] optatiue posuit in **precazione** Aeneae hoc uerbum, quod tam praeteriti perfecti quam futuri potest esse" (Pmin 18,266).

PRECATIO-ONIS >> **PRECATIVVS-A-VM**

A) {Gr. [1. hiketikà rhêmata]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 1); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (verbum)]}.

C.2) {[≈]; [>< absolutus, adoratiuus, adquisitiuus, aequiperatiuus, affectiuus, appellatiuus, deliberatiuus, desideratiuus, diminutiuus, discretiuus, frequentatiuus, funebrius, hortatiuus, impulsiuus, inchoatiuus, incitatiuus, inquisitiuus, interrogatiuus, intransitiuus, iteratiuus, hypotheticus, laudatiuus, meditatiuus, opinatiuus, praeceptiuus, separatiuus, stimulatiuus, subiectus, substantiuus, superpositus, suppositiuus, uituperatiuus, uocatiuus, uoluntatiuus]}.

D) Job (1893: 122).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (verba):

"**precatia** etiam accusatiuo iunguntur: 'oro, obsecro, obtestor, quaeso, litor, precor, supplico'" (Pmin 18,276).

PRINCIPIVM-II >> **PRINCIPALIS-E** >> **PRIMVS-A-VM** >> **PRIOR-IVS** >> **PRIMITIVVS-A-VM**

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)

E:)

(0.0) In genere:

"similiter Cicero in **principio** Uerrinarum: «si quis uestrum, iudices, aut eorum, qui adsunt, forte miratur, me, qui tot annos in causis iudiciisque publicis ita sim uersatus, ut defenderim multos, laeserim neminem»" (Pmin 18,249).

"Θουκυδίδης in **principio**: «καὶ οὐχ ἦτρον ληστὰι ἦσαν οἱ νησιῶται» ἀντὶ τοῦ 'καὶ μᾶλλον ἐλήστευον'»" (Pmin 18,339).

(0.1) In genere:

"non arbitror necessarium esse, si quis quaerat: 'quare autem in pronomine non concedebat personis magis terminatio, quemadmodum in uerbis, quam **principium?**', quia oportebat semel uni concedere parti finem et, si est dicendum, rationabiliter casuali, quippe cum prius est nomen uerbo, quemadmodum ostendimus, et manifestum, quod eius proprietates, id est casus, iure obtineat finem" (Pmin 17,140).

"itaque undique declinantur duas generales declinationes assumptia, unam nominis, alteram uerbi, nec per confusionem, sed per aptissimam partitionem: terminationi enim iniecerunt casualem declinationem, **principio** uero personarum diuisionem" (Pmin 17,140).

"Quoniam igitur praedictum est de praecipua et singulari demonstratione pronominis, quae fit in utraque parte, in **principio** personarum, in fine casuum, de ceteris uideamus" (Pmin 17,141).

"et in omnibus definitum est supra dictis, id est personis et casibus, in quibus etiam numeri manifestantur propter distributionem, quae in utramque partem eorum discessit, id est **principium** et finem" (Pmin 17,140).

"et aspirationes uocalibus adiunctae in **principio** syllabarum inueniuntur, ut 'habeo, Hermus, hircus, homo, hora, humus, humanus'" (Pmin 17,111).

"syllabae quoque praeponuntur, ut 'prae' in **principio** inuenitur semper dictionum: // 'praemium, praeco, praetor, praedium, praelum'" (Pmin 17,111-112).

(0.2) In genere (per figuram):

"si quis enim pro 'ipse reiecit oculos claros', ponat iterum 'Iuppiter', non colligit duas orationes ad Iouem, sed quasi **principium** alterius facit orationis" (Pmin 17,142).

"Lucanus in IIII: «Quippe ubi non sonipes motus clangore tubarum / Saxa quatit pulsu, rigidos uexantia frenos / Ora tenens spargitque iubas et subrigit artus / Incertoque pedum pugnat non stare tumultu»; hic enim e contrario 'que' atque 'et' pro 'nec' posuit, et ad omnia 'non' in **principio** positum a communi accipitur" (Pmin 18,341).

PRINCIPIVM-II >> **PRINCIPALIS-E** >> PRIMVS-A-VM >> PRIOR-IVS >> PRIMITIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. prôtótypos]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 334); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]; [1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (pronomen)]}.

C.2) {[≈ primitiuus]; [≠ deriuatiuus]; [>< absolutus, ad aliquid, additiuus, appositiuus, communis, compositus, coniunctiuus, demonstratiuus, discretiuus, finitus, gentis, impositiuus, inclinatiuus, infinitus, interrogatiuus, numeri, ordinis, personalis, possessiuus, praepositiuus, priuatiuus, qualitatis, quantitatis, reciprocus, redditiuus, refractiuus, relatiuus, responsiuus, retransitiuus, segregatiuus, simplex, subiunctiuus]}.

D) Job (1893: 76, 111, 126); Lepschy ([1990] 1994: II,32, 73, 113,n. 84).

E:)

(0.1) In genere:

"an haec etiam approbatio est, **principales** duas esse partes orationis nomen et uerbum, quae quando in notitia non sunt, habent de se interrogationem frequenter accipiendam?" (Pmin 17,121).

"apparet autem etiam, quod praepositio non primam habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas ponitur, unde neque nominationem a propria aliqua significatione accepit, sed quia supra dictis praeponitur partibus [...] ex quibus etiam ordinationem accepit: scilicet cum modo per appositionem, modo per compositionem praeponitur // ante dictis partibus. ergo natura quidem posterior est, constructione uero **principalis**" (Pmin 17,120-121).

(1.1) PARTES ORATIONIS (pronomen):

"**Principalia** uero pronomina, id est 'ego, tu, mei, tui, sui, mihi, tibi, sibi', positue magis per singulos casus declinantur, cum non potest 'ego' secundum rationem casualium 'mei' genetiuum adhibere, neque tamen 'mei' genetiuus 'mihi' et 'me' oportune asciscit, numeris quoque positue commutatis, 'ego, mei, nos; tu, tui, uos'" (Pmin 17,144).

PRINCIPIVM-II >> PRINCIPALIS-E >> **PRIMVS-A-VM** >> PRIOR-IVS >> PRIMITIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. prôtos]}.

B) *ThLL* (s.v.: *prior*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere]}.

C.2) {[<*s.c.*>}].

D)

E:)

(0.0) In genere:

"Solet quaeri causa ordinis elementorum, quare a ante b et cetera; sic etiam de ordinatione casuum et generum et temporum et ipsarum partium orationis solet quaeri. restat igitur de supra dictis tractare, et **primum** de ordinatione partium orationis" (Pmin 17,115).

"Illud etiam **primum** quaerendum, antequam de constructione singularum orationis partium tractemus, quare interrogatiua dictionum in duas partes orationis solas concesserunt, id est in nomen et in aduerbium, et quare non in unum nomen et in unum aduerbium, sed in ampliora" (Pmin 17,121).

"idem in **primo** Aeneidos: «coram, quem quaeritis, adsum / Troius Aeneas»" (Pmin 17,197).

(0.1) In genere:

"in oratione quoque hunc modum possumus inuenire, quando antecedentia, si coniuncta sequentibus fuerint, uera esse ostenduntur, dum anteponuntur consequentibus per **primam** orationis coniunctionem, ut si aliquis dicat 'si ambulat Dionysius, mouetur Dionysius': si enim conuertas, non est uerum; non enim, si mouetur Dionysius, et ambulat Dionysius necessario, nam potest et moueri et non ambulare" (Pmin 17,112).

"Illa quoque uerba actiuorum uocem habentia, quorum actus ad res carentes loquella pertinent, **primas** quidem et secundas uoces non possunt naturaliter passiuas habere" (Pmin 18,269).

"sicut igitur apta ordinatione perfecta redditur oratio, sic ordinatione apta traditae sunt a doctissimis artium scriptoribus partes orationis, cum **primo** loco nomen, secundo uerbum posuerunt, quippe cum nulla oratio sine iis completur, quod licet ostendere a constructione, quae continet paene omnes partes orationis" (Pmin 17,116).

"neque apud Graecos tamen pronomina demonstratiua, quippe praesentes ostendentia personas, quae in **prima** sunt cognitione, articulorum esse possunt capacia praepositiuorum, quibus Latinitas caret, sicut docuimus" (Pmin 17,139).

"apparet autem etiam, quod praepositio non **primam** habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas ponitur, unde neque nominationem a propria aliqua significatione accepit, sed quia supra dictis praeponitur partibus" (Pmin 17,120).

"Articulus secundam notitiam suppositorum demonstrat. si enim dicam ἄνθρωπος ἦλθεν, **primam** notitiam ostendo; sin ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν, secundam" (Pmin 17,124).

"necesse est ergo in tertiam personam concedere nomina per omnes casus absque uocatiuo, qui **primus** transfert positionem a tertia persona ad

secundam, propterea quod per eum fit demonstratio praesens eius, in quem facta sit positio nominis" (Pmin 17,150).

"et apparet, quod non licet nominibus uti, quod tertiarum sunt ea personarum, sed ratio exigit a **prima** ad secundam fieri uerba; quamobrem subierunt pronomina, hoc quod non poterat nomen complementia, cum dicimus 'ego tibi scripsi'" (Pmin 17,150).

"nam ipsa demonstratio loco casualis alicuius fungitur, cum et pronomen et nomen per eam intellegitur, tam in prima quam in secunda persona; nam tertia uerbi persona, quae infinita est, eget aliquo casuali" (Pmin 17,160).

PRINCIPIVM-II >> PRINCIPALIS-E >> PRIMVS-A-VM >> **PRIOR-IVS** >> PRIMITIVVS-A-VM

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D) Flobert (1981: 30, n. 24).

E:)

(0.0) In genere:

"et est hoc loco etiam illud attendendum, quod praeteritum indicatiui cum praesenti solent coniungere, quando perfectionem rei res sequitur alterius altera. et in illius quidem, quae **prior** perficitur, significatione perfecto // utuntur, praesenti uero in consequentis demonstratione, ut hic: 'si quid tibi narrare coepi, continuo dari / Tibi uerba censes'" (Pmin 18,243-244).

"nec mirum hoc fieri in tertiae personae possessiuo, cum uim genetiui possideat sui primitiui, quod uel reciprocum [id est sui passum, ἰδιοπαθής] est, uel retransituum, in quo necesse est **prius** personae tertiae significationem uoce aliqua fieri, ad quam iste genetiuius uel reliqui eius casus referantur, ut 'ille sui miseretur, ille sibi donat, Uirgilius se celebrat'" (Pmin 17,168).

"nec aliter tamen hoc fit, nisi **prius** a tertia persona uerbum aliquod, ut diximus, proficiscatur ad aliam extrinsecus personam et sic ab illa per retransitionem ad eam reciprocetur aliud uerbum, ut 'rogat me ille, ut ad se ueniam; petit te, ut sibi des; hortatur milites imperator, ut se largo potiantur'" (Pmin 17,177).

"nec aliter tamen potest supra dictum possessiuum tertiae personae construi cum aliis extrinsecus personis nisi per retransitionem, // quomodo et primitiuum eius, id est nisi **prius** a possessore eius proficiscatur in aliam uerbum personam et sic ab illa rursus ad possessionem tertiae" (Pmin 17,168-169).

"sic apud nos in hoc pronomine necesse est fieri, ut 'sui miseretur' uel 'sui filii miseretur' aut, cum **prius** a tertia uerbum proferatur persona transitue et iterum per retransitionem ab illa ad eandem actus aliquis referatur, ut supra ostendimus: 'rogat me ille, ut ad se ueniam; petit te ille, ut sui miserearis; rogat Turnus Aeneam, ut sibi parcat'" (Pmin 17,176).

"sed melius hoc per retransitionem dicitur, ut 'rogat ille, ut doceam suum // filium'. cum sit enim relatiuum, exigit, ut **prius** cognoscatur persona possessoris sui, ad quam referatur" (Pmin 17,165-166).

"Platon in Alcibiade **priore**: «πρὸς πατρός τέ σοι φίλους καὶ συγγενεῖς πλείστους εἶναι καὶ ἀρίστους, οἷ, εἴ τι δέοι, ὑπηρετοῖεν // ἄν σοι»" (Pmin 18,264-265).

(0.1) In genere:

"quare autem in pronome non concedebat personis magis terminatio, quemadmodum in uerbis, quam principium?', quia oportebat semel uni concedere parti finem et, si est dicendum, rationabiliter casuali, quippe cum **prius** est nomen uerbo, quemadmodum ostendimus, et manifestum, quod eius proprietates, id est casus, iure obtineat finem" (Pmin 17,140).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut pronomen uel nomen praeponatur uerbo, ut 'ego et tu legimus, Uirgilius et Cicero scripserunt', quippe cum substantia et persona ipsius agentis uel patientis, quae per pronomen uel nomen significatur, **prior** esse debet naturaliter quam ipse actus, qui accidens est substantiae" (Pmin 17,164).

"nisi enim praepositarum partium patiamur **priorem** positionem, reliquum est, ut nec participium uocare possimus neque tamen neutrum, quoniam duorum praepositorum generum fit abnegatiuum" (Pmin 17,119).

(0.2) In genere (per figuram):

"eae enim orationes singulae per se possunt proferri et inuicem conuerso ordine praepostere dici, cum non ad **priorem** refertur secunda, quod facit pronomen relatiuum, quod ad praedictum nomen refertur" (Pmin 17,142).

"et aptius quidem est **priori** casui prius sociari uerbum. sed auctores frequentissime hyperbatis, id est transitionibus, utuntur, ut: «Aio, te, Aeacida, Romanos uincere posse», est enim ordo [te Aeacida] 'Romani te possunt uincere'" (Pmin 18,234).

"dubium est enim, cum utrique casus similes sint et utrique uerbo congrue possint aptari, quis cui reddatur. et aptius quidem est priori casui **prius** sociari uerbum. sed auctores frequentissime hyperbatis, id est transitionibus, utuntur" (Pmin 18,234).

PRINCIPIVM-II >> PRINCIPALIS-E >> PRIMVS-A-VM >> PRIOR-IVS >> **PRIMITIIVS-A-VM**

A) {Gr. [1. prôtótypos]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 334); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (pronomen); /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]; [2.- V/2.0: ACCIDENTIA (in genere)]}.

C.2) {[≈ simplex]; [≠ deriuatiuus]; [< absolutus, ad aliquid, additiuus, appositiuus, communis, compositus, coniunctiuus, demonstratiuus, discretiuus, finitus, gentis, impositiuus, inclinatiuus, infinitus, interrogatiuus, numeri, ordinis, personalis, possessiuus, praepositiuus, principalis, priuatiuus, qualitatis, quantitatis, reciprocus, redditiuus, refractiuus, relatiuus, responsiuus, retransitiuus, segregatiuus, subiunctiuus]}.

D) Job (1893: 126); Swiggers & Wouters (2009: 346-347).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (pronomen):

"sin autem aliquibus ea uerbis sociamus ad ipsarum possessionum actum uel passionem pertinentibus, necesse est, cum in prima et secunda esse intelleguntur, **primitiua** quoque eis pronomina adiungi, quomodo etiam in omnibus solet fieri nominibus, ut 'tu meus filius legis, ego tuus pater doceo' et 'tu Uirgili doces, ego Priscianus doceor'" (Pmin 17,166).

"quod autem tam relatiua quam interrogatiua possunt esse, quomodo et **primitiua**, eorum usus comprobatur. Uirgilius in bucolico interrogatiue protulit: «Dic mihi, Damoeta, cuium pecus, an Meliboei?»" (Pmin 17,179).

"sciendum, quod coniugata pronomina, quae σύζυγα Aristarchus uocat, trium personarum **primitiua** seu deriuatiua inuicem pro se poni per confusionem personarum ideo nec figurate possunt, quomodo nec uerba, quia tres solas uoces in tribus personis habent 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se'" (Pmin 17,198).

"et illi quidem, siue ἰδιωπάθεια sit, [id est reciprocatio uel sui passio], siue in possessiua transitio fiat, utuntur supra dictis compositis, ut ostendimus, nos uero **primitiuis** quidem 'sui, sibi, se, a se' uel per reciprocationem, ut 'sui potitur, sibi indulget', uel per retransitionem utimur, ut 'hortatur me ille ut sui potiar, rogat te ille ut sibi indulgeas'" (Pmin 17,168).

"nam relatiua quidem sunt 'ipse' uel 'is' uel 'sui', quod est **primitium**" (Pmin 17,142).

"Cicero uero in Uerrinis de praetura urbana relatiue posuit haec eadem: «cuius res est, cuium periculum». et necesse est omnibus ea grauari syllabis, quando sunt relatiua, quomodo et **primitiua** eorum relationem significantia" (Pmin 17,179).

"'Sui', quando est **primitium**, nominatiuum, ut diximus, non habet, quia necesse est ad aliquem alium nominatiuum tertiae referri personae hoc pronomen et quia transitiuorum seruat constructionem" (Pmin 17,175).

"nullum enim pronomen potest habere uocatiuum, ut diximus, nisi **primitium** secundae personae, ad quod dirigitur sermo, et deriuatiuum primae, quando coniungitur **primitiuo** secundae uel uoce uel intellectu, ut 'o mea tu' et 'o noster Chremes'" (Pmin 17,207).

"uocatiuum tamen aliud pronomen in usu non habet nisi **primitium** secundae personae et possessiuum primae, quando ad id sermo dirigitur, id est quando secundae sociatur personae" (Pmin 17,205).

"secundae autem personae, ut supra dictum est, deriuatiuum ideo non potest habere uocatiuum, quia necesse est genetiuum **primitiui** in eo intellegi in possessore ipso, ad quem loquimur, et uocatiuum in possessione, sed possessio secundae personae necessario uel ad primam uel ad tertiam personam refertur, quae naturaliter carent uocatiuo: 'tuus filius sum' uel 'tuus filius est ille'" (Pmin 17,206).

"Quaeritur, quae sit differentia inter genetiium **primitiui** et possessiui 'mei, tui, sui, nostri, uestri'. et quantum quidem ad uocem nulla, quantum uero ad sensum haec est differentia, quod genetiuis **primitiui** simplicem possessionem significat, possessiui uero duplicem" (Pmin 17,173).

"'mei' autem et 'tui' et 'sui' genetiuis hic intellegimus **primitiuorum**, qui iidem et possessiuorum sunt genetiui" (Pmin 17,148).

"et **primitiuorum** quidem genetiuis per se profertur non egens alterius genetiui, ut 'mei filius ambulat, tui filium uideo; mei misereris, tui miseretur'" (Pmin 17,174).

"Duo inueniuntur, quae, cum genetiuis aliorum omnium casualium applicantur, quinque tamen solis pronomibus, quorum similes sunt genetiui **primitiuorum** genetiuis deriuatiuorum, ne concidant, ablatiuo possessiui pro genetiuis **primitiui** construuntur, ut 'interest mea, tua, sua, nostra, uestra', similiter 'refert mea, tua, sua, nostra, uestra'" (Pmin 17,159).

"nam 'meus' et 'tuus', nisi ad suorum **primitiuorum**, quae sunt demonstratiua, non intelleguntur genetiuis, itaque extrinsecus genetiuis non egent" (Pmin 17,173).

"nec mirum hoc fieri in tertiae personae possessiuo, cum uim genetiui possideat sui **primitiui**, quod uel reciprocum [id est sui passum, ἰδιοπαθές] est, uel retransitiuum, in quo necesse est prius personae tertiae significationem uoce aliqua fieri, ad quam iste genetiuis uel reliqui eius casus referantur, ut 'ille sui miseretur, ille sibi donat, Uirgilius se celebrat'" (Pmin 17,168).

"Possessiuia tamen, quia duas continent personas, id est possessoris et possessionis, necessario tribus constructionibus ordinantur, cum eorum **primitiua** duas habeant, reciprocam uel sui passam, quam Graeci ἰδιοπαθῆ uocant, et transitiuam: sui passam, ut 'uideo memet', transitiuam, 'uideo te' uel 'illum'" (Pmin 17,165).

"Et sciendum, quod omnia ista possessiua possessoris quidem personam secundum **primitiuum** significant, possessio uero ipsa tertiae est personae, ut 'meus, tuus, suus', quomodo et nomina, quibus coniunguntur, ut 'meus pater, tuus filius', excepto uocatiuo, qui solus in primae personae possessiuis inuenitur, cum secundae copulatur personae, ut mi pater, o mea tu, o noster Chremes" (Pmin 17,166).

"primae autem personae possessiuum et secundae non egent per se prolata adiunctione alicuius genetiui, cum uim genetiui finiti in se habeant, quomodo nec 'suus' eget genetiuis sui **primitiui**, quem in se possidet, sed extrinsecus alterius uocis propter multitudinem tertiarum personarum, ad quas necessario et **primitiuum** 'sui' et ipsum possessiuum refertur, utraque enim relatiua sunt" (Pmin 17,173).

"nec aliter tamen potest supra dictum possessiuum tertiae personae construi cum aliis extrinsecus personis nisi per retransitionem, // quomodo et **primitiuum** eius, id est nisi prius a possessore eius proficiscatur in aliam uerbum personam et sic ab illa rursus ad possessionem tertiae, sicut et ad se, ut 'rogat me ille, ut suus seruus ministret mihi' uel 'tibi'; 'precatur, ut sui patris miserear; petit te, ut suo prosis filio; obsecrat Cicero Uarronem, ut suum erudiat natum'" (Pmin 17,168-169).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"Sciendum tamen, quod licet genetiuis in huiusmodi constructione copulare nominatiuos possessiuorum, quippe qui uim genetiuis **primitiuorum** suorum

possident, ut 'pulcherrimi sunt et Homerici uersus et Uirgilii'; similiter licet dicere 'Agamemnonius filius et Menelai filia sociati sunt; frater noster et uestrum; meus seruus et illius'" (Pmin 17,161).

"si dicam 'Anchisiades', intellego genetium singularem **primitiui** et 'filius' cum nominatiuo singulari" (Pmin 17,155).

"Homerus: «τόνδ' ἔκτανε Δάρδανος ἀνὴρ», 'Dardanus' pro 'Dardanius', **primitium** pro deriuatiuo, unde Uirgilius quoque in IIII Aeneidis: «Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto / Dardanus»" (Pmin 17,192).

"si dicam 'fortior', intellego 'magis' et positium **primitiui** [id est 'fortis']" (Pmin 17,155).

"nam et ad omnem numerum et genus et casum bene construitur **primitiui** genetiuus, possessiui uero genetiuus eget semper alterius genetiuus eiusdem numeri et generis, ut 'mei filii miserere, tui filii misereor, sui filii miseretur ille', nisi per ellipsin, quomodo praediximus, proferatur" (Pmin 17,174).

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus possessiuis liceat genetiuo **primitiui** pro omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque possessiui pronomine tertiae personae, quomodo in aliis tunc utimur" (Pmin 17,170).

"omnia tamen possessiua in genetiuos **primitiuorum** etiam uerbis sociata possunt resolui, ut 'amicum meum moneo' pro 'amicum mei', et 'Euandrium filium Turnus interfecit' pro 'Euandri filium', et 'Daunius filius ab Aenea uictus est' pro 'Dauni filius'; hoc autem interest, quod uoce possessiui genus et casus et numerus ipsius possessionis ostenditur" (Pmin 17,166).

"Omnium possessiuorum tam nominum quam pronominum per quemcumque casum prolatorum loco licet genetiuus uti **primitiuorum**, ut 'Euandri filius' pro 'Euandrius filius' et 'Euandri filii' pro 'Euandrii filii' et 'Euandri filio' pro 'Euandrio filio' et 'Euandri filium' pro 'Euandrium filium' et 'Euandri fili' pro 'Euandrie fili' et 'ab Euandri filio' pro 'ab Euandrio filio'" (Pmin 17,169).

"Licet autem, ut dictum est, in omnibus possessionibus et pronomen uel nomen possessiuum pro genetiuo **primitiui** et datiuum pro eo ponere, ut 'Euandrius filius fuit Pallas' et 'Euandri filius' et 'Euandro filius fuit Pallas; Telamonius filius fuit Ajax' et 'Telamonis' et 'Telamoni filius Ajax; pater meus fuit Aristarchus' et 'pater mei' et 'pater mihi; cliens Tullianus fuit Roscius' et 'cliens Tullii' et 'Tullio fuit Roscius'" (Pmin 18,218).

"et non solum genetiuo **primitiui** pro omni casu possessiui licet uti, ut 'mei ager' pro 'meus ager' et 'mei agrum' pro 'meum agrum' et 'nostrum' uel 'nostri filius' uel 'filium' pro 'noster filius' uel 'nostrum filium' et similia, ut ostendimus" (Pmin 17,174).

"si ipsa tamen possessio in possessorem faciat transitionem, non est congruum uti **primitiui** genetiuo pro possessiui, quia uim habet compositi Graeci, ut 'Ciceroni reddit suus filius' non satis commode pro hoc dicitur 'Ciceroni reddit sui filius', nec 'Ciceronem laudat sui filius' pro 'suis filius', et similia" (Pmin 17,171).

"si enim dicam 'suis seruus ministrat mihi' uel 'tibi', soloecismum facio, quod in possessiui primae et secundae personae, sicut ostendimus, recte construitur, cum quacumque persona copuletur - nec mirum, cum primae et secundae possessiua finitas habeant possessorum personas, quippe in unicus uocibus **primitiuorum** // constitutas et demonstratiuis-" (Pmin 17,167-168).

"et hoc idem etiam in possessionem transitione facta a possessore faciunt, id est genetiui composito **primitiui** pronominis utuntur pro obliquo possessionis, ut τοῦ ἑμαυτοῦ οἴκου ἀντιποιοῦμαι, τὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει" (Pmin 17,167).

"Et sciendum, quod, quia **primitium** eius tam singulare quam plurale est, licet in possessio et unum et plures possessores eius intellegere pro significatione genetiui ad possessorem pertinentis, et 'suus illius' et 'suus illorum'" (Pmin 17,171).

(2.0) ACCIDENTIA (in genere):

"nam si dicamus, 'interest' uel 'refert mei, tui, sui, nostri, uestri', non ad **primitium** personam, sed ad possessionem intellegitur: 'interest mei filii' uel 'fratris' uel 'tui' uel 'sui' uel 'nostri' uel 'uestri'" (Pmin 17,159).

"Graeci quoque **primitium** tertiam personam et ex ea compositam, id est ἑαυτοῦ, ἑαυτῶ, ἑαυτόν, primae et secundae personae non apponunt, quomodo nec nos 'sui', quod uim tam simplicis primitiui tertiae personae Graecae quam compositi possidet apud nos" (Pmin 17,180).

PRO

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.1) In genere:

"optatiua autem // praeteritum ideo habent, quamquam ea debeamus orare, quae nondum fuerint, quia saepe euenit abesse eos, **pro** quibus oramus et optamus, ut id illis iam perfectum sit, quod cupimus, ut 'utinam filius meus, qui Athenis est, doctus esset' uel 'fuisset', id est 'utinam perfecta in ipso doctrina sit, utinam cognoscamus id illi euenisse'" (Pmin 18,239-240).

(0.1) In genere:

"Illi ὑπολαμβάνω **pro** 'respondeo'" (Pmin 18,374).

"Illi λεκτέον ἐστὶ **pro** 'oportet dicere'" (Pmin 18,324).

"Sed ad pronominis ordinandi tractationem redeamus. sciendum, quod coniugata pronomina, quae σύζυγα Aristarchus uocat, trium personarum primitiua seu deriuatiua inuicem **pro** se poni per confusionem personarum ideo nec figurate possunt" (Pmin 17,198).

"Illi 'τότε μὲν, τότε δὲ' καὶ 'τοῦτο μὲν, τοῦτο δέ' (**pro** quo nos 'cum, tum'). Cicero pro Q. Ligario: «cum in omnibus causis grauioribus, // G. Caesar, initio dicendi commoueri soleam uehementius quam uideatur uel usus uel aetas mea postulare, tum in hac causa ita multa me perturbant»" (Pmin 18,368-369).

"Illi τινὲς μὲν, τινὲς δέ, **pro** quo nostri dicunt 'quidam boni, quidam mali; alii boni, alii mali' et 'hi boni, illi mali'" (Pmin 18,364).

"'meus' enim, 'tuus, suus', quia sibi sunt coniugata similitudine declinationis et maxime quod singulae sunt in unaquaque persona eorum uoces quomodo etiam in uerbis, **pro** sese poni inuicem uel sibi coniungi in una eademque persona possessorum non possunt" (Pmin 17,198).

"Phroenichus Ποαστρίαίς: «ὥσπερ ἐμὸν αὐτῆς ἴδιον», **pro** quo nos dicimus 'meum proprium' et 'tuum proprium'" (Pmin 17,173).

"Praeterea sciendum, quod illud quoque, quod apud Graecos dicitur per solos obliquos compositum casus, ἀλλήλων κήδονται, ἀλλήλοις παρέχουσιν, ἀλλήλους φιλοῦσιν, necessario inuicem actum et passionem alterius in alteram personam uno eodemque casu significat nec potest nominatio proferri, sed habet eius intellectum in ipso uerbo. nostri uero frequenter **pro** accusatio huiuscemodi constructionis accusatiuis utuntur, antecedente 'inter', omnium personarum pluralibus, ut Terentius in adelphis: «† Uideo amare inter se»" (Pmin 17,177).

"Demosthenes pro Ctesiphonte: «πάντας συνέκρουεν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν». Romani **pro** hoc 'inter se' dicunt. Uirgilius in I Aeneidos: «Artificumque manus inter se operumque laborem / Miratur»" (Pmin 18,290).

"Attici ἐναντίον τοῦδε **pro** 'coram illo'" (Pmin 18,311).

"nostri 'cum maxime' **pro** ὅτι μάλιστα frequenter ponunt" (Pmin 18,336).

"in eodem: «cuius propter indignitatem iudicii saepissime est actum in senatu, ut genus hoc totum multarum atque eiusmodi iudiciorum tolleretur», 'ut', quia **pro** ἵνα accipitur, subiunctiuum attraxit" (Pmin 18,259).

"frequentissime tamen 'si' coniunctio dubitationem significans ei sociatur, id est **pro** ἕάν Graeca coniunctione posita, ut Terentius in adelphis: «Si tu sis homo, / Hic faciet»" (Pmin 18,241).

"**pro** hac constructione, id est **pro** articulo genetiui quod coniungunt Graeci cum uerbo infinito, nos gerundiis in 'di' terminantibus utimur, addentes tamen 'causa' uel 'gratia', ut 'discendi causa lego Uirgilium, accusandi gratia et defendendi in forum procedo'" (Pmin 18,366).

"Omnia autem pronomina, quae uocari possunt, similem habent nominatio uocatiuum excepto 'mi' **pro** 'mee'" (Pmin 17,207).

"'Sulla uictore perierunt Romani' pro 'cum uictor fuerat Sulla'. in hoc autem sensu, ut ostendimus, non licet genetiui uti **pro** ablatiuo" (Pmin 18,222).

"Illi Πυθοῖ, Ἴσθμοι, Μεγαροῖ, οἴκοι, ἐνταυθοῖ, [ἐν Πυθοῖ] 'in loco'. **pro** his nos genetiuis, si primae sunt uel secundae nomina urbium, sin tertiae, ablatiuis utimur et in semper pluralibus, ut 'Romae, Tyri, Carthagine, Athenis'" (Pmin 18,350).

"Illi 'μέλλω γράφειν' καὶ 'γράψαι'. Λυσίας ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἠγησάνδρου κλήρου: «ὡς ἔμελλεν ἐπί τε τοὺς βωμοὺς εἶναι καὶ νομιζόμενά γε ποιήσειν». **pro** hac constructione Romani participio futuri utuntur cum omni tempore uerbi substantiui, ut 'lecturus sum', μέλλω ἀναγινώσκειν; 'lecturus eram' et 'fui' et 'fueram', ἤμελλον ἀναγινώσκειν, 'lecturus ero' uel 'fuero', μέλλω ἀναγνώσεσθαι" (Pmin 18,326).

"et 'dum' et 'ut', quando **pro** ὅπως uel ἵνα ponuntur, tam optatiuo quam subiunctiuo inueniuntur iuncta" (Pmin 18,289).

"nec non etiam auctiores literis syllabae idem recipiunt, cum ex eis coeuntes iuncturae **pro** debito dictionem perficiunt" (Pmin 17,108).

(0.2) In genere (per figuram):

"hinc Uirgilius in UI: «Suscipit Anchises atque ordine singula pandit», **pro** 'respondit ad interrogationem Aeneae'" (Pmin 18,374).

"si quis enim **pro** 'ipse reiecit oculos claros', ponat iterum 'Iuppiter', non colligit duas orationes ad Iouem, sed quasi principium alterius facit orationis" (Pmin 17,142).

"figurae quoque aliae **pro** aliis solent ab auctoribus poni, ut Uirgilius in I Aeneidis: «totumque a sedibus imis / Una Eurusque Notusque ruunt», **pro** 'eruunt', simplex **pro** composito. similes inuenis uariationes constructionis per omnia ceteris quoque dictionibus accidentia" (Pmin 17,193).

"et ad nomen quidem loco uerbi fungitur, ad uerbum uero loco nominis, ut 'faciens eloquentem' dico **pro** 'qui facit eloquentem', et 'laudo legentem', quomodo 'laudo lectorem'; nec mirum **pro** utroque fungi, cum utrique accidentia possideat" (Pmin 17,160).

"idem 'minor fratrum' dixit **pro** 'unus // fratrum qui minor est'" (Pmin 18,307-308).

"ἀξιοί μισέσθαι τῇ πόλει Ἡππεριδεσ ἐν τῷ κατὰ Πασικλέους. **pro** hoc Latini dicunt 'dignus est odio esse urbi' et 'dignus est qui odio sit urbi'" (Pmin 18,299).

"frequentissime tamen 'stipulor abs te' **pro** 'interrogo te' dicimus, quomodo et 'quaero abs te'. Cicero inuectiuarum II: «quaesiui a Catilina, nocturno conuentu apud M. Laecam fuisset necne», **pro** 'interrogauit Catilinam'. inuenitur tamen etiam in passiuua significatione similiter dictum 'stipulor abs te' **pro** 'interrogor abs te'" (Pmin 18,275).

"nec non tam nominatiuo quam aliis casibus possessiui licet uti, cum possessorem ostendimus extrinsecus facientem transitionem ad aliquam aliam personam **pro** sua possessione, ut 'rogat me ille, ut suus legat apud me filius' et 'ut suus doceatur a me filius' et 'ut sui miserear filii' et 'ut suo donem filio' et 'ut suum sequar filium' et 'ut suo potiar filio', cum in possessiuis primae et secundae personae liceat etiam non possidentes construere sic" (Pmin 17,170).

"nos ['lis aestimatur'] multis uerbis tam actiuae quam passiuuae uocis similiter in una eademque significatione utimur: 'mereo' et 'mereor, populo' et 'populor, nutrio' et 'nutrior, bello' et 'bellor'. Uirgilius georgicon II: 'Hoc pinguem et placitam paci nutritor oliuam', **pro** 'nutrito'" (Pmin 18,364).

"'trepido, horreo, formido, uito, fugio, recuso, excuso'; similiter 'metuo' et 'timeo': haec autem, cum passiuue dicuntur, magis actum significant; et e contrario, cum actiue dicuntur, magis passionem significant, ut 'timeor: timorem facio; timeo' uero 'timorem patior'. Lucanus in U: «Dum metuar semper terraque expecter ab omni». idem in I: 'fecunda uirorum / Paupertas fugitur', **pro** 'fugam facit', quod est 'fugatur' (Pmin 18,276).

"sciendum autem, quod impersonalia, siue transitiuue siue intransitiuue proferantur, obliquis casibus iunguntur, nisi per defectionem proferantur:

intransitiue, ut 'curritur a me' **pro** 'curro' uel 'statur a te' **pro** 'stas' uel 'sedetur ab illo' **pro** 'sedet ille'" (Pmin 17,148).

"Quae uero passiuam habent terminationem impersonalia, non possunt infinitis adungi, ut 'statur, curritur, sedetur', et intransitiue intelleguntur, ut Uirgilius in III: «bellatur comminus armis» **pro** 'bellant'. idem in VI: «Itur in antiquam siluam», **pro** 'eunt'" (Pmin 18,231).

"similiter etiam neutra uel deponentia actum significantia cum transitione in quodcumque accusatiuum sequuntur, ut 'facio domum, eo iter, nauigo Pontum, ardeo uxorem', quando **pro** 'amo' accipitur" (Pmin 18,267).

"potest enim initium Uerrinarum, quod supra quoque posuimus: «si quis uestrum, iudices, aut eorum qui adsunt forte miratur, // me, qui tot annos in causis iudiciisque publicis ita sim uersatus, ut defenderim multos, laeserim neminem», sic quoque intellegi: ita sim **pro** 'ita inueniar' uel 'cognoscar'" (Pmin 18,254-255).

"Lucanus in X: «Sideribus quaecumque fugam moderantur Olympi», moderantur **pro** 'regunt'" (Pmin 18,273).

"similiter 'praestat' **pro** 'superat'. Uirgilius in XI: «Ibo animis contra uel magnum praestet Achillem», **pro** 'superet'" (Pmin 18,371).

"Uirgilius tamen in II: «certantque illudere capto». similiter 'arrideo tibi' **pro** 'irrideo'" (Pmin 18,351).

"'Habere' **pro** 'esse'. Δημοσθένης κατ' Αἰσχίνου ὑπὲρ τῆς παραπροσβείας: «μηδενὶ ὑμῶν εὐσεβῶς ἔχειν ἀποψηφίσασθαι αὐτοῦ». Terentius in Phormione: «† Bene tibi se habent principia»" (Pmin 18,327).

"Uirgilius in III: «Est mihi nata, uiro gentis quam iungere nostrae», **pro** 'possideo natam'" (Pmin 18,213).

"hinc Romani 'oboedio tibi' et 'ausculto tibi'. Sallustius in Catilinario: // «quae natura prona atque uentri oboedientia finxit». [**pro** 'obaudientia']" (Pmin 18,370-371).

"'uindico' quoque in utraque significatione inuenitur, tam **pro** laeso quam contra laedentem accipiendum, unde 'uindicta' non solum poena, sed etiam liberatio accipitur" (Pmin 18,365).

"Participia **pro** uerbis ponunt Attici, quod frequenter faciunt Latini" (Pmin 18,304).

"est autem quando per ellipsin uerbi uel participii substantiui huiusmodi casuum (id est nominatiui cum obliquis) constructio soleat proferri, ut 'filius Pelei Achilles multos interfecit Troianos', - subauditur enim participium uerbi substantiui 'ens', quod in usu nunc nobis non est, **pro** quo possumus 'qui est' uel 'qui fuit Pelei filius' dicere uel subaudire" (Pmin 18,212).

"participium etiam oportune post uerbum ponitur, ex quo et nascitur, sicut de uerbo tractantes ostendimus, quod necessario translationes uerborum fiebant in casuales figuras cum generibus, quae eis accidunt, cum uerba non possent consequentiam sui praesentare, ut etiam per obliquos casus adungi possent et sine coniunctione consociari, ut 'me legente proficio' **pro** 'lego et proficio'" (Pmin 17,119).

"Sulla uictore perierunt Romani' **pro** 'cum uictor fuerat Sulla'. in hoc autem sensu, ut ostendimus, non licet genetiuo uti pro ablatiuo" (Pmin 18,222).

"similiter nos 'trepidus est ad faciendum' et 'trepidus est facere'. Uirgilius in bucolico: «Cur non, Mopse, boni quoniam conuenimus ambo, / Tu calamos inflare leues, ego dicere uersus», **pro** boni ad calamos inflandos' et 'ad dicendos uersus" (Pmin 18,346).

"similiter Latini 'ostendes faciens bene' et 'facere bene'. Uirgilius in II Aeneidos: «sensit medios illapsus in hostes», **pro** 'se illapsum esse'. Statius in UII Thebaidos: «Non aliter caelo nocturni turbine Cori / Scit peritura ratis», **pro** 'scit se perituram'" (Pmin 18,314).

"quae si deficient, infinita **pro** his subeunt nomina substantiae cum uerbo, ut 'ego sum, qui amor', id est ὁ φιλούμενος, uel 'tu es, qui amasti', id est ὁ φιλῆσας; haec enim desunt apud nos participia" (Pmin 17,154).

"([in Catilinario: «nam et priusquam incipias consulto, et ubi consulueris mature facto opus est» **pro** 'consulere' et 'facere'. Graeco similiter more infinita **pro** gerundii genetiuo proferuntur" (Pmin 18,226).

"articuli enim cum nominibus in oratione accipiuntur, ea uero **pro** nominibus" (Pmin 17,139).

"respondemus enim uel 'homo ambulat' uel 'equus' uel 'Trypho', in quo etiam 'homo' intellegitur, uel etiam pars subicitur, quae **pro** nomine accipitur" (Pmin 17,122).

"[nostri quoque 'uerum' **pro** iusto et 'iustum' **pro** uero frequenter ponunt]" (Pmin 18,309).

"('Iustum' **pro** uero et 'uerum' **pro** iusto frequenter tam nos quam Attici ponimus. Sophocles Αἴαντι: «δίκαιος γόνος»// **pro** 'uerus' (])" (Pmin 18,308-309).

"Attici οὐχ ἦπτον **pro** 'similiter' et **pro** 'magis'. nostri quoque 'non minus, non secus'. Uirgilius in III: «Non secus ac iussi faciunt». // idem in IIII: «non segnior», **pro** 'similis'. Θεουκυδίδης in principio: «καὶ οὐχ ἦπτον ληστὰι ἦσαν οἱ νησιῶται» ἀντὶ τοῦ 'καὶ μᾶλλον ἐλήστευον'. Terentius in eunucho: «hoc nemo fuit / Minus ineptus», **pro** 'magis prudens'" (Pmin 18,338-339)..

"Liuius in XXU ab urbe condita: «tribuni plebis in ordinem redacti» **pro** 'contemptissimi habiti'; hinc etiam 'extra ordinem' **pro** 'egregii' dicuntur" (Pmin 18,293).

"Homerus: «τόνδ' ἔκτανε Δάρδανος ἀνήρ», 'Dardanus' **pro** 'Dardanius', primitiuum **pro** deriuatiuo, unde Uirgilius quoque in IIII Aeneidis: «Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto / Dardanus»" (Pmin 17,192).

"quod autem 'suus' **pro** uniuscuiusque proprio accipitur, usus confirmat. Uirgilius georgicon I: «molles sua tura Sabaei»" (Pmin 17,170).

"et Uirgilius Aeneidis I: «Tristior et lacrimis oculos suffusa nitentes», tristior **pro** 'subtristis'" (Pmin 17,192).

"Per species, ut Ennius: «Optima caelicolum, Saturnia, magna dearum», magna dixit **pro** 'maxima', positiuum **pro** superlatiuo, cum apertissime superius optima caelicolum dixisset" (Pmin 17,192).

"nec mirum, eandem uocem mutatione significationis ad aliam speciem transire, cum soleat diuersa significatio easdem uoces etiam ad alias partes

transferre, ut nomina in aduerbia, sublime uolat **pro** 'sublimiter', sole recens orto **pro** 'recenter'" (Pmin 17,148).

"Est tamen frequenter inuenire, nomina **pro** aduerbiis totius uerbi declinationi bene accommodari, ut 'sublime uolo, sublime uolas, sublime uolat'" (Pmin 18,227).

"Aliae quoque **pro** aliis partibus uel dictionibus ponuntur, ut nomen **pro** aduerbio, ut 'sublime uolas' et Sole 'recens orto', et contra aduerbium **pro** nomine, ut 'genus unde Latinum', **pro** 'ex quo'" (Pmin 17,193).

«et 'horrendum clamat' **pro** 'horrende', nomen **pro** aduerbio, 'sublime uolat' **pro** 'sublimiter'" (Pmin 17,115).

"licet autem **pro** relatiuis pronomibus nomina ponere et orationem mutare, ut 'Iuppiter tonat, Iuppiter fulminat'" (Pmin 17,142).

"iure plurimas recusauerunt uocum figurationes, quippe cum singulae earum per singulos casus **pro** omnibus accipiuntur nominibus" (Pmin 17,146).

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare post nominis positionem non eam partem, quae **pro** ipso nomine accipitur, ponimus, id est pronomen, quae uice nominis cum uerbo continet orationem: de quo manifesta probatio erit haec, quod uerborum quoque causa inuenta sunt pronomina" (Pmin 17,117).

"itaque sunt nomina generalem significantia uel substantiam uel qualitatem uel quantitatem uel numerum, quae necessario et infinita sunt, quippe cum omnia suarum generaliter specierum comprehendant in se nomina; unde quidam ea et pronomina esse existimauerunt, quia generaliter **pro** omnibus aliis accipiuntur nominibus, quomodo et pronomina" (Pmin 17,131).

"et manifestum, quod ideo et casus recipiunt pronomina, ut **pro** toto nomine subeant, id est **pro** omnibus eius casibus, // personarumque omnium discretiua sunt, ut quod deest nomini, id est personarum discretionem, ea loco illorum prolata compleant, et nominis quidem habent casus, uerbi uero personas" (Pmin 17,139-140).

"Praedicta autem est causa, quapropter pronomen unum **pro** omnibus accipitur nominibus, id est quod demonstrationem uel relationem habet alicuius certae substantiae, quae in omnibus propriis est nominibus, una eademque uoce significanda" (Pmin 17,150).

"praeterea pronomen est, quod **pro** nomine accipitur et imitatur nomen" (Pmin 17,140).

"'qui' **pro** 'quomodo'. idem in Andria: «Qui? quia te noui», 'qui' id est 'propter quid?'" (Pmin 17,137).

"et 'qui' quidem **pro** 'quis' infinito uel interrogatiuo accipitur, 'quis' uero **pro** relatiuo numquam" (Pmin 17,127).

"et 'quis' uero, quod est substantiae infinitum, **pro** 'qualis' et **pro** 'quantus' inuenitur, 'qualis' uero et 'quantus' **pro** 'quis' non" (Pmin 17,136).

"et 'qualis' tamen et 'quantus' positus infinitis, **pro** quibus etiam 'quis' ponitur, saepius deficiunt uerba substantiua, quomodo etiam participiis, ut Iuuenalis in IIII: «O qualis facies et quali digna tabella!»" (Pmin 17,153).

"inuenitur 'quisque' **pro** 'quicumque', 'qualisque' **pro** 'qualiscumque'" (Pmin 17,138).

"Terentius in Andria: «di † inmortales! / Quid turbae est apud forum? quid illi hominum litigat?», **pro** 'quot homines'" (Pmin 17,187).

"ἀοριστῶδες quoque hoc idem, id est τὸ 'ὄς', nominant μόριον, id est infinitam particulam, quando **pro** ὅστις accipitur, quod proprie est apud nos 'qui', ut 'qui interficiet tyrannum, praemium accipiat'" (Pmin 17,127).

"Attici 'μανθάνω τόδε' καὶ 'τοῦδε'. huic simile est illud Terentianum in eunucho: // «Reuiso, quidnam Chaerea hic rerum gerat», **pro** 'quas res'" (Pmin 18,325-326).

"(Est praeterea notandum, quod tam nomina infinita quam aduerbia, si generalem habent pronuntiationem colligentem uniuersitatem numerorum. de quibus loquitur, geminantur apud Latinos uel assumunt 'cumque', ut 'quisquis' uel 'quicumque', 'qualisqualis' et 'qualiscumque', 'quantusquantus' et 'quantuscumque' - Terentius in adelphis: «Tu quantusquantus nihil nisi sapientia es», **pro** 'quantuscumque'" (Pmin 17,135).

"huic simile Iuuenalis in III: «Hunc qualem nequeo monstrare et sentio tantum», // **pro** 'talem qualem'" (Pmin 18,363-364).

"pro his autem omnibus Latini simplicibus utuntur pronomibus Homerum sequentes, qui simplicibus ubique etiam pro compositis utitur pronomibus: 'mei misereor' et 'mei filii misereor; mihi noceo' et 'mei filio noceo; me accuso' et 'mei filium accuso'" (Pmin 17,167).

"et in huiuscemodi // quidem constructione, id est quando ipsa in se uel in possessionem suam agit, **pro** composito Graeco pronomine, id est ἑαυτοῦ, ἑαυτῷ, ἑαυτόν, accipitur, ut 'sui eget', ἑαυτοῦ χρήζει, 'sibi indulget', ἑαυτῷ χαρίζεται, 'sui seruum uendit', τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον πωλεῖ quando uero etiam extrinsecus actus in eum aliquis fieri significatur **pro** simplici Graeco, id est αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτόν, accipitur" (Pmin 17,176-177).

"Illi dicunt 'ἑαυτοὺς ἀδικοῦσι' **pro** 'ἀλλήλους' (Pmin 18,290).

"et hoc idem etiam in possessionem transitione facta a possessore faciunt, id est genetiuo composito primitiuui pronominis utuntur **pro** obliquo possessionis, ut τοῦ ἑμαυτοῦ οἴκου ἀντιποιοῦμαι, τον σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει" (Pmin 17,167).

"similiter nostri. Terentius in eunucho: «Munus nostrum ornato uerbis, quod poteris; et istum aemulum, / Quod poteris, ab ea pellito»; quod poteris **pro** 'ut poteris, quantum poteris'" (Pmin 18,336).

"'ipse' autem et 'ille' et 'hic' et 'iste' et 'is' figurate et **pro** prima et **pro** secunda solent accipi, quippe cum non habeant sibi coniugatas primas et secundas, quibus impediuntur **pro** illis accipi" (Pmin 17,198).

"Romani autem 'ipse' quidem, quomodo et illi τὸ 'αὐτός' et **pro** prima et **pro** secunda accipiunt persona; 'sui' uero numquam nisi tertia inuenitur" (Pmin 18,290).

"simplicia uero ἀλλοπαθῆ nominant, id est 'extrinsecus passionem facientia' uel 'patientia', ut 'doceo te, doceor a te'. nos autem, quomodo superius memorauimus, simplicibus quidem **pro** utrisque utimur tam in prima quam in secunda persona secundum Homericam, ut supra dictum est, consuetudinem" (Pmin 17,176).

"Uirgilius in III georgicon: «septem subiecta trioni», **pro** 'septemtrioni subiecta'. etiam diuisa possunt coniungi, ut 'malefida, argiletum, huiusmodi, malesana'" (Pmin 17,113).

"Terentius in Andria: «I prae, sequar», **pro** 'praei'" (Pmin 18,345).

"Cicero in I inuectiuarum: «meministine me in ante diem duodecimum Kalendarum Nouembrium dicere in senatu, fore in armis certo die, qui dies futurus esset in ante diem sextum Kalendarum Nouembrium», **pro** 'in diem sextum Kalendarum Nouembrium ante'" (Pmin 18,370).

"et 'qua de re' **pro** 'de qua re'" (Pmin 18,345).

"nostri 'in dies' et 'per singulos dies' et 'in annos' et 'per singulos annos' et 'in horas' // et 'per singulas horas'. Liuius frequenter in milites **pro** 'in singulos milites'" (Pmin 18,322-232).

"Illi εἰς ἓν **pro** ὁμοῦ. nos quoque 'in unum' **pro** 'simul'" (Pmin 18,305).

"Praepositiones [...] aliae **pro** aliis ponuntur, ut Uirgilius in I Aeneidis: «Multa super Priamo rogatans, super Hectore multa», super Priamo **pro** 'de Priamo'. idem in I georgicon: «sub lucem densa inter nubila sese». idem in III georgicon: «Sub lucem exportant calathis», **pro** 'ante lucem'" (Pmin 17,195-196).

"Παρά apud illos et genetiuo et datiuo et accusatiuo coniungitur, et apud nos 'praeter' accusatiuo coniungitur et ablatiuo tamen, quando **pro** 'sine' accipitur, - ut Sallustius in Catilinario: «praeter rerum capitalium condemnatis», **pro** 'sine condemnatis'" (Pmi 18,343).

"Attici ὑπέρ etiam **pro** περί accipiunt, sicut et nos 'super' **pro** 'de'" (Pmin 18,371).

"frequenter et Romani 'in' praepositionem accusatiuo **pro** ablatiuo iungentes hoc imitantur. Terentius in eunucho: «in quem exempla fient?», **pro** 'in quo'" (Pmin 18,303).

"frequenter et Romani 'in' praepositionem accusatiuo **pro** ablatiuo iungentes hoc imitantur. Terentius in eunucho: «in quem exempla fient?» **pro** 'in quo'. idem in adelphis: «a uereor. in os te laudare amplius», **pro** 'in ore'" (Pmin 18,303).

"Attici ἐνδέξια καὶ ἐναρίστερα' antepaenultimo acuto aduerbialiter proferunt. similiter nos 'dextra illum' et 'sinistra illum'. Sallustius in Iugurthino: «dextra Adherbalem assedit». (Homerus: «Ἄλλ' ἄνα» **pro** ἀνάστηθι. Uirgilius in III Aeneidos: // «O mihi sola mei super Astyanactis imago», super **pro** 'superes')" (Pmin 18,312-313).

"nec non etiam aliae **pro** aliis partibus accipiuntur, neque id aliter possumus scire nisi ex adiunctis, ut 'per', si uerbo apponatur, **pro** 'ualde' accipitur, id est loco aduerbii" (Pmin 17,115).

"Attici ἔνδον **pro** εἴσω et ἔνδοθεν **pro** ἔνδον ponunt, aduerbia quae sunt in loco **pro** ad locum et quae sunt ad locum **pro** in loco ponentes. nostros quoque auctores inuenimus huiusmodi figura utentes. Uirgilius in IIII Aeneidos: «iectum litore, egentem / Suscepi», **pro** 'ad litus' (Pmin 18,309).

"similiter aduerbium 'qui', quod est a nomine substantiuo 'quis', **pro** 'qualiter' accipitur, 'qualiter' uero **pro** 'qui', cuius propria significatio est 'propter quid', non accipitur" (Pmin 17,137).

"similiter aduerbia 'quoque' **pro** 'quocumque', 'quaque' **pro** 'quacumque', 'quandoque' **pro** 'quandocumque'" (Pmin 17,138).

"[(]potest tamen hic 'ubi' **pro** 'ubicumque' accipi] (Pmin 17,138).

"'Quoad' quoque et infinitum et interrogatiuum et relatiuum est. accipitur enim **pro** 'quousque' et **pro** 'quando', quod triplicem habet significationem, ut ostendimus" (Pmin 17,139).

"frequentissimae tamen sunt huiusmodi figurae, quibus aduerbia nominibus uel participiis uel pronomibus redduntur, et maxime localia. Uirgilius: «Arma uirumque cano . . . genus unde Latinum», **pro** 'ex quo'" (Pmin 18,338).

"idem in UII: «Quique necesse putat», **pro** 'necessarium'" (Pmin 17,193).

"hinc Romani 'cotidie' uel 'quotidie' **pro** 'quot dies', et 'quotannis' **pro** 'quotquot eunt anni'" (Pmin 18,334).

"nos 'omnifariam' quidem **pro** 'per omnes partes' ponimus" (Pmin 18,343).

"et localia quidem aduerbia frequentissime **pro** temporalibus ponunt auctores, temporalia uero **pro** localibus nusquam, ut Uirgilius in U: «Hic patris Aeneae suspensam blanda uicissim / Gaudia pertemptant mentem», 'hic' **pro** 'tunc'. 'idem in II Aeneidos: «Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto», 'inde' **pro** 'postea' et 'deinde'" (Pmin 17,139).

"Romani quoque aduerbium 'modo' in eadem utriusque temporis significatione ponunt. Terentius in Phormione: «Modo apud † forum - Meumne?», // 'modo' dixit **pro** 'nuper'. idem in eunucho: «modo ait, modo negat», **pro** 'nunc ait, nunc negat'. Donatus in secunda arte de nomine: «sed modo nomina generaliter dicimus **pro** 'nunc'»" (Pmin 18,283-284).

"et Cicero pro Deiotaro: «en crimen, en causa, cur regem fugitiuus, dominum seruus accuset», cur 'propter quae', et 'iuste' **pro** 'uere' uel 'uere' **pro** 'iuste' et 'satis' **pro** 'sufficiens'" (Pmin 17,193).

"Terentius in Eunucho: «Nihil minus», **pro** 'minime'" (Pmin 18,337).

"hinc Sallustius in Iugurthino: «sed is rumor clemens erat» **pro** 'non nimius'" (Pmin 18,353).

"nostri quoque frequenter duplici abnegatione utuntur **pro** simplici: ut 'nihilominus' **pro** 'non' et 'recuso ne faciam' **pro** 'recuso facere'" (Pmin 18,340).

"'o' etiam aduerbium et 'si' coniunctio et 'ut' **pro** 'utinam' inuenitur" (Pmin 18,240).

"est etiam ubi **pro** 'tamen' inuenitur positum. Uirgilius in I georgicon: «Nec nulla interea est inaratae gratia terrae», interea posuit **pro** 'tamen'" (Pmin 18,362).

"et nostri frequenter hac figura utuntur: 'quemadmodum dicis, sic facio' **pro** 'ut dicis, sic facio'" (Pmin 18,367).

"'atque' et 'ac' quoque, si aduerbio 'aliter' uel 'secus' uel similibus subiungantur, uim aduerbii obtinent, ut Uirgilius in III Aeneidos: «Haud secus ac iussi faciunt», **pro** 'quam iussi'" (Pmin 17,115).

"Coniunctiones quoque tam apud nos quam apud illos modo abundant, modo deficiunt, modo aliae **pro** aliis accipiuntur. Abundant, ut: «Multa quoque et bello passus, dum conderet urbem». // Horatius in epodo: «At o deorum quicquid in caelo regit / Terras et humanum genus». // Deficiunt, ut Uirgilius in IIII Aeneidis: «Ferte citi flammis, date tela, impellite remos». // Aliae **pro** aliis accipiuntur, ut Uirgilius in II Aeneidis: «Aut pelago Danaum insidias suspectaque dona / Praecipitare iubent subiectisque urere flammis», **pro** 'subiectisque'" (Pmin 17,196).

"et nota, quod ex huiuscemodi structura Graeca frequenter Latini 'ac' et 'atque' in significatione similitudinis accipiunt, ut 'similis est haec oratio atque ante'. Uirgilius in III Aeneidos: «Haud secus ac iussi faciunt». Terentius in Andria: «Ita tunc discedo ab illo, ut qui se filiam / Neget daturum», id est 'ut ab huiuscemodi homine, qualis est, qui filiam negat'. 'facio atque ante feci' **pro** 'sicut feci'" (Pmin 18,333).

"'que' etiam non solum copulatiua, sed etiam disiunctiua inuenitur, ut Uirgilius in II Aeneidos: «Aut pelago Danaum insidias suspectaque dona / Praecipitare iubent subiectisque urere flammis», 'que' **pro** 'ue'" (Pmin 17,115).

"Lucanus in IIII: «Quippe ubi non sonipes motus clangore tubarum / Saxa quatit pulsu, rigidos uexantia frenos / Ora tenens spargitque iubas et subrigit artus / Incertoque pedum pugnat non stare tumultu»; hic enim e contrario 'que' atque 'et' **pro** 'nec' posuit, et ad omnia 'non' in principio positum a communi accipitur" (Pmin 18,341).

"haec autem figura solet fieri uel abundante abnegatione uel deficiente et a communi subaudienda. Uirgilius in III Aeneidos: «non me tibi Troia / Externum tulit aut cruor hic de stipite manat», **pro** 'neque cruor'" (Pmin 18,341).

"Uirgilius in IIII Aeneidos: «Aut ante ora deum pinguis spatiat ad aras», 'aut' **pro** 'et'" (Pmin 17,115).

"idem in UIII: «Non hic Atridae nec fandi fictor Ulixes». bene dixisset etiam **pro** 'nec' ponens 'uel' et 'aut' nec non etiam 'et'" (Pmin 18,341).

"Γὲ conjunctionem illi et **pro** γάρ et **pro** γοῦν ponunt, quomodo et nos 'at' et 'uel' et 'aut' **pro** 'et' et **pro** 'saltem'; 'uel' autem etiam **pro** 'ualde' inuenitur" (Pmin 18,286).

"similiter Romani 'si', quod tam **pro** εἰ quam **pro** εἰάν Graecis conjunctionibus, ut dictum est, accipitur" (Pmin 18,289)

"Coniunctioni εἰ, quae est εἰάν, apud illos tam εἰάν quam εἰ redditur in partitione; **pro** utroque autem Romani 'si' ponunt" (Pmin 18,289).

"idem: «'Ἄλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι // (εἰ δέ κε μὴ δώσωσιν προ εἰάν μὴ δῶσιν)», indicatiuo usus est pro subiunctiuo et εἰ **pro** εἰάν" (Pmin 18,242).

"Frequenter εἰ **pro** εἰάν ponunt auctores Graecorum" (Pmin 18,304).

"est tamen quando per defectionem 'si', quomodo etiam 'ut', subiunctiua proferuntur et subaudiuntur supra dictae conjunctiones, ut Iuuenalis in I: «Graeculus esuriens in caelum, iusseris, ibit», **pro** 'si iusseris'" (Pmin 18,247).

"talis iunctura frequens est apud nos, quotiens 'ut' **pro** causali conjunctione positum praeterito subiunctiuo copulatur uel etiam praesenti uel futuro, quando loco ὅτι, id est 'quod', ponitur" (Pmin 18,338).

"Accusatiuo quoque nominatiui adiunguntur figurate, quando, quod parti accidit, hoc toti redditur. et totum quidem per nominatiuum, pars autem per accusatiuum profertur, ut 'fortis dextram' **pro** 'fortem dextram habens; celer pedes' **pro** 'celereres pedes habens; sapiens animam' **pro** 'sapientem animam habens; albus colorem' **pro** 'album colorem habens'" (Pmin 18,220).

"Diuesi quoque casus uel casus **pro** casibus figurate tam a nostris quam a Graecis saepissime ponuntur, ut Uirgilius in I: «Tu mihi quodcumque hoc regni, tu scepra Iouemque / Concilias», hoc regni **pro** 'hoc regnum'. idem in I: «Urbem quam statuo uestra est, subducite naues», **pro** 'urbs quam statuo'. Terentius in Andria: «di + immortales! / Quid turbae est apud forum? quid illi hominum litigat?», **pro** 'quot homines'. idem in eadem: «Ex Andro conmigrauit huic uiciniae», // **pro** 'in hanc uiciniam'. in eadem: «Quas credis esse has, non sunt uerae nuptiae». idem in Phormione: «cum eius aduenti [mihi] uenit in mentem?», genetiuum posuit **pro** nominatiuo" (Pmin 17,187-188).

"Atticis quoque mos est nominatiuos **pro** uocatiuis proferre. Homerus: «Ἡέλιός θ' ὄς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις». quem secutus Uirgilius in VIII: «Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum», fluuius **pro** 'fluuie' dixit, et Lucanus in II: «Degener o populus, uix saecula longa decorum / Sic meruisse uiris», // **pro** 'popule'. Macedones autem et Thessali e contrario uocatiuos solebant **pro** nominatiuis proferre" (Pmin 17,208).

"ecce hic Homeri auctoritatem secutus nominatiuum praeposuit **pro** genetiuo: duo ordinarii consules **pro** 'duorum ordinariorum consulum', ad distributa enim reddidit uerbum, non ad coniuncta" (Pmin 17,182).

"licet enim uel nominatiuum **pro** ablatiuo, et maxime nominum, cum uerbo substantiuo ponere uel uerbum cognatum significationi ipsius nominis, ut 'me doctore florent Musae', id est 'dum ego doctor sum'. nam participia raro sic proferuntur, **pro** 'me docente' ut dicam 'dum ego docens sum'" (Pmin 18,215).

"unde Romani frequentissime huiuscemodi nomina, et maxime appellatiua per uocatiuum Graecum etiam **pro** nominatiuo suo proferunt: 'sophista, citharista, poeta, Scytha, Sarmata, Sosia'" (Pmin 17,208).

"Persius tamen indubitanter uocatiuum **pro** nominatiuo posuit: «Censoremue tuum uel quod trabeate salutas?», trabeate **pro** 'trabeatus'. et Horatius: «macte / Uirtute esto», **pro** 'mactus uirtute'" (Pmin 17,208).

"Similiter eisdem casibus adiunguntur participialia uel supina, quae uim infinitorum habent, quae cum articulis construuntur apud Graecos: 'miserendi tui causa facio, miserendo tui moueor, miserendum tui est, miseritum tui uenio, miseritu tui doleo; nocendi tibi causa facio, nocendo tibi proficio, nocendum tibi est, nocitum tibi propero, nocitu tibi gaudet' **pro** 'in nocendo tibi'" (Pmin 18,233).

"Horatius in I carminum: «saepe Lucretilem / Mutat Lycaeo», **pro** 'Lycaeum mutat Lucretili' (Pmin 18,296).

"Uirgilius in I: «Italiam fato profugus», **pro** 'in Italiam'" (Pmin 18,305).

"Attici χάριν σὴν **pro** εἰς σὴν χάριν. Πλάτων Φαίδρω: «ἀλλ' εἰ δοκεῖ, συγχωρητέον χάριν σὴν». hinc nos 'uicem tuam doleo' **pro** 'in tuam' et 'septimo Kalendas' **pro** 'ante Kalendas'" (Pmin 18,376).

"et nota, quod tam ad reuerentiam honestae personae quam ad pudorem turpis refertur supra dicti constructio uerbi, ut 'pudet me patris' **pro** 'erubesco

patrem' et 'pudet me uanitatis' **pro** 'erubesco propter uanitatem'" (Pmin 18,312).

"Cicero in I inuectiuarum: «meministine me in ante diem duodecimum Kalendarum Nouembrium dicere in senatu, fore in armis certo die, qui dies futurus esset in ante diem sextum Kalendarum Nouembrium», **pro** 'in diem sextum Kalendarum Nouembrium ante'. frequentius tamen accusatiuo adiunguntur et per ellipsin praepositionis" (Pmin 18,370).

"genetiuum posuit **pro** nominatiuo. Cicero Uerrinarum I: «nam ita mihi deos uelim propitios, ut, cum illius mihi temporis ueniat in mentem, non solum commoueor animo, sed etiam toto corpore perhorresco», illius temporis **pro** 'illud tempus'. idem in II Uerrinarum: «fac tibi Aciliae legis ueniat in mentem», **pro** 'Acilia lex'" (Pmin 17,188).

"auctoritas tamen ueterum est, quando **pro** genetiuo plurali nominatiuum praeponit, quamuis ad sequentes res, id est diuisas, singulariter uerba redduntur, ut Homerus: «Οἱ δὲ δύο σκοπέλοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει», // cum ars exigeret genetiuum dicere, id est τῶν δὲ δύο σκοπέλων, **pro** eo nominatiuo est usus" (Pmin 17,126).

"Illi 'προσῆκει τούτοις ὁ κλήρος' καὶ 'τοῦ κλήρου'. frequenter et nostri huiuscemodi utuntur figura, ut genetiuos ponant **pro** nominatiuis" (Pmin 18,352).

"omnia tamen possessiua in genetiuos primitiuorum etiam uerbis sociata possunt resolui, ut 'amicum meum moneo' **pro** 'amicum mei', et 'Euandrium filium Turnus interfecit' **pro** 'Euandri filium', et 'Daunius filius ab Aenea uictus est' **pro** 'Dauni filius'" (Pmin 17,166).

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus possessiuis liceat genetiuo primitiui **pro** omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque possessiuo pronomine tertiae personae, quomodo in aliis tunc utimur, // cum ipse possessor aliquid agat in possessionem suam et cum in aliam personam transitum ostendatur facere **pro** sua possessione" (Pmin 17,170-171).

"si ipsa tamen possessio in possessorem faciat transitionem, non est congruum uti primitiui genetiuo **pro** possessiuo, quia uim habet compositi Graeci, ut 'Ciceroni reddit suus filius' non satis commode **pro** hoc dicitur 'Ciceroni reddit sui filius', nec 'Ciceronem laudat sui filius' **pro** 'suis filius', et similia, quia nec apud Graecos bene dicitur Κικέρωνα φιλεῖ ὁ ἑαυτοῦ υἱός, nisi more Attico **pro** simplici accipiatur" (Pmin 17,171).

"Licet autem, ut dictum est, in omnibus possessionibus et pronomen uel nomen possessiuum **pro** genetiuo primitiui et datiuum **pro** eo ponere, ut 'Euandrius filius fuit Pallas' et 'Euandri filius' et 'Euandro filius fuit Pallas; Telamonius filius fuit Ajax' et 'Telamonis' et 'Telamoni filius Ajax; pater meus fuit Aristarchus' et 'pater mei' et 'pater mihi; cliens Tullianus fuit Roscius' et 'cliens Tullii' et 'Tullio fuit Roscius'" (Pmin 18,218).

"Omnium possessiuorum tam nominum quam pronominum per quemcumque casum prolatorum loco licet genetiuis uti primitiuorum, ut 'Euandri filius' **pro** 'Euandrius filius' et 'Euandri filii' **pro** 'Euandrii filii' et 'Euandri filio' **pro** 'Euandrio filio' et 'Euandri filium' **pro** 'Euandrium filium' et 'Euandri fili' **pro** 'Euandrie fili' et 'ab Euandri filio' **pro** 'ab Euandrio filio'" (Pmin 17,169).

"et non solum genetiuo primitiui **pro** omni casu possessiui licet uti, ut 'mei ager' **pro** 'meus ager' et 'mei agrum' **pro** 'meum agrum' et 'nostrum' uel 'nostri filius' uel 'filium' **pro** 'noster filius' uel 'nostrum filium' et similia, ut ostendimus" (Pmin 17,174).

"Et sciendum, quod, quia primitiuum eius tam singulare quam plurale est, licet in possessiuo et unum et plures possessores eius intellegere **pro** significatione genetiui ad possessorem pertinentis, et 'suus illius' et 'suus illorum'. nec mirum, si per retransitionem Romani utuntur his pronomibus" (Pmin 17,171).

"inueniuntur tamen et genetiui usi, ut Cicero in I inuectiuarum: «qui dies futurus esset ante // diem sextum Kalendarum Nouembrium», Kalendarum **pro** 'ante Kalendas'" (Pmin 18,315-316).

"Uirgilius georgicon III: «Et crurum tenus a mento palearia pendent», **pro** 'cruribus tenus'" (Pmin 17,188).

"alio quoque sensu inuenis datiuos **pro** genetiuis, ut Uirgilius in X: «fusus ceruix cui lactea crines / Accipit», **pro** 'cuius crines'" (Pmin 18,214).

"Horatius in III carminum: 'Hic dies uere mihi festus atras / Exigit curas', mihi **pro** 'a me'" (Pmin 17,189).

"possumus tamen et impersonale simili modo proferentes dicere 'amari a me uis' **pro** 'amare me uis', de quibus iam diximus. sed hoc quoque interest, quod infinitum impersonale in infinitum resoluitur actiuum: 'amari a me uolo' **pro** 'amare uolo', quomodo 'ambulari a me uolo' **pro** 'ambulare uolo'" (Pmin 18,232).

"Infinita uero impersonalium necesse est ut ablatiuum pronominis uel nominis uel participii ad perfectam significationem assumant, ut 'stari a me uolo' **pro** 'stare uolo'; 'curri a te uis' **pro** 'currere uis'; 'sederi a se uult' **pro** 'sedere uult'" (Pmin 18,232).

"sin dicam 'legi a me uolo', similiter intransitiue actiuam habet significationem et est infinitum impersonalis: nam **pro** 'legere uolo' accipitur" (Pmin 18,232).

"Duo inueniuntur, quae, cum genetiuis aliorum omnium casualium applicantur, quinque tamen solis pronomibus, quorum similes sunt genetiui primitiuorum genetiuis deriuatiuorum, ne concidant, ablatiuo possessiui **pro** genetiui primitiui construuntur, ut 'interest mea, tua, sua, nostra, uestra', similiter 'refert mea, tua, sua, nostra, uestra'" (Pmin 17,159).

"Latini uero etiam ablatiuo frequentius, ut 'magna uirtute uir' **pro** 'magnam uirtutem habens'; 'egregia pulchritudine mulier' **pro** 'egregiam pulchritudinem habens'" (Pmin 18,214).

"Datiuum quoque solent Romani aduocatiuorum uel effectiuorum cum omni casu consociare, ut 'curae mihi est ista res, cordi, lucro, damno': possumus enim dicere 'cordi homo, cordi hominis, cordi homini, cordi hominem' **pro** 'iucundus, iucundi, iucundo, iucundum'" (Pmin 18,224).

"In comparationibus quoque ablatiuos ponimus **pro** genetiuis, ut 'fortior Scipio Hannibale'" (Pmin 18,222).

"Uirgilius tamen 'iectum litore' dixit **pro** 'in litus'" (Pmin 18,377).

"Latini frequenter, et maxime historici, ablatiuus utuntur cum praepositione **pro** genetiuis et datiuus 'in loco' significationem habentibus, ut 'in Tyro' **pro** 'Tyri' et 'in Taurominio' **pro** 'Taurominii' et 'in sorte' **pro** 'sorti'" (Pmin 18,315).

"similiter per ellipsin. Cicero in II inuectiuarum: 'sed triduo tamen audietis' **pro** 'intra triduum'" (Pmin 18,318).

"idem in Phormione: «cur non, inquam, Phormio, / Uides inter uos?», inquam **pro** 'inquo' dixit, quod in raro est usu" (Pmin 17,191).

"et sciendum, quod tam poetae quam prosarum scriptores frequenter praesentibus utuntur tam **pro** praeteritis quam **pro** futuris, contra autem raro" (Pmin 17,191).

"in huiusmodi sensu Romani solent non solum praeteritis imperfectis, sed etiam perfectis uti **pro** praesentibus uel futuris tam subiunctiuis quam indicatiuis" (Pmin 18,335).

"et notandum, quod Latini, quando de rebus transacto tempore promissis uel cogitatis loquuntur, **pro** futuro uel praesenti Graeco praeterito imperfecto subiunctiui utuntur, quomodo in supra dictis: quid ageret, cogitare coepit, 'τί πράξειεν' ἢ 'πράξει'" (Pmin 18,257).

"*av* quoque Graeca coniunctio quotiens apud Graecos ponitur possibilitatem significans, quae apud illos indicatiui quidem modi uel praeterito imperfecto uel ἄορίστω - quem nos non habemus, nisi quod **pro** eo et **pro** παρακειμένου praeterito perfecto utimur - et plusquamperfecto adiungitur" (Pmin 18,251).

"Stattius in XII: «hortaris euntem» **pro** 'hortaris ire'" (Pmin 18,324).

"Terentius in Andria: «Quid meritus?», **pro** 'quid meruisti?'; hoc Romani faciunt in omnium passiuorum et deponentium et communium praeteritis, per quae participiis utuntur **pro** uerbo adiungentes uerbum substantiuum" (Pmin 305).

"et loco uerbi participium cum uerbo substantiuo, ut 'pransus sum' **pro** 'prandi', 'meritus sum' **pro** 'merui'" (Pmin 17,154).

"sic ergo et apud nos, cum imperfectum sit 'dicere coepi' **pro** 'dicebam', 'scribere coepi' **pro** 'scribebam', per ellipsin uerbi 'coepi' solent auctores proferre infinita, ut Terentius in Andria: 'ego illud sedulo / Negare factum', // deest enim 'coepi': negare **pro** 'negabam'" (Pmin 18,228).

"similiter in futurum 'docuero, si uolueris', id est 'potero docere, si uolueris'. Horatius in I carminum: // «Quis Martem tunica tectum adamantina / Digne scripserit?», **pro** 'scribere potuerit'" (Pmin 18,251-252).

"etiam alios modos **pro** aliis inuenimus ab auctoribus proferri, ut: «Musa mihi causas memora», et: «Dicite Pierides», imperatiua **pro** optatiuis, et contra optatiua uel subiunctiua uel indicatiua **pro** imperatiuis, ut Terentius in eunucho: // «† ah nihil tibi quicquam credo. - Desinas», **pro** 'desine'" (Pmin 18,228-229).

"inueniuntur tamen etiam nostri poetae saepe metri causa // indicatiuis **pro** subiunctiuis usi, ut Horatius in II carminum: «Me truncus illapsus cerebro / Sustulerat, nisi Faunus ictum / Dextra leuasset», sustulerat **pro** 'sustulisset' posuit propter metrum" (Pmin 18,266-267).

"est tamen quando etiam in dubiis utuntur indicatiuo cum 'si' coniunctione, ut Uirgilius in UIII: «aut si qua id fortuna uetabit, / // Absenti ferat inferias», uetabit **pro** 'uetet' dixit metri causa" (Pmin 18,246-247).

"apud nos tamen 'utinam' indicatiuo non adiungitur. et Graeci quidem, maxime Attici etiam sine deprecatione solent hoc modo uti **pro** indicatiuo, nos uero minime, quamuis similes sint eius uoces subiunctiui uocibus, quibus frequentissime **pro** indicatiuis utuntur auctores nostri" (Pmin 18,239).

"idem: «'Ἄλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι // (εἰ δέ κε μὴ δώωσιν προ εἰάν μὴ δώωσιν)», indicatiuo usus est **pro** subiunctiuo et εἰ pro εἰάν" (Pmin 18,242).

"et notandum, quod et forsan dubitationis aduerbium et potui possibilitatis uerbum cum infinito posuit, **pro** quibus sufficeret, si subiunctiuum posuisset 'huic uni succubuissem culpa'" (Pmin 18,248).

"in eodem: «qui aedem Castoris testem furtorum tuorum esse uolueris ἠθελήκοις ἄρα -, quam populus Romanus cotidie, iudices etiam tum cum de te sententias ferrent, uiderent», ὀρῶεν ἄρα **pro** 'omnimodo aspicerent'" (Pmin 18,259).

"in eodem: «Inter cuncta leges et percontabere doctos», **pro** 'legito' et 'percontator'. Graeci quoque frequenter hoc utuntur, modos uerborum **pro** modis ponentes, de quibus in Atticismis, quibus Romani quoque utuntur, post ostendetur" (Pmin 18,229)

"Illa quoque nomina in 'dus' desinentia uerbalia frequentissime et maxime in obliquis casibus **pro** infinitis accipiuntur, cum articulis apud Graecos copulatis" (Pmin 18,233).

"participiorum autem accusatiui frequenter **pro** infinitis uerbis ponuntur, ut Sallustius in quinto: '† spe celebritate nominis intellego', // timentem **pro** 'timere'" (Pmin 18,225-226).

"Uirgilius in II: «sensit medios illapsus in hostes» **pro** 'illapsus se esse'" (Pmin 18,346).

"Cicero de praetura urbana: «Uoconia lex uidelicet te delectabat. imitatus esses illum ipsum G. Uoconium, qui // lege sua hereditatem ademit nulli», imitatus esses **pro** 'imitari potuisses'" (Pmin 18,256-257).

"frequentissime nostri quoque participia **pro** infinitis, ut 'audio interfectum, mortuum, caesum' et similia, in quibus omnibus subauditur 'esse'. Iuuenalis: «perituros audio multos»" (Pmin 18,358).

"nam infinitis uerborum tam illi quam nos frequenter utimur loco nominum: et illi quidem **pro** omni casu, nos autem **pro** nominatiuo uel accusatiuo" (Pmin 18,342).

"Ab infinito incipit exponere uerbi ordinationem Apollonius, ostendens, hoc uerbum generale esse et **pro** omni posse accipi modo uerborum" (Pmin 18,224).

"nec mirum infinita, quae cognationem habent ad omnes modos, **pro** quibusdam eorum poni, et maxime **pro** defectiuis, cum sint et ipsa defectiua" (Pmin 18,228).

"sciendum tamen, quod in hoc sensu frequenter inuenimus **pro** infinito uerbo subiunctiuum poni, ut 'iubeo facias; iubeo dicas; impero uenias; hortor legas', in quibus deest 'ut', quod licet uel addere uel non" (Pmin 18,227).

"et apud illos tamen et apud nos hoc fit per figuram ellipseos, id est defectionis; 'gaudere' enim dicunt **pro** 'gaude', et subauditur 'iubeo' uel 'uolo' uel 'opto'. sic enim antiqui 'gaudere te iubeo' **pro** 'gaude'. Terentius in adelphis: «gaudere Hegionem plurimum / Iubeo» **pro** 'gaude, Hegio, plurimum'. sic ergo et apud nos, cum imperfectum sit 'dicere coepi' **pro** 'dicebam', 'scribere coepi' **pro** 'scribebam', per ellipsin uerbi 'coepi' solent auctores proferre infinita, ut Terentius in Andria: «ego illud sedulo / Negare factum», // deest enim 'coepi': negare **pro** 'negabam'" (Pmin 18,228).

"itaque apud Graecos quidem **pro** imperatiuo ponitur, apud nos autem **pro** praeterito imperfecto. et apud illos tamen et apud nos hoc fit per figuram ellipseos, id est defectionis; 'gaudere' enim dicunt **pro** 'gaude'" (Pmin 18,228).

"nos autem nec in plurali numero possumus apponere primae uel secundae personae supra dictum tertiae personae pronomen, [id est 'sui, sibi, se a se'], quia et singularis est uox, quae nec apud Graecos apponitur // primae uel secundae personae nec apud nos, quamuis etiam **pro** plurali accipiatur" (Pmin 17,180-181).

"et δύοῖν δέον **pro** δύοῖν δέοντων dicunt" (Pmin 18,311).

"Literae transmutantur, ut 'Teucer' **pro** 'Teucere'; sic etiam syllabae, ut 'displicina' **pro** 'disciplina', nec non etiam dictio, ut 'plebis tribunus' **pro** 'tribunus plebis', et 'publica res' **pro** 'res publica'; orationes quoque, ut 'nutriuit filios ac peperit' **pro** 'peperit ac nutriuit'" (Pmin 17,114).

"Horatius in II sermonum: «Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos, / Quam si cum lumbis quis edat», **pro** 'aliquis' [...]; Uirgilius in X: «Aspera quis natura loci dimittere quando / Suasit equos», 'quando' **pro** 'aliquando'" (Pmin 17,136).

"Elementum est quando in duo diuiditur modo syllabico, id est contemplatione temporum, ut 'fieri' **pro** 'firi', longa enim uocalis in duas breues diuisa est; similiter 'admittier' **pro** 'admitti', 'farier' **pro** 'fari'. sed etiam duo in unum coeunt, ut 'tibicen' **pro** 'tibiicen'. unde et solum hoc ex similiter compositis paenultimam productam habet, et 'binae' **pro** 'biunae'" (Pmin 17,112).

"sed etiam duae syllabae in unam coeunt, ut Uirgilius in UI: «Fixerit aeripedem ceruam licet aut Erymanthi / Placarit nemora», // 'aeripedem' **pro** 'aeripedem', tetrasyllabum protulit **pro** pentasyllabo" (Pmin 17,113).

"apud nos uero una pars est composita ab 'is' et 'dum' per apocopen 'um', quomodo 'exin' **pro** 'exinde' et 'dein' **pro** 'deinde'" (Pmin 17,125).

"Contrariae similiter passiones per defectionem fiunt literae et syllabae et dictionis et orationis: literae, ut 'siit' **pro** 'siuit', 'audacter' **pro** 'audaciter'; syllabae, ut 'commorit' **pro** 'commouerit'. Horatius in II sermonum: «at ille, / Qui me commorit - melius non tangere, clamo -, / Flebit», 'deum' **pro** 'deorum', 'accestis' **pro** 'accessistis'" (Pmin 17,110).

"Abundat litera non eadem, ut 'prodest' **pro** 'proest' et 'sicubi' **pro** 'siubi'; abundat etiam syllaba, ut 'huiuscemodi' **pro** 'huiusmodi', 'induperator' **pro** 'imperator', nec non etiam dictio tam in compositione quam in appositione: in compositione, ut Terentius in Phormione: «exaduersum ei loco», **pro** 'aduersum', et in Andria: «abhinc triennium», **pro** 'hinc', et in eunucho: «† Emori satius est», **pro** 'mori'" (Pmin 17,109).

PROBATIO-ONIS >> PROBATISSIMVS-A-VM

A) {Gr. [*s.c.*]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[*s.c.*]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare post nominis positionem non eam partem, quae pro ipso nomine accipitur, ponimus, id est pronomen, quae uice nominis cum uerbo continet orationem: de quo manifesta **probatio** erit haec, quod uerborum quoque causa inuenta sunt pronomina" (Pmin 17,117).

PROBATIO-ONIS >> **PROBATISSIMVS-A-VM**

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.: *probo*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"nostri accusatiuo et ablatiui, inueniuntur tamen et genetiuo usi, ut Cicero in I inuectiuarum: «qui dies futurus esset ante // diem sextum Kalendarum Nouembrium, Kalendarum», pro 'ante Kalendas'. cuius testes sunt commentatorum **probatissimi**" (Pmin 18,315-316).

PROCIDENTIA-AE

A) {Gr. [1. antíptôsis]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 52); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- VII/1.1: PER FIGVRAM (per immutationem)]}.

C.2) {[\approx]}.
D) Covington (1984: 74); Colombat (1993: 65).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PER FIGVRAM (per immutationem):

"illud tamen sciendum, quod per figuram, quam Graeci ἀλλοιότητα uocant, id est uariationem, et per πρόληψιν uel σύλληψιν, id est praeceptionem siue conceptionem, et per ζεύγμα, id est adiunctionem et coincidentiam, quam συνέμπωσιν Graeci uocant, // uel **procidentiam**, id est αντίπτωσιν, et numeri diuersi et diuersa genera et diuersi casus et tempora et personae non solum transituue et per reciprocationem, sed etiam intransituue copulantur, quae

diuersis auctorum exemplis tam nostrorum quam Graecorum necessarium esse duximus comprobare" (Pmin 17,183-184).

PRODVCO-ERE

A) {Gr. [1. ekteínô]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 157); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.vv.: *produco, productus*).

C.1) {[1.- IV/1.1: ELEMENTA (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [≠ corripio]}.

D) Job (1893: 50); Lepschy ([1990] 1994: II,14, 261,n. 305); Biville (2007: 239).

E:)

(0) In genere:

(1.1) ELEMENTA (per figuram):

"sed etiam duo in unum coeunt, ut 'tibicen' pro 'tibiicen'. unde et solum hoc ex similiter compositis paenultimam **productam** habet, et 'binae' pro 'biunae'. syllaba quoque in duas diuiditur, ut 'aulae: aulai'" (Pmin 17,112).

PROFECTVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.: *proficio*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere:

"itaque praecipuum habuerunt accidens demonstrationem, quae **profecta** per coniunctionem primae et secundae personae peruenit etiam ad tertiam" (Pmin 17,150).

PROFERO-FERRE >> PROLATIO-ONIS

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D) Lomanto (2009: 186); Conduché (2009: 299-300).

E:)

(0.0) In genere:

"superuacuum est in re tam manifesta usus auctorum testimonia **proferre**" (Pmin 17,183).

(0.1) In genere:

"illud quoque manifestum, quod a nobis uerba facientes, id est **proferentes**, ad alias debemus ea personas intendere" (Pmin 17,150).

"in primo autem actiue **protulit**: «Incubuere mari totumque a sedibus imis / Una eurusque notusque ruunt»" (Pmin 18,361).

"Neutra et deponentia, quod superius dictum est, si actum significant et habeant transitionem ab homine in hominem, accusatiuo coniunguntur, ut 'facio te doctum, sequor hominem, miror, aspernor, suspicor, contemplor, conspicio', unde non irrationabiliter antiquissimi etiam in passiuam significationem ea **proferebant**, quod latius de uerbo tractantes ostendimus" (Pmin 18,277).

"Et reciproca uero siue sui passiuam, quae ἰδιωμαθῆ uocant Graeci, licet et absolute **proferre**, ut 'rubeo, horreo, tepeo, ferueo', et coniungere his ablatiuos, ut 'rubeo pudore, horreo frigore, tepeo austro, ferueo aestate'" (Pmin 18,270).

"nam is, qui patitur, in significatione passiuam transfert accusatiuum, qui ad se pertinebat, cum actiuum **proferebatur** uerbum, in nominatiuum adiunctum passiuo, qui in ipso uerbo, ut saepe diximus, intellegitur, etiam si non apponatur, contra uero nominatiuum agentis in ablatiuum, ut 'erudio te, erudior a te; tango te, tangor a te'" (Pmin 18,272).

"'noceo' quoque et 'maledico, benedico, inuideo', cuius tamen passiuum Horatius in arte poetica auctoritate usus **protulit**: «ego cur, acquirere pauca / Si possum, inuideor?»" (Pmin 18,271).

"sic apud nos in hoc pronomine necesse est fieri, ut 'sui miseretur' uel 'sui filii miseretur' aut, cum prius a tertia uerbum **proferatur** persona transitiuam et iterum per retransitionem ab illa ad eandem actus aliquis referatur, ut supra ostendimus" (Pmin 17,176).

"sciendum autem, quod impersonalia, siue transitiuam siue intransitiuam **proferantur**, obliquis casibus iunguntur, nisi per defectionem **proferantur**" (Pmin 17,148).

"tertia enim personae est nomen, uerbum uero primae; est igitur consequens, quod in duabus tertiis **profertur**, ut 'Priscianus scribit'" (Pmin 17,151).

"possumus tamen et impersonale simili modo **proferentes** dicere 'amari a me uis' pro 'amare me uis', de quibus iam diximus" (Pmin 18,232).

"sin autem transitiuam **proferatur**, hoc est ut ab alia in aliam personam passio fieri significetur, etiam si ablatiuo adiungatur, passiuum est infinitum, ut 'doceri a me cupis; amari a te cupio'" (Pmin 18,232).

"sin in significatione passiuia **proferantur**, necesse est etiam accusatiuum subaudiri, ut 'amari a me uolo illum'" (Pmin 18,232).

"Cicero tamen simplicis eius passiuum **protulit** de praetura urbana: «dum est, unde ius ciuile discatur»" (Pmin 18,267).

"quamuis Caesar non incongrue **protulit** 'ens' a uerbo 'sum, es', quomodo a uerbo 'possum, potes: potens'" (Pmin 18,239).

"et manifestum, quod ideo et casus recipiunt pronomina, ut pro toto nomine subeant, id est pro omnibus eius casibus, // personarumque omnium discretiua sunt, ut quod deest nomini, id est personarum discretionem, ea loco illorum **prolata** compleant, et nominis quidem habent casus, uerbi uero personas" (Pmin 17,139-140).

"et sciendum, quod demonstratiua pronomina // non aliquorum praedictorum loco nominum, quomodo relatiua, sed eorum, quae **proferri** demonstratiue non possunt, accipiuntur" (Pmin 17,141-142).

"'iste' uero plerumque ad oculorum demonstrationem **profertur**. Uirgilius in UI: «Non hoc ista sibi tempus spectacula poscit»; inueniuntur tamen etiam hoc de absentibus **protulisse** auctores, uel de eis, quae cerni non possunt, ut supra dictum est. Uirgilius in XI: «sed nunc est omnia quando / Iste animus supra»" (Pmin 17,143).

"necesse est enim aliam inferre personam, quomodo in comparatiuis nominibus necesse est ad alias ea fieri personas, absoluta uero eorum, id est positiua, per se **proferuntur**" (Pmin 17,141).

"similiter omnia possessiua possunt **proferri**, tam nomina quam pronomina" (Pmin 17,161).

"primae autem personae possessiuum et secundae non egent per se **prolata** adiunctione alicuius genetiui, cum uim genetiui finiti in se habeant, quomodo nec 'suus' eget genetiui sui primitiui, quem in se possidet" (Pmin 17,173).

"tunc enim et sine relatiuis possumus redditiua **proferre**, ut si ostendentes Uirgilium aiamus 'talis fuit Homerus' uel Thesea demonstrantes dicamus 'tantus fuit Hercules'" (Pmin 17,129).

"Hoc idem, id est 'qui', quotiens subiungitur nomini, quomodo ὅς apud Graecos, necesse est non solum ad nomen praepositum, sed etiam ad id subiunctum alterum uerbum **proferri**, ut 'uirum cano, qui uenit'" (Pmin 17,127).

"Uirgilius in bucolico interrogatiue **protulit**: «Dic mihi, Damoeta, cuium pecus, an Meliboei?»" (Pmin 17,179).

"excogitabatur etiam de his interrogatio, cum qualitatem quaerentes dicimus 'qualis', quantitatem uero 'quantus', numerum uero 'quot' et 'quotus' et 'quotenus', et per deriuationem, quae apud Graecos non est, possessiuum 'cuius, cuius, cuium' et gentile 'cuias', cuius nominatiuum etiam 'cuiatis' communi genere antiqui **proferebant**" (Pmin 17,122).

"Inter 'aliquis' et 'ullus', et 'alicubi' et 'usquam', et 'aliquando' et 'umquam' hoc interest, quod 'aliquis' et 'alicubi' et 'aliquando' absolute **proferuntur**, ut 'aliquis uenit ad me', similiter 'alicubi fuimus', id est 'aliquo loco', et 'aliquando contigit', id est 'aliquo tempore'" (Pmin 17,135).

"numeri quoque omnes, si interrogatiue **proferatur** 'quot', congrue referuntur, ut 'quot homines?' 'tres', 'decem', 'mille' et similia" (Pmin 17,133).

"quamuis, si quis haec quoque altius inspiciat, sui passionis et possessionis uim aliquam ostendere ea etiam inueniet; itaque apud Graecos quoque cum compositis pronomibus **proferuntur**: ἄγει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φίλον" (Pmin 17,177).

"aliae uero dictiones sunt, quae ad similitudinem consonantium sine adiumento aliarum partium orationis, quae imitantur in hoc uocales, **proferri** ad perfectionem sensus non possunt, ut praepositiones uel coniunctiones" (Pmin 17,114).

"Proprie autem illae sunt praepositiones accipiendae, quae sine casualibus **proferri** non possunt separatae, ut 'in illum, per illum, pro illo, sub illo, de illo, ab illo, ex illo'. nam 'pone' et 'coram' possunt etiam sine casualibus **proferri**, quia aduerbia sunt" (Pmin 17,197).

"Attici 'ἐνδέξια' καὶ 'ἐναρίστερα' antepaenultimo acuto aduerbialiter **proferunt**" (Pmin 18,312).

"Sciendum tamen, quod tam 'ut' coniunctione causali quam 'si' sequentibus cum uerbis subiunctiuis uel antecedentibus, etiam antecedentia uel sequentia quoque frequentissime per subiunctiuum modum **proferre** solent Romani, et maxime 'qui' adiuncto uel 'quae' uel 'quod' rationem colligentes uel dubitationem ostendentes, ut 'rogabam, ut te ostenderes qui fueris' et 'placebas, si diceres quod feceris', quod per ἄρα coniunctionis additionem solent Graeci significare" (Pmin 18,249).

"idem in eodem: «hac condicione, si quis de populo redemptor accessisset, non esset usus», confirmatiue dixit non esset usus, οὐκ ἂν ἐχρήσατο, nam si quis accessisset dubitatiue **protulit**" (Pmin 18,258).

"interrogatiue quoque ἄν ponentes cum optatiuis **proferunt**" (Pmin 18,266).

"nec aliter possunt suppositiua siue inductiua, quae ὑποθετικά Graeci uocant, **proferri** nisi per subiunctiuum" (Pmin 18,246).

"Cicero in inuectiuarum II: «quaesiui a Catilina, nocturno conuentu apud M. Laecam fuisset necne?» ἐγγόνει ἄρα: hic interrogatiue **protulit**" (Pmin 18,249).

"[<interiectio>] et ad nominatiuum tamen solet **proferri**, ut idem in adelphis: «Pro di immortales, facinus indignum, Geta: / Quid narras?»" (Pmin 18,375).

"Nominatiuus et uocatiuus absoluti sunt, id est per unam personam intransitiue possunt **proferri**, ut 'ego Priscianus ambulo, tu Plato philosopharis, Aristoteles disputat'" (Pmin 18,210).

"illas uero, quibus transitiones ab alia ad aliam fiunt personam, in quibus necesse est cum nominatiuo etiam obliquum aliquem casum **proferri**, παρασυμβάματα dicebant, hoc est minus quam congruitates, ut 'Cicero seruat patriam'" (Pmin 18,211).

"per nominatiuum enim possessorem in huiusmodi significationis structura, per genetiuum uero possessionem proferimus in essentiae demonstratione, ut 'magnae uirtutis uir', id est 'magnam uirtutem habens'; supra dictis uero ex contrario uidentur illa **proferri**, quae laudem uel uituperationem uel accidens aliquid ostendunt ab aliquo possideri" (Pmin 18,214).

"per nominatiuum enim possessorem in huiusmodi significationis structura, per genetiuum uero possessionem **proferimus** in essentiae demonstratione, ut 'magnae uirtutis uir', id est 'magnam uirtutem habens'" (Pmin 18,214).

"Nominatiuus igitur [casus nominum] genetiuo adiungitur, quando possessio aliqua et possessor significatur. et nominatiuo quidem possessionem, genetiuo autem possessorem **proferimus**, ut 'Hector filius Priami; Dauus seruus Simonis; Aeneas rex Troianorum; Patroclus amicus Achillis; patronus Uerris Hortensius'" (Pmin 18,213).

"et quamuis figurate, ut supra dictum est, dicam 'tu ipse tuus es et dominus et seruus', tamen uocatiuum non inuenies nec figurate in hoc pronomine **prolatum**, ut eundem et possessorem et possessionem in una eademque persona uideatur aliquis affari dicendo 'tue', quomodo apud Graecos 'σέ' ἀπὸ τοῦ 'σός', teste eodem Apollonio" (Pmin 17,206).

"et primitiuorum quidem genetiuis per se **profertur** non egens alterius genetiui, ut 'mei filius ambulat, tui filium uideo; mei misereris, tui miseretur'" (Pmin 17,174).

"itaque licet genetiuis quorumcumque casualium cum possessiuis per quemcumque casum **prolatis** coniungere, ut 'mea causa labora et illorum, meum patrem honora et Catonis, tuo patri pare et fratris, tuum imperatorem et commilitonum sequere, o noster et fratris mei pater, sua ille confidit et patris uirtute'" (Pmin 17,169).

"itaque si et quod diuiditur et illa, in quae diuiditur, uolumus per obliquos casus **proferre**, necesse est participio uti, quod loco uerbi accipitur obliquis adiungendum, et transitionem facere, ut 'aquilarum uolantium, alterius ab oriente, alterius ab occidente, similis est celeritas' uel per datiuum 'aquilis uolantibus, huic oriens, illi relinquitur occidens' et accusatiuo 'aquilas uolantes, hanc oriens, illam misit occidens'" (Pmin 17,126).

"Optatiua uerba in simili sensu, quomodo apud Latinos, **proferuntur**" (Pmin 18,253).

"Demosthenes uero in oratione παραπροσβείας: «τῶν ξενίων εἰ μετάσχοιεν», optatiuum **protulit**, qui mos Atticis est frequentissimus" (Pmin 18,242).

"superat enim hac una, quod tertia in aliam tertiam transituue **profertur**, ut 'ille prodest mihi, prodest tibi, prodest isti'" (Pmin 17,165).

(0.2) In genere (per figuram):

"licet autem pro relatiuis pronomibus nomina ponere et orationem mutare, ut 'Iuppiter tonat, Iuppiter fulminat'; eae enim orationes singulae per se possunt **proferri** et inuicem conuerso ordine praepostere dici, cum non ad priorem refertur secunda, quod facit pronomen relatiuum, quod ad praedictum nomen refertur" (Pmin 17,142).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut pronomen uel nomen praeponatur uerbo, ut 'ego et tu legimus, Uirgilius et Cicero scripserunt', quippe cum substantia et persona ipsius agentis uel patientis, quae per pronomen uel nomen significatur, prior esse debet naturaliter quam ipse actus, qui accidens est substantiae. licet tamen et praepostere ea **proferre** auctorum usurpatione fretum" (Pmin 17,164).

"quomodo et Latini saepe eadem uerba diuersis **proferunt** significationibus, ut 'ruo' absolutum et actiuum" (Pmin 18,361).

"est autem quando per ellipsin uerbi uel participii substantiui huiusmodi casuum (id est nominatiui cum obliquis) constructio soleat **proferri**, ut 'filius Pelei Achilles multos interfecit Troianos'" (Pmin 18,212).

"Attici multa per ellipsin **proferunt** uel pleonasmon" (Pmin 18,328).

"cum autem sine 'est' uel alio huiusmodi uerbo [id est substantiuo] **proferam** 'bonum' uel 'commodum' uel 'utile' uel aliud huiusmodi casuale, non ipsius uerbi qualitatem, sed illius rei, in qua fit actus uerbi, significo, ut si dicam 'bonum lego', necesse est uel carmen uel opus uel tale aliquid intellegi" (Pmin 18,227).

"sic ergo et apud nos, cum imperfectum sit 'dicere coepi' pro 'dicebam', 'scribere coepi' pro 'scribebam', per ellipsin uerbi 'coepi' solent auctores **proferre** infinita, ut Terentius in Andria: 'ego illud sedulo / Negare factum', deest enim 'coepi'" (Pmin 18,228).

"[()]Graeco similiter more infinita pro gerundii genetiuo **proferuntur**" (Pmin 18,226).

"necesse est enim huiusmodi structurae siue nomen seu participium **prolatum** uerbo interpretari, 'dum' aduerbio uel eandem uim habentibus addito" (Pmin 18,215).

"nam participia raro sic **proferuntur**, pro 'me docente' ut dicam 'dum ego docens sum', uerbum uero cognatum significationi ipsius nominis, quod per ablatiuum **profertur**, ponimus, ut 'me doctore, dum ego doceo; illo imperatore, donec ille imperat; pietate manente, dum pietas manet; uirtute florente, quoad uirtus floret'" (Pmin 18,215).

"huiusmodi sensum nos per ablatiuum **proferimus**: 'non me uiuo et in terra uidendo', id est 'dum ego uiuo et in terra uideor'" (Pmin 18,215).

"similiter 'dominus: seruus, imperator: miles, tyrannus: armiger, satelles: rex, erus: famulus, cliens: patronus' licet quouis ordine per utrumque casum **proferre**" (Pmin 18,219).

"potest autem proprium nomen et ad diuersas **proferri** personas, ut si dicam 'Ajax uenit ad Troiam, Ajax fortiter pugnavit contra Troianos', dubium, an de eadem dicam persona, cum duo eiusdem nominis fuerint, ad quos supra dicti actus pertinere possunt" (Pmin 17,142).

"Omnium possessiuorum tam nominum quam pronominum per quemcumque casum **prolatorum** loco licet genetiuus uti primitiuorum, ut 'Euandri filius' pro 'Euandrius filius' et 'Euandri filii' pro 'Euandrii filii' et 'Euandri filio' pro 'Euandrio filio' et 'Euandri filium' pro 'Euandrium filium' et 'Euandri fili' pro 'Euandrie fili' et 'ab Euandri filio' pro 'ab Euandrio filio'" (Pmin 17,169).

"(frequenter tamen etiam sine nomine licet huiusmodi // possessiua **proferre**, et maxime cum de dominis uel coniugibus uel amicis mentio fit, ut Terentius in Andria: «cuius hic puerum apposuisti? - / Uestri. - Cuius nostri?»), intellegitur enim 'domini' uel 'erilis filii' [)]" (Pmin 17,173-174).

"sic etiam per cetera, frequentissime tamen sine additione pronominum **proferuntur** et ipsum actum significant, licet deficient pronomina, ut Iuuenalis in III: «Curritur ad uocem iucundam et carmen amicae / Thebaidos»" (Pmin 17,158).

"Lucanus in III: «Insiluit solo nociturus pondere puppim», sed magis per ellipsin 'in' praepositionis **prolatum** est, insiluit puppim pro 'in puppim'" (Pmin 18,325).

"idem in eodem: «M. Iunius tutor et patruus; Mustius dixisset, si uiueret», εἶρηκεν ἄν, εἰ ἔζη. et frequentissime apud omnes auctores hunc sensum hac ordinatione **proferri** inuenis, quomodo etiam Graeci ἄρα coniunctionem confirmatiuam siue dubitatiuam, ut supra dictum est, ponunt" (Pmin 18,257).

"non solum cum supra dictis coniunctionibus, sed etiam sine his ponunt, quando confirmatiue uel dubitatiue quid **proferunt**, in quo Graeci ἄν uel ἄρα solent adicere" (Pmin 18,242).

"est tamen quando per defectionem 'si', quomodo etiam 'ut', subiunctiua **proferuntur** et subaudiuntur supra dictae coniunctiones" (Pmin 18,247).

"inuenis tamen et per ellipsin ἄρα et ἄν apud illos **proferri**" (Pmin 18,253).

"ecce more Romano sine ἄρα uel ἄν hoc totum **protulit**" (Pmin 18,254).

"nec solos nominatiuos possessiuorum, sed quoscumque casus bene possumus cum genetiuis possessiue **prolatis** coniugare, ut 'meus est ager et fratris; tua est ciuitas et omnium; mei filii est hereditas et cognatorum; meo seruo et fratris; meum amicum et patris; mi filii et uxoris meae; meo filio delector et castae matris'" (Pmin 17,161).

"Praeterea sciendum, quod illud quoque, quod apud Graecos dicitur per solos obliquos compositum casus, ἀλλήλων κήδονται, ἀλλήλοις παρέχουσιν, ἀλλήλους φιλοῦσιν, necessario inuicem actum et passionem alterius in alteram personam uno eodemque casu significat nec potest nominatiuo **proferri**, sed habet eius intellectum in ipso uerbo" (Pmin 17,177).

"unde Romani frequentissime huiuscemodi nomina, et maxime appellatiua per uocatiuum Graecum etiam pro nominatiuo suo **proferunt**: 'sophista, citharista, poeta, Scytha, Sarmata, Sosia'" (Pmin 17,208).

"Atticis quoque mos est nominatiuos pro uocatiuis **proferre**" (Pmin 17,208).

"illud quoque sciendum, quod uocatiuis frequenter utimur sine uerbis secundae personae, ut 'miror te Uirgili, intellego te Homere', nominatiuos uero nisi per ellipsin numquam sine uerbis **proferimus** eiusdem personae, ut 'bonus es, Apollonius nominaris'" (Pmin 17,207).

"Macedones autem et Thessali e contrario uocatiuos solebant pro nominatiuis **proferre**" (Pmin 17,208).

"et totum quidem per nominatiuum, pars autem per accusatiuum **profertur**, ut 'fortis dextram' pro 'fortem dextram habens; celer pedes' pro 'celeres pedes habens; sapiens animam' pro 'sapientem animam habens; albus colorem' pro 'album colorem habens'" (Pmin 18,220).

"nam et ad omnem numerum et genus et casum bene construitur primitiui genetiuis, possessiui uero genetiuis eget semper alterius genetiui eiusdem numeri et generis, ut 'mei filii miserere, tui filii misereor, sui filii miseretur ille', nisi per ellipsin, quomodo praediximus, **proferatur**" (Pmin 17,174).

"Ablatiuus etiam coniungitur nominatiuo, quando per eum aliquid euenire demonstratur illi, qui per nominatiuum **profertur**, ut 'acutus oculis' id est 'per oculos; ualidus uiribus' id est 'per uires; gloriosus laude' id est 'per laudem'" (Pmin 18,221).

"participia praesentis temporis et infinita eadem etiam praeteriti imperfecti sunt: licet igitur utrobique ea **proferre**, ut 'scribens hodie proficio' et 'scribens heri proficiebam', et 'scribere uolo hodie' et 'scribere uolebam heri'" (Pmin 17,199).

"et infinita deficiunt numeris et personis, cum etiam alios modos pro aliis inuenimus ab auctoribus **proferri**" (Pmin 18,228).

"([et nota, quod subiunctiuo simile **protulit** praeteritum perfectum optatiui, quod et multis placuit artium scriptoribus]" (Pmin 18,241).

"Imperatiua primas personas singulares non habent, quia nemo sibi ipse potest imperare, nisi figurate quasi ad alium loquens in secunda persona se ipsum **proferat**, ut Iuuenalis in I: «tecum prius ergo uoluta / Haec, anime, ante tubas»" (Pmin 18,236).

"Uirgilius in UI: «Fixerit acripedem ceruam licet aut Erymanthi / Placarit nemora», 'aeripedem' pro 'aëripedem', tetrasyllabum **protulit** pro pentasyllabo" (Pmin 17,113).

PROFERO-FERRE >> **PROLATIO-ONIS**

A) {Gr. [1. ekphorá; 2. ekphōnesis; 3. kataphorá; 4. prophorá]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.vv. [Gr. 1-4]: pp. 158, 222, 333); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- II/1.0: CONSTRUCTIONES (in genere)]}.

C.2) {[≈ enuntiatio, usus]; [>< pronuntiatio]}.

D) Arens (1980: 22); Rosier (1994: 62, 74-81, 220, n. 55, 292-293, 296-298); Conduché (2009: 312).

E:)

(0) In genere:

(1.0) CONSTRUCTIONES (in genere):

"iterum ad omnium abnegationem dicimus 'nullus ambulat, neminem inueni', singulari numero numerum adiungentes singularem. eodem igitur modo, cum absoluta et non discretiua inest **prolatio**, dicimus absque pronomine 'disputo, disputas'" (Pmin 17,157).

"et cum unicam ad omnia, quae sunt, habeant significationem, ut una uoce generali proprietates omnium demonstrant, // unicam habuerunt etiam uocis declinationem, ut singulas uariant personarum et casuum **prolationes**, nulli obnoxia regulae, quae in unicis nec locum habere uocibus poterat" (Pmin 17,146-147).

PROFICISCOR-I

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.1) In genere:

"nec aliter tamen hoc fit, nisi prius a tertia persona uerbum aliquod, ut diximus, **proficiscatur** ad aliam extrinsecus personam et sic ab illa per retransitionem ad eam reciprocetur aliud uerbum, ut 'rogat me ille, ut ad se ueniam; petit te, ut sibi des; hortatur milites imperator, ut se largo potiantur'" (Pmin 17,177).

"nec aliter tamen potest supra dictum possessiuum tertiae personae construi cum aliis extrinsecus personis nisi per retransitionem, // quomodo et primitiuum eius, id est nisi prius a possessore eius **proficiscatur** in aliam uerbum personam et sic ab illa rursus ad possessionem tertiae, sicut et ad se, ut 'rogat me ille, ut suus seruus ministret mihi' uel 'tibi; precatur, ut sui patris miserear; petit te, ut suo prosis filio; obsecrat Cicero Uarronem, ut suum erudiat natum'" (Pmin 17,168-169).

PROHIBEO-ERE

A) {Gr. [<s.c.>}].

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.1) In genere:

"omnia uerba praeteriti perfecti subiunctiua et futuri easdem uoces habent absque prima persona: nihil igitur **prohibet** in utrouis tempore ea accipere" (Pmin 17,199).

"itaque nihil **prohibet** in tertia persona dicere 'Aristarchus legit', quippe cum duae tertiae coniunguntur personae" (Pmin 17,118).

PROLOGVS-I

A) {Gr. [1. prólogos]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[1.- I/1.1: ARTES (ars)]}.

C.2) {[≈]}.

D) Lausberg ([1960]1967: II,466).

E:)

(1.1) ARTES (ars):

"quomodo Terentius in **prologo** eunuchi: «in eunuchum suam», dixit, ad comoediam referens pronomen" (Pmin 17,186).

PROMITTO-ERE >> PROMISSIO-ONIS

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"et notandum, quod Latini, quando de rebus transacto tempore **promissis** uel cogitatis loquuntur, pro futuro uel praesenti Graeco praeterito imperfecto subiunctiuui utuntur" (Pmin 18,257).

"indicatiuo enim usus comprobatur hoc fieri et uelim subiunxit **promittens**, cum hoc sit, posse minime egere Apolline, quod Graeci οὐκ ἄν βουλοίμην dicunt, id est 'nolim penitus'" (Pmin 18,244).

PROMITTO-ERE >> PROMISSIO-ONIS

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"ecce enim hic, quamuis aduerbium 'etiam' per se positum intellectum uerbi habeat praedicti in interrogatione, tamen additum non fecit uitiosam orationem, sed magis certiozem; // firmior enim fit **promissio** duplici confirmatione" (Pmin 17,156-157).

PRONOMINO-ARE >> PRONOMEN-INIS >> PRONOMILALIS-E >> PRONOMINATIVVS-A-VM

A) {Gr. [<>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.]: ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (pronomen)]}.

C.2) {[≈]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (pronomen):

"Accidit pronomini relatio in tertia persona, per quam praedicta nomina per recordationem **pronominantur**, id est per pronomen significantur, ut 'Iuppiter postquam Troas et Hectors nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros'" (Pmin 17,141).

PRONOMINO-ARE >> **PRONOMEN-INIS** >> PRONOMILALIS-E >> PRONOMINATIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. antōnymía]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 56-57); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (pronomen); /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< aduerbium, articulus, coniunctio, interiectio, nomen, participium, praepositio, uerbum]}.

D) Skrzyszka (1847); Egger (1854: 91-115); Dronke (1854); Kromayer (1860); Jahn (1861); Schmieder (1865); Job (1893: 123-130); Eichhorst (1895); Lambert (1908: 101-112); Barwick (1922: 23-26, 82-83, 102-103, 155, 161, 200, 238); Schreiner (1954: 78-80); Robins (1966); Glück (1967: 133, 142-143, 152, 154-157, 163); Michael (1970: 48, 67-72); Stefanini ([1984¹] 1994); Baratin (1989: 370, 378, 399-407, 408, 423-426, 436-437, 440, 444, 458-463, 469, 479-481); Rosier & Stefanini (1990); Lepschy ([1990] 1994: II,32-38, 40, 69, 80, 82, 102, 123,n. 208, 283, 292-293, 303); Lallot (1995; 2001); Colombat (2001: 306); Lenoble *et alii* (2003); Luhtala (2005a: *passim*; 2005b; 2009: *passim*); Taylor (2007); Nicolas (2007: 384, 391-392); Schmidhauser (2009); Swiggers & Wouters (2009); Garcea (2009: *passim*); Brumberg-Chaumont (2009: *passim*); Codoñer (2009: *passim*); Marguin-Hamon (2009: *passim*); Lardet (2009: 599-601).

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (pronomen):

"Deinde dicendum de constructione **pronominum** ad uerba" (Pmin 17,154).

"Oportere iudico, antequam de singulorum constructione **pronominum** dicam, disserere de eorum proprietatibus, ex quibus manifestum tradendae fiat documentum constructionis" (Pmin 17,141).

"Quoniam de his, quae loco articulorum accipi possunt apud Latinos, in supra dictis ostendimus et de generaliter infinitis uel relatiuis uel interrogatiuis nominibus, quae relationis causa stoici inter articulos ponere solebant, et de aduerbiis, quae uel ex eis nascuntur uel eorum diuersas sequuntur significationes, consequens esse existimo, de **pronominum** quoque constructione disserere" (Pmin 17,139).

"Sed ad **pronominis** ordinandi tractationem redeamus" (Pmin 17,198).

"non tamen dico, quod non etiam ex **pronomine** et uerbo perfecta constat oratio, cum dicimus 'ego ambulo, tu ambulas'" (Pmin 17,116).

"sin subtrahas aduerbium, non omnino deficiet oratio, ut 'idem homo lapsus heu concidit'. nec non etiam participium si adimas, neque sic deficiet, ut: 'idem homo heu hodie concidit', nec si praepositionem et interiectionem: 'idem homo cecidit', nec si etiam **pronomem**: 'homo cecidit'" (Pmin 17,116).

"Praeterea, quemadmodum elementorum alia sunt uocalia, quae per se uocem perficiunt, alia consonantia, quae sine uocalibus perficere uocem nequeunt, sic etiam in dictionibus animaduertimus quasdam ad similitudinem uocalium per se esse dicendas, ut in uerbis maxime imperatiuis uel nominibus uel **pronominibus** saepe uocatiuis uel aduerbiis, quae adiciuntur antecedentibus actionibus uel orationibus, cum clamamus 'bene, recte, diserte' ad illos, qui oportune aliquid agunt uel dicunt" (Pmin 17,114).

"**Pronomina** quasdam habent proprias obseruationes singula, quasdam communes, tam cum aliis **pronominibus** quam cum quibusdam partibus orationis" (Pmin 17,179).

"In superiore libro de articularium dictionum et **pronominum** tractantes constructionibus, necessario plurima etiam de nominis et uerbi constructionibus, sine quibus illa orationem perfectam complere nequeunt, diximus, quippe quae ex maxima parte communes eis sunt cum illis" (Pmin 18,210).

"Sed forte quaerat aliquis 'cur consequentiam euitarunt **pronomina** et cur non omnia?' nominum positio inuenta est ad significationem qualitatum uel communium uel propriarum, quae sunt innumerabiles, ut 'homo, Plato'" (Pmin 17,145).

"eodem igitur modo, cum absoluta et non discretiua inest prolatio, dicimus absque **pronomine** 'disputo, disputas'" (Pmin 17,157).

"Sciendum tamen, quod recta ordinatio exigit, ut **pronomem** uel nomen praeponatur uerbo, ut 'ego et tu legimus, Uirgilius et Cicero scripserunt', quippe cum substantia et persona ipsius agentis uel patientis, quae per **pronomem** uel nomen significatur, prior esse debet naturaliter quam ipse actus, qui accidens est substantiae" (Pmin 17,164).

"ergo si supra dicta ratio uera est, manifestum est, quod iure praeponitur uerbum **pronomini**, quod uerbi quoque causa excogitatum est" (Pmin 17,118).

"et pronomina quidem loco nominum etiam per se posita inueniuntur ideoque constructionem eorum sibi defendunt, ut 'gloriosus ego sum doctrina; laudabilis est ille fortitudine'; participia uero et cum nomine // et cum **pronomine** et per se posita constructionem tam uerbi necessario sequuntur quam nominis, quia utriusque cognata sunt" (Pmin 18,222-223).

"participium quoque necesse est ex quibusdam praepositis partem capiens constare, sed neque aliam recte interponimus partem, id est **pronomem** uel

aduerbium uel coniunctionem uel aliam aliquam, cum nullam ex earum proprietate partem capiat participium" (Pmin 17,119).

"Quod autem post participium **pronomen** sequi debet, non est quaestio, cum paene post nomen debeat poni, nisi propter supra dictas causas" (Pmin 17,120).

"idem etiam in dictionibus inuenis. unde et 'praepositiones' nominantur et 'praepositiua **pronomina**' et 'subiunctiua' uel 'relatiua', nec non uerba 'subiunctiua', quae magis ab ordinatione nomen acceperunt quam a demonstratione, quomodo 'imperatiua, optatiua'" (Pmin 17,112).

"quomodo autem **pronomibus** uocatiua uerba non adiunguntur, sic nec participiis, quippe ad nominationem pertinentia" (Pmin 17,154).

"Impersonalia quoque uerba, cum per se infinita sint, personarum et numerorum additione **pronominum** definiuntur et loco perfectorum per omnes modos accipiuntur uerborum, ut 'curritur a me, a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'; imperatiuo, 'curratur a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'; similiter optatiuo, 'utinam curreretur a me, a te, ab illo, a nobis, a uobis, ab illis'" (Pmin 17,158).

"Accidit **pronomini** relatio in tertia persona, per quam praedicta nomina per recordationem pronominantur, id est per pronomen significantur, ut 'Iuppiter postquam Troas et Hectors nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros'" (Pmin 17,141).

"**pronomina** uero ea, quae ad nihil aliud aspiciunt per demonstrationem nisi ad propriam aliquam substantiam et ad ei accidentes qualitates, quae possunt oculis conspici, ut 'album' uel 'nigrum', 'longum' uel 'breue', - uoce autem ipsa **pronominis** non manifestantur nisi substantiae, - iure plurimas recusauerunt uocum figurationes, quippe cum singulae earum per singulos casus pro omnibus accipiantur nominibus" (Pmin 17,146).

"Quoniam igitur praedictum est de praecipua et singulari demonstratione **pronominis**, quae fit in utraque parte, in principio personarum, in fine casuum, de ceteris uideamus" (Pmin 17,141).

"manifestum est igitur, quod, quia confitentur suam positionem nominum supra dicta uerba, id est nominationem, euocant ea a tertia ad primam, quando dico 'Priscianus sum' uel 'Cicero uocor', cum specialem substantiam, quam **pronomen** additum demonstraret, habeat in se ipsum uerbum substantiuum uel uocatiuum" (Pmin 17,152).

"cum enim ipsa uerba per se substantiam uniuscuiusque propriam colligant uel substantiae nominationem, necessario relictis **pronomibus**, quae ipsa quoque substantiam quantum ad uocem solam significant, ad nomina se applicant, quae propriam qualitatem demonstrant, ut 'homo sum', 'Apollonius uocor'; unde 'ego sum' uel 'ego uocor' per se nemo dicit, cum duplicata substantiae demonstratio sine qualitate nihil perfectum significaret" (Pmin 17,152).

"non erat enim possibile propriam positionem, quae significatur nomine proprio, attribuere uoci communi, id est ad omnes generaliter pertinenti, quod est **pronomen**, si diceremus 'ego sum', 'ego nominor', uerba ad **pronomen** referentes" (Pmin 17,152).

"nemo enim dicit 'ego nominor' uel 'tu uocaris' uel 'ille nuncupatur' ad **pronomen** referens uerba, quomodo 'Trypho nominor' uel 'Cicero uocaris', 'Uirgilius nuncupatur' bene dicimus" (Pmin 17,130).

"non tamen substantiuis, quae sunt **pronomina**, inest propria positio nominum, id est uerba uocatiua; nemo enim dicit 'ego nominor'" (Pmin 17,130).

"Supra dictis uero, id est substantiuis, et sine **pronomine** bene omnes adiunguntur personae et uocatiuis uerbis" (Pmin 17,152).

"Et nomini quidem tam substantiua quam uocatiua adiunguntur uerba, **pronomini** uero tantum substantiua, quia in his, quae nominantur, inest substantium, ut 'Trypho sum' uel 'Trypho uocor'" (Pmin 17,130).

"et nota, quod, cum et nomen, ut supra diximus, et uerbum substantium inuicem, hoc cum participio positum loco uerbi, illud cum uerbo loco participii fungitur, ad omnes quoque personas **pronominum** refertur: 'ego qui scripsi, tu qui scripsisti, ille qui scripsit'" (Pmin 17,154).

"quamobrem ad nihil utile pertinent **pronomina**, si carent personis ostendentis et eius, qui ostenditur. itaque cum scribuntur per se **pronomina**, nimium infinita sunt, scilicet cum sua materia excidunt [id est demonstratione qualitatis propriae]" (Pmin 17,149).

"nec dubium est, quod sublatis nominibus antepositis etiam **pronomina** infinita fiunt" (Pmin 17,149).

"itaque bene dicebat Aristarchus, coniuga esse personis **pronomina**, cum similiter et coniuncte per omnes personas definiuntur uel demonstratione uel relatione" (Pmin 17,144).

"nec mirum, cum propria quoque nomina, quamuis // ideo ponantur, ut unumquemque ab aliis omnibus discernant, incerta sint tamen, cum non possint omnes eius qualitates, quae illum separant ab aliis omnibus, ostendere absque demonstrationis auxilio, quae fit per **pronomem**" (Pmin 17,145-146).

"praepositis igitur nominibus propriis, ut 'Cicero Bruto', ui ad ea demonstrationes faciunt **pronomina**" (Pmin 17,149).

"hanc enim solam ostendunt pronomina, quorum demonstratio sibi quoque accidentia consignificat, unde ad omne suppositum pertinent. quando uero **pronominibus** iungitur 'quis', substantiam quidem intellegimus, non etiam proprietatem qualitatis, quae nomine explanatur" (Pmin 17,129).

"et manifestum ex hoc quoque, quod, quando nomini adiungitur, substantiam definitam in aliqua certa persona quaerimus suppositi; hanc enim solam ostendunt **pronomina**, quorum demonstratio sibi quoque accidentia consignificat, unde ad omne suppositum pertinent" (Pmin 17,129).

"nemo enim dicit 'ille facio' et 'ille facis', nisi addas et **pronomina** primam et secundam demonstrantia personam, ut Cicero inuectiuarum II: «hic ego uehemens ille consul, qui uerbo ciues in exilium eicio, quaesiui a Catilin»" (Pmin 17,202).

"non igitur quod non habet tertias personas nomen, ideo excogitata sunt **pronomina**, sed quoniam expers est demonstrationis, quae est in **pronominibus**. itaque inest utrumque in illo Uirgiliano: «hic Caesar et omnis Iuli / Progenies», // satis necessarium. quia enim cernitur Augustus, demonstratione usus est per **pronomem**, quae nomine fieri non poterat hic" (Pmin 17,150-151).

"nam possumus ad hoc dicere, quod **pronomina** semel nominum loco nata ex accidente habuerunt etiam demonstrationem; sub oculis enim omnes eorum personae plerumque cernuntur" (Pmin 17,150).

"apud Graecos alia sunt demonstratiuorum **pronominum** absoluta, alia discretiua" (Pmin 17,141).

"sin autem alicuius rei discretionem uolumus manifestare, addimus **pronomem**, cuius proprium est discernere personas" (Pmin 17,157).

"apud nos autem **pronomina** eadem et discretiua sunt, ut 'uidit me' uel 'uidit me, illum autem non'. nominatiuus tamen primae uel secundae personae **pronominum**, si uerbo iungatur, quia uerbum per se absolutam magis personam significat, plerumque discretiuius est, ut 'ego dico, ille autem non'" (Pmin 17,141).

"ergo discretionis causa, et maxime si coniunctio assumitur, **pronomem** additur uerbo, ut 'ego quidem affui, tu uero non' uel 'ego quidem scripsi, ille uero legit', uel amplioris causa significantiae, in quo tamen ad alios omnes uidetur fieri discretio" (Pmin 17,157).

"'ipse' addituum uel apposituum dicitur, quod Apollonius ἐπιταγματικόν nominat, non quod solum hoc **pronomem** aliis **pronominibus** uel etiam nominibus apponitur, sed quod frequentius quam alia, ut 'ego ipse, tu ipse, ille ipse, Uirgilius ipse, Cicero // ipse'. inueniuntur enim et alia **pronomina** apposituiua [id est ἐπιταγματικά]: Uirgilius: «Ille ego, qui quondam gracili modulatus auena»" (Pmin 17,179-180).

"Terentius in Andria: «Hic est ille, ne te credas Dauum ludere», // non tamen, quomodo 'ipse' sine alio **pronomine** possunt primae et secundae personae uerbis adiungi, ut 'ipse facio, ipse facis'" (Pmin 17,206-207).

"'ille' autem 'ego' et 'tu ipse' et 'hic ego' et 'iste ego' et omnia tertiae personae **pronomina** exceptis 'sui' et eius deriuatiuo 'suus' licet et primae et secundae figurate uni eidemque coniungere personae" (Pmin 17,199).

"**Pronomen** 'ipse' tribus aptissime, ut supra diximus, coniungitur personis. itaque Apollonius ἐπιταγματικόν hoc uocat, id est apposituum, quod aliis **pronominibus** apponitur, ut 'ipse ego' uel 'ego ipse', 'tu ipse', 'ille ipse'. et quamuis inueniantur etiam alia **pronomina** figurate sic coniuncta per diuersas personas, ut 'ego ille, tu ille, hic ille'" (Pmin 17,206).

"per excellentiam igitur hoc **pronomem**, id est 'ipse', quasi proprium, quod commune est multorum, appositionis nomen possidet" (Pmin 17,180).

"Hoc autem apposituum **pronomem**, id est 'ipse', quamuis et imperatiuo societur - dicimus enim 'ipse facis' et 'ipse fac' -, non habet tamen uocatiuum" (Pmin 17,207).

"et sciendum, quod demonstratiua **pronomina** // non aliquorum praedictorum loco nominum, quomodo relatiua, sed eorum, quae proferri demonstratiue non possunt, accipiuntur" (Pmin 17,141-142).

"'hic' uero et 'haec' et 'hoc' indubitanter **pronomina** sunt, quae nisi in declinatione nominum a grammaticis loco articulorum non recipiuntur" (Pmin 17,120).

"neque apud Graecos tamen **pronomina** demonstratiua, quippe praesentes ostendentia personas, quae in prima sunt cognitione, articulorum esse possunt capacia praepositiuorum, quibus Latinitas caret, sicut docuimus" (Pmin 17,139).

"deficit autem praepositiuis articulis lingua Latina. nam **pronomem** 'hic', quod grammatici in declinatione nominum loco praepositiui, ut dictum est, ponunt articuli, numquam in oratione sensum articuli habet" (Pmin 17,124).

"in omnibus igitur relatiuis **pronominibus** una eademque est oratio ex supra dicto nomine pendens" (Pmin 17,142).

"et apud illos quidem duae partes orationis sunt ὁ αὐτός, ὁ, quod // est articulus praepositiuus, et αὐτός, quod est **pronomen** relatiuum" (Pmin 17,124-125).

"Unum solum **pronomen** compositum inuenitur apud nos, τὸ 'idem', quod secundam notitiam eiusdem personae significat, cuius interpretatio apud Graecos cum praepositiuo articulo relatiuum **pronomen** habet, ὁ αὐτός" (Pmin 17,124).

"et sciendum, quod, quomodo **pronomina**, quae finita sunt, habent et patria et possessiua, ut 'meus, tuus; noster, uester; nostras, uestras', sic etiam nomen infinitum 'quis' uel 'qui' habet apud nos non solum patrium 'cuias', quomodo apud Graecos ποδαπός, sed etiam possessiuum, quod tam interrogatiuum esse potest quam relatiuum, ut 'cuius cuia cuium'" (Pmin 17,179).

"quomodo ergo 'qualis' et 'quantus', siue interrogatiua sint siue infinita siue relatiua, quamuis mutent accentus, non sunt diuersae partes, sic neque supra dicta. sed latius de eorum potestate, cum de **pronome** scribebamus, tractauimus" (Pmin 17,127).

"hoc tamen, id est 'quis' interrogatiuum, proprio quoque adiungitur cum uerbis substantiuus uel uocatiuis similem uim habentibus. et **pronomen** etiam redditur huic: 'quis est Trypho?' uel 'quis nominatur Trypho?' 'ego' uel 'tu' uel 'ille', uel e contrario cum **pronome** adiunctum τὸ 'quis' nomen desiderat sibi reddi: 'quis est ille?' uel 'quis uocatur?' 'Achilles'" (Pmin 17,129).

"cum autem per se 'quis' ponitur interrogatiuum, potest cuicumque uerbo adiungi, ut 'quis ambulat?' 'quis loquitur?' 'quis legit?' et si **pronomen** redditur, non eget altera interrogatione" (Pmin 17,130).

"et sciendum, quod Graeci quidem compositis utuntur **pronominibus** in sui passione, id est ἰδιοπαθεία, ut ἐμαυτὸν διδάσκω, σαυτὸν διδάσκεις, ἑαυτὸν διδάσκει" (Pmin 17,167).

"Et Graeci quidem composita inuenerunt **pronomina**, [id est ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἑαυτοῦ], quibus utuntur, quando eadem persona in sese uel in suam, ut dictum est, possessionem facit aliquid, quae ἰδιοπαθή uel ἀντανάκλαστα uocant, id est 'sui passa' uel 'a se patientia' siue 'refractiua' translatiue a corporibus, quae in se refringuntur" (Pmin 17,176).

"quamuis, si quis haec quoque altius inspiciat, sui passionis et possessionis uim aliquam ostendere ea etiam inueniet; itaque apud Graecos quoque cum compositis **pronominibus** proferuntur: ἄγει μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φίλον" (Pmin 17,177).

"et in huiusmodi // quidem constructione, id est quando ipsa in se uel in possessionem suam agit, pro composito Graeco **pronome**, id est ἑαυτοῦ, ἑαυτῶ, ἑαυτόν, accipitur, ut 'sui eget', ἑαυτοῦ χρήζει, 'sibi indulget', ἑαυτῶ χαρίζεται, 'sui seruum uendit', τὸν ἑαυτοῦ δούλον πωλεῖ" (Pmin 17,176-177).

"Nulla praepositio per compositionem potest **pronomini** adiungi" (Pmin 17,164).

"post participium Graeci articulum ponunt, quem nos, sicut // in **pronome** ostendimus, non habemus" (Pmin 17,119-120).

"sed illi articulis subiunctiuis utuntur, nos uero **pronomibus** uel nominibus, ut τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰσιν ἀγαθοί, οἱ δὲ πονηροί" (Pmin 17,125).

"Partium orationis quaedam habent inter generaliter sibi accidentia numeros et casus et genera, ut nomen, **pronomem**, participium; quaedam personas et numerum, ut uerbum et **pronomem**" (Pmin 17,182).

"et si terminatio obtinet maxime partes orationis, finis autem **pronominis** casus est, obtinebit per finem, ut '**pronomem**' uocetur, quippe quo imitatur nominis // proprietatem, id est casum, quamuis etiam uerbi subiit proprietates, id est persona" (Pmin 17,140-141).

"necesse est illos maxime casus habeant **pronomina**, quibus deficiunt in utraque persona nomina, et maxime nominatiuum" (Pmin 17,202).

"**pronomina** uero nominatiui primae et secundae personae ad discretionem alterius personae excogitata sunt, ut si dicam 'ego scribo, tu legis', uel 'ego et tu scribimus, ille legit, tu et ille scribitis, ego lego' et si dicam 'ego et tu intellegimus' nihil addens, ad ceteras omnes personas discernitur" (Pmin 17,118).

"cum enim per se 'facio' primam personam ostendat et habeat in se uim nominatiui absolutam, additio **pronominis** discretionem aliquam desiderat alterius personae, ut 'ego lego, tu scribis'" (Pmin 17,119).

"'Sui', quando est primitiuum, nominatiuum, ut diximus, non habet, quia necesse est ad aliquem alium nominatiuum tertiae referri personae hoc **pronomem** et quia transitiuorum seruat constructionem" (Pmin 17,175).

"igitur apud Latinos supra dictorum compositorum **pronominum** nisi in tertia non habemus significationem persona, id est 'sui, sibi, se, a se', ideoque etiam nominatiuo caret, quomodo supra dicta apud Graecos composita" (Pmin 17,168).

"non arbitror necessarium esse, si quis quaerat: 'quare autem in **pronomine** non concedebat personis magis terminatio, quemadmodum in uerbis, quam principium?', quia oportebat semel uni concedere parti finem et, si est dicendum, rationabiliter casuali, quippe cum prius est nomen uerbo, quemadmodum ostendimus, et manifestum, quod eius proprietates, id est casus, iure obtineat finem" (Pmin 17,140).

"et manifestum, quod ideo et casus recipiunt **pronomina**, ut pro toto nomine subeant, id est pro omnibus eius casibus, // personarumque omnium discretiua sunt, ut quod deest nomini, id est personarum discretionem, ea loco illorum prolata compleant, et nominis quidem habent casus, uerbi uero personas" (Pmin 17,139-140).

"Quemadmodum nomina, sic etiam **pronomina** per singulos casus similiter cum uerbis construuntur" (Pmin 17,147).

"Et haec quidem ipsorum nominum exigente natura sic uariantur casibus, quibus licet uel **pronomina** uel participia per eosdem casus coniungere, ut 'ille filius Pelei Achilles bellans multos interfecit Troianos' et 'illius Pelei florentis uirtute filius Achilles fuit'" (Pmin 18,212).

"Principalia uero **pronomina**, id est 'ego, tu, mei, tui, sui, mihi, tibi, sibi', positue magis per singulos casus declinantur, cum non potest 'ego' secundum rationem casualium 'mei' genetiuum adhibere, neque tamen 'mei' genetiuis 'mihi' et 'me' oportune asciscit, numeris quoque positue commutatis, 'ego, mei, nos; tu, tui, uos'" (Pmin 17,144).

"licet enim et nominatiuum et uocatiuum nominis secundis adiungere **pronominum** personis. Uirgilius: «Ille ego, qui quondam gracili modulatus auena / Carmen»" (Pmin 18,211).

"Illud quoque sciendum, quod suum est **pronominis** in prima et secunda // persona habere nominatiuum, uocatiuum uero non solum **pronomina**, sed etiam nomina et participia habent, qui casus proprius est secundae personae, ut 'scribe Uirgili' et 'scribis Uirgili'" (Pmin 17,202-203).

"nisi enim discernere aliam personam uelimus, non opus est nominatiui casus **pronomina** addere uerbo" (Pmin 17,118).

"Nominatiuus et uocatiuus absoluti sunt, id est per unam personam intransitiue possunt proferri, ut 'ego Priscianus ambulo, tu Plato philosopharis, Aristoteles disputat'. et si substantiuis uerbis uel uocatiuis iungantur primae et secundae personae, non egent **pronomibus**, quippe essentiam sui uel nominationem significantes, ut 'homo sum, Cicero nominor'" (Pmin 18,210).

"Omnia autem **pronomina**, quae uocari possunt, similem habent nominatiuo uocatiuum excepto 'mi' pro 'mee'" (Pmin 17,207).

"Et sciendum, quod, quomodo composita **pronomina** apud Graecos nominatiuo carentia omnimodo in actu sunt et hic actus uel ad easdem personas reciprocatur [id est reflectitur] uel ad possessiones earum, itaque necessario uerbis copulantur, in quibus nominatiuus earum intelligitur, ut 'ἐμαυτοῦ κήδομαι' καὶ 'ἐμαυτοῦ δοῦλον τύπτω'; 'σαυτοῦ κήδη' καὶ 'σαυτοῦ // δοῦλον τύπτεις'; 'ἐαυτοῦ κήδεται' καὶ 'ἐαυτοῦ δοῦλον τύπτει': sic apud nos in hoc **pronomine** necesse est fieri, ut 'sui miseretur' uel 'sui filii miseretur' aut, cum prius a tertia uerbum proferatur persona transitiue et iterum per retransitionem ab illa ad eandem actus aliquis referatur, ut supra ostendimus: 'rogat me ille, ut ad se ueniam'" (Pmin 17,175-176).

"si enim ponam 'ego tibi et dudum scripsi', ostendit per **pronomem** 'ego' nominis praepositum nominatiuum, per 'tibi' autem datiuum secundae personae, qui loco datiuus nominis praepositi accipitur" (Pmin 17,149).

"nemo enim dicit 'ego et grammaticae et ille docemus', nisi si attentionis causa ponens nominatiuum **pronominis** adiungam ei uocatiuum nominis, ut 'ego et tu, grammaticae, et ille docemus'" (Pmin 17,204).

"cum igitur nomina primae et secundae personae nominatiuos non habeant nec ceteros obliquos, uocatiuum tamen habeant pleraque, loco deficientium, ut paulo ante ostendimus, funguntur **pronomina**" (Pmin 17,203).

"et sciendum, quod uocatiuus non eget **pronomine**, quippe cum secundam sua uoce finiat personam - ut 'Apolloni legis' uel 'lege, Terenti scribis' uel 'scribe'" (Pmin 18,210).

"uocatiuo enim **pronomina** non egent, qui nec demonstrationem nec relationem, quibus funguntur **pronomina**, possidet, sed solam conuersionem, id est ἀποστροφήν" (Pmin 17,202).

"uocatiuum tamen aliud **pronomem** in usu non habet nisi primitiuum secundae personae et possessiuum primae, quando ad id sermo dirigitur, id est quando secundae sociatur personae" (Pmin 17,205).

"nullum enim **pronomem** potest habere uocatiuum, ut diximus, nisi primitiuum secundae personae, ad quod dirigitur sermo, et deriuatiuum primae, quando coniungitur primitiuo secundae uel uoce uel intellectu, ut 'o mea tu' et 'o noster Chremes'" (Pmin 17,207).

"et quamuis figurate, ut supra dictum est, dicam 'tu ipse tuus es et dominus et seruus', tamen uocatiuum non inuenies nec figurate in hoc **pronome** prolatum, ut eundem et possessorem et possessionem in una eademque persona uideatur aliquis affari dicendo 'tue', quomodo apud Graecos 'σέ' ἀπὸ τοῦ 'ός', teste eodem Apollonio" (Pmin 17,206).

"**Pronomina** uero primae uel tertiae personae minime possunt habere uocatiuum nisi possessiua primae, quando coniunguntur uel diriguntur ad secundam personam, quippe cum possit aliquis ad suam loqui possessionem, id est ad filium uel ad seruum uel ad matrem uel ad uxorem et dicere 'o mi, o mea, o meum; o noster, nostra, nostrum'" (Pmin 17,204).

"sin autem in una eademque persona uerbum obliquo coniungatur **pronominis** casui, necesse est reciprocationem, id est sui passionem, fieri et eandem personam agere aliquid in se simul et a se // pati, ut 'miserere mei, inuideo mihi, incuso me'" (Pmin 17,166-167).

"obliqui casus **pronominum** omni modo ad uerba feruntur, quomodo et nomen, ut 'illius misereor, illi noceo, illum accuso, illo nitor'" (Pmin 17,154).

"obliqui enim casus **pronominum** apud Latinos absoluti sunt omnes" (Pmin 17,118).

"**Pronominum** obliquis casibus coniuncta uerba duas exigunt personas, afficientis et afficiendi, id est agentis et patientis, ut 'miserere mei, das // mihi, uides me, dignaris me'" (Pmin 17,163-164).

"obliqui casus **pronominum** omni modo ad uerba feruntur, quomodo et nomen, ut 'illius misereor, illi noceo, illum accuso, illo nitor'" (Pmin 17,154).

"non enim omnia uerba obliquos desiderant casus nominum uel **pronominum**, quomodo omnes obliqui casus uerba desiderant, quoniam quaedam ex his perfecta sunt et absoluta, quaedam defectiua, ut si dicam 'ambulat homo, uiuit, currit, sedet', similia, // quae sunt absoluta, non egent obliquis casibus" (Pmin 17,154-155).

"hae enim constructiones quoque obliquorum ad similitudinem nominum et **pronominum** fiunt, ut 'indigeo illius, indigeo pascentis, faueo legenti', quomodo 'faueo amico, faueo illi; accuso illum, accuso hominem', similiter 'accuso legentem; dignor te laude, dignor te illa, dignor // te celebrante'" (Pmin 17,159-160).

"cum ceteris enim quoque omnibus casualibus, id est nominibus, **pronominibus**, participiis, supra dicta uerba coniuncta genetiuum exigunt casum, ut diximus, ut 'interest imperatoris, interest meorum natorum, interest docentis' (id est 'pro docenti')" (Pmin 17,159).

"Duo inueniuntur, quae, cum genetiuis aliorum omnium casualium applicantur, quinque tamen solis **pronominibus**, quorum similes sunt genetiui primitiuorum genetiuis deriuatiuorum, ne concidant, ablatiuo possessiui pro genetiui primitiui construuntur, ut 'interest mea, tua, sua, nostra, uestra', similiter 'refert mea, tua, sua, nostra, uestra'" (Pmin 17,159).

"non igitur, si quid simile est uoce, hoc eisdem necesse est omni modo accidentibus coniungi, sed ad intellectum referri, utputa omnis datiuus et ablatiuus pluralis mobilium nominum uel **pronominum** uel participiorum similis est per tria genera, ut 'bonis, illis, accusatis'" (Pmin 17,201).

"et est proprium possessiuorum **pronominum**, duas significare personas, ipsam quidem, quae possidet, per genetiuum ubique, eam uero, quae possidetur, per omnes casus" (Pmin 17,204).

"Definiuntur autem personae **pronominum** non solum demonstratione, quae praesentium cognitionem sub oculis ostendit, sed etiam relatione, quae absentium recognitionem habet" (Pmin 17,144).

"et quoniam neque demonstrationem habent ea neque relationem, quibus finiuntur personae **pronominum**, innumerabilis in eis, id est nominibus, positio fiebat, ut singulorum figuratio nominum singulis reddat suppositorum suam qualitatem" (Pmin 17,145).

"sciendum, quod coniugata **pronomina**, quae $\sigma\acute{\upsilon}\zeta\upsilon\gamma\alpha$ Aristarchus uocat, trium personarum primitiua seu deriuatiua inuicem pro se poni per confusionem personarum ideo nec figurate possunt" (Pmin 17,198).

"personae [...] sin aliis consociantur uerbis, tunc necessario adiunguntur **pronominibus**, ut ipsius essentiae praesentis demonstratione transeant a tertia persona conexione **pronominum** ad primam uel secundam, ut 'ego Priscianus scribo, tu Apollonius' - uel 'Apolloni' - 'scribis' et sciendum, quod uocatiuus non eget pronomine, quippe cum secundam sua uoce finiat personam - ut 'Apolloni legis' uel 'lege, Terenti scribis' uel 'scribe'" (Pmin 18,210).

"uerba autem in tribus erant personis, ideoque excogitabantur **pronomina** in personas definitas discreta, ut et nominis positionem et uerbi ordinationem, id est et substantiam et definitas personas indicarent, ut 'ego scribo, tu scribis'" (Pmin 17,118).

"et prima quidem uel secunda persona uerborum, nisi discretionis uel significationis causa, non egent **pronominibus**, quippe cum sint finitissimae singulisque uocibus pares habeant et praesentes demonstrationes" (Pmin 17,157).

"nos autem nec in plurali numero possumus apponere primae uel secundae personae supra dictum tertiae personae **pronomem**, [id est 'sui, sibi, se a se'], quia et singularis est uox, quae nec apud Graecos apponitur // primae uel secundae personae nec apud nos, quamuis etiam pro plurali accipiatur" (Pmin 17,180-181).

"sin autem aliquibus ea uerbis sociamus ad ipsarum possessionum actum uel passionem pertinentibus, necesse est, cum in prima et secunda esse intelleguntur, primitiua quoque eis **pronomina** adiungi, quomodo etiam in omnibus solet fieri nominibus, ut 'tu meus filius legis, ego tuus pater doceo' et 'tu Uirgili doces, ego Priscianus doceor'" (Pmin 17,166).

"quemadmodum igitur nomina tertiae sunt personae, sic etiam possessiua **pronomina**, quamuis quantum ad personas possidentium finita sint et primae et secundae et tertiae, tamen quantum ad possessiones ipsas tertiae sunt personae, nisi substantiuis uel uocatiuis adiungantur uerbis, sicut et nomina" (Pmin 17,206).

"quod autem 'sui' proprie coniugatum est primae et secundae personae, ipsa declinatio consimilis illi cum eis ostendit: 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se'. itaque ea tria **pronomina** suas defendentia proprias personas ad iura suae significationis non admittunt sibi coniugatas uoces, idque comprobatur etiam ex deriuatiuis eorum" (Pmin 17,198).

"nec mirum, si per retransitionem Romani utuntur his **pronomibus**, id est 'sui, sibi, se, a se', et eius possessio, ut ostendimus, nec non si ad coniunctionem sui etiam in alias personas aliquid agat, ut 'ille uocat me ad se, ducit te secum, trahit omnia in se', uel cum transitum faciat in aliquos sibi coniunctos, ut 'ille miseretur eorum, qui secum uiuunt' uel 'sibi parentium, secum degentium'" (Pmin 17,171).

"Illud quoque notandum, quod possessiua **pronomina** primae et secundae personae siue possessoris sui siue extrinsecus personis bene copulantur tam agentia quam patientia siue in se ipsa reflectantur [id est reciprocentur], ut 'meus filius' uel 'tuus diligit me, diligit te, diligit illum, diligit se; filium meum' uel 'tuum diligo ego, diligis tu, diligit ille'" (Pmin 17,167).

"nam ipsa demonstratio loco casualis alicuius fungitur, cum et **pronomem** et nomen per eam intellegitur, tam in prima quam in secunda persona" (Pmin 17,160).

"et apparet, quod non licet nominibus uti, quod tertiatarum sunt ea personarum, sed ratio exigit a prima ad secundam fieri uerba; quamobrem subierunt **pronomina**, hoc quod non poterat nomen complementia, cum dicimus 'ego tibi scripsi'" (Pmin 17,150).

"itaque conuenienter ad eam discernendam **pronomina**, quae sunt finita, adiunguntur tertiis uerbi personis, ut per eorum adiectionem incerta significatio finiatur, ut 'scribit hic, scribit ille, scribit ipse, scribit is, scribit idem'" (Pmin 17,157).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere propria, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum ponantur **pronomina** tam primae quam secundae personae propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit" (Pmin 17,149).

"Accidit pronomini relatio in tertia persona, per quam praedicta nomina per recordationem pronominantur, id est per **pronomem** significantur, ut 'Iuppiter postquam Troas et Hectora nauibus appulit, ipse reiecit oculos claros'" (Pmin 17,141).

"Illud quoque notandum, quod tertiae personae possessiuum ad innumerabiles, ut diximus, refertur personas possessorum, quippe cum ad omnia tertiae personae **pronomina** et ad omnia nomina et participia potest referri, ut 'suus illius, suus istius, ipsius, huius, eius; suus Uirgilii uersus; sua discentis diligentia'" (Pmin 17,173).

"tertia uero personae possessiuum non solum ad omnes uoces **pronominum** tertiae personae, uerum etiam nominum potest referri, ut 'suus istius, illius, ipsius, hominis', sine quibus additis perfectum sensum non habet" (Pmin 17,168).

"Praeterea sola **pronomina** diuersis uocibus diuersas tertias faciunt personas, cum uerba una uoce ad plures personas pertineant tertias: dicimus enim 'scribit Probus uel Seruius', uel quicumque potest hunc actum suscipere, non tamen hoc etiam in **pronomibus**" (Pmin 17,142).

"non tamen ideo tertiae **pronominum** personae superuacuae sunt, quia possumus in tertia persona ponere nomina. quare enim in tertiis etiam personis inueniuntur **pronomina**, in partibus ostendetur conuenientibus" (Pmin 17,118).

"consequatur enim, ut ipsae quoque infinitae essent, quomodo in uerbis tertiae personae, quod contrarium erat proprietati **pronominum**, quippe, cum

una dictio plura significat, infinitatis causa fit; praeterea aliae quidem partes casuales a nominatio genetiium et ceteros casus ad consequentiam nominatiui solent perficere" (Pmin 17,144).

"nemo tamen putet, quod nihil usus habeant tertiae **pronomina** personae, cum omnia nomina in eam possunt personam accipi, et dicat: 'si possent in prima et secunda inueniri nomina persona, fortassis nec excogitarentur **pronomina**'" (Pmin 17,150).

"alias autem uoces tertiae **pronominum** personae per se sic uerbis primae et secundae personae non possumus copulare" (Pmin 17,207).

"quomodo Terentius in prologo eunuchi: «in eunuchum suam», dixit, ad comoediam referens **pronomem**" (Pmin 17,186).

"saepe tamen etiam in reciprocationibus solemus uti assumentibus syllabas **pronominibus**, quibus discretionis quoque causa utimur, ut 'mihimet inuideo, tibimet ipsi nocet, sibimet ipsi prodest" (Pmin 17,167).

"Quomodo tamen apud Graecos additur i quibusdam **pronominibus** ad // uim significationis intendendam, ut ἐκείνοσί, οὐτοσί, ὅδῃ, sic etiam apud nos 'met, te, pte, ce' appositae intendunt significationem, ut 'egomet, tute, meapte, nostrapte, huiusce', de quibus, cum de **pronomine** tractabamus, latius diximus" (Pmin 17,143-144).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"licet autem pro relatiuis **pronominibus** nomina ponere et orationem mutare, ut 'Iuppiter tonat, Iuppiter fulminat'; eae enim orationes singulae per se possunt proferri et inuicem conuerso ordine praepostere dici, cum non ad priorem refertur secunda, quod facit **pronomem** relatiuum, quod ad praedictum nomen refertur" (Pmin 17,142).

"non enim omnimodo egent **pronominibus** uerba, idque affirmatur non ex poetica solum constructione, cui licet et deficere et abundare, sed ex communi elocutione doctorum et maxime a scriptorum constructione, qui sine metris scribentes perspicaci magis ea utuntur et ex ui ipsius orationis solent quod necessarium est apponere" (Pmin 17,155).

"Quidam tamen putauerunt, perfectiorem esse uerborum constructionem, si **pronomina** assumant: 'ego scripsi tibi, ego loquor tibi' et similia, cuius approbationem dicunt esse eam, quod, cum dicam 'ego quidem affui, tu uero non', si tollas **pronomem**, incongrua erit locutio" (Pmin 17,155).

"quamuis ad perfectam significationem bene additur indicatiuo uerbo 'tu' nominatiuus. si uero tollamus **pronomina** ab hac constructione, quae nominatio constructur, dicendo 'Priscianus scribo, Apollonius scribis', soloecismum facimus" (Pmin 18,211).

"sic etiam per cetera, frequentissime tamen sine additione **pronominum** proferuntur et ipsum actum significant, licet deficient **pronomina**, ut Iuuenalis in III: «Curritur ad uocem iucundam et carmen amicae / Thebaidos»" (Pmin 17,158).

"Itaque frequenter inuenimus, demonstratiuis **pronominibus** sitis non posita supra dicta uerba tamen intellegi, ut Uirgilius in UI: // «hic Caesar et omnis Iuli / Progenies»" (Pmin 17,152-153).

"Praedicta autem est causa, quapropter **pronomem** unum pro omnibus accipitur nominibus, id est quod demonstrationem uel relationem habet alicuius certae

substantiae, quae in omnibus propriis est nominibus, una eademque uoce significanda" (Pmin 17,150).

"non irrationabiliter tamen illud quaeritur, quare post nominis positionem non eam partem, quae pro ipso nomine accipitur, ponimus, id est **pronomen**, quae uice nominis cum uerbo continet orationem: de quo manifesta probatio erit haec, quod uerborum quoque causa inuenta sunt **pronomina**" (Pmin 17,117).

"ergo quia reliquae partes orationis ad nominis et uerbi constructionem referuntur, ex quibus etiam nominationem habuerunt, oportet de singulis tractare, id est et de eo, quod in loco sumitur uel assumitur, ut **pronomen** loco nominis sumitur, ut 'ego feci', assumitur nomini, ut 'Uirgilius scripsit bucolica, ipse scripsit etiam georgica'" (Pmin 17,124).

"praeterea **pronomen** est, quod pro nomine accipitur et imitatur nomen" (Pmin 17,140).

"et substantiam enim significat loco nominis positum **pronomen** et personam uerbo sibi adiuncto congruam indicat" (Pmin 17,118).

"tum enim constat perfectio orationis, cum loco nominis sumatur **pronomen** et uim nominis compleat ordinatione" (Pmin 17,116).

"Loco nominum **pronomina** ponuntur, non, ut quidam existimant, propter nominum ignorantiam" (Pmin 17,148).

"quomodo enim dico 'bonus homo', 'celer equus', 'sapiens uir', sic dico 'bene uiuit', 'celeriter currit', 'sapienter disputat', cum et **pronomina**, quae loco nominum sunt, ad interrogationes nominatiuas soleant loco nominum reddi, ut 'quis dixit?' 'Uirgilius' uel 'Homerus' uel 'ego', 'tu', 'ille'" (Pmin 17,133).

"unde quidam ea et **pronomina** esse existimauerunt, quia generaliter pro omnibus aliis accipiuntur nominibus, quomodo et **pronomina**" (Pmin 17,131).

"et sciendum, quod frequenter huiusmodi **pronomina**, id est demonstratiua, et infinita nomina loco infinitorum qualitatis uel quantitatis inueniuntur apud auctores" (Pmin 18,364).

"et **pronomina** quidem loco nominum etiam per se posita inueniuntur ideoque constructionem eorum sibi defendunt, ut 'gloriosus ego sum doctrina; laudabilis est ille fortitudine'" (Pmin 18,222).

"sed **pronomina** et finita uolunt esse et loco priorum accipiuntur et substantiam solam sine qualitate significant, quantum in ipsa uoce est eorum, cum supra dicta generalia nomina penitus sint infinita confusione omnium sub se specierum" (Pmin 17,131).

"et est manifestum, quod loco priorum nominum **pronomina** accipiuntur, cum ex eorum interrogatione propria intelleguntur" (Pmin 17,129).

"ui enim proprium nomen intellegitur per **pronomen**: non dico uocis nomen, sed quod ex ea ostenditur, id est propria qualitas suppositi, in qua sunt propria nomina" (Pmin 17,149).

"respondemus enim uel 'homo ambulat' uel 'equus' uel 'Trypho', in quo etiam 'homo' intellegitur, uel etiam pars subicitur, quae pro nomine accipitur, sed nomine proprio, id est **pronomen**, quando dicimus 'ego'" (Pmin 17,122).

"ad imitationem supra dicti Graeci **pronominis**, quod caret nominatiuo, simili utimur constructione, ut 'ego et tu nosmet ipsos inuicem amamus inter nos, tu et ille inuicem amatis inter uos'" (Pmin 17,178).

"nec mirum, cum apud Graecos quoque articuli inueniantur loco **pronominum** positi" (Pmin 17,120).

"pro his autem omnibus Latini simplicibus utuntur **pronominibus** Homerum sequentes, qui simplicibus ubique etiam pro compositis utitur **pronominibus**: 'mei misereor' et 'mei filii misereor; mihi noceo' et 'mei filio noceo; me accuso' et 'mei filium accuso'" (Pmin 17,167).

"sed interest etiam hoc, quoniam apud illos ὅς loco // etiam **pronominis** accipitur demonstratiui, quod significat apud nos 'hic'" (Pmin 17,126-127).

"frequentissimae tamen sunt huiusmodi figurae, quibus aduerbia nominibus uel participiis uel **pronominibus** redduntur, et maxime localia" (Pmin 18,338).

"Inest etiam singularis numerus in uerbo 'scribo' nec eget, ut addatur 'unus', manifestumque, quod etiam nominatiuus **pronominis** inest in uerbo. ergo si supra dicta non desunt, quia intelleguntur, nec **pronomem** deest, nec tamen, si addatur, uituperanda fit constructio" (Pmin 17,156).

"nec solos nominatiuos possessiuorum, sed quoscumque casus bene possumus cum genetiuis possessiue prolatis coniugare, ut 'meus est ager et fratris; tua est ciuitas et omnium; mei filii est hereditas et cognatorum; meo seruo et fratris; meum amicum et patris; mi fili et uxoris meae; meo filio delector et castae matris'. similiter omnia possessiua possunt proferri, tam nomina quam **pronomina**" (Pmin 17,161).

"Omnium possessiuorum tam nominum quam pronominum per quemcumque casum prolatorum loco licet genetiuis uti primitiuorum, ut 'Euandri filius' pro 'Euandrius filius' et 'Euandri filii' pro 'Euandrii filii' et 'Euandri filio' pro 'Euandrio filio' et 'Euandri filium' pro 'Euandrium filium' et 'Euandri fili' pro 'Euandrie fili' et 'ab Euandri filio' pro 'ab Euandrio filio'. similiter per omnes casus tam singulares quam plurales licet tam **pronominibus** quam nominibus uti" (Pmin 17,169).

"Licet autem, ut dictum est, in omnibus possessionibus et **pronomem** uel nomen possessiuum pro genetiuo primitiui et datiuum pro eo ponere, ut 'Euandrius filius fuit Pallas' et 'Euandri filius' et 'Euandro filius fuit Pallas; Telamonius filius fuit Ajax' et 'Telamonis' et 'Telamoni filius Ajax; pater meus fuit Aristarchus' et 'pater mei' et 'pater mihi; cliens Tullianus fuit Roscius' et 'cliens Tullii' et 'Tullio fuit Roscius'" (Pmin 18,218).

"Omnium possessiuorum tam nominum quam **pronominum** per quemcumque casum prolatorum loco licet genetiuis uti primitiuorum, ut 'Euandri filius' pro 'Euandrius filius' et 'Euandri filii' pro 'Euandrii filii' et 'Euandri filio' pro 'Euandrio filio' et 'Euandri filium' pro 'Euandrium filium' et 'Euandri fili' pro 'Euandrie fili' et 'ab Euandri filio' pro 'ab Euandrio filio'" (Pmin 17,169).

"Illud quoque sciendum, quod, cum in aliis omnibus possessiuis liceat genetiuo primitiui pro omni eorum uti casu, quod ostendimus, in hoc quoque possessiuo **pronomine** tertiae personae, quomodo in aliis tunc utimur, // cum ipse possessor aliquid agat in possessionem suam et cum in aliam personam transitum ostendatur facere pro sua possessione, ut 'amat ille suum filium' et 'amat sui filium" (Pmin 17,170-171).

"et hoc idem etiam in possessionem transitione facta a possessore faciunt, id est genetiūo composito primitiui **pronominis** utuntur pro obliquo possessionis, ut τοῦ ἐμαυτοῦ οἴκου ἀντιποιοῦμαι, τὸν σαυτοῦ δοῦλον τύπτεις, τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν παιδεύει" (Pmin 17,167).

"'amato, doceto, legito, audito' et secundae sunt et tertiae personae: additione igitur **pronominum** discernuntur: 'amato tu, amato ille'" (Pmin 17,200).

"Infinita uero impersonalium necesse est ut ablatiuum **pronominis** uel nominis uel participii ad perfectam significationem assumant, ut 'stari a me uolo' pro 'stare uolo'; 'curri a te uis' pro 'currere uis'; 'sederi a se uult' pro 'sedere uult'" (Pmin 18,232).

"nihil igitur mirum tertias quoque personas **pronominum** tam primae quam secundae figurate adiungi, quomodo superius ostendimus" (Pmin 17,182).

"Et sciendum, quod tertiae omnes personae **pronominum** possunt per supra dictam figuram apponi primae et secundae personae excepto 'sui, sibi, se, a se', prima autem uel secunda persona nec inuicem sibi nec tertiae apponi possunt" (Pmin 17,180).

PRONOMINO-ARE >> PRONOMEN-INIS >> **PRONOMILALIS-E** >> PRONOMINATIVVS-A-VM

A) {Gr. [1. antōnymikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 57); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (pronomen)]}.

C.2) {[~]; [> aduerbialis, nominalis, participialis, uerbalis]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (in genere):

"at dicet aliquis "quid igitur? non etiam ignoratis nominibus dicimus 'ego' et 'tu'?" ad quem respondendum est, quod ex accidente hoc fit, [id est demonstratione propriae qualitatis], cum similiter etiam cognita nomina **pronominalem** saepe exigunt constructionem" (Pmin 17,149).

PRONOMINO-ARE >> PRONOMEN-INIS >> PRONOMILALIS-E >> **PRONOMINATIVVS-A-VM**

A) {Gr. [1. antōnymikós]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 57); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (pronomen)]}.

C.2) {[~]; [> adiectiuus, coniunctiuus, nominatiuus, praepositiuus]}.

D)

E:)

(0) In genere:

(1.1) PARTES ORATIONIS (pronomen):

"et est manifestum, quod loco propriorum nominum pronomina accipiuntur, cum ex eorum interrogatione propria intelleguntur. cum enim dico 'quis es tu?' uel 'ille?', sine dubio de quibusdam finitis hoc dico substantiis, in quibus etiam proprietates desidero scire, et cum a propriis quoque // **pronominatiuae** redditiones fiunt: 'quis est Trypho?' 'ego' uel 'ille'" (Pmin 17,129-130).

PRONVNTIO-ARE >> **PRONVNTIATIO-ONIS**

A) {Gr. [<s.c.>}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}.

D) Michael (1970: 30,n. 2); Martinho (2009: 413).

E:)

(0.1) In genere:

"possumus tamen etiam illud dicere, quoniam eorum, id est nominum, positiones cum fiunt, neque in persona indicatiua sunt, id est loquentis, quod est suum primae personae, neque enim sibi imponunt infantes nomina, neque ad ipsos **pronuntiantes** nominationes facimus, quod est secundae // personae" (Pmin 17,117-118).

"qui enim **pronuntiat** 'ambulo' uel 'scribo', non ad discretionem alterius personae definit" (Pmin 17,118).

PRONVNTIO-ARE >> **PRONVNTIATIO-ONIS**

A) {Gr. [1. hypókrisis]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: pp. 394); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- VI/1.0: PROSODIA (in genere)]}.

C.2) {[≈ enuntiatio]; [≠ orthographia, scriptura]; [> prolatio]}.

D) Usener (1913: 281); Lepschy ([1990] 1994: II,54); Biville (2009: 285-287, 294,n. 20); Conduché (2009: 312); Martinho (2009: 413); Gouillet (2009: 482-483); Lardet (2009: 590,n. 18).

E:)

(0) In genere:

(1.0) PROSODIA (in genere):

"(Est praeterea notandum, quod tam nomina infinita quam aduerbia, si generalem habent **pronuntiationem** colligentem uniuersitatem numerorum, de quibus loquitur, geminantur apud Latinos uel assumunt 'cumque', ut 'quisquis' uel 'quicumque', 'qualisqualis' et 'qualiscumque', 'quantusquantus' et 'quantuscumque' [])" (Pmin 17,135).

PROPONO-PONERE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"Possumus autem et amplioribus rationibus de ordinatione partium demonstrare; sed quia non de ea **propositum** nobis est, sufficiat hucusque dicere" (Pmin 17,121).

PROPRIETAS-ATIS >> PROPRIVS-A-VM >> PROPRIE

A) {Gr. [1. idiôma]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 211); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere]; [1.- IV/1.0: ACCIDENTIA (in genere)]}.

C.2) {[≈]}.

D) Renner (1989: *passim*); Baratin (1989: 244, 300, 306, 324-325, 343, 347, 350-360); Lepschy ([1990] 1994: II,99); Colombat (2001: 306); Luhtala (2003: 208, n. 3; Stoppie et alii (2007: 202).

E:)

(0.1) In genere:

"possum enim, uidens aliquem, scire eius et substantiam et gentem et qualitatem et quantitatem, **prophetatem** uero solam quaerere. quod ostendit Uirgilius in UI: «Atque hic Aeneas - una namque ire uidebat / Egregium forma iuuenem et fulgentibus armis, / Sed frons laeta parum et deiecto lumina uultu -: / Quis, pater, ille, uirum qui sic comitatur euntem?», et substantiam enim et qualitatem uidens et quantitatem, tamen **prophetatem** quaerens 'quis' dixit" (Pmin 17,123).

"et est manifestum, quod loco propriorum nominum pronomina accipiuntur, cum ex eorum interrogatione propria intelleguntur. cum enim dico 'quis es tu?' uel 'ille?', sine dubio de quibusdam finitis hoc dico substantiis, in quibus etiam **prophetates** desidero scire, et cum a propriis quoque //

pronominatiuae redditiones fiunt: 'quis est Trypho?' 'ego' uel 'ille'" (Pmin 17,129-130).

"quando uero pronomibus iungitur 'quis', substantiam quidem intellegimus, non etiam **proprietatem** qualitatis, quae nomine explanatur. et est manifestum, quod loco propriorum nominum pronomina accipiuntur, cum ex eorum interrogatione propria intelleguntur" (Pmin 17,129).

(1.0) ACCIDENTIA (in genere):

"ante uerbum quoque necessario ponitur nomen, quia agere et pati substantiae est proprium, in qua est positio nominum, ex quibus **proprietates** uerbi, id est actio et passio, nascitur" (Pmin 17,116).

"[(]non enim accusationis uerbum **proprietatem** sic significaret substantiae, quomodo substantium uerbum, uel nominationis, // quae per uocatum uerbum indicatur)" (Pmin 17,153-154).

"participium quoque necesse est ex quibusdam praepositis partem capiens constare, sed neque aliam recte interponimus partem, id est pronomen uel aduerbium uel coniunctionem uel aliam aliquam, cum nullam ex earum **proprietate** partem capiat participium" (Pmin 17,119).

"est tamen et cum substantia et qualitate in ore posita et aliis coaccidentibus additur interrogatio, pertinens ad **proprietatem** nominis, ut si dicam 'quis est ille Romanus formosus et magnus?'" (Pmin 17,123).

"Oportere iudico, antequam de singulorum constructione pronominum dicam, disserere de eorum **proprietatibus**, ex quibus manifestum tradendae fiat documentum constructionis" (Pmin 17,141).

"consequatur enim, ut ipsae quoque infinitae essent, quomodo in uerbis tertiae personae, quod contrarium erat **proprietati** pronominum, quippe, cum una dictio plura significat, infinitatis causa fit" (Pmin 17,144).

"et si terminatio obtinet maxime partes orationis, finis autem pronominis casus est, obtinebit per finem, ut 'pronomen' uocetur, quippe quo imitatur nominis // **proprietatem**, id est casum, quamuis etiam uerbi subiit **proprietates**, id est persona" (Pmin 17,140-141).

"et cum unam ad omnia, quae sunt, habeant significationem, ut una uoce generali **proprietates** omnium demonstrant, // unam habuerunt etiam uocis declinationem, ut singulas uariant personarum et casuum prolationes, nulli obnoxia regulae, quae in unicis nec locum habere uocibus poterat" (Pmin 17,146-147).

"quare autem in pronome non concedebat personis magis terminatio, quemadmodum in uerbis, quam principium?", quia oportebat semel uni concedere parti finem et, si est dicendum, rationabiliter casuali, quippe cum prius est nomen uerbo, quemadmodum ostendimus, et manifestum, quod eius **proprietates**, id est casus, iure obtineat finem" (Pmin 17,140).

"est enim planum, quod, si in eadem parte duae fierent declinationes, contingebat casus mutationem impedimento fieri personarum discretioni, et contra personarum transitione corrumpi casum **proprietatem**, quare casum quidem discernens efficit 'mei, mihi, me', personam uero 'mei, tui, sui', personam uero et casum 'mei, tibi'" (Pmin 17,140).

"propter quod per singulas figurationes separatus nominatiuus exigebat obliquos casus congruos **proprietatis** suae, ne fieret significatio tam confusa" (Pmin 17,146).

PROPRIETAS-ATIS >> **PROPRIVS-A-VM** >> PROPRIE

A) {Gr. [1. kýrios]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr. 1]: p. 235); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]; [1.- III/1.1: PARTES ORATIONIS (nomen)]; /1.2: PARTES ORATIONIS (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [≠ communis, appellatiuus]}.

D) Job (1893: 74, 80-81, 86); Michael (1970: 82, 85-86); Lepschy ([1990] 1994: II,275, 282); Colombat (2001: 306); Basset (2007: 59); Luhtala (2007: 123, 131; 2009: 112-115); Bonnet (2007: 196); Ebbesen (2009: 87-88); Garcea (2009: 128, 134); Swiggers & Wouters (2009: *passim*); Grondeux (2009: 446-449); Rosier (2009: 494); Brumberg-Chaumont (2009: 515-519); Codoñer (2009: 539-540); Marguin-Hamon (2009: 575); Lardet (2009: 592-593).

E:)

(0.0) In genere:

"idem licet facere per omnes definitiones, quamuis quantum ad generales et speciales formas rerum, quae in mente diuina intellegibiliter constiterunt antequam in corpora prodirent, haec quoque **propria** possint esse, quibus genera et species naturae rerum demonstrantur" (Pmin 17,135).

"obtinuit itaque, ut eius [id est uerbi] nominatione aliae quoque partes 'uerba' uocentur, uel ex contrario illarum communem nominationem per excellentiam haec pars quasi egregia **proprium** possedit" (Pmin 17,117).

"uerba uero inconiuga, cum in prima quidem et secunda persona finiuntur, in tertia uero non, nisi praecipuus sit ad aliquem unum pertinens actus, ut 'fulminat' et 'tonat' de Ioue solo intellegimus, non quod uerbum tertiae personae finitum est, sed quod is, qui eius significationem agit, **proprium** habet hunc actum" (Pmin 17,144).

"Et nomini quidem tam substantiua quam uocatiua adiunguntur uerba, pronomini uero tantum substantiua, quia in his, quae nominantur, inest substantium, ut 'Trypho sum' uel 'Trypho uocor'. non tamen substantiuis, quae sunt pronomina, inest **propria** positio nominum, id est uerba uocatiua" (Pmin 17,130).

"unde 'ego sum' uel 'ego uocor' per se nemo dicit, cum duplicata substantiae demonstratio sine qualitate nihil perfectum significaret. non erat enim possibile **proprium** positionem, quae significatur nomine proprio, attribuere uoci communi, id est ad omnes generaliter pertinenti, quod est pronomen, si diceremus 'ego sum', 'ego nominor', uerba ad pronomen referentes" (Pmin 17,152).

"cum enim ipsa uerba per se substantiam uniuscuiusque **proprium** colligant uel substantiae nominationem, necessario relictis pronomibus, quae ipsa quoque substantiam quantum ad uocem solam significant, ad nomina se applicant, quae **proprium** qualitatem demonstrant, ut 'homo sum', 'Apollonius uocor'" (Pmin 17,152).

"ante uerbum quoque necessario ponitur nomen, quia agere et pati substantiae est **proprium**, in qua est positio nominum, ex quibus proprietates uerbi, id est actio et passio, nascitur" (Pmin 17,116).

"nomina enim tertiarum sunt personarum indicatiua [id est tertias indicant personas], quippe quae nomina substantiam et qualitatem uel generalem uel **proprium** significantia similiter in omnibus possunt intellegi personis inesse" (Pmin 17,117).

"Sed forte quaerat aliquis 'cur consequentiam euitarunt pronomina et cur non omnia?' nominum positio inuenta est ad significationem qualitatum uel communium uel **proprium**, quae sunt innumerabiles, ut 'homo, Plato'" (Pmin 17,145).

"cum dico uero 'quid est animal rationale mortale?', speciem mihi uolo manifestari, id est hominem, quae quamuis uideatur esse communis omnium hominum, tamen est etiam **propria** ipsius speciei incorporalis" (Pmin 17,130).

"sin autem alicuius rei discretionem uolumus manifestare, addimus pronomen, cuius **proprium** est discernere personas" (Pmin 17,157).

"et est **proprium** possessiuorum pronominum, duas significare personas, ipsam quidem, quae possidet, per genetiuum ubique, eam uero, quae possidetur, per omnes casus" (Pmin 17,204).

"similiter, si dicam multis praesentibus 'quis est de nobis grammaticus? quis orator? quis medicus?' et respondeatur 'ego quidem sum grammaticus, tu orator, ille medicus', loco proprium hic accipiuntur nominum, cum de **propria** unius personae, quam ipsa habet, grammatica uel rhetorica uel medicina responderit" (Pmin 17,134).

"quae sunt igitur declinabiles, cum ex **propriis** figurationibus ad conuenientes // supra dictorum numerorum uel generum uel casuum uel personarum uel temporum consequentias accipiuntur, orationis constructione, id est dispositione, ad aptam coniunctionem ferri debent, ut puta singulare ad singularem et plurale ad pluralem, cum ad unam eandemque refertur personam intransitiue, ut 'ego Priscianus scribo intellegens' et 'nos oratores scribimus intellegentes'" (Pmin 17,182-183).

"ui enim proprium nomen intellegitur per pronomen: non dico uocis nomen, sed quod ex ea ostenditur, id est **propria** qualitas suppositi, in qua sunt propria nomina" (Pmin 17,149).

"at dicet aliquis 'quid igitur? non etiam ignoratis nominibus dicimus 'ego' et 'tu'?' ad quem respondendum est, quod ex accidente hoc fit, [id est demonstratione **propriae** qualitatis], cum similiter etiam cognita nomina pronominae saepe exigunt constructionem" (Pmin 17,149).

"nam significationem non **propriae** qualitatis, sed quae communiter omnibus accidit essentiae demonstratiuae faceremus, ad quam pertinet 'ego'" (Pmin 17,152).

"itaque cum scribuntur per se pronomina, nimium infinita sunt, scilicet cum sua materia excidunt [id est demonstratione qualitatis **propriae**]" (Pmin 17,149).

"Pronomina quasdam habent **proprias** obseruationes singula, quasdam communes, tam cum aliis pronomibus quam cum quibusdam partibus orationis. cum de propriis igitur maxime singulorum superius dictum est, nunc de communibus dicamus" (Pmin 17,179).

"pronomina uero ea, quae ad nihil aliud aspiciunt per demonstrationem nisi ad **propriam** aliquam substantiam et ad ei accidentes qualitates, quae possunt oculis conspici, ut 'album' uel 'nigrum', 'longum' uel 'breue'" (Pmin 17,146).

"itaque ea tria pronomina suas defendentia **proprias** personas ad iura suae significationis non admittunt sibi coniugatas uoces, idque comprobatur etiam ex deriuatiuis eorum" (Pmin 17,198).

"apparet autem etiam, quod praepositio non primam habens positionem neque antiquiorem aliis dictionibus post supra dictas ponitur, unde neque nominationem a **propria** aliqua significatione accepit, sed quia supra dictis praeponitur partibus, quae si non ante sint, neque ea constare possit" (Pmin 17,120).

"similiter aduerbium 'qui', quod est a nomine substantiuo 'quis', pro 'qualiter' accipitur, 'qualiter' uero pro 'qui', cuius **propria** significatio est 'propter quid', non accipitur" (Pmin 17,137).

"utraque tamen declinatio tam casuum quam personarum ad **proprias** partes absistens, id est ad nomen et ad uerbum, fine utebatur, ut 'bonus, bona, bonum', 'boni, bonae, boni', 'scribo, scribis, scribit'" (Pmin 17,140).

"nam uocatiuus quoque intransitiue secundis adiungitur uerborum personis, cum **proprius** sit naturaliter secundae personae, ut 'Theoctiste' uel 'tu noster doctor legis' uel 'lege'" (Pmin 17,147).

"Illud quoque sciendum, quod suum est pronominis in prima et secunda // persona habere nominatiuum, uocatiuum uero non solum pronomina, sed etiam nomina et participia habent, qui casus **proprius** est secundae personae, ut 'scribe Uirgili' et 'scribis Uirgili'" (Pmin 17,202-203).

"itaque inest utrumque in illo Uirgiliano: «hic Caesar et omnis Iuli / Progenies», // satis necessarium. quia enim cernitur Augustus, demonstratione usus est per pronomem, quae nomine fieri non poterat hic; ut autem qualitatem quoque **propriam** ostenderet personae, quam demonstraret, addidit 'Caesar'" (Pmin 17,150-151).

"itaque genera quoque omnia non abscisa **propriis** terminationibus, sed per eundem finem congruam habuerunt positionem, quippe cum per ea demonstratio substantiam per se significat absque discretione generum" (Pmin 17,147).

(0.1) In genere (per figuram):

"sed aptissimum maxime fuit responso, etiam in confusione ordinis **propriam** oraculi obliquitatem seruare; quamuis et apud omnes auctores huiusmodi figura latissime pateat" (Pmin 18,235).

(1.1) PARTES ORATIONIS (nomen):

"Pronomina quasdam habent proprias obseruationes singula, quasdam communes, tam cum aliis pronomibus quam cum quibusdam partibus orationis. cum de **propriis** igitur maxime singulorum superius dictum est, nunc de communibus dicamus" (Pmin 17,179).

"inde inuentae sunt etiam adiectiuae positiones, ut consequentia nominibus communibus uel **propriis** compleantur, ut equo 'albus' uel 'fortis', Platoni uero 'sapiens' uel 'bonus' adicitur, Marti 'Gradius' et alia multa, quae possunt accidere" (Pmin 17,146).

"non solum ad eos, quos uidemus, sed etiam ad illos, ad quos uox nostra potest peruenire etiam absentes, uocare solemus uel ignorantes **propria** eorum nomina uel confuse hoc utentes etiam ad multos, ut unus ex eis respondeat, ut ad seruos 'tu' dicimus" (Pmin 17,202).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere **propria**, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum ponantur pronomina tam primae quam secundae personae propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit" (Pmin 17,149).

"inde caruit definitione persona ea, quae in nomine ipso intellegitur; nec mirum, cum **propria** quoque nomina, quamuis // ideo ponantur, ut unumquemque ab aliis omnibus discernant, incerta sint tamen, cum non possint omnes eius qualitates, quae illum separant ab aliis omnibus, ostendere absque demonstrationis auxilio, quae fit per pronomen" (Pmin 17,145-146).

"Est autem causa, propter quam nomina non possunt accipi in prima et secunda persona, quam superius quoque diximus, uel quod substantiae et qualitates generales et communes et speciales et indiuiduae, in quibus sunt nomina, non habent certam discretionem personarum, ut puta 'omnis homo' et substantia potest dici et animal et homo, et nominari 'Plato' uel 'Cicero' uel 'Uirgilius' uel quodcumque ex **propriis** nominibus potest imponi uni alicui ex omnibus" (Pmin 17,149).

"et quoniam neque demonstrationem habent ea neque relationem, quibus finiuntur personae pronominum, innumerabilis in eis, id est nominibus, positio fiebat, ut singulorum figuratio nominum singulis reddat suppositorum suam qualitatem, quare non mediocriter disturbant qualitatis significationem, cum in unam concidant uocem nominum positiones tam in **propriis** quam in appellatiuis" (Pmin 17,145).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere **propria**, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum ponantur pronomina tam primae quam secundae personae propter accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit. praepositis igitur nominibus **propriis**, ut 'Cicero Bruto', ui ad ea demonstrationes faciunt pronomina" (Pmin 17,149).

"qui autem dicit 'quis homo uicit?', generalem quidem scit substantiam et qualitatem personae, specialem autem desiderat, quae **proprio** redditur nomine, ut 'quis homo uicit Pompeium?' 'Caesar'" (Pmin 17,130).

"hoc tamen, id est 'quis' interrogatiuum, **proprio** quoque adiungitur cum uerbis substantiuis uel uocatiuis similem uim habentibus" (Pmin 17,129).

"cum enim dico 'quis es tu?' uel 'ille?', sine dubio de quibusdam finitis hoc dico substantiis, in quibus etiam proprietates desidero scire, et cum a **propriis** quoque // pronominatiuae redditiones fiunt: 'quis est Trypho?' 'ego' uel 'ille'" (Pmin 17,129-130).

"ui enim **proprium** nomen intellegitur per pronomen: non dico uocis nomen, sed quod ex ea ostenditur, id est propria qualitas suppositi, in qua sunt **propria** nomina" (Pmin 17,149).

"unde 'ego sum' uel 'ego uocor' per se nemo dicit, cum duplicata substantiae demonstratio sine qualitate nihil perfectum significaret. non erat enim possibile propriam positionem, quae significatur nomine **proprio**, attribuere uoci communi, id est ad omnes generaliter pertinenti, quod est pronomen, si diceremus 'ego sum', 'ego nominor', uerba ad pronomen referentes" (Pmin 17,152).

"idem [in I]: «Tunc ille Aeneas, quem Dardanio Anchisae / Alma Uenus Phrygii genuit Simoentis ad undam?», per excellentiam igitur hoc pronomen, id est 'ipse', quasi **proprium**, quod commune est multorum, appositionis nomen possidet" (Pmin 17,180).

(1.2) PARTES ORATIONIS (per figuram):

"nam ad scientes, esse natam, nomen autem **proprium** ignorantes, dixisset 'mea' uel 'mei nata, Lauinia est', subdistinctione posita post 'natam'" (Pmin 18,213).

"ideo subiunctiones nominatiuae fiunt appellatiuorum uel **propriorum, propriis** manifestantibus etiam generalem substantiam. respondemus enim uel 'homo ambulat' uel 'equus' uel 'Trypho', in quo etiam 'homo' intellegitur, uel etiam pars subicitur, quae pro nomine accipitur, sed nomine **proprio**, id est pronomen, quando dicimus 'ego'" (Pmin 17,122).

"quando uero pronomibus iungitur 'quis', substantiam quidem intellegimus, non etiam proprietatem qualitatis, quae nomine explanatur. et est manifestum, quod loco **propriorum** nominum pronomina accipiuntur, cum ex eorum interrogatione **propria** intelleguntur" (Pmin 17,129).

"Praedicta autem est causa, quapropter pronomen unum pro omnibus accipitur nominibus, id est quod demonstrationem uel relationem habet alicuius certae substantiae, quae in omnibus **propriis** est nominibus, una eademque uoce significanda" (Pmin 17,150).

"sed pronomina et finita uolunt esse et loco **propriorum** accipiuntur et substantiam solam sine qualitate significant, quantum in ipsa uoce est eorum, cum supra dicta generalia nomina penitus sint infinita confusione omnium sub se specierum" (Pmin 17,131).

"similiter, si dicam multis praesentibus 'quis est de nobis grammaticus? quis orator? quis medicus?' et respondeatur 'ego quidem sum grammaticus, tu orator, ille medicus', loco **propriorum** hic accipiuntur nominum, cum de propria unius personae, quam ipsa habet, grammatica uel rhetorica uel medicina responderit" (Pmin 17,134).

"quod autem 'suus' pro uniuscuiusque **proprio** accipitur, usus confirmat. Uirgilius georgicon I: 'molles sua tura Sabaei'" (Pmin 17,170).

"potest autem **proprium** nomen et ad diuersas proferri personas, ut si dicam 'Ajax uenit ad Troiam, Ajax fortiter pugnavit contra Troianos', dubium, an de eadem dicam persona, cum duo eiusdem nominis fuerint, ad quos supra dicti actus pertinere possunt" (Pmin 17,142).

"Uirgilius in UIII: 'Qualis eram, cum primam aciem Praeneste sub ipsa / Straui'; cum enim Praeneste, nomen oppidi **proprium**, neutrum sit, ad intellectum // urbis reddidit sub ipsa" (Pmin 17,185-186).

PROPRIETAS-ATIS >> PROPRIVS-A-VM >> **PROPRIE**

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.: *proprius*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[0.- 0.1: In genere; 0.2: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[≈]; [>< communiter]}.

D) Gutiérrez (2011).

E:)

(0.1) In genere:

"quod autem 'sui' **proprie** coniugatum est primae et secundae personae, ipsa declinatio consimilis illi cum eis ostendit: 'mei, tui, sui; mihi, tibi, sibi; me, te, se; a me, a te, a se'" (Pmin 17,198).

"**Proprie** autem illae sunt praepositiones accipiendae, quae sine casualibus proferri non possunt separatae, ut 'in illum, per illum, pro illo, sub illo, de illo, ab illo, ex illo'" (Pmin 17,197).

"sunt aduerbia, quae **proprie** diuersis // temporibus adiungi non possunt: ut 'heri feci, nunc facio, cras faciam'" (Pmin 17,197-198).

"primas quidem et secundas uoces non possunt naturaliter passiuas habere, quippe cum nec de se loqui ipsae quid patiuntur possint, quod est primae personae, nec ad eas, cum careant auditu, qui **proprie** pertinet ad secundam personam, loqui possimus" (Pmin 18,269).

(0.2) In genere (per figuram):

"**proprie** autem in 'dum' terminatio Atticum significat aduerbium, quod omni generi et numero et personae et tempori potest adiungi, ut 'legendum est mihi, tibi, illi, nobis, uobis, illis' et 'legendum est, legendum fuit, legendum erit poetam, orationem, carmen'" (Pmin 18,324).

"ἀοριστῶδες quoque hoc idem, id est τὸ 'ὄς', nominant μόριον, id est infinitam particulam, quando pro ὅστις accipitur, quod **proprie** est apud nos 'qui', ut 'qui interficiet tyrannum, praemium accipiat'" (Pmin 17,127).

"Ἐαυτοῦ **proprie** quidem tertiae est personae, inuenitur tamen et primae et secundae adiunctum" (Pmin 18,290).

PROPTER

A) {Gr. [*s.c.*]}.
B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[*s.c.*]}.
D)
E:)

(0.0) In genere:

"Quod autem post participium pronomen sequi debet, non est quaestio, cum paene post nomen debeat poni, nisi **propter** supra dictas causas" (Pmin 17,120).

"unde rationabiliter, qui sibi inuicem scribunt, solent nomina praeponere propria, quibus sine perfectio orationis non constaret, cum ponantur

pronomina tam primae quam secundae personae **propter** accidentes actus tam scribenti quam illi ad quem scribit" (Pmin 17,149).

"Est autem causa, **propter** quam nomina non possunt accipi in prima et secunda persona, quam superius quoque diximus, uel quod substantiae et qualitates generales et communes et speciales et indiuiduae, in quibus sunt nomina, non habent certam discretionem personarum, ut puta 'omnis homo' et substantia potest dici et animal et homo, et nominari 'Plato' uel 'Cicero' uel 'Uirgilius' uel quodcumque ex propriis nominibus potest imponi uni alicui ex omnibus" (Pmin 17,149).

"inueniuntur autem in pluribus, sicut ostendimus, et nominibus et aduerbiis **propter** rationem huiusmodi, quod in his solis dubitatio // potest fieri substantiae uel qualitatis" (Pmin 17,121-122).

"sin uero nomen potius, eget altera interrogatione **propter** multorum similitudinem nominum, ut 'quis currit?' 'Ajax'. 'quis Ajax?' 'Telamonius' uel 'Locrus'" (Pmin 17,130).

"**propter** quod per singulas figurationes separatus nominatiuus exigebat obliquos casus congruos proprietatis suae, ne fieret significatio tam confusa" (Pmin 17,146).

"primae autem personae possessiuum et secundae non egent per se prolata adiunctione alicuius genetiui, cum uim genetiui finiti in se habeant, quomodo nec 'suus' eget genetiui sui primitiui, quem in se possidet, sed extrinsecus alterius uocis **propter** multitudinem tertiarum personarum, ad quas necessario et primitiuum 'sui' et ipsum possessiuum refertur, utraque enim relatiua sunt" (Pmin 17,173).

"His itaque ita se habentibus certum est, quod, si dicam 'Priscianus scribo' et his similia, sine dubio incongrue dico, nec **propter** aliud quid nisi **propter** personarum inconsequentiam" (Pmin 17,151).

"nec secunda ad alium nisi ad eum // in quem intenditur sermo uel **propter** hoc autem uel etiam **propter** illud, quod non ipsi nobis imponimus nomina, quod suum est primae personae, nec ad eos qui nascuntur intendentes sermonem, quod est secundae personae, eorum positionem (id est nominationem) facimus" (Pmin 17,149-150).

"et in omnibus definitum est supra dictis, id est personis et casibus, in quibus etiam numeri manifestantur **propter** distributionem, quae in utramque partem eorum discessit, id est principium et finem" (Pmin 17,140).

(0.1) In genere (per figuram):

"Loco nominum pronomina ponuntur, non, ut quidam existimant, **propter** nominum ignorantiam" (Pmin 17,148).

"Horatius in II carminum: «Me truncus illapsus cerebro / Sustulerat, nisi Faunus ictum / Dextra leuasset», sustulerat pro 'sustulisset' posuit **propter** metrum" (Pmin 18,267).

PRORSVS

A) {Gr. [<s.c.>}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v.); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.0) In genere:

"'ipse' ergo nisi nominatiui uice nominis fungi non potest. nihil autem mirum secundae personae nominatiuo imperatiuum adiungi, cum et tertiae personae, quae **prorsus** uocatiuum non habet, adiungantur imperatiua, ut 'faciat' et 'facito ille', 'faciant' et 'faciunto illi'" (Pmin 17,207).

PROSA-AE

A) {Gr. [<s.c.>}].

B) *ThLL* (s.v.: *prorsus*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v.).

C.1) {[1.- I/1.0: ARTES (in genere)]}.

C.2) {[≈]; [≠ carmen]}.

D)

E:)

(1.0) ARTES (in genere):

"et sciendum, quod tam poetae quam **prosarum** scriptores frequenter praesentibus utuntur tam pro praeteritis quam pro futuris, contra autem raro" (Pmin 17,191).

PROVIDENTIA-AE

A) {Gr. [<s.c.>}].

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. --).

C.1) {[0.- 0.0: In genere]}.

C.2) {[<s.c.>}].

D)

E:)

(0.0) In genere:

"quomodo et apud nos 'consulo' et 'prouideo' et 'prospicio' tam datiuo quam accusatiuo coniunguntur, sed datiuo **prouidentiam** significant" (Pmin 18,358).

PVLCHER-CHRA-CHRVM > PVLCHERRIMVS-A-VM

A) {Gr. [<s.c.>}].

B) *ThLL* (s.v.: *pulc(h)er*); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.vv. [etc.]); *LexLGT* (s.v. ---).

C.1) {[0.- 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.1) In genere (per figuram):

"et nominibus tamen **pulchra** sociatur figura idem infinitum: 'bonus iudicare, fortis bellare, prudens intellegere, iustus disceptare'" (Pmin 18,235).

"Nominatiuis quoque adiectiuorum et obliquis eorum **pulcherrima** figura coniungitur infinitum, ut 'fortis bellare; prudens intellegere; sapiens prouidere; peritus docere' et similia" (Pmin 18,227).

PVTO-ARE

A) {Gr. [<s.c.>]}.

B) *ThLL* (s.v.); *DicTGG* (s.v. [Gr.] ---); *IndG* (s.v. [etc.]); *LexLGT* (s.v. -- -).

C.1) {[0.- 0.0: In genere; 0.1: In genere (per figuram)]}.

C.2) {[<s.c.>]}.

D)

E:)

(0.0) In genere:

"Quidam tamen **putauerunt**, perfectiorem esse uerborum constructionem, si pronomina assumant: 'ego scripsi tibi, ego loquor tibi' et similia" (Pmin 17,155).

"nemo tamen **putet**, quod nihil usus habeant tertiae pronomina personae, cum omnia nomina in eam possunt personam accipi, et dicat: 'si possent in prima et secunda inueniri nomina persona, fortassis nec excogitarentur pronomina'" (Pmin 17,150).

"et quondam Trypho, quod Apollonius arguit, uocatiuum eum solum **putauit**, deceptus a nominum uocatiuis, qui coniunguntur secundae personae uerborum, quod dicimus 'tu legis' et 'discipule legis'" (Pmin 17,202).

"quod Donatus et quidam alii subiunctiui tantummodo **putant** esse, cum aliae omnes uoces optatiui communes sint etiam subiunctiuo" (Pmin 18,266).

"Est autem causa, propter quam nomina non possunt accipi in prima et secunda persona, quam superius quoque diximus, uel quod substantiae et qualitates generales et communes et speciales et indiuiduae, in quibus sunt nomina, non habent certam discretionem personarum, ut **puta** 'omnis homo'" (Pmin 17,149).

"Ergo si praenoscitur, quis sit, id est si de substantia sciamus et qualitatem quaerimus, tunc supra dictis utendum est, ut **puta** 'quis legit? Trypho; qualis? sapiens, doctus'; uel 'uter, grammaticus an orator?' et in omnibus quaerendis, quae possunt accidere per adiectiuam significationem eis, quae ad interrogationem 'quis' referuntur, // nominibus" (Pmin 17,122-123).

"quae sunt igitur declinabiles, cum ex propriis figurationibus ad conuenientes // supra dictorum numerorum uel generum uel casuum uel personarum uel temporum consequentias accipiuntur, orationis constructione, id est dispositione, ad aptam coniunctionem ferri debent, ut **puta** singulare ad singularem et plurale ad pluralem, cum ad unam eandemque refertur personam intransitiue, ut 'ego Priscianus scribo intellegens' et 'nos oratores scribimus intellegentes'" (Pmin 17,182-183).

(0.1) In genere (per figuram):

"dicitur tamen etiam 'suum proprium illius', ut non **putetur** abundare 'suum', sed indubitabilem discretionem significare" (Pmin 17,173).

"Nec solum per genera et personas et numeros et casus et tempora, quae maxime declinabilibus accidunt, de quibus supra ostendimus, solent auctores uariare figuras, sed etiam per omnia unicuique partium orationis accidentia, ut **puta** nomini accidunt species, genus, numerus, figura, casus" (Pmin 17,192).